Весільні пісні

Народна творчість

Бібліотека
української усної народної
творчості

Серія заснована в 1984 році

Весільні пісні

Київ
Видавництво художньої літератури
«Дніпро»
1988

ББК 82.3Ук-6
В38

В сборник вошли лучшие образцы
украинских свадебных обрядовых песен,
записанные в разных регионах Украины
за период со второй половины
XIX века до наших дней.

Редакційна колегія:
С. Д. ЗУБКОВ, О. І. ДЕЙ,
І. П. БЕРЕЗОВСЬКИЙ, Д. В. ПАВЛИЧКО,
П. І. МАЙБОРОДА, С. Л. КОБА

Відповідальний редактор
І. П. БЕРЕЗОВСЬКИЙ

Упорядник,
автор вступної статті та приміток
М. М. ШУБРАВСЬКА

Ілюстрації
В. Є. ПЕРЕВАЛЬСЬКОГО

В $\frac{4702590100-247}{M205(04)-88}$ БЗ 41.14.87

ISBN 5-308-00045-X

© Упорядкування, передмова, примітки, художнє оформлення, ілюстрації, Видавництво «Дніпро», 1988.

ВІД УПОРЯДНИКА

Збірник включає тексти українських весільних обрядових пісень з різних регіонів України, що представлені більшістю областей республіки (Київська, Полтавська, Черкаська, Чернігівська, Харківська, Дніпропетровська, Запорізька, Сумська, Одеська, Вінницька, Волинська, Чернівецька, Ровенська, Львівська, Закарпатська, Кримська). Обсяг видання не дозволяє охопити всі області.

Хронологічно матеріал обіймає близько півтора століття — від 1844 року до наших днів. У книзі використано і друковані, і рукописні джерела. Значна частина пісень зафіксована за радянського часу і публікується вперше.

Тексти упорядковано за функціональним принципом, тобто зразки з різних територій розташовано в розділах, що умовно відображають хід українського весілля від початку і до його завершення — від сватання і заручин до перезви або придан. Така обрядова схема при систематизації весільного фольклору з багатьох регіонів, будучи доцільною і виграшною, водночас є умовною, бо в різних місцевостях України одні й ті ж весільні пісні та їх варіанти можуть виконуватися в різні моменти обряду. Міграція весільних пісень з одного етапу весілля в інший, навіть у межах однієї якоїсь території, досить характерна для українського весільного фольклору і зумовлена його регіональними особливостями.

Головним орієнтиром при розподілі матеріалу в окремі розділи були обрядові паспорти записувача, тобто вказівка, коли виконується пісня у весільному обряді. Якщо такої вказівки біля зразка не залишено (що у записах обрядового, зокрема весільного, фольклору зустрічається досить часто), зразок ставився умовно в той чи інший розділ із урахуванням змісту пісні, її обрядової специфіки та того моменту, коли виконується вона в обряді в інших записувачів цього регіону. Звичайно, суб'єктивний елемент у таких випадках неминучий, але він має своє виправдання.

Тексти подаються за сучасним правописом із збереженням лексичних та окремих найсуттєвіших морфологічних і фонетичних діалектних особливостей. Збережено регіональну весільну термінологію (буяри, бояри, буярин, свальба, сванійка, свекриця, свекрухна, невіхна тощо); російські лексеми, наявність яких у піснях свідчить про тісні контакти двох братніх народів — російського й українського (молодиє, камень, пойду, где, єго, женою, пока, протів, рум'яноє, похожу, поброжу, рóдная, виряжала, вишньовий тощо); полонізми (дзєнькую, бардзо, хоць), присутність яких у піснях пояснюється історично; та

старослов'янізми, які є свідченням давнього походження весільних пісень (дрива, уріжеме, несеме, йдеме тощо). Із східних діалектизмів залишені найбільш характерні для цієї території форми, а саме: заміна апострофа літерою *и* (м'ятка — мнятка, м'яко — мняко), діалектні форми дієслів 1-ї особи однини теперішнього і майбутнього часу (обсудю, садю) та 3-ї особи однини теперішнього часу (ходе, носе). Із західних діалектизмів збережене тверде написання дієслів 3-ї особи однини і множини (ходит, ходят), що тотожне з російськими дієслівними формами; закінчення *є* замість *я* в іменниках середнього роду (гуляннє, весіллє), в поодиноких випадках тверда *р* у корені і в кінці слова (ратуй, вечера, зора), тверде закінчення прикметників у називному відмінку множини (низеньки, сизокрили), а також специфічне написання деяких слів: матьонка, матюнка (матінка), зузуля (зозуля), юлиця (вулиця) тощо.

В ряді весільних пісень є звернення до молодої чи до молодого по імені, в деяких піснях зазначено: «ім'я молодої» (або: «ім'я молодого»), що порушує ритмомелодику поетичного тексту. В таких випадках імена весільних героїв вставлялись упорядницею в текст і позначалися зірочкою.

Маловживані, застарілі і діалектні слова пояснюються в словничку.

Завершують збірник примітки. Відомо, що назва народної пісні подається, як правило, за першим рядком. З метою економії видавничої площі назви пісень у текстах опускаються, зате і пісні, і примітки фронтально пронумеровано. Номер примітки відповідає номеру пісні, що дозволяє легко знайти той чи інший зразок. Обрядові паспорти пояснюють, хто з учасників весілля і на якому етапі обряду виконує пісню. Обрядові паспорти, які цитуються, беруться в лапки. Якщо ж подаються у скороченому або у відредагованому вигляді, лапки відсутні. Без лапок подаються і ті обрядові паспорти, що взяті з описів весілля і є витяжкою обрядового змісту з того етапу весілля, на якому виконується пісня. Паспорти, що взяті з джерел російською мовою, перекладено на українську. Примітки містять також загальні паспорти — відомості про місце (за адміністративно-територіальним поділом, що існував на час запису), час запису, прізвище записувача, виконавця, якщо у першоджерелі є такі дані. Коли у примітці відсутнє посилання на першоджерело, це означає, що матеріал надіслано упорядниці або нею записано (маються на увазі записи в м. Дніпродзержинську, записи А. Яківчука на Буковині, заслуженого учителя УРСР В. Лупейка на Київщині, учителя В. Сокола на Львівщині тощо). У збірнику вміщено також записи 1952—1958 рр. учнів Козачанського ветеринарного технікуму, здійснені під керівництвом учителя І. І. Гурина (ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, 253-а).

УКРАЇНСЬКА ВЕСІЛЬНА ПІСНЯ І ДІЙСНІСТЬ

Весільні пісні — найбільш численний в українському фольклорі жанр, багатство і різноманітність якого пояснюються як регіональною специфікою (в кожному регіоні, крім спільних, є свої весільні пісні), так і тим, що весь хід українського весілля супроводжується весільними піснями. Живучість весільних пісень зрозуміла: вони пов'язані з яскравою і найвідповідальнішою в особистому житті людини подією — одруженням, а значить, і весіллям, яке у всіх народів асоціюється з радістю, веселощами.

У весільних піснях, які супроводжують весілля, в художньо доскопалій формі втілено морально-етичні ідеали народу в створенні нової сім'ї, погляди на шлюб, на взаємостосунки між подружжям, відбито глибоку історію народу, еволюцію сім'ї. Іван Франко, ознайомившись із весільними піснями села Лолин Стрийського повіту, зібраними Ольгою Рошкевич у 70-х роках XIX століття, захоплено писав: «Але кілько там пречудових образів [...], кілько чуття, кілько геніальних порівнянь, кілько глибоко старинних споминок та окрушин, становлячих цінний матеріал соціологічний, етнологічний і язиковий. А кілько здорових, ясних і правдиво людських поглядів на життя! З якою теплотою оспівана доля женщини перед шлюбом і по шлюбі! Якими широкими чертами змальований стан народу, бувший колись у глибокій старині! Мені слів не стає на похвалу тої епопеї селянського життя» [1].

Весільна обрядова пісня не існує сама по собі, поза обрядом — поза тим соціальним і обрядовим середовищем, в якому вона народилася. Вона живе в обряді, обслуговує його, беручи з нього життєдайні соки, розвивається в ньому і в ньому функціонує. Проте неправильно було б думати, що динаміка зв'язків «обряд — пісня» проста і що розв'язання цього питання лежить на поверхні. Зв'язки весільної пісні з самим обрядом весілля, з яким вона органічно зростається, далеко не однозначні. Ця неоднозначність проявляється насамперед у тому, наскільки адекватно відображається дійсність (у першу чергу обрядова дійсність — хід весільного обряду, обрядові реалії і вчинки обрядових героїв, їх поведінка) у весільних піснях. З цим питанням нерозривно пов'язане й інше, не менш важливе питання — відображення побутової та соціальної дійсності в обрядовій творчості, зокрема у весільній поезії.

---

[1] *Франко І.* Зібр. творів: У 50 т.— К., 1986.— Т. 48.— С. 105.

Проблема «весільна пісня і дійсність» на українському матеріалі ще не досліджувалась. У російській фольклористиці захищена дисертація на тему, що стикається з нашою проблемою, а саме: про взаємозв'язки поезії з обрядом (на матеріалі російського весілля) [1].

Мета цієї статті — висвітлити відображення дійсності (насамперед обрядової дійсності) в українських весільних піснях, виявити різні нюанси у взаємозалежності пісні від обряду на різних етапах весілля, а звідси — закономірність та специфіку відображення дійсності в певних групах пісень на різних композиційних відрізках обряду. Це допоможе розкрити зміст, характер і природу аналізованого жанру, його функціональні і регіональні особливості, художню специфіку, морально-етичну проблематику, життєдайність і занепад певних зразків і певних груп весільних пісень сьогодні.

У розкритті проблеми «весільна обрядова пісня і дійсність» ми виходимо з того, що: 1) весільну пісню слід розглядати в системі єдиного живого організму — обряду, а якщо й вивчати окремо, то тільки як складову його частину, яка постійно перебуває з ним у взаємообумовленості і взаємозалежності; 2) весільна обрядова пісня живе в обряді і побутує разом з ним; лише в обряді вона квітне і розвивається, лише там вона може виявити свій глибокий зміст, ідейну наспаженість і чарівність.

Після детального ознайомлення з описами українського весілля та весільними піснями різних періодів і регіонів можна переконатися, що зв'язки пісні з обрядом на окремих його етапах неоднакові. Міра міцності цих зв'язків залежить від цементуючого начала — самого обряду весілля, яке на різних його етапах по-різному віддзеркалюється у весільній пісні. Але як саме? Від яких причин це залежить? Відповідь на ці питання безпосередньо пов'язана з відображенням обрядової реальності у весільній пісні.

Велика група весільних пісень синхронно констатує обряд, обрядові дії учасників весілля, розповідає про хід весільної драми. Пісні цієї групи зустрічаються на таких етапах весілля, як запросини, вінкоплетини, виготовлення гільця, розплітання коси, коровай, вирядження молодих до шлюбу і зустріч їх після шлюбу, покривання молодої тощо. Уже заголовки таких пісень (тобто початкові рядки пісні) говорять самі за себе. Так, наприклад, на запросинах на весілля виконуються такі зразки: «Виходила Галина із двора» (№ 225), «Ой ішли дружечки ряд по ряду» (№ 227), «Йшли бояре ряд по ряду» (№ 231), «Ми все село, моя мати, обходили» (№ 218), «Були ми в

---

[1] Див.: *Кальницкая А. М.* Взаимодействие и взаимосвязи поэзии с обрядом в среднерусской свадьбе. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук.— Минск, 1984.

свекрухи» (№ 267), «Ой були ми в молодого» (№ 270) і т. д. Пісні такого типу в розповідній манері інформують про всі ті дії, що виконують дружки (чи бояри): молода збирає дружок, дружки розплітають молоду; разом з дружками молода відправляється запрошувати на весілля; мати виряджає доньку з дружками на село, наказуючи, щоб при запросинах вона не минала «ні роду, ні родини, ні маленької дитини»; молода йде тісними вуличками; дружки загубили старшу дружку; заходять запрошувати на весілля до свекрухи, вітаються, вечеряють, повертаються додому; мати зустрічає їх, молода плаче, бо жаль розлучатися з батьківським домом.

Пісні, що виконуються на запросинах, в дорозі, мають енергійний ритм, переважно чотирирядкову строфу, насичену конкретним інформаційним змістом без особливого художнього оздоблення, сповнені розмовно-питальними і розмовно-розповідними інтонаціями, іноді пройняті гумором. Наприклад:

Ой були ми в молодого,
Не давали нам нічого,
Ні їсти, ні пити,
Ще й хотіли бити *(№ 270).*

Частина пісень, що відображає обрядову реальність, виконується на вінкоплетинах: з них ми узнаємо, що дружки ідуть в долину «по червону калину», «по зелений барвінок» молодій на вінок, «ріжуть барвінок», свашки шиють вінки для молодих, припилюють їх, викупляють. При виготовленні гільця (деревця, різки) в піснях подається обрядова інформація: з чого воно робиться, де його ставлять: «Гільце-деревце — з ялини, З хрещатого барвінку, з калини» (№ 73), прикрашене гільце ставлять на столі «на тонесенькій, на білесенькій скатерті» (№ 82). Коли батько й мати «в'яжуть васильок до «деревця», виконується пісня, яка констатує цю обрядову дію:

Послужи нам, ой батеньку, послужи, (2)
До деревця цю квіточку прив'яжи. (2)
Послужи ми, моя мамко, послужи, (2)
До деревця цю квіточку прив'яжи. (2). *(№ 87).*

В даному випадку те, що виконується в обряді, збігається в змісті і в часі з тим, про що співається в пісні.

Таких пісень багато, особливо в коровайному обряді, при розплітанні коси, при покриванні молодої тощо. Скажімо, після ознайомлення з коровайними піснями можна скласти повне уявлення про сам коровай і про хід коровайного обряду взагалі, а саме: коли печуть коровай (залежно від регіону — в п'ятницю, суботу — № 283, 280); з якої муки (з пшеничної, в поодиноких зразках — з житньої, що свідчить про давнє походження цього обряду, бо, як відомо, спочатку культивувалось жито, а потім уже пшениця — № 296, 306); як місять, бгають коровай і що в нього кладуть (№ 303, 305, 308); як місять

«підошву» до короваю (№ 319); як саджають у піч і печуть (№ 330); як прикрашають коровай барвінком, обвивають галузками (№ 342, 344); як його ділять (староста, сват, старший боярин — № 994, 995).

Вся ця обрядова інформація, взята з весільних пісень, відповідає етнографічним обрядовим діям на весіллі. Слід наголосити, що в ряді коровайних пісень зафіксовані найдавніші дані обрядового характеру, зокрема колективність коровайного обряду, що проявляється у колективній підготовці продуктів (зносять муку, сир, яйця тощо) та у виготовленні і випіканні короваю, в яких бере участь вся родина і сусіди:

Та з суботоньки та на неділеньку година,
З'їжджалась вся Василькова і Мар'їна родина,
Ой привезли муки мішок да на коровай,
Да і ще привезли пуд сиру і масла да на коровай *(№ 283)*.

Є поодинокі зразки, які свідчать: коровай в давні часи пекли великих розмірів, що підтверджується й науковою етнографічною літературою:

Поглянь, друженьку, на сінці,
Несуть коровай на віз...[1]

Значні розміри короваю, змальовані в поетично-гіперболічному плані, постають і з інших весільних пісень. На виготовлення короваю пішло: «Три пуди мукиці, Сім бочок водиці, З семи корів масло»[2], «З трьох криниць водиці, І з трьох стіжків пшениці»; «З семи кирниць вода, З семи мішків мука, З семи кіп яйця» (№ 313).

Відображення обрядової реальності наявне у весільних піснях і на інших етапах весілля. Так, при розплітанні коси, коли молоду наряджають до шлюбу, виконуються пісні, які фіксують весь процес цього обряду, його послідовність: ось вводять молоду до хати, щоб розплести косу (№ 453); дружки запрошують піснею брата, щоб розплітав молоду (№ 461, 463). В піснях розповідається, що косу молодій розплітає і мати, і брат, і сестра, і дядина, вся родина, а також дружки, тобто процес відображається так, як відбувається в обряді. Є згадки про оборону коси братами, які перебувають на війні:

Де цієї дівки мати,
Що не йде обороняти?
Де її братіки? На войні.
Де її сестриці? На стороні.
Нікому плакати по її *(№ 951)*.

Наведена пісня дуже давнього походження. В ній відчуваються відгуки ще періоду матріархату, коли долею дочки розпоряджалися

[1] ІМФЕ, ф. 1—7, од. зб. 818, арк. 74 // Зап. у 1930-х роках К. Г. Валовий у с. Ленінське Алтинівського р-ну на Сумщині.
[2] Там же.

мати і брат, брати (про батька, як бачимо, у пісні немає й згадки). На зразки такого типу (брат, а не батько захищає молоду — етап весілля «Після шлюбу» — викуп (продаж) молодої або «Брат продає сестру») звернув увагу відомий український етнограф В. Охримович, досліджуючи українські весільні обряди й пісні, їх значення в історії еволюції сім'ї. Учений вважав цей етап весільного обряду разом з піснями, які там виконуються, чи не найважливішим у всьому весіллі, бо в ньому відбивається глибока історія, вловлюється відголос купівлі-продажу молодої. «Викуп молодої,— писав він,— є, можливо, найважливіша сцена із всієї малоросійської весільної драми і походження цієї сцени, без сумніву, побутове. Значить, те, що тепер залишилось лише обрядом, колись було життєвою правдою, і те, що тепер складає весільну драму, було драмою життя. А було все те правдою і життєвою драмою саме в часи одруження шляхом умикання і купівлі. Обидва ці періоди відобразились в обряді викупу дуже правильно і наочно і саме в тому порядку, в якому змінювали вони один одного в своєму історичному розвитку». «Отже,— робить висновок дослідник,— в обрядах і піснях, в даному випадку, зберігся генетичний порядок, а це факт дуже важливий і цікавий. Таким чином, дружко і бояри спочатку силою хотять взяти молоду, а брат захищає її: це натяк на умикання молодої. Потім дружко і бояри купують молоду, а брат торгується і продає її: це відголос періоду купівлі наречених. Для нашої теми найважливішою рисою в обряді є та обставина, що саме брат, а не батько чи якийсь інший чоловік, захищає і продає молоду. Чому найважливіший і найтяжчий обов'язок (брат грудьми захищає молоду) і найбільше право (брат продає молоду, як свою власність) належить брату, а не батькові чи кому іншому, це мотивують дружки молодої, коли піснею підбадьорюють брата в хоробрій і стійкій обороні її, і мотивують вони це в різних місцевостях по-різному» [1].

В. Охримович оперував сімома варіантами характеризованої ним пісні «Ой братчику, ремісничку», один з них бориспільський, шість — із західних областей України. На сьогодні дослідник має декілька десятків опублікованих і неопублікованих варіантів із різних територій України. Ось один з них:

Братіку, не лякайся,
Братіку, постарайся,
Не оддавай сестри
За руб, за чотири,
Проси золотого
Од зятя молодого.
Січи, рубай,

[1] *Охримович В.* Значение малорусских свадебных обрядов и песен в истории эволюции семьи // Этнографическое обозрение.— 1891.— № 4.— С. 87.

Сестри не давай,
Бо сестра — родина,
За столом, як калина *(№ 795)*.

До нього близький, але менш розвинений варіант з Вінниччини, який виконується за таких обрядових обставин: старший боярин садить за стіл молоду, її брат займає місце молодого. Сідають і дружки. Після виконання пісні «Татарин братічок» брат одержав викуп і пішов. Молодий сідає, за ним світилки, приданки. Як бачимо, обрядово-функціональне призначення і обрядова дійсність у пісні не змінилися майже через століття.

Якщо говорити про відбиття давніх, зокрема історичних подій, що знайшли відгук в українських весільних піснях, то тут варто згадати пісню «Не наступай, литва» (№ 807), яка співається на тому ж етапі весілля. Як відомо, в XIV столітті литовські феодали захопили Східну Волинь, Чернігово-Сіверщину, Київщину, Переяславщину, Поділля та здійснили агресивні напади на Московське князівство. Відгук цих подій і відбився у весільних піснях. Цікаво, що ряд записувачів подає слово *литва* з малої літери, як збірне, узагальнюючe поняття з негативним відтінком — недруг, ворог. Це явище пояснюється тим, що в народній пам'яті певні географічні орієнтири, історичні події переосмислювалися, трансформувалися. Переосмислення, народна інтерпретація деяких географічних назв, власних імен спостерігається і в інших випадках і в інших жанрах фольклору, наприклад: *Дунай* — річка і *дунай* — скупчення води; *Мазепа* — історична особа і *мазепа* — народна лайка: бридкий, поганий, неслухняний [1].

Те ж саме можна сказати про *турок* та *татар*, які згадуються у весільних піснях, що виконуються перед тим, як молоду забирають до молодого, або про «братіка-татарина», який «продав сестру» — молоду.

Частина весільних пісень із документальною послідовністю і точністю констатує окремі обрядові вчинки. Так, наприклад, пісню

Ой зять тещу веде (2)
Да за правую руку,
Да під правеє ребро,
Щоб було дочці добро,—

співають усі на другий день, коли молоду забрали до молодого і зять дійсно «бере тещу під правеє ребро і веде її до себе з музиками і з усім її родом» [2]. Або, скажімо, мати молодого виряджає весільний

---

[1] Див.: *Весільні пісні:* У 2 кн.— К., 1982.— Кн. 1.— С. 809.

[2] Труды этнографическо-статистической экспедиции в Западно-Русский край, снаряженной Императорским Русским географическим обществом. Юго-западный отдел. Материалы и исследования, собранные д. чл. П. П. Чубинским. Обряды. Издан под наблюдением

поїзд із молодим по молоду, благословляє усіх, посипає вівсом. При цьому світилки і свахи співають:

Ой сій, мати, овесь,
Да на цей поїзд увесь
Коло діжі да дубової,
Коло хліба да насущного,
Коло солі біленької —
Поїдемо до миленької *(№ 675)*.

Звичайно, всього того, що відбувається у весільному обряді, пісня відобразити не може, адже пісня — це художній твір, а не етнографічний опис весілля, де все до дрібниць повинно бути описано. Весільна пісня бере щось основне, провідне з обряду і за законами художньої правди змальовує його в поетичному тексті. Тому, буває, вирвана із обрядового тла, вона стає незрозумілою і нелогічною, як ось, наприклад, «Ой каша, каша, розлука наша». Виконують цю в обрядовому й історичному плані унікальну весільну пісню у вівторок, як «б'ють кашу». Але скільки відбувається праслов'янських старовинних весільних обрядів перед тим, як проспівати цю пісню, і після того, як уже її проспівають! Щоб переконатись у цьому, наведемо опис обрядів, пов'язаних з цією піснею, зроблений Катериною Ковтун-Мегедь у селі Троєщина Броварського р-ну на Київщині в 1982 році від Пилипенко Парасковії Степанівни, 1910 р. нар., та її сестри Погребняк Галини Степанівни, 1904 р. нар.:

Кашу б'ють у нас завжди у вівторок. Уранці мати молодого варить у печі великий горщок крутої пшоняної, вареної на молоці, каші. Горщок трилітровий. Годин на десять ранку сходяться всі весільні гості (хто може, у кого робота не горить). Мати молодого починає помалу підходити до печі, а її не пускають, співають усяких пісень, жартують, сміються. Так продовжується три рази, а на четвертий раз матері дають доступитись до печі. Вона витягає рогачем, обв'язаним червоною ниткою, горщок з кашею, обмотує горщок у червоний пояс або рушник і передає дружкý. Кашу б'ють тільки у хаті. За столом сидять батьки молодої і вся її рідня. Напроти батьків кладуть широку соснову дошку від стола (одним кінцем дошка спирається на стіл) і аж у сінці через усю хату. На початок дошки ставлять горщок із кашею. Дружко сідає на дошку, як на коня, обхоплює кашу обома руками, а з другого кінця дошки (із сінців) другий дружко другим поясом обхоплює горщок із кашею і починає тягти вниз. Всі, хто є в хаті, співають:

Ішла баба із Козельця,
Несла в торбі оселедця,
Ой дубінушка, ухнєм,
Ой зельоная, сама пойдьот, ух!

д. чл. Н. И. Костомарова.— Спб., 1877.— Т. 4.— С. 578 / Приложение.— С. 42, № 131.

Той дружко, що внизу, тягне поясом кашу, той, що зверху,— притримує, ну, трохи ж і посувається вниз разом із кашею. І так співають і пророблюють те саме до тих пір, поки не стягнуть кашу аж донизу. Тоді дружко встає (той, що тяг кашу рушником), піднімає горщок над головою і з силою ударяє об стіл. Горщок розбивається, каша розсипається по столу. Всі співають:

Ой каша, каша, розлука наша,
Ноки каші не били, то укупі сиділи,
А як кашу побили, дак додому розійшлись.

Цю пісню співають три рази. Під цей спів молода (в першу чергу) набирає у фартух каші, обсіває нею город, садибу, худобу, і аж після цього кашу роздають гостям. У середу ще трохи приходять погуляти, а так у вівторок, після каші, і весіллю кінець...[1]

Цей приклад, коли невеличка весільна пісня обростає складною системою весільних обрядів і стає зрозумілою тільки в комплексі цих обрядів, не поодинокий. Візьмімо хоч би таку пісню:

Решето тороточе,
Чогось воно хоче,
Хоче золотого,
Од зятя молодого *(№ 747)*.

Чому саме «решето» і чому саме «тороточе»? Що це — художній образ? Ні, обрядова реальність. І стає це зрозумілим після того, коли пісню поставити в обрядовий контекст, тобто з'ясувати, коли вона виконується на весіллі. А співають її після шлюбу в молодої, як поїзд молодого приїхав по молоду: сестра молодої виносить в решеті подарунки (для свашок і світилок — хустки, для старостів і дружка́ — рушники), сіє решетом і співає. Ось чому «решето тороточе».

Велика кількість весільних зразків не відображає обряд у вузькому розумінні цього слова (якусь обрядову дію чи обрядовий вчинок учасника весілля), а є ніби пружиною у розгортанні весільної драми, з'єднуючим ланцюжком окремих етапів і підетапів весілля. Ці пісні умовно можна назвати так: пісні-накази, пісні-поради, пісні-прохання, пісні-заклики, пісні-нагадування тощо. Спонукальні мотиви таких пісень лежать на поверхні. Зміст їх простий і не має ніяких обрядових таємниць. Такі пісні, ніби диригентська паличка, керують ходом обряду — наказують, просять, радять, закликають, нагадують учасникам весілля, що їм слід робити,— забирати молоду чи вечеряти, що їсти, коли виїжджати, які коні запрягати й кому, коли прощатись молодій з матір'ю, що робити молодій і свекрусі при зустрічі, не боятись молодій свекрухи, комори, свекрусі радо зустріти невістку,

[1] ІМФЕ, ф. 13—3, од. зб. 1083, арк. 19 зв.— 20.— (Опис обряду подаю у відредагованому вигляді.— *М. Ш.*).

приготуватись до якоїсь весільної дії, починати цю дію, кінчати вже і розходитись, дякувати за вечерю і т. д. Наприклад: «Ой запрягайте батькові коні» (№ 1187), «Рубайте тополю, встеляйте дорогу» (№ 1189), «Давай, мати, вечеряти» (№ 1045), «Виряджай нас, ненько» (№ 671), «Дай, мати, іговку» (№ 48), «Ввійди, мати, в новую світлицю» (№ 618), «Пустіть, свати, в хату» (№ 717), «Просим боярів до хати» (№ 731), «Доки ми стоятимем» (№ 730) та ін.

Безперечно, такі пісні теж відображають обрядову реальність, її, так би мовити, драматургічний побутовий бік, і без них обряд теж існувати не може. Вони не тільки служать з'єднуючими містками між певними етапами весілля, а й становлять драматургічне тло всього весілля, є його руховим апаратом. Таких пісень багато на різних етапах весілля, особливо на тих, де дія відбувається в русі, в динаміці — ідуть, їдуть, прийшли, приїхали, стали, чекають, виходять, заходять, сідають, встають, їдять (міняють страви) і т. д. (наприклад, запрошують на весілля, ідуть до шлюбу, повертаються від шлюбу, стали біля хати, заходять в хату, сідають; забирають молоду — виходять з хати, стали в сінях, у дворі, запрягають коней, сідають на вози, кладуть скриню на віз; їдуть до свекрухи,— у дорозі; приїхали,— у дворі, у сінях, зустрічають молодих; несуть снідати молодій у понеділок, прийшли тощо). В усіх цих випадках відбувається жива, динамічна дія, рух учасників весілля, спрямований на реалізацію самого обряду. І весільна пісня є саме тим скеровуючим началом, яке спрямовує (прискорює чи уповільнює) весільну драму у часі і просторі, тобто у здійсненні обрядового сюжету, а значить, вона відображає обрядову реальність.

Стверджуючи загальну тезу про те, що у великій кількості весільних пісень синхропно відбивається весільний обряд, обрядові дії, вчинки обрядових героїв, слід зробити певне застереження, викликане художньою природою весільної пісні, а саме: не у всіх зразках з точністю відбивається весільний обряд як щодо обрядового часу, так і щодо використання обрядових реалій. Так, наприклад, дружки «в домі молодої в суботу на дівич-вечорі» співають:

Ой стояла та Маруся під вінцем
Та чесала косу росу гребінцем;
Упустила гребінець додолу,
Ой пора нам, дружечки, додому *(№ 448).*

Пісня констатує, ніби обряд вінчання вже відбувся (стояла «під вінцем»), що не відповідає обрядовій дійсності, бо на дівич-вечорі в суботу відбувається прощання молодої з дівоцтвом, а взяття шлюбу буде в неділю. Це по-перше. По-друге, в час взяття шлюбу («під вінцем») молода косу не чеше (розчісують косу молодій дружки в її домі перед шлюбом), тим більше, деталь «упустила гребінець додолу» не відноситься до обрядових. Перші три рядки аналізованої пісні —

це художній вимисел, оснований на обрядових мотивах «до шлюбу» і «розчісування коси». Останній рядок «Ой пора нам, дружечки, додому» відбиває обрядову дійсність: це натяк дружкам на дівич-вечорі, що вони вже засиділись і пора розходитись по домівках. Такі натяки-розпорядження зустрічаються у піснях і на інших етапах весілля, що говорить про планомірність і економність використання обрядового часу учасниками весілля.

Охарактеризована нами група весільних пісень, в яких прозоро відбивається обрядова дійсність українського весілля, не вичерпує весільну пісенність ні тематично, ні функціонально. Велику групу становлять ліричні, а нерідко ліро-епічні пісні, в яких розкривається майбутнє головної героїні — молодої, її болісні передчуття тяжкої долі в чужій сім'ї — у свекрухи та свекра, тяжке життя в патріархальній родині. Молода знає, що чекає її в родині чоловіка, звідси сум, жаль за дівоцтвом, за батьком і матір'ю, сестрами і братами. Такі пісні виконуються на сватанні, на заручинах, на вінкоплетинах, нерідко на запросинах на весілля, на дівич-вечорі, на посаді, за столом у молодої після шлюбу, коли чекають приходу молодого, коли молода прощається з батьками, родиною, родом. До переживань дочки прилучається також хвилювання і сум матері, її жаль за донькою, яка видається їй найкращою, найслухнянішою за всіх інших дітей. Тяжким болем відгукується в матері і та обставина, що вона втрачає не тільки кохану дочку, а й робітницю, помічницю в сім'ї, «ключницю»:

Годуй дочку та й не год, не два,—
Людям поміч, а мені нема.
Людям поміч, ще й невісточка,
Мені йтиме тільки звісточка.

Людям буде сорочки прати,
Мені треба наймичку наймати,
Людям буде ще й воду носити,
Мені треба сусідок просити,— *(№ 1054).*

співають «дружки у молодої за столом перед тим, як має вона збиратись до молодого».

Такі пісні переважно монологічної (дочка звертається до матері, мати звертається до дочки) або діалогічної форми (розмова дочки з матір'ю, матері з дочкою, уявна розмова молодої із майбутньою свекрухою). Ось деякі з них: «Вийди, вийди, неначко!» (№ 596), «Глянь, ненько, на мій посад» (№ 619), «Неначко, не гай мене» (№ 574), «Ой матінко моя, тепер я не твоя» (№ 524), «Куди, доню, убираєшся?» (№ 1085), «Ой куди ти даєш мене, ненько?» (№ 1083) та ін.

Щоб переконатись, як відображається обрядова реальність у весільних піснях ліричного характеру, наведемо декілька прикладів їх сюжетів та мотивів.

I. *На сватанні.* 1. Молода поклала «білу руку на заруку», її турбує, чи буде така біла рука у свекра, як у батенька.

2. Молоду непокоїть її майбутня доля: щоб чоловік «не був п'яниченька, Щоб не скривдив мого личенька».

3. Молода розмовляє з голубами, просить їх розважити її батенька, його тугу, бо він дочку віддає людям, а долі не вгадає.

II. *На змовинах і заручинах* мотиви близькі до тих, що й на сватанні,— розлука з батьком, жаль за ним. 1. Люди судять свекра, а батька хвалять. Дивні люди, чого ж ви раніше цього не казали? — сумує молода.

2. Молода сіє сад-виноград, забула зачинити ворота, просить брата це зробити, бо приїде хлопець з боярами і витопче виноград кониками.

3. За нелюба дівчина не хоче йти, а за Василька піде.

III. *На дівич-вечорі.* 1. Кленовий листок вітер несе невідомо куди, невідомо куди батько віддає дочку, її непокоїть життя в свекрухи і свекра.

2. Молода потопає, її рятує не батенько, а свекорко.

3. Пісня попереджає, щоб Маруся не йшла заміж між чужії люди, бо їй там горе буде, пошлють вночі по воду і вечерять не дадуть.

IV. *На посаді молодій в суботу.* 1. Подруги радять молодій не ходити до броду по воду і не брати гостинців, бо ті гостинці переманять до свекра.

2. Молода звертається до матері, щоб та не копала грядки, не садила м'яти, бо нікому поливати.

3. Молода питає матері, чи буде вона така, як червона калина; мати відповідає: «Будеш, донечко, будеш, Як коло мене будеш» (№ 375).

V. *Після шлюбу, як молода на посаді чекає молодого.* 1. Молода просить батька продати сад-виноград і купити їй дорогий наряд. Батько не хоче цього робити, бо як буде милий ревнивий, то не дасть зносити.

2. Молода звертається до батька і просить не віддавати її в чужу сторону, бо там лиха свекруха.

Приклади можна продовжити і з інших розділів, але й наведених досить, щоб переконатись: пісні такого типу не фіксують обрядові дії у вузькому розумінні цього слова, як, скажімо, в обряді покривання («скривання») молодої, де вже перший рядок — «Я тебе, сестрице, покриваю» — фіксує дію — свахи дійсно покривають молоду, одночасно співаючи згадану пісню. Відображення реальності в ліричних весільних піснях іде зовсім іншим шляхом.

В усіх наведених сюжетах і мотивах, які час від часу повторюються на різних етапах весілля, близьких за психологічною домінан-

тою (наприклад, мотив червоної калини, саджання горіха на спомин батькам, обіцянка, що подруги не будуть докучати матері, розмова молодої з голубами тощо) відображено душевні хвилювання молодої, її матері (частіше батька) у зв'язку з розлукою. В цих піснях, в залежності від регіонального репертуару, зримо постає образ матері молодої. Збагачена життєвим досвідом, вона знає, яке буде життя дочки у свекрухи й свекра. Деякі зразки, особливо під час прощання молодої з батьками, коли молода від'їздить до молодого, нагадують за змістом і художньою формою заробітчанські пісні, а то й голосіння. Останнє ще до революції спостеріг відомий український фольклорист В. Данилов.

Про змалювання тяжкої долі жінки у весільних піснях усіх народів писав Поль Лафарг у праці «Весільні пісні і звичаї»: «Релігії і уряди оточують укладання шлюбу шанобою і урочистістю; філософи, попи і державні мужі розглядають його, як наріжний камінь сім'ї, як установу, що дає жінці пошану і захист. Народна пісня вносить дисонанс у це урочисте і значуще одноголосся, яке триває уже століття...» [1].

Сюжети і мотиви українських весільних пісень про долю жінки у майбутній родині чоловіка, мінорний настрій цих пісень цілком відповідають твердженню Поля Лафарга. Життя молодої у батька, подане в ідеалізованому плані, протиставляється подружньому життю у свекрухи, як дія, що відбудеться, і як дія, що вже відбулася:

Будеш годити, будеш коритись
І старому, і малому.
Та не так старому, не так малому,
Як Іванку молодому *(№ 1080)*.

Отже, якщо говорити про відображення обрядової дійсності, обрядової реальності в українських весільних піснях, то весь пісенний весільний репертуар можна умовно поділити на дві великі групи. Пісні першої групи відображають обрядові дії і обрядові вчинки героїв, безпосередньо фіксуючи той чи інший обрядовий акт у весіллі одночасно з його виконанням (правда, буває з деяким часовим зміщенням, як, наприклад, у коровайних та деяких інших піснях, але від цього реальність відбитого в пісні обряду не міняється). Сюди ж можна віднести і пісні з розмовно-питальними і розмовно-окличними інтонаціями, пісні наказового, імперативного характеру, що, ніби містки, з'єднують, цементують весь обрядовий процес. Зміст цих пісень зводиться до певних спонукальних моментів у дії обрядових героїв (молодої, матері, батька, молодого, бояр, дружок, світилок, свах, придан, старости, дружка, коровайниць та ін.).

---

[1] *Лафарг П.* Очерки по истории культуры.— М.; Л., 1928.— С. 56.

Пісні першої групи більш давнього походження. В них переважно фігурує молода, мати, брат; батько майже не згадується; емоційний елемент в них ослаблений.

Пісні другої групи, ліричні, вбирають в себе всю емоційну атмосферу обряду, в них часто зустрічається звертання до батька, а не до матері, що свідчить про їх пізніше походження. Обрядова реальність (одруження молодих) відображається в них не констатаційним методом фіксації обрядового процесу, а шляхом передачі емоцій — настрою молодої, її матері, батька, сестер, брата. Такі пісні і в художньому, і в стильовому плані (навіть за розміром) відрізняються від першої групи. З них постає не стільки обрядова (у вузькому значенні цього слова), скільки соціально-побутова реальність, яка, стикаючись із такою ж соціально-побутовою реальністю, відображеною в інших жанрах (скажімо, доля жінки в родинно-побутових піснях, в піснях про кохання, в заробітчанських піснях), все-таки у весільних піснях залишається обрядовою реальністю: всі сюжети і мотиви, емоційна гама весільних пісень цієї групи безпосередньо пов'язані з героями весілля, певними етапами весільного обряду, про які вже йшлося.

В цілому ж весільні пісні, вилучені з обряду і розташовані в стрункій послідовності умовного кістяка обряду, за змістом створюють враження роману у віршах з його експозицією, зав'язкою, кульмінацією і розв'язкою (починаючи від сватання, коли ще тільки домовляються про видання дочки, і кінчаючи етапом, коли молоду забрали до молодого і відбуваються післявесільні церемонії).

Образна система весільних пісень, герої весільної поезії безпосередньо відображають обрядову дійсність весілля. Це насамперед проявляється в обрядовій термінології, яка функціонує у весіллі й у весільних піснях, а саме:

а) у назвах весільних чинів (дру́жка, дружки́, старша дружка, світилка, світилки, старша світилка, старша сваха, сваха, свахи, сва́шечка, боярин, бояри, старший боярин, коровайниці, старша коровайниця, «кучерявий», сват, свати, староста, старости, дружко́, перезв'янка, перезв'янки, перезв'яне, приданка, приданки, придане, «запорожці» і, звичайно ж, молодий, молода, молоді, князь, княгиня);

б) у назвах певних етапів весільного обряду та обрядових атрибутів, реалій (сватання, заручини, змовини, коровай, шишки, калач, гільце — вільце, йольце, деревце, різка; вінок, дівич-вечір, шлюб, вінчання, посад, поїзд (весільний), комора, перезва тощо);

в) у певній системі членів роду, які беруть участь у весіллі і згадуються у весільних піснях: син, дочка (молодий, молода), брат, брати (молодої), сестра, сестри (молодої), мати (молодої, молодого), батько (молодої, молодого), свекор, свекруха, невістка, дівер, дівері, зовиця, зовиці, дядина, а також сусіди, сусідка.

Всі названі тут весільні герої або беруть безпосередню участь у весільному обряді і згадуються у весільних піснях, або ж самі виконують весільні пісні. Співають дружки, світилки, свашки, придапки, бояри, коровайниці; беруть участь хори жінок (найчастіше), рідше — чоловічі й мішані хори (переважно на західних територіях).

Найбільша питома вага у виконанні весільних пісень належить дружкам (дівчатам): вони співають вранці, вдень, ввечері; ідучи, сидячи, стоячи; в хаті, надворі, в дорозі; за столом, на вулиці, в сінях; у молодого, у молодої, у сусідів, у родичів. Вони виконують монологічні і діалогічні пісні від імені молодої (переважно), матері молодої, батька молодої. Коровайниці (жінки) виконують коровайні пісні під час виготовлення, випікання і прикрашання короваю. Всі інші учасники весілля співають значно менше, ніж ці дві групи.

Найпасивніші головні герої весільного обряду і весільних пісень — молода і молодий. В українському весіллі вони не співають (тільки в кінці весілля, як молода виявилась чесною, її заставляють виконати пісню «Не бійся, ненечко, не бійся» (див. № 1282), не п'ють, не їдять — їсти їм дають окремо. Молоді сидять на по́саді на дівичвечорі в суботу, на по́саді за столом після шлюбу, де цілуються під спів весільної пісні, коли молодий приїхав забирати молоду,— і все це відображено у піснях.

Українська весільна пісня пропагує здорову народну мораль, високі почуття та ідеали. Червоною ниткою через весь обряд весілля і через всю весільну пісенність, особливо на етапі дарування, проходять побажання молодим доброї долі, щастя, радості, довгого віку, злагоди, любові, взаємоповаги, щирого ставлення один до одного. Це добре відчувається уже в піснях коровайниць, де разом з розкриттям колективності коровайного обряду (зносять муку, мед, масло на коровай і «рожові» — червоні — квіти, символ кохання) заклинальним мотивом звучить останній рядок кожної строфи:

Ми на коровай ідемо,
На коровай муку несемо,
Ще й рожові квіти,
Щоб любились діти.

Несем меду гарнець,
Несем сім кіп яєць,
Ще й рожові квіти,
Щоб любились діти.

Несем грудку масла,
Щоб коровай вдався,
Ще й рожові квіти,
Щоб любились діти *(№ 291)*.

Цей же мотив побажання щирого і взаємного почуття, радості, любові, взаєморозуміння в сім'ї спостерігаємо і тоді, коли коровай прикрашають (або ліплять):

Короваю-раю, (2)
Я тебе убираю
У червоні квіти,
Щоб любилися діти *(№ 340)*.

Або:

В рожевії квіти,
Щоб любилися діти,
Щоб любилися та й кохалися,
Щоб з них люди не сміялися *(№ 339)*.

Зичення доброї долі молодим бачимо на заключному етапі коровайного обряду, коли вже коровай зробили (№ 310). Побажання щасливої долі, довгого віку і радощів, злагоди звучать також у весільних піснях, які виконуються, коли молоду, молодого або обох їх разом виряджають до шлюбу (залежно від регіону і місцевих традицій молоді ідуть до шлюбу або вдвох, або кожний окремо, а біля місця взяття шлюбу сходяться кожний із своїм почтом). Перед тим як ідуть брати шлюб, всі співають:

Ой з дороги, вороги, з дороги,
Не переходьте дороги,
Нехай перейде рідна мати,
Та й не буде нарікати,
Нехай перейде родина,
Щоб була доля щаслива *(№ 508)*.

Або:

Та нехай перейде чоловік,
Щоб були щасливі цілий вік *(№ 511)*.

Або:

Нехай перейде місяць і зоря,
Щоб наша Олена * на шлюб ішла *(№ 512)*.

Образи небесних світил — місяця, зорі, сонця — постійно супроводжують молоду, молодого, обох молодих.

✓ Такі ж побажання щастя, здоров'я, веселощів, добробуту, краси і вічного кохання присутні і у весільній пісні, що виконується, коли покривають молоду — етап весілля, який засвідчує прилучення молодої до роду молодого, прощання її з дівоцтвом і перехід в новий статус — статус жінки (залежно від регіону молоду покривають в її домі перед від'їздом до молодого або в домі молодого, коли вже її привезли до нього). Під час цього обряду звучить від імені свахи така пісня:

Я ж тебе, сестро, покриваю,
Щастям, здоров'ям наділяю,
Будь весела, як весна,
Будь багата, як земля,
Будь пригожа, як рожа.

Дай, боже, дай
Цілуватися, милуватися
Від молодості до старості,
Дай, боже, дай! *(№ 958).*

Імперативно-наказове «будь весела», «будь багата», «будь пригожа» і благальне — прохання вічного кохання — засвідчує наявність заклинальних мотивів у весільній поезії, що своїм корінням сягає в глибоку давнину. Такі мотиви звучать не тільки під час покривання молодої, а й на етапі весілля, коли молоді виїжджають з двору молодої до свекра. Показово, що заклинальні інтонації у весільних піснях поширюються не тільки на молодих у побажанні їм добробуту, а й на весь рід, на всіх людей — «рідних» і «нерідних», «близьких» і «далеких», зрештою, на природу, до якої звернено ці заклинальні пісні: щоб ішли дощі, щоб був багатий урожай «на жито, на пшеницю, на всяку пашницю». Цю тезу підтверджує коровайна весільна пісня, записана в наш час вчителькою Г. Колесниченко на Вінниччині (див. № 310). Такі побажання характерні не тільки для українських весільних пісень, а й для весільних пісень (і взагалі обрядового фольклору) інших слов'янських народів, з якими вони генетично і типологічно споріднені [1].

Заклинальні мотиви — побажання весільних пісень — тісно переплітаються з морально-етичною проблематикою та дидактизмом весільної поезії (наголошуємо — поезії, бо сюди входять не тільки пісні, а й короткі побажання — «весільні приказки» — та коротенькі чотирирядкові зразки, які не співаються, а промовляються, як правило, речитативом (див. № 1022). Дидактизм (повчання) весільної поезії охоплює широке коло родинних взаємостосунків, моралі: збереження честі молодої, яка в народі ставиться дуже високо, бо, за народним світоглядом, честь молодої — це честь матері, батька, родини, зрештою, роду; виховання дітей; взаємостосунки батьків і дітей; повага чоловіка до дружини; працьовитість молодої, молодого, взаємини свекрухи і невістки, свекра і невістки, доля жінки в чужій сім'ї — сім'ї чоловіка тощо. Всі ці питання із загальнолюдської точки зору вічні, а значить — актуальні і на сьогоднішній день. Саме це є причиною того, що весільні пісні, порівняно з іншими обрядовими жанрами, добре збереглися і сьогодні. Вони були предметом творчої уваги письменників, поетів, художників як дореволюційного, так і радянського часу.

Починаючи з 20-х років XIX століття, весільні пісні друкувалися в багатьох фольклорних збірниках окремими розділами, як правило,

---

[1] Див.: *Круть Ю. З.* Величання і побажання в обрядовій поезії слов'ян // Розвиток і взаємовідношення жанрів слов'янського фольклору.— К., 1973.— С. 91—139.

з певних регіонів або в описах весілля з певної місцевості. Найзначнішим дореволюційним виданням, де вміщено більше двох тисяч весільних пісень у зведеному описі весілля, є 4 том «Трудов...» П. П. Чубинського (1877). Найгрунтовнішими виданнями описів весілля та весільних пісень сьогодні на Україні є «Весілля» (У 2 кн.— К., 1970) та «Весільні пісні» (У 2 кн.— К., 1982), що вийшли у «Науковій думці». В них міститься близько чотирьох тисяч весільних пісень, з них близько трьох тисяч — з мелодіями. Проте ці публікації не вичерпують багатства української весільної пісенності. Невідкладне завдання, яке стоїть сьогодні,— зібрати і видати весільні пісні, які ще збереглися в народній пам'яті. Адже вони, як і інші жанри фольклору, є не тільки джерелом пізнання історії народу, а й виступають органічним складником соціалістичної культури, беруть участь у формуванні сучасних весільних обрядів, а значить, і в формуванні морального обличчя нашого сучасника, його духовного світу.

Марія Шубравська

I

Сватання. Змовини. Заручини

1. СВАТАННЯ

1. Та як прислалося
До дівки Марфочки
Троє старостів разом.
Та ой перві прийшли,
В присінечки ввійшли —
То ж калина-малина,
Калинові мости,
Несподівані гості.
Та як прислалося до дівки Марфочки
Троє старостів разом,
Та другі прийшли,
В сінечки ввійшли —
То ж калина-малина,
Калинові мости,
Несподівані гості.
Та як прислалося
До дівки Марфочки
Троє старостів разом.
Та ой треті прийшли,
В світлоньку ввійшли,
Я ж молилася богу.
То первим одказала,
Рушничків не напряла,
То другим одказала,
Рушничків не наткала,
А третім натомість
Рушнички подавала,
Старостам по рушничку,
А Іванкові хусточку.

2. Та коли б знала, коли б відала,
Що засватана буду,
То мила б я стіни, щоб були білі,
Білою рокитою,
Та терла б я лавки, щоб були гладкі,
Та зеленою рокитою:
Все для свекорка, та для старенького,
Та для приїздоньку його.

Та коли б я знала, коли б відала,
Що засватана буду,
То мила б я стіни, щоб були білі,
Білою рокитою,
Та терла б я лавки, щоб були гладкі,
Та зеленою рокитою:
Все для свекрухи, та для старенької,
Та для приїздоньку її.

3. Якби я знала або відала,
Коли сватання буде,
То я б змилася, причесалася,
В сватання прибралася;
Помила б столи, щоб жовті були,
Жовтою рокитою,
Помила б лавки, щоб були плавкі,
Медом та горілкою.

4. Ой пойду я да щавлю рвати —
То ж у мене свати в хаті.
Я думала, що гулять прийшли,—
Вони мене підмовлять прийшли.
Я думала, що додому йдуть,—
Вони мене да й за стіл ведуть.
Батько й мати не одказують,
Хусточок не показують.

5. Та заручена та Марфочка,
Зарученая,
Та положила білу ручку
На заручку.
«Біла ж моя та рученька
У батенька,
Ой чи будеш така біла
У свекорка?»
«Ой як будеш та, Марфочко,
Покірненька,
Буде твоя рученька
Та біленька.
Ой як будеш та, Марфочко,

Покірній всіх,
Та буде твоя та рученька
Білійшая всіх».

6. Ненько моя та й голубонько,
Сватаєшся та братаєшся,
Чого ти людей не питаєшся,—
Щоб не був п'яниченька,
Щоб не скривдив мого личенька.
Як буде пити та гуляти,
Буду тебе проклинати.

7. Через сінечки нові дверечки
Та в вишневий садочок,
Ой там Марфочка голуби годувала,
З голубами розмовляла:
«Та гудіть, голуби, квиліть, соколи,
Щебечіте, соловейки!
Та задайте тугу
Темному лугу
І моєму батеньку,
Ой що він мене
Молодую дає,
Доленьки не вгадає».
«Та я ж тобі даю,
Що в домі маю,
Доленьки не вгадаю».

8. Та даєш мене, мій батеньку,
Та й від себе,
Та зостається та рута мнятка
Та вся в тебе.
Устань же ти, мій батеньку,
Та раненько,
Поливай же ти руту мнятку
Та частенько,
І ранніми, вечірніми
Ой рісоньками,
І своїми дрібненькими
Ой слізоньками.

9. Та даєш мене, мій батеньку,
Та й сам бачиш,
Та не раз, та не два
Та й за мною
Та й заплачеш.
Як вишневі та садочки
Та цвістимуть,
Мимо твої ворітечка
Та й нестимуть.
Та не будуть та до хати
Привертати,
Та й не будуть та Марфочки
Викликати.

10. А осінніï вітри
Та віяли потихесеньку,
Поки вони та одвіяли
А листоньки та од дерева.
А старости та старесенькі
Та ходили поманесеньку,
Говорили потихесеньку,
Поки вони та й одговорили
А Марфочку та й од батенька,
Од рідного та до різвого.

Та пора, старости, до дому,
Поїли коні солому.
Ой як будете тут ночувати,
Будете купувати.

Та чого, старости, сидите?
Чом до домоньку не йдете?
Ой ще Марфочка наша — не ваша,
Хоч заручена, так не вінчана,
Ви її ще не озмете.

11. Ой спасибі тобі, моя ненько,
Що будила ти раненько,—
А я слухала, вставала,
Собі рушнички напряла;
На гору ходила, рушнички білила,
Старостам дарила.

12. «Та хіба в тебе, та Марфочко,
Та нерідний рід,
Що він тебе не подержав
Та іще з гід?»
«А у мене, подружки мої,
І рід, як рід,
Розгнівався та на мене
Та батенько мій,
Що ходила та до броду
Рано по воду,
Та місяжовий коромисел
Уломила,
Золотії відеречка
Та побила,
Тим я свого та батенька
Ой розгнівила».

13. «Не дощова хмара йде,
Не бажанє сватанне,
Хто ж тебе, Олено *, сватає,
Хто тебе, молодую, силує?»

«Сватає мене Іванко *,
Силує мене батенько.
Батенькову воленьку чинила,
Молодого Іванка * полюбила».
Сама собі жалю наробила,
Що молодого Іванка * полюбила [1].

14. Ой у полі да криниченька,
Там висить крук да відро,
А вже нашу Валечку
Сватали свати давно.
Да рикнула корова,
Додому йдучи,
Да заплакала Валечка,
Заміж ідучи.

---

[1] Пісню повторюють, змінюючи *батенько* на *матінка, братичок, сестриця.*

15. Ой давав, давав
Та батько дочку
В чужую стороночку.
Та як же давав,
Та приказував,
Щоб часто не ходила.
«Та я й год не пішла,
На третій полинула
Та й сіла — упала
В батенька в саду,
На вишнях, на черешнях».
Та й вийшов батенько
Сад оглядати
Та галочок ізганяти:
«Та шуги в луги,
Чорні галочки!
Не ламайте в саду вишеньок».
«Та я й не галочка,
Не чубарочка,
Я ж ваша коханочка,
Та я й сад садила,
Я ж поливала,
Я з жалю поламала».
Та ізсилає обір калину
Із луга на долину:
«Та іди, йди,
Гірка калино,
Із луга на долину,
Та що за тобою
Нема спокою,
За чорними галочками,
Що до тебе літають,
А на мене сідають,
Листячко оббивають».
Та ой дає, дає
Батенько дочку
В чужую стороночку:
«Та іди, іди,
Моє дитятко,
В чужую країночку.
Та ой за тобою
Нема спокою,
За твоїми старостами,
Що до тебе ходять,

А мене просять,
В руках шапочки носять».

16. Маршем, маршем
За сватом нашим.
Хто буде маршірувати,
Скажу йому коня кувати
Золотими підківками.
Маршем, маршем,
Свате, за нами.

Мої білі руки,
Не бійтеся муки,
Мої білі ноги,
Не бійтесь тривоги.
Ступайте на п'яти,
Ідіть додому спати.
Ступайте на пальці
Та й приходьте вранці.

2. ЗМОВИНИ

17. Ой піду я потихеньку,
По два двори та минаючи,
До третього прихожаючи;
Ой стану я та послухаю,
Та що люди говорять.
Аж люди говорять:
Мого свекорка судять,
А батенька хвалять...
Ой дивнії та ви мені люди!
Чому мені давно не сказали,
Та як рушничків не брали,
Та як мене не змовляли,
Та як ручок не прибивали?
А тепер мене та ізмовили,
І рушнички побрали,—
Та й ручки прибили.

18. За городом дуб да береза,
А в городі червона рожа:
Там Мар'єчка да рожу щипає,
Прийшов і к їй її батенько:
«Покинь, доню, да рожі щипати,
Хочу тебе за нелюба оддати».
«Я нелюба сама не любила,
Куда пошла, камень покотила,
А где стала, другий положила».

19. За городом дуб да береза,
А в городі червоная рожа:
Там Мар'єчка да рожу щипає;
Прийшла і к її її матюнка:
«Покинь, доню, да рожі щипати,
Хочу тебе за Василька оддати».
«Я Василька сама полюбила,
Куди пошла, перстень покотила,
А где стала, другий положила».

3. ЗАРУЧИНИ

20. Ой ходила дівчина по городу
Да сіяла сад-виноград із приходу.
Да забула ворота зачинити,
Да забула ворота зачинити,
Да й мусила свого брата попросити:
«Ходім, ходім, мій братику, зі мною,
Да зачиним воротечка із тобою,
Бо приїде хлопчина з боярами,
І витопчуть сад-виноград коніками,
І витопчуть сад-виноград коніками,
Викидають за ворота копитами...»

21. Ой на морі та на камені
Пило воду та два соколи;
Напившися, говорили:
«Летім, братця, на заручини!
Там Маруся заручається,
Од батенька одлучається,
До свекорка прилучається».

22. Там дівочка заручається, (2)
Од батенька одлучається,
Од батенька одлучається,
До свекорка прилучається.
Там дівонька заручається, (2)
Од матьонки одлучається,
Од матьонки одлучається,
До свекрухи прилучається:
Од матері, од рідненької,
До свекрухи, до чуженької.

23. «Чом ти, Марусю, не одказала
Іще вчора із вечора?»
«Ой я думала, мої подруженьки,
Та що батенько одкаже,
А мій батенько, та як голубонько,
Все мною, молодою,
Та рушники крає,
Старостам дає,—
Він мене заручає...»

24. «Що ти думала, наша Ганнуся,
Як були свати в хаті?»
«Ой я думала, мої дівчата,
Що не дасть мене мати.
А мати дає, рушнички крає,
З подвір'я виряджає».

25. «Заручена Марусенька!
Підпирай та сіни новії
Да подай Юрасю водиці:
Що твоя водиця солодка,
Солодій за меду, за вина».
«Коли б моя Маруся здорова була!
Здорова, здорова, як вода,
А багата, багата, як земля!»

26. Не була я вдома
При своїх заручинах,
Пасла ж бо я вівці
При зеленій дубрівці.
Голос в мене заходить,
Аж батько приходить:
«Іди, доню, додому,
Бо маєш вдома гості
З чужої стороності».

27. Не було Марисі вдома (2)
На її заручини.

Поза річкою ходила, (2)
Полотенце білила.

Вийшла матінка, кличе: (2)
«Іди, доню, додому,

Маєш у себе гості». (2)
«Сами їх одбувайте.

Сами їх одбувайте, (2)
Всім по хусточці дайте;

То довгую, то круглую, (2)
Івасьові — шовковую».

28. Коло тихого броду
Брала дівчина воду.
Почула у полі звуки
Да й опустила руки.
Відерцями брязнула,
Рученьками сплеснула
Да й додому махнула.
Прибігла додомоньку:
«Рятуй мене, батеньку!
Батеньку, сховай мене,
У чужий край не дай мене...»
«Уберися, доню, у квітки

Да й сядь собі поміж дівки».
«Великі не приймають,
А між малими пізнають...»

29. «Ой білая да березонька,
Чого суха, не зеленая?»
«Ой як же мені зеленой бути,
Поза мною всі купці їдуть, (2)
На корінні да огонь кладуть.
Під листочок димочок, (2)
Під голлєчко все поломнєчко».

«Молода дівонько,
Чого смутна, невесела?»
«Ой як же мені веселой бути,
Щовечора да свати сидять? (2)
Мед, горілочку носять
Да все батечка просять.
Іще меду не наносили,
А вже батенька впросили». (2)

30. «Чого, ненько, так розгнівалась,
Що до столу не навідалась?
Чи я тобі так докучила,
Що ти мене та й заручила?»

«Не ти ж мені так докучила,
Докучили твої подруги,
Під віконце підбігаючи,
Тебе з хати викликаючи».

«Пожди, ненько, до неділеньки,
Не побачиш ані дівоньки.
Пожди, ненько, аж до другої,
Не побачиш ані одної.
Пожди, ненько, аж до третьої,
Не побачиш ні маленької.

Сядеш, ненько, край віконечка,
Чи не йтиме твоя донечка.
Чужі діти ітимуть гуляти,
А твоєї не пускає мати».

«Сусідочки, мої голубочки,
Чи не бачили моєї дочки?»
«Ой бачили — сіни замітала,
Дрібненькії сльози проливала».

II

Вінкоплетини

31. Ой не сиди, моя дочко, не думай,
Іди собі за зіллячком за Дунай. (2)

За Дунаєм райське зілля китичками,
Та вже тобі не гуляти з дівочками. (2)

За Дунаєм райське зілля купочками,
Та вже тобі не ходити з парубками. (2)

32. Ой в долину йа, дружечки,
В долину,
По червону, по червону
Калину,

По зелений, по зелений
Барвінчик,
Нашій пані молоденькій
На вінчик.

33. Пішла молода, пішла молода
В сад-виноград по грушки, } 2

Та взяла з собов, та взяла з собов
Дві молоденькі дружки. } 2

Та й рве бервінок собі на вінок,
Та й жалібненько плаче. } 2

Прийшов до неї сам ненько її:
«Чого ж ти, доню, плачеш? } 2

Та й чи жаль тобі за цим подвір'єм,
Чи за нами старими?» } 2

«Та й не жаль мені за цим подвір'єм,
Ні за вами старими, } 2

Лишень жаль мені за русов косов,
За дівоцкою ношов. } 2

Скрипнички грають, дівки гуляють, } 2
Лиш мене не приймають

Ні до жіночок, ні до дівочок, } 2
Лиш під злотний віночок».

34. З гори та в долину
По червону калину,
По хрещатий барвіночок
Наталі на віночок,
По хрещате зілля
Наталі на весілля.

35. Дай, мамко, голку
Та й ниточку шовку,
Най пришиєм квіточку
З зеленого барвіночку
Молодому [1] на головку.

36. Хрещатий барвіночку, } 2
Й не лежи в городочку.

Не подобочка твоя } 2
У городці лежати.

А й подобочка твоя } 2
Й у віночку плясати.

37. Пусти мене, мій батеньку, на гору тую:
Нехай же я на тій горі погуляю
І цвіточку на квіточку нащипаю,
Фіялочок на віночок назриваю:
«Нащо ж тобі, дитя моє, сей синенький цвіт,
Що вже тобі, дитя моє, зав'язаний світ!..»

38. На горі фіялочка зелененька,
Туда ішла Марусенька молоденька,
А за нею Юрасенько істихенька:

[1] Або: *молодій.*

«Вернись, вернись, Марусенько, уже ж ти моя!»
Вона стала — одгадала: «Ще ж я не твоя!
Ще я в батька паняночка, а ти в свого пан;
Шукай собі паняночки такої, як сам!»
«Із'їздив я, Марусенько, усі города,
Та не найшов такої, як ти, молода...»

39. Два павуки землю точили, (2)
Два братчики в місто ходили. (2)

Два братчики в місто ходили, (2)
Та й шовчику накупили, (2)
Та й віночок накитили.

Два павуки землю точили, (2)
Дві сестрички в місто ходили. (2)

Дві сестрички в місто ходили, (2)
Та й позлітки накупили, (2)
Та й віночок накитили.

40. «Ти, молодейка,
Подивися в віконечко,
Чи час віночки вити?»
«Час віночки вити,
Час було і пришпилити».

41. «Кравчи, сванійку, кравчи!
Чи не треба тя вчити?»
«Я кравчиха з міста,
Хорошая невіста.
Учила мене мати
Вінці пришпиляти».

42. Да ходила Марусенька по городу,
Да садила сад-виноград із приполу,
Да забула ворітечок зачинити,
Да мусила свого пан-отченька попросити:
«Ой зачини, мій батеньку, ворітечка,
Поки прийде Юрасько з боярами,

Да витопче сад-виноград чоботами...»
«Ой не жалуй, донько моя, сих виннових квіт,
Да пожалуй, моя доньку, молоденьких літ:
Сії дві квіточки да зростуться,
Твої всі розкоші да минуться».
«Да минаються розкошеньки, сама бачу,
Не раз, не два по розкошах та заплачу!»

43. Стадо моє вороненьке,
Топчи зіллє зелененьке,
Топчи руту ще й м'яту,
Ще й крупчистий барвінок,

Що ходила да поливала,
Зроду вінка да й не звивала,
Тоно 'дненького звила, (2)
Да й того не зносила,
Да женишку пришила.

44. Через сіни садочок;
Вили Марусі віночок,
Та й покотили по столі,
По квітчастому скатертю:
«Та прийми, батеньку, віночок,
Із ярої рути сердечко» [1].
«Не прийму, доненько, не прийму,
З жалю ручечок не здійму,
За слізоньками не бачу;
Єсть у тебе, доненько Марусю, служечка,
Старшая дружечка:
Вона встане і гляне,
Вона і привитать,
І на здоров'є спитать».

45. Марусенька сиріточка, а Юраско пан;
Було б тобі да шукати такої, як сам...
«Ой виїздив всю країну, увесь білий світ,
Да не найшов такої, як Маруся-цвіт!»

---

[1] «...вершок із ярої рути». *(Приміт. співачки).*

46. Ой їхали бояре горою
Да кликали Марусю з собою:
«Ходи, ходи, Марусю, із нами,
Дамо тобі віночок з перлами...»
«А я того віночка не зношу:
Полюбила Юрасенька, як душу».

47. Ей вінче, вінче,
Зелений барвінче!
Аж тепер ти рушу...
Заплакати мушу!..
Скрипнички приграваюť
Та й віночки дошивают.

48. Дай, мати, іговку,
Дай ниточку й шовку,
Іговку дротяную,
Ниточку єдвабную
Віночки пришпилити,
Радості наробити.

49. Складує отець вінець,
На личейку рум'янець.
Вінець ся зеленіє,
Личенько ся рум'яніє.

50. Та й летів пташок
Попід білий дашок,
Все д' столу навертає...
Та й столе, столе!
Розлуко моя,
Мій неньку, з тобою!

51. Та й кувала зозулечка
На пеньку, на пеньку.
Гарна наша молоденька } 2
У вінку, у вінку. }

Гарно себе поводила
Та й віночок доносила.
Та й таткові, та й мамці,
Та й батькові, та й матці,—
Та всім нашим селянам, } 2
Щоби було гарно нам. }

52. Ой у саду, у садочку, да на зеленій руті,
Плакала там да Марусенька, да віночки в'ючи.
Да зачув Юрась, да по коні йдучи:
«Да чого ти, Марусенько, слізненько плачеш?»
«Ой як же мені да й не плакати,
Що у тебе, молод[ого], да родини много,
А у мене, молодої, да дари не много».
«Ой я татка упрошу, да родини уменшу,
А мамочки упрошу, да дари приболшу,
Таки тебе, да Марусенько, за себе возьму!»

53. Ой звили дівчині віночок,
Покотили в вишневий садочок:
А котячи, та говорила,
Подружечкам гуляння дарила:
«Ой гуляйте, як гуляється,
Бо вже моє та минається
Суботнєє розчесаннячко,
Недільнеє прибираннячко.
У суботу та й розчешуся,
В неділеньку приберуся,
На всю челядь подивлюся.
Всі дівочки в косах сидять,
А на мою та роса впала,
Щоб я її та розчесала».
Налетіли та голубоньки
Із чужої сторононьки,
Взяли косу та розтріпали
І золото обірвали.

54. Гей, із сінечок, гей, двоє дверечок,
Гей, в вишньовий садочок;
А у садочку два васильочки —
Которого ущипне, пахне.

А у Марусі аж два віночки —
Который возьме, плаче.
«Ой не дай мене ти ж, мій батеньку,
Хоть сей рочок од себе:
Та нехай похожу, нехай пов'ялю
Сих два віночки у тебе».
«Ой єсть у мене, доненько моя,
Ще меншая од тебе;
То та походить, то та пов'ялить
Сих два віночки у мене».

55. Зілля моє да рутяноє,
Дитя моє да коханоє.
Воно в мене закохалося,
Як утятко на воді,
Повна рожа у городі,
Барвіночок да у садочку,—
Да Машечка у віночку.

56. На вгороді дві вишеньки, за вгородом три,
Було б тобі, та Марусю, ще й заміж не йти.
На вгороді дві вишеньки, за вгородом п'ять,
Було б тобі, та Марусю, ще й дома гулять.
Як зацвітуть ті вишеньки квіточками,
Було б тобі, Марусенько, гулять з дівочками,
Як зацвітуть ті вишеньки біленькими,
Було б тобі гулять з молоденькими.

57. Чи не жаль тобі, моя матінко, мене буде,
А як мене в сій світлоньці та не буде?
Як по весні та садочки все цвістимуть,
А подружечки все віночки та й плестимуть,
Поміж твої ворітенька та й нестимуть.
Та не будуть до хатоньки привертати,
Бо нікого на улицю викликати.
Та нестимуть смородину зелененьку,
Та згадаєш мене, матінко, молоденьку.
Як нестимуть смородину, смородяний цвіт,
Зав'язала, моя матінко, молодою світ.
Як нестимуть смородину з ягідками,
Та й умиєшся, моя матінко, слізоньками!

Не раз, не два, моя матінко, заплачеш,
Поки мене в своїй світлоньці та й побачиш.
Не раз, не два, моя матінко, та й затужиш,
Поки мене через люди перечуєш.

58. Ой мамонько да голубонько, (2)
Ізмий мені да головоньку (2)
В опошнюю да суботоньку.
Щосуботи умивалася, (2)
Щонедількн убиралася, (2)
Куди йшла, не боялася.
А тепера будеш питатись,
Забарися, будеш боятись.
Твою мову перемовлять,
Твоє діло перероблять,
Твою ходу переходять.
Будеш іти, да похилися,
Будеш мовить, да помилися.

59. «Із суботи на неділеньку (2)
Приснився мені сон
Дивнесенький,

Що по нашому двору (2)
Да чорний шовк
Простилається;

Да чорний шовк простилається, (2)
Дробен дощик накрапається».

«Молодий ще, доню, розум маєш, (2)
Що сього сну не розгадаєш.

Що чорний шовк —
Твої косоньки, (2)

Дробен дощик —
Твої сльозоньки».

60. Ходила дівочка по полю,
Звила собі віночок з коколю.
Носи, носи, дитя моє,
Сей віночок да до вечора;
Увечері дружкам оддаси:
Вони твій віночок розів'ють.
Вони тобі, дитя моє, жалю завдадуть!

III

Тільце

61. А в понеділок свято,
У вівторок не робити,
В середу руту садити,
У четвер поливати,
У п'ятницю щипати,
В суботу гільце вбрати.

62. Летів горностай
Через сад.
Да ронив пір'є
На весь сад.
Збирайте, дружечки, збирайте,
І Марусино віллєчко увивайте.
«Коли ми Марусино вільце увили,
Всі луги виходили,
Усю калиноньку виламали
Да весь барвінок вирізали,—
Таки ми Марусі вільце увили».

63. Ой летів півень
Через сад,
Розпустив він пір'ячко
На ввесь сад.
Собирайте, дружечки,
Пір'ячко ж
Та звийте Василькові
Гілечко.

64. Із руточки дві квіточки...
Як ми свому Івану * гільце вили,
Три луги калини виломили,
Три сади барвінку вищипали,
Заки свому Івану * гільце звили.

65. Як ми своїй Одарі * гільце вили,
То ми всі лужечки обходили,

То ми всю калиноньку обломили,
Гільце в'ємо і в долоні б'ємо.

66. Ой з косою, сватове, з косою
Й накосіте барвіночку з росою.
Ой біжіте, свашечки, зберіте,
Васюньові гілечко вберіте.

67. Бором, бором бубни б'ють,
В нашої Ганнусі різку кують.
З якого дерева? З ялини,
З хрещатого барвінку, з калини.

68. На ставу біле гуся,
Попливу, не боюся.
Пір'ячка назбираю,
Гілечка дозвиваю.

69. Не йдіть, молодиці,
До нас гільця вити.
Ми зов'ємо сами
Краще, ніж із вами;
Попід небесами,
Попід хмарочками
Із своїми дружечками.

70. Не йдіть, молодиці,
До нас гільце вити.
Звиємо ми сами
Краще, як із вами,—
З скрипками, цимбалами,
З молодими боярами.

71. Вили дружечки вилечко,
Соловеєчку гніздечко;
З високого дерева ялини,
Із червоної калини;
З високого дерева фіялки,
Задля Марусі-панянки.

72. Ой у Києві дзвони б'ють,
А у нас на столі гільце в'ють!
Із високої ялини,
Із червоної калини.

73. В Полонному на новому
Бубни б'ють,
В цьому дому
Гільце в'ють.

Гільце-деревце — з ялини,
З хрещатого барвіночку,
З калини.

74. «Гільце наше рубленеє з Крем'янця,
Коли ж воно привезене?»
«А вранці».
«А де ж воно поставлене?»
«На лавці».
«Не ставте його на лавці,
Поставте його на столі,
Вберіть його в квіточки,
Щоб веселились діточки».

75. Наше гілечко рясне
Без калини красне,
Без сонечка сяє,
Без вітрика має.

76. Вили дружечки гілечко,
Як два солов'ї гніздечко,—
Вище дерева ялини,
З червоної калини.
Ніхто не вгадає,
Що в нашому гільці:
Золотії корешки й вершки,
Сребряни навісочки,
Всередині фіялочки,
Звели його паняночки.

77. «Та де се гілечко вилося?»
«Та вилося гілечко в Крем'янці,
Та й принесено панянці,
Та й поставлено на столі,
На квітчастому скатерті».

78. Ми вільця вили, вили,
Два голубоньки гули,
Вілочочок довивали,
Два сокола іграли.
Гу-у!..

79. А старша дружка —
Менша всіх,
Та зв'язала гілечко
Краще всіх,
Та поставила на столі,
На хрещатому скатерті.

80. А в віру, в вірочку,
На жовтім пісочку,
Щука-риба гра,
Золоте перо втеря.
Іграй, не грай, бобре,—
Звили вілечко добре!

81. Да не сами ми єлечко вили:
Звили єлечко два донці
Да й поставили на стольці.

82. Ми вільця вили на селі
Да й поставили на столі
На тонесенькій, на білесенькій
Скатерті.
Гу-у-у!..

83. Да вийди ти, Марко, погляди!
Чи хороші вілечка звили;
Як не хороші — розів'єм
Та ще й покраще зов'єм.
Гу-у-у!..

84. А в нашому селі нова новина:
Зацвіла в лузі калина,—
Не так у лузі, як на селі,
У нашої молодої на столі.

85. Як ми вільце вили,
То горілки не пили;
Ходім до криниці,
Нап'ємось водиці!

86. Дай, дружбонько, нитки!
Бо як не даси нитки,
Врвемо чуба на збитки.

87. Лежіли берви бервінковіє.
Послужи нам, ой батеньку, послужи, (2)
До деревця цю квіточку прив'яжи. (2)
Послужи ми, моя мамко, послужи, (2)
До деревця цю квіточку прив'яжи. (2)

То не папороть паде, то мама квіток в'яже
Білими рученьками, дрібними сльозоньками...

88. Чорняві квітки в'язали, (2)
А русяві у вікна заглядали,
А біляві дивилися
І собі навчилися.

89. Ой чи єсть ясний місяць на зорі,
Ой чи єсть господар на дворі,
Чи викупить єлечко на столі?
Щоб наш коровай ясен був,
Щоб наш молодий красен був!

90. Ой дружбонько, серце!
Викупи в нас гільце!
Як не викупиш — продамо,
Дружбоньці сорому завдамо.

91. Где же наше вільце,
Що в п'ятницю вили,
В суботу да повивали,
В неділю да потеряли.

92. Уже лужечки, бережечки вода поняла;
Молодую Марусю журба обняла.
Молоденький Юрочко музики найма,
Молоденькій Мані тугу розважа.
Молоденька Маня все плаче, рида.
«Не плач, не плач, Марусю,— тепер ти моя!„»
Чи ми ж тобі, Марусенько, не казали,
Чи ми твого серденятка не втішали?
Не йди, не йди да до броду по воду;
Та не слухай голубоньків, де рано гудуть:
Вони твоє дівування в поле занесуть!
Вони тебе, молодую, да ізрадять,—
Од батенька до свекорка переманять,
Із дівчини в молодицю нарядять!

93. Ой ходила Ліда * по кімнаті
Та будила свою неньку із кроваті:
«Ой уставай, моя мати,
Уже годі тобі спати,
Бо мені з тобою не вік вікувати,
А в неділю ввечері до свекра рушати».

94. Перезірко-зіронько,
Ти, Таню * дівочко,
Усі двори ізходила,
Ніде слізки не спустила.
А як на батьків двір зійшла,
Стала та й подумала.
А подумавши, та й заплакала:
«Ой дворику, мій дворику,
Яка я тобі важка,
Не так цьому двору,
Як батькові рідному,
Що не хоче зодягати,
Хоче мене заміж дати,
Роботи не навчивши,
Розкоші не зазнавши».
«Навчать, Таню *, люди,
Жаль батькові буде.
Навчать зовиці,
Іванові сестриці».

95. Ой ходила та Маруся по городу
Та садила сад-виноград із приходу,
Та забула ворота закрити,
Та мусила свого брата просити:

«Ой братіку мій, зачини ворітця
Та не пусти того Вані-молодця,
Бо не сам він їде, із боярами
Та витопче сад-виноград підковами,
Винесе за ворота [чоботами]».

96. Ой ти, сосонко борова,
У бору стояла — шуміла.
У бору стояла — шуміла,
Принесли до двора — осіла.
Принесли до двора — осіла,
На столі стояла — сяяла.
На столі стояла — сяяла,
На покуть впала — зов'яла.

97. Ой стояла сосонка двадцять літ,
Та зрубали сосонку на зорі.
Годі тобі, сосонко, стояти,
Годі тобі, дівчино, гуляти.
Годі тобі, сосонко, зеленіти,
Годі тобі, дівчино, молодіти.

IV

Запросини на весілля
Розплітання коси в суботу

1. МОЛОДА ЗБИРАЄ ДРУЖОК

98. Ой дружечки, голубочки,
Ой дружечки, голубочки,
Зійдіться докупочки,
Та зійдіться до одної,
До мене, молодої.

99. Починається гостинойка
У нашого сусідойка.
Від Тиси до Бескіда
У нашого сусіда.

100. Тіснії, вуличеньки, тіснії,
Бо йдуть дружечки пишнії
Та несуть гілочки ялини,
Ще й червоної калини.

2. РОЗПЛІТАННЯ (РОЗЧІСУВАННЯ) КОСИ В СУБОТУ

101. «Ой дайте нам стільця,
Дайте нам гребінця,
Дайте ще кожуха,
Нехай сяде молодуха».

«Ви з дому виїжджали,
Чом гребінця не взяли?
Ні гребінця, ні кожуха,—
Не сяде молодуха».

102. Дай, мати, на косу масла,
Я тобі корови пасла,

Гонила на росу,
Дай масла на косу.
Гонила на лугу,
Дай масла на другу.

103. «Чи ти, дівчино, без роду,
Що в тебе тихо в суботу?
Нікому прийти,
Край стола стати,
Хороше заспівати».
«Є у мене родина,
Найстарша сестра віддана,
Та й вона прийде,
Край стола стане,
Хороше заспіває».

104. Ой на дворі терінь тешуть,
А у хаті косу чешуть.
Ой на дворі дотесали,
А у хаті розчесали.

105. А на дворі просо молотять,
А у хаті косу золотять,
А на дворі домолочують,
А у хаті дозолочують.

106. Розплітала мене дядина
Та й не жалувала,
Як сестриця узялася,
Слізками умилася.

3. МАТИ ВИРЯДЖАЄ ДОНЬКУ НА СЕЛО МОЛОДА З ДРУЖКАМИ ЗАПРОШУЄ НА ВЕСІЛЛЯ

107. Моя ненько, голубонько,
Устань рано у суботоньку,
Та змий мені головоньку,

Та зачеши гладісінько,
Та заплети дрібнісінько.
Більш ти мене та й не митимеш,
Білих ручок не томитимеш,
Білих ручок не ламатимеш,
Бо минається дівуваннячко,
Дрібнесеньке заплітаннячко.

108. «Куда, доню, собираєшся,
Ой куда ж, доню, собираєшся,
Ой що так біло вимиваєшся?»

«Піду ж, мамо, між чужії люди,
Ой піду ж, мамо, між чужії люди,
Ой там мені та й горенько ж буде.

Як піду ж я стиха під віконце,
Ой як піду я стиха й під віконце
Та й подивлюся, що свекорко робе.

Ой свекруха ж вечеряти варе,
А свекруха ж вечеряти варе,
А свекорко дубиноньку ж паре».

«Парся ж, парся, сирая дубина,
Парся ж, парся, сирая й дубина,
Ой начувайся, чужая й дитина».

109. Розступіться, вороги,
Не переходьте дороги,
Та нехай перейде родинонька,
Щоб була весела годинонька.
Та нехай перейде чоловік,
Щоб була щаслива на ввесь вік.

110. Не стій, матінко, в порозі,
Вже твоя донечка в дорозі.
Квітками голівонька обшита,
Калиною личенько умите.
Ой стань, матінко, близенько,
Буде кланяться низенько.
Гу-у-у!..

111. Що в сінечках голубець гуде,
А в світлоньку голосочок іде.
Там Орися наряжалася,
З матінкою поражалася:
«Порадь, мене, моя мати,
Скільки мені дружечок брати?»
«Ой ти, доню, челядиноньку,
Бери, доню, всю родиноньку —
І близькую, і далекую,
І сестрицю рідненькую».

112. Ой на хаті голубок гуде,
А у хаті голосок іде.
Ой там дівка убирається
Та й матінки питається:
«Скажи мені, мамо, та й рідненька,
Яких мені дружечок брати?»
«Бери, доню, всю родиноньку,
Ще й чужую половиноньку.
Чужі будуть пити та гуляти,
А родина пораду давати».

113. Не спи, матінко, уночі,
Та печи, матінко, калачі,
Та печи, матінко, на меду,
Я ж тобі дружечок наведу.
Та печи, матінко, з шишками,
Не сама я йду — з дружками.

114. Спечи, спечи, матінко, сім булок,
Приведу до тебе сім дружок;
А як не спечеш, як знаєш,
Ти мене за дитину не щитаєш.

115. Матіночко, голубочко,
Спечи мені два калачики,
Є у мене два братіки,
Щоб мені їх обділити
І ні одного не розгнівити.

116. Ой Гордій, Гордій, Гордію,
Не дзвони рано в неділю!
Задзвони рано в суботу,
Потеряй дівочкам роботу:
Нехай дівочки не прядуть,
Нехай Марусі вільце в'ють —
З хрещатого барвінку,
З запашного василька,
З червоної калини —
Для молодої княгині.

117. Ой просо, просо-очерет,
Чи варила, матінко, вечерять?
Бо я усю родиноньку обійду
І до тебе на вечероньку прийду.

118. Тихо, тихо лотоками вода йде,
Туди наша Маруся з дружками йде.
Розступітеся, вороги,
Із нашої рівной дороги,
Бо підтопчемо під ноги.

119. Угору сонечко, угору йде,
Уже наша дівчинонька з двору йде,
На ній віночки червоненькі,
За нею дружечки молоденькі.

120. Рядочком, дружечки, рядочком
Попід вишневим садочком,
Та щипайте руту-м'яту зелененьку
Заквітчати Ганнусеньку молоденьку.

121. Ішли дружечки рядочком
Та попід вишневим садочком
Та щипали руту м'яту зелененьку,
Уквітчали дівчину молоденьку.
Та щипали руту м'яту зеленішу,
Уквітчали дівчину молодішу.

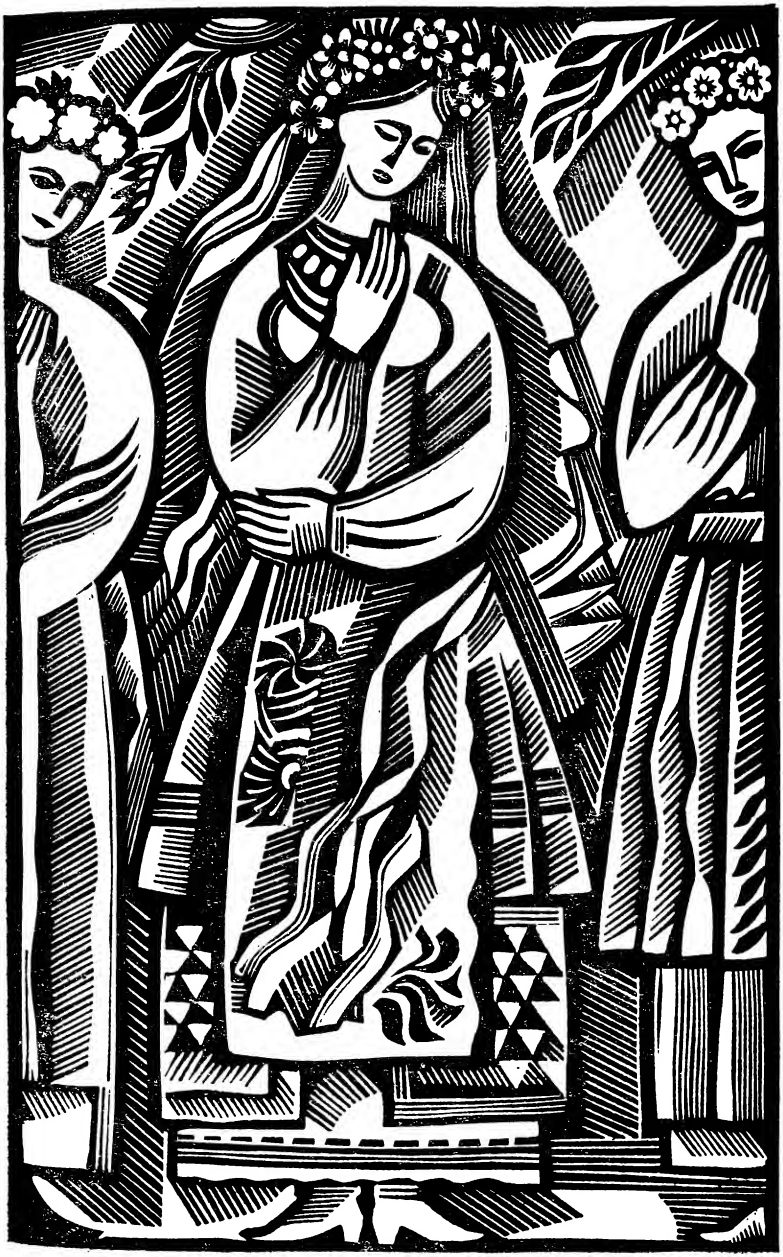

122. Хмара наступає,
Дрібний дощик росить,
Молода Ганнуся
На весілля просить.

123. Сніжок пролітає,
Дощик накрапає,
Ганнусенька з дружечками
Як мак процвітає;
Як мак процвітає,
Як золото сяє.

124. Поза городи йдемо,
А в городі зілля.
Просимо на весілля!

125. З гори та в долину (2)
По червону калину,
По зелене зілля,
Просимо на весілля.

126. Крапає дощик з неба,
Чого кому треба
З зеленого зілля —
Просимо на весілля,
З зеленої м'яти —
Просимо вас до хати.

127. Ой вінку мій, вінку,
Хрещатий барвінку,
Купувала тебе в ринку,
Замикала тебе в скриньку,
А тепер я тебе ношу,
На весілля прошу.

128. Щасливая година настала,
Маруся по родину послала:
Ідуть сестрички і брати
Марусю заміж оддати.

129. Холодочком, дружечки, холодочком
Попід вишневим садочком.
Та й вирвемо квіточку зелененьку,
Та затичем Марусю молоденьку.
Щоб та квіточка зеленіла,
А Маруся молоділа.

130. Ой рядочком, дружечки, рядочком
Попід вишневим садочком.
Та щипайте руту мняту кучеряву,
Обтикайте Ганнушечку чорняву.

131. Ой ви, галочки, літайте,
Ой ви, дружечки, співайте,
За косою квіточку носіте,
Ніні правдоньки не кажіте.

132. Закувала зузулина
В саду на паду.
Та казала Наталочка:
«Заміж не піду».
Та казала молодая: «Погуляю,
Русою косою помаю.
Хай моя русая коса помає,
Коли мене батенько не дає.
Хай моя руса коса має,
Коли мене матінка жаліє».

133. Казав соловейко —
Сяду, не впаду.
Казала Надя —
Заміж не піду.
Казав соловейко —
Політаю.
Казала Надя —
Погуляю.

134. Ой скоки в боки сороки,
Довгий носочок в галочок,
Чи далеко чути дружечок?

135. Ой ішли дружечки ряд по ряду,
Молодая Марія попереду.
На ній віночки сіяють,
За нею дружечки співають.

136. Та суботонька, неділенька,
Та як один день,
Щоб я свою та родиноньку
Обходила.

Та щоб я свою родиноньку
Обходила,
Щоб я своїх подруженьок
Обводила.

Та щоб я своїх подруженьок
Обводила,
Червоними ж стьожечками
Обдарила.

137. На вгороді рожа стояла,
Там зузуленька кувала;
Вийшла дівчина рожі щипати
Й зузуленьки питати:
«Скажи, зузуле, скажи, сизая,
Скільки мені у батенька бути?»
«Ой бути тобі, молода дівчина,
Сім неділь ще й чотири».
«Бодай же ти, зузуле, бодай же ти, сизая,
І на той год не закувала,
Як ти мені, молодій,
Правди не сказала».

Потім повторюють перші шість рядків пісні і кінчають так:

«Ой бути тобі, молода дівчина,
Оцей деньок та до вечора».
«Бодай ти, зузуле, на той год закувала,
Як ти мені, молодесенькій, правду сказала».

138. Ой як тобі, та дівчино, не жаль буде,
Ой як цяя зима пройде, а літо буде.

Будуть дівки квіти рвати, вінки плести,
Через твоє подвір'ячко будуть нести.
А ти будеш [у віконце] дивитися,
Будуть тобі дрібні сльози котитись.
А ти будеш у віконце заглядати,
Будуть тебе дрібні сльози обливати.

139. Ой лугами, берегами, стежечками,
Туда ішла дівчинонька з дружечками,
Говорила із водою луговою:
«Вода ж моя луговая,
Як я тебе, вода моя, ізбирала,
Своє личко білесеньке умивала.
Було личко, як яблучко,
У батенька мого,
А чи буде, козаченько,
Таке й у твого?»
«А як будеш, дівчинонько, покірненька,
Буде твоя головонька спокійненька,
А як будеш, дівчинонько, та й сердита,
Буде твоя головонька щодня бита».

140. «Та будуть мої подруженьки
Та й гуляти,
Будуть мої ж та воріточка
Одчиняти.
Та будуть мене ж, та молодую,
Викликати».

«Та й чи дома та й Маруся,
Чи немає?
Нехай вийде ж та на вулицю
Погуляє!»

«Та нема ж, нема та й Марусі,
Вже й не буде,
Нехай своє ж та дівування
Та й забуде».

141. Ой загули голубоньки, в поле летячи,
Заплакала дівчинонька, на посаді сидячи:

«Ой куди ви, голубоньки, та й полетите,
Куди моє дівування та й занесете?»
«Ой полетимо, та й дівчино, в чисте поле
Та вкинемо дівування в синє море,
Уже твоє дівування до віку не зорне».
«Ой перейми ж, мій батеньку, тії голуби
Та заверни дівування хоть годів на три».
«Дочко моя, паняночко, вже й не перейму,
Уже твоє дівування та й не заверну».

142. «Ой куди ви, голубоньки,
Та й полетите?
Куди моє дівування
Та й занесете?
Та заверни, мій батеньку,
Сірі голуби,
Та й перейми дівування
Хоч годів на три».
«Полетимо, Марусенько,
В чисте поле,
Закинемо дівування
В синє море.
Полетимо, Марусенько,
Та на луки,
Попадешся Василькові
Та в руки».

143. «Ой куди ви, сірі гуси, полетите,
Куди моє дівування понесете?»
«Ой полинемо в чисте поле,
Кинемо дівування в синє море.
Ой полинемо за ріки,
Кинемо дівування навіки».

144. Думай, думай, Марусенька,
Думай та гадай,
Брести тобі дві річеньки,
А третій Дунай.
Перебрела дві річеньки,
А Дунаю ніт,
Та забула дівування,

А розкоші ніт.
Минаються розкошоньки,
Сама бачу.
Не раз, не два по розкоші
Та й заплачу.
Піду я до свекорка
У суботу,
Взялись мої розкошоньки
За роботу.
Ой піду я до батенька
У неділю,
Сидять мої розкошоньки
По застіллю.
Ой піду я до свекорка
В понеділок,
Сидять мої розкошоньки,
Як барвінок.

145. Думай, думай ти, Марусю,
Думай та гадай —
Перебрести дві річеньки,
А третій Дунай.

«Ой не страшна бистра річка,
Не страшний Дунай,
Страшна мені дороженька,
Що далекий край».

146. Ой позаростають стежки-доріжки
Там, де я ходила
Та де мене подруженьки
За ручку водили.
За ручку водили,
В таночку гуляли.
В таночку гуляли,
Віночки сплітали.
Віночки сплітали,
На воду спускали —
Та що б тії та віночки
Доленьки шукали!

147. За хатою, за світлицею
Стоїть верба з росицею.
Хто ж ту вербу зрубає?
Хто ж ту росу позбирає?
То Іванко вербу ізрубає,
А Маруся росу позбирає.

148. Голубії фіялочки гору скрили,
Тільки одну дорожечку пропустили.
Туди йшла Маруся з дружечками,
А за нею Іванко з буярами:
«Підожди, Марусенько, бо вже ти моя!»
Вона стала, одгадала, що я не твоя.
«Об'їздив я, Марусенько, городків не п'ять,
Да приїхав, Марусенько, до тебе уп'ять».

149. Рубайте тополю,
Встеляйте дорогу
Догори гіллячками,
Іде Маруся з дружечками.

Маруся із села іде,
Сімсот дружечок веде,
Сімсот ще й чотирі,
Всі хороші, чорнобриві.

А Маруся чорнобрива
Всіх дружечок прикрасила.

150. Не сама я, ненько, іду,
Сімсот дружок веду;
Сімсот та ще й триста,
Та всі без намиста;
Сімсот та ще й сорок,
Та всі без падьорок;
Сімсот ще й чотирі
Та всі чорнобриві.

151. Бодай тебе, та Марусю,
Із твоїми дружечками!

Малі, невелички,
Як повні гвоздички.

152. Ой скупії сусідоньки, скупії,
Поробили вуличеньки вузькії,—
Ні проїхати, ні пройти,
Ні нашої молодої провести.
А ми і проїдем, і пройдем,
І нашую молодую проведем.

153. Ой тіснії вуличеньки, тіснії,
Бо йдуть дружечки пишпії.
Попереду тая Зіна молода,
В неї кісонька золота,
А на її віночки аж сяють,
А за нею дружечки співають,
А на її стрічечки при вінку,
Що купив Петро на ярмарку.

154. Тіснії вуличеньки, тіснії,
Бо йдуть дружечки пишнії,
Несуть калину червоненьку
На гілляченько зелененьке.

155. Тіснії вуличечки, тіснії,
Ростуть гречечки рясніі.
Ми тую греченьку скосили
І всю тую родиноньку спросили.

156. Під гору ми йдемо,
Галину ведемо,—
Заквітчану квіточками,
З молодими дружечками.

157. Під гору ми йдемо,
Молоду ведемо,—
Високу, як ліщину,
Червону, як калину.

158. Піднімай, дру́жко, ноги,
Бо високі пороги.
Брести тобі річки, калюжки,
Будуть тобі гіркі дру́жки.

159. З гори та в ярочок,
Та на жовтий пісочок,—
Там щука-риба грає,
Аж золотом сяє.
А Маруся з дружечками
Як мак процвітає.

160. Улицями, дружечки, улицями,
Брязчіть, дружечки, підковками.
Світіть, дружечки, вінками,
А як на небі зірками.

161. Що за гудка гуде,
Гуденят веде —
На холодну водицю,
На шовкову травицю.

То ж не гудка гуде,
То молода іде,
Сімсот дружок веде,
Сімсот ще й чотирі,
Та всі чорнобриві.

162. Ой ходим ми, ходим,
Та все одним слідом,—
Зеленою лободою
За свею молодою,
Зеленою сачавицею
За свею сестрицею.

163. Ой там жито родить,
Де дівчина ходить,—
Поміж галочками
З своїми дружечками,

Поміж маленькими
З своїми вірненькими.

164. Повій, вітре, дорогою
За нашою молодою.
Розвій її косу,
Як літнюю росу,—
По 'дному волосочку
По червоному поясочку,
По 'дній волосині
По червонім поясині.

165. Не вій, вітре, в лузі,
Повій по дорозі,—
Зеленою полосою
За нашою молодою.

166. Шуміла дібрівонька, шуміла,
Туди наша дівчинонька ходила.
Кіскою плечиці укрила,
За собою дружечок водила.

167. Ой були ми в лужку
Та загубили старшу дружку.
Ой де ж її шукати —
Чи в зеленім гаю,
Чи в бистрім Дунаю.

168. Ой були ми в лужку,
Загубили дружку.
Виходили з лугу,
Загубили другу,
Тепер ходим, блукаємо
Та дружечок шукаємо.

169. Як були ми в лужку,
Загубили старшу дружку,
А як буде світати,

Підемо шукати.
А як сонечко зійде,
Вона сама прийде.
А як сонечко підоб'ється,
Та вона сама притрясеться.

170. Ой були ми в полі,
В зеленій діброві,
Загубили дівку
В хрещатім барвінку
Ще й у золотім вінку.

171. Низом, дружечки, низом,
Закидайте доріженьку хмизом.
У нашої Олі * кінь вороненький,
Перескочить хмиз дрібненький;
У Миколи * ще й вороніший,
Перескочить хмиз дрібніший.

172. Плавала щука попід млином,
Та давала дівчина ручку двом,
А хоть двом, не двом — одному:
«На тобі, Іванко, ручку мою,
А ти, Василю, не гайся,
Піди собі з іншою звінчайся,
А ти, Василю, дуйсь не дуйсь,
Піди собі з іншою поцілуйсь,
А ти, Василю, дивись не дивись,
Піди собі з іншою обіймись».

173. Ой то не грім гримить,
То молода Галя * біжить
Тісними вуличками
З пишними дружечками:
«Снігом, дружечки, снігом,
Всі за мною слідом».

174. На край греблі верби,
Ще й білі осики.

Слухайте, дружечки,
Де грають музики.
Чи грають, не трають,
А дружки співають.

175. Рости, сосно, вгору,
Ще далеко додому.
Пускай гілля низько,
Вже додому близько.
Пускай гілля низенько,
Вже додому близенько.

176. Рости, сосно, вгору,
На широку дорогу.
Рости, сосно, гіллячками,
Йде Маруся з дружечками.

Рости, сосно, зелененькими,
Йде Маруся з молоденькими.
Росла, росла, похилилась.
Пішла в села, забарилась.

177. Що перед порогом долина,
А у тій долині калина,
Схилила ся гілечка додолу,
Йде наша дівчина додому.
Схилила ся гілечка низенько,
Йде наша дівчина близенько.

178. Ой гукнімо військо,
Бо вже село близько,
Та нехай мати чує
Та вечерять готує.

179. Ой рою, рою,
Розсипайся горою,
Нехай мати чує,
Вечерять готує.

180. Соловейко маленький,
В його голос тоненький.
Дай матінці знати,
Що йду вечеряти.

181. Соловейку сивенький, (2)
В тебе голос тоненький,
Дай матінці знати,
Що ми йдем до хати.

Соловейко щебече, (2)
А зозуля кує.
Вже ж бо матінка чує.

182. Сонце в віконце палає,
Мати дочки чекає,
Перцю-шахрану тручи,
Любої дочки ждучи.

183. Та ти, душенько, наша Мар'єчко!
Обмітайте двори,
Застилайте столи,
Сповняйте кубочки,
От ідуть голубочки.

184. Ой матінко-ютко,
Убирайся хутко,
Убирайся хутесенько,
Бо вже гості близесенько.

185. Калиновий мосте, гнися, не вломися,
Молодая дівчино, низенько вклонися;
А клонися якнайнижче,
Вже додому якнайближче.
А клонися низесенько,
Вже додому близесенько.

186. З гори та під гору,
З багатого двору,

З-під білої берези
Йдуть дружки тверезі.

187. Під гору ми йдемо,
З винограду квітку несемо,
З винограду квітку
За Марусю-дівку.

188. Звольно, дружечки, йдіте,
Пилом не пиліте,
Щоб наша пава пилом не припала,
Щоб на наші віночки не впали пилочки.

189. Рядом, дружки, [йдіте], (2)
Пилом не пиліте,
Щоб наші жупани
Пилом не припали,
Щоб на наші чобіточки
Не впали пилочки.

190. Поволі, дружки, йдіте,
Пилом не пиліте,
Щоб нашая пава
Пилом не припала,
Щоб наша Ганнуся
З личенька не спала.

191. Помалу, дружечки, йдіте,
Пилом не пиліте,
Щоб нашая пава
Пилом не припала;
Щоб наша княгиня
Така була, як калина;
Така була, як калина,
Ввесь рід звеселила;
Увесь рід звеселила,—
Батенька засмутила.

192. Ой місяцю-ріжку,
Світи нам доріжку,
Світи нам дорогу,
Бо ми йдем додому.

193. Ой місяцю рогатий,
Де ми будем ночувати,—
Чи в руті, чи в м'яті,
Чи в молодої в хаті?
Ні в руті, ні в м'яті,
А в молодої в хаті.

194. До двору, дружечки, до двору,
Рубайте сосонку [здорову],
Да й понесемо до дому,
Та й поставим на столі,
На хрещатому скатерті.
Щоб наша сосна зеленіла
І Маруся щоб молоділа.

195. Орел дерево поламав,
На тихому Дунаєчку кладки слав
З високого дерева з ялини,
З хрещатого барвіночка, з калини
Молоденькій Марусі княгині.

196. Рубайте тополі, стеліте дороги
Догори гіллячками,—
Йде Галина з дружечками.
Догори зелененькими,—
Йде з дружечками молоденькими.

197. Ріж, мати, китайки,
Застилай столи і лавки,
Бо йдуть дружки-панянки.
Ой матінко-утко,
Увивайся хутко,
Бо вже ми ся увивали
І все село звоювали.

198. Ой уріж, матінко,
Китайки,
Застеляй столи
Ще й лавки ж,
Бо йдуть дружечки ж
Панянки.

199. Вийди, матінко, проти нас
Та й спитай, матінко, усіх нас:
Де ми, дружечки, ходили,
Де ми Марусю згубили?

200. Ой вийди ж ти, матінко,
Протів нас,
Глянь же ти, матінко,
На всіх нас,
Найкраща Маруся ж
За всіх нас.

201. Прилетіла пава,
Серед двору впала.
Вийди, мати, з хати
Павоньки видати,
Павоньки видати,
Просити до хати.

202. Схилилася вишня, (2)
Щоб матінка вийшла
До свого дитяти
Просити до хати.

203. «Здоров, здоров, нене,
Чи добре без мене,
Чи метяна хата,
Чи метяні сіни,
Чи прибрані покої
Без мене молодої?»
«Не метяна хата,
Не метяні сіни,

Не прибрані покої
Без тебе молодої».

204. Не пізнала мати...
Не пізнала мати
Та й свого дитяти
Та й за дружечками,
Та й за слізочками.

205. Ой де твоя, дівчинонько, мати,
Що нікому порядку давати?
У Київ пішла, забарилася,
На рибоньку задивилася.
Де взялися татари — гусари,
Взяли мою матінку забрали.

206. Скрипу, рипу ворітечка,
Вони не скриплять,
Десь у мого батенька
Давно сплять.

Десь моя матінка заснула,
Що за мене, молодую, забула.
Десь моя матінка в сад пішла,
Що до мене, молодої, не вийшла.

207. Чом ти, ненько, не питаєшся:
«Де ти, доню, забарилася?
Чи ти ж, доню, гори котила?
Чи сад-виноград садила?»

«А я, мамо, гори не котила,
І сад-виноград не садила.
Покотилися гори —
По білому личку сльози».

208. Зайшли в світлицю,
Глянули на полицю:
На полиці паляниці,—

Здрастуйте, сестриці!
На полиці білесенькі,—
Здрастуйте, ріднесенькі!

209. Всі двори обходила,
Слізоньки не спустила,
А на батьківський двір прийшла,
Стала собі, подумала,
Подумавши, заплакала:
«Ой дворе, мій дворечку,
Чи я тобі тяжка,
Чи я тобі важка,
Чи моя руса коса,
Чи дівоцькая краса?»
«Ти ж мені не тяжкая,
Ти ж мені не важкая.
Важкі мені твої подруженьки,
Що бігають щонеділеньки,
Під віконце підбігаючи,
Тебе з хати викликаючи».
«Пожди, ненько, до неділеньки,
Не побачиш ані дівоньки».

4. МОЛОДА ЗАПРОШУЄ РОДИНУ НА ВЕСІЛЛЯ

210. Виряжала мати дочку на село:
«Проси, доню, родину весело».
«Прибувай, родино, на корогай,
А в неділю погуляй!»
«Ой прибудем, Раїчко, прибудем,
Ми ж тебе не забудем».

211. Ой стояла дівка Оля коло тину
Та махала рушником на родину:
«Ой прибувай, родинонько, прибувай
У суботу на коровай.
У суботу — на коровай,
А у неділю — погуляй».

212. Мені мати наказувала,
Щоб я роду не лишала,
Ні роду, ні родини,
Ні малої дитини.

213. До роду ми йдемо,
Галину ведемо.
Висока́я, як ялина,
Червоная, як калина,
Висока́я, височесенька,
Як ягода червонесенька.

214. Встаньмо, ненько, в неділю раненько,
Я розкажу, який мені сон снився:
Чорним шовком ввесь двір оповився,
Калиною та й обтикався,
А горошком та й обсипався.
Що чорний шовк, то — то твої коси.
А калина, то — то дівування,
А горошок, то — то твої сльози.

215. Ой лугами-берегами, водою брела,
Десь нашу Марусю * журба обняла.
Молодий Василь * музики найняв:
«Грайте, музики, дрібненько,
Щоб нашій Марусі * веселенько;
Грайте, музики, дрібніше,
Щоб нашій Марусі * веселіше».

216. Ой на морі буяри гуляли
Та й на море ружжами стріляли.
На морі дівка потопала
Та й на свого батенька гукала:
«Рятуй, батеньку, з моря,
Визволь мене з великого горя».
«Рад би, доню, тебе рятувати,
Прийшла пора — треба віддавати.
Прийшов батько аж до бережечка,
Нема човна, ні веселечка,—
Тоска-печаль коло серденька».

217. Ой то ж тобі та, Мар'єчко *, буде,
Як підеш ти між чужії люди.
Чужі люди не по-нашому:
Вже всі люди полягали спати,
А свекруха вечеряти варить,
А свекорко дубиночку парить:
«Парся, парся, сирая дубино,
Начувайся, чужая дитино!»

218. Ми все село, моя мати, обходили,
Всю родину обпросили,
Всю нашу родиноньку
Ще й найменшую дитиноньку!

5. МОЛОДИЙ ЗАПРОШУЄ НА ВЕСІЛЛЯ

219. Що Іванько та траву косе, (2)
Вороному да коню носе.
«Ой їж, коню, шовковую травку,
Ой пий, коню, холодную воду,
А завтра нам да ніколи буде,
Ми поїдем між чужії люди:
До Дунічки на гуляннячко».

220. Низом, дружбоньки, низом,
Загачуйте греблю хмизом,
Бо в Миколи кінь вороненький
Перескоче гай зелененький.

221. Ой виріжу три різки з берізки
Та вдарю я кониченька попід ніжки.
Скачи, скачи, кониченьку, широко,
Бо ще додомоньку далеко.
Тоді будеш скакати вузесенько,
Як буде додому близесенько.

6. МОЛОДА ЙДЕ ДО СВЕКРУХИ (ДО МОЛОДОГО) В СУБОТУ

222. Ой місяцю-ріжку,
Світи нам доріжку
По калиновім мості
До свекрухи в гості.

223. З гори та в долину
По червону калину,
По сосновій дошці
До свекрухи в гості,
По хрещатий барвіночок
Галині на віночок.

224. На село ми йдемо,
Невісточку ведемо
По сосновій дошці,
До свекрухи в гості.

225. Виходила Галина із двора
Та зломила березоньку із верха.
Рости, рости, березонько, не хилися,
Оставайся, батьку й ненько, не журіться.

226. Тихо, дружки, йдіте,
Пилом не пиліте,
Та щоб наша пава
Пилом не припала,
Щоб наша княгиня
Йшла червона, як калина.

227. Ой ішли дружечки ряд по ряду,
Молода дівчина попереду.
Попереду... Слізоньками личенько вмиває.
Батькові ворітенька минає.
«Ой помину, мій батеньку, помину,
Я ж до тебе на вечерю прилину, (2)
Усю свою челядину приведу».

228. Рубайте тополю,
Встеляйте дорогу —
Од неньки до неньки
Катрусі молоденькій.
Дрібненькими гіллячками,
Йде Катруся з дружечками.

229. Ой з-за гір'я сонечко, з-за гір'я,
Виходила Галина з подвір'я.
А на її віночки сіяють,
А за нею дружечки співають.
А на її віночки золотії,
А за нею дружечки молодії.

230. Виряжала мене мати, дівку,
Дала мені калинову квітку.
«Гляди, доню, щоб не загубила,
Щоб чужая мати не била,
Бо чужая мати
Не дасть вечеряти,
Не дасть вечеряти
Та й вижене з хати».

231. Ішли бояре ряд по ряду,
Молоденький Іванко попереду.
Скинув шапочку, махає:
«Слухайте, бояре, щось гуде,
То моя Наталочка дружки веде».

232. Кучерявий Іванко, кучерявий,
Хто йому кучері завиває?
«Молодая Маруся сподобала,
Вона мені кучері завивала».

233. Ой свекрухо, свекрушиночко,
Подивися у віконечко,
Ой чи метіль мете,
Чи невістка йде.

Метіль мете вуличками,
Невістка йде з дружечками.
Метіль мете, розмітається,

Невістка йде, роздивляється.
Метіль мете по дорозі,
Невістка вже на порозі.

234. Чи хміль по дорозі,
Чи жовтеє стебелечко?
Чи скажеш, Марусю, на Павла:
Моє сердечко?
«І казала, і казатиму,
Серденятком називатиму».

235. Ой не шуми, рою,
Понад головою,
А зашуми, рою,
Понад дібровою.

Ой то не рій гуде,
А то невістка іде
Тісними вуличками
З пишними дружечками.

236. Горох, горох по дорозі,
Десь мій милий у дорозі.
Він торгом торгує,
Черевички купує.
Купуй, купуй черевиченьки,
В мене ніжки невеличеньки.

237. Ой були ми в лужку,
Загубили старшу дружку.
Де її шукати, де її питати,—
Чи в руті, чи в м'яті,
Чи в боярина в хаті?

238. Ой тіснії гуличеньки, тіснії,
Та йдуть дружки пишнії,
Та несуть калину, барвінок
Нашій молодій на вінок.
Та несуть калину червоненьку
Нашій молодій, молоденькій.

239. Не вій, вітре, з рожі, (2)
Та повій по дорозі.
Розвій русу косу
По червонім поясу —
По червонім поясочку,
Як жито по колосочку.

240. Ой дивіться, подружечки, куди я піду:
Чи на тую та гіроньку на крутую,
Чи й у тую сторононьку та й чужую?
Чи до того та дубочка зелененького,
Чи до того Василька молоденького?

241. Чуй, свекрухо, звістку
Про свою невістку:
Висока, як ялина,
Червона, як калина.

242. Та срібная сережечка — Марусенька,
Золотий перстеньок — Василечко.
Та й обвихнувся коло ручки,
Коло її русої кісочки.

243. Усі луги, бережечки
Вода полила,
Молоденьку та Марусю
Журба обняла.
Молоденький Данилко
Музику найма:
«Грайте, музиченьки,
Од села до села,
Щоб моя Маруся
Весела була.
Грайте, музики, різкійше,
Щоб нашій Марусі веселійше».

244. Чорнява Валюся, чорнява,
Чорнявих дружечок набрала,
До Миколи доріженьки питала.

Нащо ж тобі, Валюсю, питати?
Він сам заведе до хати.

245. Ой на горі рута,
А в долині м'ята.
Скажіть, добрі люди,
Де свекрухи хата.

246. Ой на горі рута,
А в долині м'ята,
Скажіть, добрі люди,
Де молодого хата,
Бо ми самі не знаємо.
Хіба людей спитаємо.

247. Вимітайте двори,
Застеляйте столи,
Сповняйте кубочки,
Частуйте дружечки,
Щипайте рожечку,
Застеляйте доріжечку,
Щоб мняко ступати
До вашої хати.

248. А в нашого свата
Солом'яна хата,
Одвірки з осики,
Хороші музики.

249. Ой брязнули ключі,
До свекрухи ідучи,
На новім помості
До свекрухи в гості.

Прибирайся, свекрушино, прибирайся,
Молодої невісточки сподівайся,
А щоб була горілочка мочена,
Щоб була рибочка печена,
Щоб були варенички в маслі,
Бо йдуть дружечки прекрасні.

250. Ой доки ми та стоятимем, (2)
Зеленую травку та топтатимем
Червоними чобітками,
Золотими підківками?

251. На день добрий тому,
Хто у цьому дому,—
Старому й малому,
Й господареві дому. } 3

252. Прилетіла пава,
На порозі стала,—
То не пава впала,
То Танюся стала,
В рутвянім віночку
Схилила головочку.

253. На добрий день, ненько моя,
Тепер я у вас.
Чи метена хата, сіни
Задля нас?
Чи помиті тарілочки, ложечки,
Чи сидять мої дружечки?
«І метена хата, і метені сіни,
І помиті тарілочки, ложечки,
І сядуть твої дружечки».

254. На добридень, чужа ненько,
На добридень усім,
Не була б я у вашій хаті,
Якби не ваш син.

На городі росте сосна зелененька,
Не була б я у вашій хаті, молоденька.
На городі росте сосна з гіллячками,
Не була б я у вашій хаті [з дружечками].

255. Калиновий мосте,
Гнися, не вломися.

Молодая Марусино,
Вклонись, не гордися.

256. Ввійшли ми в світлицю,
Глянули на полицю,
На полиці білі паляниці:
«Здрастуйте, зовиці!»
Ввійшли ми в світлицю,
Глянули на одвірки:
«Здрастуйте, дівірки!»

257. А в лебедя ножки тоненькі, (2)
А у Петра ложки новенькі.
Бери, Петро, ложку,
Покажи нам дорожку,
То ми будем знати,
З ким сіли вечеряти.

258. Ой вечеряй же ти, Зіночко,
У батька мого,
А я буду вечеряти
У твого.
А ти в мого один день,
А я у твого вже з тиждень.
А ти у мого один рік,
А я у твого цілий вік.

259. Ой буде нам, буде,
Забарили нас люди —
Скрипками, цимбалами,
З хорошими боярами.

260. Ми ж вас не просимо,
Ми ж вас не просили,
Щоб нас проводили
Через три городи
За бистрії води.

261. Оставайтеся здорові,
Свати чорноброві!
Як ми живі будем,
То й вас не забудем.

262. Ой місяцю-ріжку,
Світи нам доріжку,
Світи нам дорогу
Дівчатам додому.
А місяць не світить,
Доріжки не знати,
Бідна наша голівонька,
Де ми будем ночувати,—
Чи в руті, чи в м'яті,
Чи в сватовій хаті.

263. Ой місяцю-ріжку,
Світи нам доріжку —
Від неньки до неньки
Раї молоденькій.

Місяцю рогатий,
Де ж ми будем ночувати:
Чи в руті, чи в м'яті,
Чи в молодої в хаті?
Ні в руті, ні в м'яті,
А в молодої в хаті.

264. Рости, сосно, вгору,
Нам далеко додому.
Пускай гілля низько,
Нам додому близько.
Пускай гілля низесенько,
Нам додому близесенько.

265. Чом ти мене, ненько, не питала,
Чим мене свекруха вгощала.
Дала мені хліба, солі і води

І сказала: «Невістко, більше не йди».
І сказала: «Невістко, більше не йди
І дружок своїх більше не веди».

266. Ой брязнули ключі, (2)
До комори йдучи.
Хвалилася Зіна,
Що в свекрухи лучче.
Ой чи лучче, не лучче,
Заплакала йдучи.

267. Були ми в свекрухи,
Їли ми пампухи,
Житні та пшеничні,
Щоб були величні.

268. Ой були ми у свекрушечки,
Їли-пили ще й до душечки.
Їли-пили ще й гуляли,
Хорошенько нас приймали.

269. Ми в свекрухи не барилися,
Пиріжками подавилися:
Насипали нам полови,
Щоб ми губи покололи.

270. Ой були ми в молодого,
Не давали нам нічого,
Ні їсти, ні пити,
Ще й хотіли бити.
Давали полови,
Щоб ми в роті покололи.

271. Ми в свекрухи та й обідали, (2)
Ми свекруху не обідили.
А свекруха, горда та пишна,
За нами не вийшла.

272. Я ж за вами та й виходила, (2)
Я ж вас та й проводила —
Через три городи,
Через бистрі води,
Через бистрі ріки
До Миколи навіки.

273. Лети, лети, сокілоньку, поперед нас,
Та занеси звісточку вперед нас.
Нехай свічі восковії не згасають,
Нехай мене молодую ожидають.

274. Соловейко маленький, (2)
В тебе голос тоненький.
Дай матінці знати,
Що ми біля хати.

275. Сяду, впаду ластівкою
Перед матінкою,
Перед сінечками
З своїми дружечками.

276. Під хатою вишня,
Щоб матінка вийшла
З рубленої хати
До свого дитяти
За стіл засаджати.

277. Ой стояв братічок у тину
Та виглядав сестрицю додому.
Ой уже вечір смеркає,
Сестри додому немає.
Ой уже вечір вечоріє,
Сестра додому тільки мріє.
Ой уже сонце низенько,
Йде сестричка близенько.

278. Стрельнули з гармати, (2)
Не пізнала дочки мати
За дрібними слізочками
Й молодими дружечками.

V

Коровай і шишки

279. П'ятниця — починальниця,
А субота — шишкобгальниця,
А неділя — воскресіння,
Просимо всіх на весілля.

280. Стояла молода на мосту
Та писала родиноньку на листу:
«Ой прибувай, родиноньку, прибувай,
У суботоньку на корогай,
Із суботоньки на неділю,
Бо я маю на молодого надію».

281. Ой ходила тая Оля по полю,
Вибирала пшениченьку з куко́лю.
А ходив же той Саша понад край:
«Боже тобі, моя Олю, помагай!

Боже тобі, моя Олю, помагай,
Буде з тої пшениченьки коровай».
«Буде з тої пшениченьки насіння,
Скажи, Олю, коли в тебе весілля?»

«В суботу, дівчата, в суботу,
Бо я маю на Сашу охоту.
В неділю, дівчата, в неділю,
Бо я маю на Сашу надію».

282. Та ой зашуміла,
Ой зашелестіла
Яра пшениця в стозі.
Та уже ж тобі
Не подобонька
Та у стозі стояти,
Та уже ж тебе
Час, подобонька,
У калачики бгати.

283. Та з суботоньки та на неділеньку година;
З'їжджалась вся Василькова і Мар'їна родина,
Ой привезли муки мішок да на коровай,
Та і ще привезли пуд сиру і масла да на коровай,
Ой чи буде сиряний, масляний наш коровай.

284. Ганнусина ненька
По юлоньці ходить
Та сусід своїх просить:
«Зробіть коровай красен,
Як на небі місяць ясен,
[Як на небі місяць] з зірочками,
А коровай з шишечками».

285. А Марфичина ненька
Та по юлицях ходе
Та сусідочок просе:
«Сусідочки, сиві голубочки,
Приходіте до мене,
Не до мене, до мого дитяти
А калачики бгати,
Шишочок ліпити,
Дружечок дарити».

286. Ой годі, годі, пшенице,
Тобі у стозі стояти,
Срібним колосом маяти,
Золотим зерном трусити,—
Час з тебе коровай місити.

287. А я вдома сиділа,
У віконце гляділа,
Чи не прийде просити
Короваю місити.

288. Ой поїдь, Іванку, до міста,
Ой да купи перчику до тіста.
Ой будемо коровай місити,
А з перчику оченьки робити.

Ой поїдь, Іванку, до Ковля
Да купи раннього солов'я,
Ой щоб він раненько щебетав,
Щоб він твою Марійку пробуджав,
Ой щоб вона раненько умивалась,
До своєї свекрухни забиралась.

289. Ой сяду я та й на терницю
Та й поїду за границю,
Та надою молока дійницю,
Та будемо масло бити,
Коровай місити.

290. Навернули птиці,
Нанесли мукиці,
Ще до того яєць —
Примазати короваєць.

291. Ми на коровай ідемо,
На коровай муку несемо,
Ще й рожові квіти,
Щоб любились діти.

Несем меду гарнець,
Несем сім кіп яєць,
Ще й рожові квіти,
Щоб любились діти.

Несем грудку масла,
Щоб коровай вдався,
Ще й рожові квіти,
Щоб любились діти.

292. На коровай ішла,
Коробочку яєчок несла,
Та здибали хлопці
Та побили яйця в коробці.

На коровай ішла,
Коробочку перцю несла,

Та здибали хлопці
Та розсипали перець в коробці.

293. Я на коровай ішла,
Коробку яєць несла.
Здибав мене Мартин,
Трутив мене під тин.

А здибали мене хлопці
Та побили яйця в коробці,
Та зробили мені біду,
З чим я тепер на коровай піду?!

294. Налетіли та синиченьки,
Позносили та пшениченьки,
І перцю, й шафрану
Нашому короваю.

295. Ой матінко-утко,
Ворочайся прудко,
Йдемо коровай ліпити,
Твого сина женити.

Або:

Йдемо короваю бгати,
Твою дочку оддавати.

296. Короваєве тісто кисне,
З діжі ся тисне.
«Угадай, старостойко,
Що в нашім короваю?»
«Я не вгадаю,
Бо я старий розум маю».
«Угадай, дружбойко,
Що в нашім короваю?»
«Я не вгадаю,
Бо я молодий розум маю».
«Угадай, молодий,
Що в нашім короваю?»

«Ой я вгадаю,
Бо я добрий розум маю:
В нашім короваю
Вода з Дунаю,
А житійко з гаю».

297. Короваєве тісто
Їхало через місто,
В місті ся не впекло.
До Івана втекло.

298. Всходь, всходь, короваю,
Як рибонька по Дунаю,
Ми до тебе готовесенькі,
Як лебеді білесенькі.
Ми до тебе прибираємся,
По сім раз на день умиваємся.

299. Пшеничне тісто —
Не місіть його тісно,
А дайте йому волю —
На молодої долю.

300. Дві сестриці коровай місили,
З Дунаю воду носили —
З Дунаю, з криниці,
Місили коровай сестриці.

301. Ніхто не вгадає,
Хто в нас коровай бгає:
Чи з села — селяни,
Чи з міста — міщани,
Чи з Києва — київниці,
Чи хороші молодиці.

302. Ніхто не вгадає,
Хто в нас коровай бгає:
З Києва кияночка,

Із лінта [1] міщаночка,
Із Ніжина вайтовая
Та наша майстровая.

303. Хороші коровайниці,
Хороше коровай бгають,
Сиром накладають,
Маслом приливають.

304. Наші коровайниці —
Золоті зарукавниці,
Біленька ручка,
Золота обручка.

305. Із рутоньки дві квітоньки...
Підемо до торгу,
Наберемо яєць торбу,
Будемо яйця бити,
Коровай мастити.

306. Пшениченько дрібна,
На все ти спосібна:
Тебе пташки щиплять,
В цьому дому
З тебе коровай ліплять.

307. Ще зірничка не зайшла,
Вже коровайничка прийшла.
Біла муку сіяла,
Висока розчиняла,
Рум'яна саджала.

308. А ми коровай місили,
Примасточку в коровай ложили:
Та ще й меду гарнець,

---

[1] Ринок, торгова площа. (Приміт. записувача).

Та ще й сім кіп яєць,
Ще й дійницю масла,
Щоб коровай вдався;
Щоб вгору схопився,
Гарно загнітився.

309. А ми коровай місили,
З Дунаю воду носили,
Носили воду з кирниці,
Місили коровай сестриці.

Місили не з води — з обрату,
Місили коровай ще й брату.

310. А ми коровай місили,
Господа бога просили:
Ой дай, боже, дощове літо,
Щоб родило нам жито.

Приспів: З чужого села,
З чужого краю,
До мого короваю.

Щоб дощі ішли,
Щоб на коровай прийшли:
І рідній, і нерідній,
І близькій, і далекій.

Приспів.

Щоб нам родила
Пшениця!
Щоб приїхала сестриця.

Приспів.

Ой щоб нам родив
Ще й ячмінь!
Ой щоб приїхав
Ще й брат мій!

Приспів.

Ой щоб нам родив
Ще й овес!
Щоб ізійшовся
Рід увесь.

Приспів.

311. Рости, короваю,
Ширший від Дунаю,
А вищий від плота,
А кращий від злота,
Бо Ганнусин рід великий,
Щоби його обдарити.

312. Рости, рости, короваю,
Як рибка в Дунаю:
На столі широкий,
А в печі високий.
Рости, випікайся
Та на славу вдайся!
Родичі багаті,
Щоб було чим дарувати.

313. Ніхто не вгадає,
Що в нашому короваю:
З семи кирниць вода,
З семи мішків мука,
Із семи кіп яйця
Ще з місяця марця.

314. Ніхто не вгадає,
Що в нашім короваї:
Та з семи пшениць мука,
Та з семи криниць вода,
Та з чорненьких коров
Та біленький сирок, (2)
Горобиное масло.

315. Ніхто не вгадає,
Що в нашім короваї:

З семи криниць вода,
З семи мельниць мука,
Да з семи коров масло,
Да яєць полторасто.

316. Ой знаю я, знаю,
Що в цьому коровгаю:
З трьох криниць водиці
І з трьох стіжків пшениці,—
Замісили коровгай сестриці.

317. Старостова жінка
Та стояла край одвірка,
Шматок тіста вкрала,
В пазуху сховала;
Як на біду її пішло,
То в пазусі тісто зійшло.

Ой старосто дядьку,
Дайте нам порядку!
Вийміть ті плетінки
З пазухи свої жінки!
Бо тая плетінка —
На коровай квітка.

318. Коровайниці-голубочки,
Ви тісто покрали
Та в пазухи поховали.
А як стало в хаті тісно,
Посходило в пазухах тісто.

Коровайниці-голубочки,
Повиймайте ті шматочки
Та ліпіть з них гусочки,
Щоб стало по гусочці
Та кожній коровайниці.

319. Із руточки дві квіточки...
Міси, міси, сестрице,
Підошов,
Щоб наш коровай
Зійшов.

320. Повійте, вітроньки,
На наші світлоньки,
Да на наші коровайнички,
Да на білі серпаночки.

321. А ми коровай зробили,
Господа бога просили:
Дай, боже, добру долю
Молодій і молодому! } 3

322. Ой шукай, старосто, помела,
Щоб твоя головонька печі не мела,
А як не будеш помело шукать,
То буде твоя головонька піч вимітать.

323. Пойду я да до коваля
Да возьму острий меч,
Да прорубаю з верху піч —
Щоб наш коровай догадався,
З печі у комору вобрався.

324. Ой пойдем ми до коваля,
Рано ми, рано:
«Скуй, ковалю, кочергу,
Рано ми, рано. } 2
Я печеньку вигребу,
Рано ми, рано».

Ой пойдем ми до коваля,
Рано ми, рано:
«Скуй, ковалю, помело,
Рано ми, рано. } 2

Щоб печеньку замело,
Рано ми, рано».

Ой пойдем ми до коваля,
Рано ми, рано:
«Скуй, ковалю, лопату,
Рано ми, рано.
Да широкую, як лаву,
Рано ми, рано». } 2

325. Кучерявий піч вигрібає,
А кудрявий заглядає,
Чи добре піч вигрібає.

Піч наша гигоче,
Короваю хоче,
А челюсті заливаються,
Короваю сподіваються.

326. До бору, бояри, до бору,
Рубайте сосну здорову,
Тешіть її на тріски,
Щоб загнітить коровай і шишки.

327. До бору, бояри, до бору,
Рубайте сосну здорову,
А ви, свашечки, та визбирайте шишечки,
Та обдаруйте дружечки.

328. Питалася шишечка
Перепечі:
«Чи далека доріженька
До печі?
Дайте мені костуроньки
Опираться,
Щоб до печі доріженьки
Допитаться».

329. Короваєва пара
По припічку ся грала,
Все в пєц зазирала:
Чи хороше місце мала,
Чи хорошо напалена,
Чи хорошо заметено.

330. Хорошії коровайниці!
Хорошії коровайниці
Хорошенько коровай бгають!
Маслом поливають,
Сиром посипають,
Медом присмачають
Та й у піч сажають.

331. А в нашої печі
Золотії плечі,
А срібнії крила,
Щоб коровай гнітила.

332. У печі коровай грає,
Заслонки одбиває,
А шишечки регочуть,
У ночовочки хохочуть.

333. В печі не палили, (2)
Шишки посадили,—
Шишки розпливаються,
З короваєм ізливаються.

334. Піч наша гогоче,
Короваю хоче,
А припічок посміхається,
Короваю сподівається.

335. Наша піч на стовпах,
А діжа на руках,
Цілуйтеся, милуйтеся,
Наші милі коровайниці.

336. Ой піч ходе на ногах,
Діжу носять на руках!
Піче наша, піче,
Спечи коровай різче,
Цілуйтесь, милуйтесь,
Хорошії коровайниці!

337. Піч стоїть на сохах,
Діжу носять на руках,
Пече наша, пече,
Спечи нам коровай гаче.

338. І піч на сохах,
І діжа на руках,
І цілуйтеся, і милуйтеся,
Хто кому рад.

339. Короваю наш, раю,
Як я тебе убираю:
В рожевії квіти,
Щоб любилися діти,
Щоб любилися та й кохалися,
Щоб з них люди не сміялися.

340. Короваю-раю, (2)
Я тебе убираю
У червоні квіти,
Щоб любилися діти.

341. Короваю-ваю,
Я тебе вбираю,
В різнії квіти,
Щоб радувались діти.

342. Хлопчики-молодчики,
Підіте у садочок,
Наломіте галузочок;
Треба їх готувати,
Короваєм обвивати.

343. Скаржилася вишня,
Що з садочка вийшла,
З-під коріння глибокого,
З-під листонька широкого,
На тисовії столи, на замужнії жони.
Треба її обламати,
Короваєм обвивати.

344. Стелися, барвіночку,
До нашого будиночку,
Ми будем тебе рвати,
Коровай убирати.

345. Ой раю наш, раю,
Славний наш короваю,
Тобі музики грають,
Хорошенько співають;
На тобі різнії квіти,
Щоб любилися діти.

346. Ми на тік ідемо
І воду несемо:
Роди, боже, жито!
Роди і пшеницю,
І всяку пашницю!
Ще й рожові квіти,
Щоб любились діти!

347. Найстаршая коровайнице!
Подивися у віконечко,
Чи високо іще сонечко?
Чи високо, чи низенько,
Чи вечеря близенько?

348. Не піду я додому,
Тут буду ночувати,
Короваю доглядати,
Щоб що не принуло,
Короваю не вхапнуло.

Коровайниці важні,
Щоб не були зневажені.

349. Вдача, Олено *, вдача,
Тобі коровай вдався,
На спідній підошовці піднявся,
А у кола шишечки,
А в середині дві зірочки.

350. Наш коровай красний,
Як місячок ясний,
Іще вище від гори,
Ще красніший від зорі,
Ще вищий від кілля,
Ще кращий від зілля,
Ще вищий від плота,
Ще кращий від злота.

351. Коровай наш був, коровай,
А золотії обручі,
А серебряні шишечки.
У нас прохані дружечки,
А у вас бояре селецькі,
Вони синочки отецькі.

352. Ой славляно, прислављяно (2)
І на столі поставлено,
Як на небі місяць ясний, (2)
Так на столі коровай красний.
Як на небі з зіроньками, (2)
Так на столі з квітоньками.

Ото тобі, Марисюню, (2)
Вірная заслуженька,
Вірная заслуженька (2)
Од рідного батенька
За тії походоньки, (2)
За низькії уклононьки,
Що куди йшла, не гукнула, (2)
Дверечками не стукнула;
Що куди йшла, не барилася, (2)
На батенька не сердилася.
Ото тільки твого дару — (2)
Славного короваю.

VI

Dibur-berip. Ilocag

358. Берегом качки пливуть, (2)
Горою дружки йдуть,
Берегом — качата,
Горою дівчата.

354. Ой лугом, лугом вода йде,
А попід лугом стрілочки,
Ідуть до Анютки дружечки.

355. З гори та в долину
По червону калину,
По хрещатий барвіночок,
Нашій Зіні на віночок,
По хрещате зілля
Зіні на весілля.

356. Що на тім боці ставу
Кличе селезень паву.
Кличе селезень паву:
«Пливи, пливи, моя павочка,
Дам я тобі винне яблучко».
«А за те винне яблучко
Потеряла я гуляннєчко.
Потеряла я гуляннєчко,
Гуляннєчко, дівуваннєчко,
Ще й дівоче красуваннєчко».

357. Йшли дружечки горою,
Звали й Валю з собою:
«Ходім, Валю, з нами,
Дамо хустинку з бобрами».
«Я тії хустинки не зношу,
Полюбила Дмитра, як душу».

358. А в суботу до сонця
Сидить Оля * у віконця,
А кватирочку відсуваючи,
По новім дворі поглядаючи:
Чи великий збір,
Чи маленький збір,
Чи є вся родинонька.

Обізвався батенько:
«Не журися, доненько,
Ще-бо ниньки та суботонька,
А завтра — то неділонька,
Позбирається вся родинонька
До тебе на весіллячко».

359. Ой в садоньку частім,
В барвіночку хрещастім,
Там Оксана * вінки в'є,
До неї матінка посли шле:
«Ой годі, годі звивати,
Пора вже на посаг сідати».
«Стеліте коври, то й піду,
Благословіте, то й сяду».

360. Чорна галочка на рокиті сиділа:
Хотіла ж вона рокиту поламати;
Вона ж її не зломила,
Тілько вершок схилила.

Молодая Маруся на посад сіла:
Хотіла батенька звеселити;
Вона ж його не звеселила,
Тілько гірше засмутила.

361. Ой чого, чого
В цім новім дворі
Так рано засвітяно?
Воскова свічка
З ярого воску
Не може нагорітись.

Гані ненька
Та й на Ганюсю
Не може надивитись.
«Ганюсю моя,
Донечко моя,
Яка ти мені мила».
«Ой хоч я вам мила,
Хоч я не мила,
То я й вам не вгодила:
Ні в походоньці,
Ні в роботоньці,
Ні в полі на нивоньці.
По копі жала,
По дві в'язала,
То я вам не вгоджала».

362. Поглянь, ненько, та й на мій посад, (2)
Всі дівчата у косах сидять,

А на мою та й роса впала, (2)
Не я її та й розчесала.

Розчесали та й мої подружки, (2)
Заказали не ходити в дружки,

Розчесали ще й гребінкою, (2)
Заказали: не будь дівкою.

363. А в суботоньку до сонця
Збирався збір в батьків двір,
Вибирала дружечок Ганнуся на вибір,
Посадила їх рівно всіх,
Сама сіла вище всіх.
Загадала загадочку
Краще всіх:
«Поможіте, дружечки, відгадати,
Як мені свекруху називати:
Назвала б її «матінка» — не буду,
Бо мені моїй матусі жаль буде».

364. Бавиш мене, моя ненько, бавиш,
Чом ти мені вечерять не звариш?
Більш ти мене, ненько, та й не митимеш,
Білих ручок не ломитимеш.

Більш ти мене, ненько, не чесатимеш,
Білих ручок не ламатимеш.
Я в свекрухи вечерять не буду,
Я в свекрухи, як суджена, буду.

365. «Та чи не будеш, моя матінко, жалкувати,
Та як будуть подруженьки двір минати?»
«Ой не буду, дитя моє, та й не буду,
Поховаю всі коснички та й забуду».
Усі коснички по мисничках валяються,
Твої, дівчинонько, вечерниці минаються.

366. Ой як тобі, моя доню, не жаль буде,
Зима пройде, літо стане,
Будуть дівки квіти рвати, вінки плести,
Через твоє подвір'ячко будуть нести,
А ти будеш у віконці [сумувати],
Будуть тебе дрібні сльози умивати,
А ти будеш у віконця дивитися,
Будуть в тебе дрібні сльози котитися.

367. Чи не будеш, дівочко,
Жалкувати,
Як вийдемо на вулицю
Всі гуляти?

Да під твоє оконечко підбігати,
Да твоєї матьонки питати:
«Чи є вдома дівочка, чи немає,
Нехай вийде на вулицю погуляє».

Обізвалась матьонка: «Аж немає,
Нехай вона гуляннєчко покидає,
Нехай вона гуляннєчко покидає,
Нехай вона господарку доглядає».

368. Ви, сестриці, ви, подружечки,
Соберіться ви за ручечки,
Покопайте усі стежечки
Та й насадіть та рутої м'яти,

Туда йтиме моя рідна мати,
Буде вона жалібно плакати:
«Зіллє моє паханоє,
Дитя ж моє коханоє.
Як ти в мене кохалося,
Щосуботи чесалося,
Щонеділі прибиралося,
За юпочку та на уличку,
За віночок та й у таночок».

369. «Не копай грядки, не сади мнятки,
Бо нікому поливать буде.
Що ненька старенька, сестриця маленька,
А я сама молоденька.
Оддаєш, мати, з нової хати,—
З ким ти будеш розмовляти?»
«Заговорю, доню, з білою стіною:
Стіна моя біла, стіна моя біла!
Чом ти до мене не говориш?»
«Як до тебе говорити,
Що нікому чепурити?»

370. «Ой чого ти, кринице, холодна водице,
Чого рано замерзаєш?»
«Ой як же мені не замерзати,
Що не хотять води брати.
Ні води брати, ні очищати,
Ні при зрубу держати.
Що листочок упав, травиця зросла,
Уже ж мені пора прийшла».

«Ой чого, Марушко, чого, дівочко,
Чого батенька покидаєш?»
«Ой як же мені не покидати?
Що не хотять годувати,
Ні одівати, ні при собі держати;
Ой хоч би я не йшла,
Менша сестра зросла,
Уже ж мені пора прийшла».

371. Ой летіли голубоньки да й летючи,
А за ними вслід Анютка, вслід плачучи,
Вона свою да матюнку вслід просючи:
«Ой не вернем голубоньків — вони дикі,
Занесли моє дівування все навіки».

372. Чи я тобі, моя доню,
Не казала,
Чи я твому серденятку
Не прияла?
Що не ходи та й до броду
Пізно по воду
Та не слухай тих голубів,
Що гарно гудуть.
Та не слухай тих голубів,
Що гарно гудуть,
Та не бери подарунків,
Що даром дають.
Подарочки — обманочки,
Тебе обмануть,
Від рідної до свекрухи
Та й переведуть.
А свекруха — чужа мати —
Рано не збудить,
Але піде до сусіди
Та й осудить:
«Ой сусідо, сусідонько,
Сусідо моя!
Сонливая, дрімливая
Невістка моя.
Ой сяду я у сусіди
Край віконця.
Ой спить моя невісточка
До схід сонця».
«Ой як вона сонливая,
То проспиться,
А як довше в вас побуде,
То навчиться».

373. Ой матінко, голубонько!
Ізмий мені головоньку
Увечорі в суботоньку,—

Бо вже більше не митимеш,
Ручок своїх не томитимеш;
Бо вже більше не чесатимеш,
Ручок своїх не ламатимеш.
Зачеши гладісенько,
Заплети дрібнісенько,
Щоб вона не маяла,
Од сонечка не сяяла.
Що в суботу кісоньку чесала,
А в неділю головку зряжала,
За 'дин вечір потеряла.

374. Ой ходила молода по двору
Та й сіяла сад-виноград з приполу.
Да просила батенька просьбою:
«Ой не пускай, батеньку, всіх бояр на двір,
Бо витопчуть сад-виноград увесь мій».

«Ой не жалуй, дитя моє, буйних квіт,
Да пожалуй, дитя моє, молодих літ,
Бо буйнії квіточки зростуться,
Дівоцькії розкошеньки минуться».

«Ой минуться, батеньку, я сама бачу,
Не раз, не два молодая заплачу,
Не раз, не два молодая заплачу —
На дівочках вінчики побачу».

375. Червоная калина (2)
Віконце заступила.
Вийшла дівчина з хати, (2)
Цвіт калину ламати.
Цвіт калину ламала, (2)
До личенька рівняла.
До личенька рівняла, (2)
Свої неньки питала:
«Ненько ж моя старая, (2)
Чи буду я такая,
Як калинонька цяя?»
«Будеш, донечко, будеш, (2)
Як коло мене будеш.
А як підеш від мене, (2)

Спаде красонька з тебе.
Спаде з тебе краса, (2)
Як з калиноньки роса.
Роса спаде, друга буде, (2)
Краса спаде, вже й не буде».

376. Червоная калинонька
Віконце заступила.
Там Галочка ходила,
З ненькою говорила:
«Ой ти ж, ненько старая,
Чи буду я такая,
Як калина червоная?»
«Ой будеш, доню, будеш,
Пока ти в мене будеш.
А як підеш до свекрухи,
Наберешся горя й муки».

377. По дворику по новенькому,
По морогу зелененькому,
Там гуляло дві подружечки,
Одна одній дивувалися,
Що хороше нагулялися.
«Як наїдуть молоді бояре,
Тебе візьмуть — я остануся,
З ким я тоді нагуляюся,—
Чи з місяцем, чи з зорницею,
Чи з братіком, чи з сестрицею?»

378. Вечірняя зіронько, (2)
Ти, Ганнусю дівонько,
Всі двори обходила, (2)
Слізоньки не вронила.
Як зійшла на батьків двір, (2)
Та й стала й заплакала:
«Ой дворе, мій дворику, (2)
Яка я тобі тяжка,
Не так цьому дворові, (2)
Як батькові рідно́му:
Не хоче зодягати, (2)
А хоче заміж дати.
Роботи не навчивши, (2)

Розуму не довівши».
Навчать, Ганнусю, люди, (2)
Жаль батенькові буде.
Навчать тебе зовиці — (2)
Іванові сестриці.

379. «Зелененький подорожничок,
Коли ріс, коли розвивався?»
«Ріс же я да при сонечку,
Розвивався я при дощику».
«Молоденька Анютка,
Коли росла, коли нагулялась?»
«Росла я да при батеньку,
Нагулялась я при матюнці».

380. «Батеньку мій та ріднесенький! (2)
Снився мені сон дивнесенький:
Через наше та подвір'ячко
Чорним шовком пересновано,
Калиною перетикано,
Піском жовтим пересипано».
«Можна, дочко, цей сон відгадати, (2)
Можна тобі це й самій знати:
Що чорний шовк — то коса твоя,
Калинонька — то краса твоя;
Калинонька — то краса твоя,
Пісок жовтий — то сльоза твоя».

381. Ой братіку мій ріднесенький,
Снився мені сон дивнесенький:
Васильками двір заметений,
Чорним шовком переплетений,
Калиною перетиканий,
Дрібний горох пересипаний».

«Ой ти, сестро, ти ще молодая,
Щоб ти цей сон сама відгадала.
Васильки — то твоя доріжка,
Чорний шовк — то твої коси,
Дрібний горох — то твої сльози;

А калина — твоє дівування,
Усе твоє прибирання».

382. Ой хвалилася, вихвалялася білая березонька:
«На мені кора білая до кореня,
На мені голля тонкоє да гонкоє,
На мені листя тонкоє зеленоє».
Ой хвалилася, вихвалялася Уляна у батенька:
«У мене лице рум'яноє,
У мене коса русая до пояса».

383. Вийшла молода за воротечка,
Під калиною стала,
Калину ломит, слізоньки ронит,
За жалю не промовит.

Прийшов до її батенько її:
«Чого, доненько, плачеш?
Ой чи жаль тобі подвір'я мого,
Чи мене старенького?»

«Ой не жаль же мені подвір'я твого,
Ні тебе старенького,
Да жаль же мені русої коси
Та дівоцької краси.

Дівочки грают, кісочки мают,
Мене не приймают,
Молодички грают, чіпчики мают,
Та й мене научают».

384. Ой ходила та Маруся по вгороду
Та садила сад-виноград із приходу:
Та забула ворітечок зачинити,
А не посміла свого батенька попросити:
«Ой зачини, мій батеньку, ворітенька,
Щоб не в'їхав Іванко з музиченьками,
Бо потопче сад-виноград кониченьками.
Ой запродай, мій батеньку, той сад-виноград
Та справ мені, мій батеньку, весь панський наряд:
Червонії черевички з підковками,

Червоноє намистечко з дукачами,
Зеленоє суконечко із цвітами».
«Ой не буду, доню моя, саду продавать
Та не буду, доню моя, наряду справлять,
Бо як буде, доню моя, милий ревнивий,
Буде тобі, доню моя, і наряд не милий.
Червонії черевички пилом припадуть,
Червоноє намистечко зовиці порвуть,
На зелене суконечко цвіти опадуть».

385. Через сінечки другі дверечки
Аж у вишневий садочок,
Ой там дівчина батенька свого
Голубоньки годувала і напувала,
До голубів промовляла:
«Загудіть, голуби, загудіть, сизі,
Защебечіть, соловеєчки.
Завдайте жалю зеленому гаю
Ще й батькові рідненькому.
Що мій батько гадає і сам не знає,
І доленьки не спитає».
«Ой доненько моя, доленька твоя,—
Не вгадаєш ні ти, ні я».

386. Ой у городі криниченька одна,
Да виринає холодная вода.
Там дівчинонька білі руки мила,
З батеньком говорила:
«Ти ж мій батеньку,
Ти ж мій рідненький,
Да ти ж мій повільненький світу!
Да куди я піду, я й забарюся,
Відтіль іду, да й не боюся!»

А в городі криниченька одна,
Виринає холодная вода.
Там дівчина білі руки мила,
З свекорком говорила:
«Ти ж мій свекорку,
Ти ж мій батеньку,
Ти ж мій невільний світу!
Да куди я піду, да й не барюся,
Відтіль йду, та я й тебе боюся!»

387. Ой пливай, пливай,
Та щуко-рибо,
В холодній воді на дні. } 2
Бо як припливеш
Та й до берега —
Горенько тобі буде.
Там тебе зловлять,
Там тебе спіймуть,
Широку луску здіймуть.

Ой гуляй, гуляй,
Молода Марусю,
Поки в рідної неньки! } 2
Бо у ненечки,
Хоч на що й горе,
Але гуляти воля.
На гуляння йду —
Не питаюся,
Забарюсь — не боюся.
Лиш я до воріт,
Ненька до віконця:
«Йде наша дочка з танця!»
Лиш я на поріг,
Ненька до печі:
«Йди, доню, вечеряти!»
А у свекрухи
Всього довільно,
Та гуляти не вільно.
На гуляння йду — } 2
Все питаюся,
Й не барюсь, та боюся.
Лиш я до воріт,
Ненька до віконця:
«Йде наша недбайлиця!»
Я до замочка,
Милий до кілочка:
«Де моя нагайочка!»
Лиш я на поріг,
Милий за коси:
«Де ти гуляла досі?»

388. «Сонце низенько,
Вечір близенько,
Заховай мене, ненько. } 2
Заховай мене,
Ненечко моя,
У вишньовий садочок. } 2
Обсади мене,
Ненечко моя,
Вишнями, черешнями».
«Заховаю тебе,
Донечко моя,
За тесовії столи.
Обсадю тебе,
Донечко моя,
Дружками, буярами».

389. На зеленім дубочку
Та рано, рано, ранесенько,
Звив гніздечко [сизий голубочко]
Та рано, рано, ранесенько,
У цьому гнізді та двоє діток,
Та рано, рано, ранесенько,
Та перше дитятко — молода Марія,
[Та рано, рано, ранесенько],
А друге дитятко — молодий Василь.

390. Ой казала Галечка: не пойду
І що я його не люблю,—
А по сінечках ходила,
Молодого Івана полюбила.

391. Ой червона ружечка, синій цвіт,
Чому тебе, Василечку, давно ніт?
Ци я тобі віночок не звила,
Ци я тобі сорочечку не вшила?
Ци я тобі хусточку не купила?
Ци я тобі вечеречку не зварила?
Ци сама-м ти молоденька не мила?
Писала-бим листочко,— не вмію,

Слала-бим післанчики,— не смію,
Ішла-бим сама, молоденька,— боюся!
Темна нічка, бистра річка,— втоплюся.

892. Зеленая да липонька,
А жовтенький цвіт,
Чогось мого да Іванка
Да так довго нет.
Написала б я писмечко — так не вмію,
Послала б я пісеньку — не посмію.
Сама б пошла, молодая, дак боюся,
Далекая доріженька, притомлюся,
А людського поговору наберуся.

893. Котиться місяць до зірки,
Їде Іван до дівки
Да й питається свого батенька,
Що в дівки говорити.
«Не говори нічого,
Є сваточки для того!
Одкажуться, одговоряться
За тебе, молодого».

Котиться місяць до зірки,
Їде Іван до дівки
Да й питається свої матьонки,
Що в дівки говорити.
«Ой не кажи нічого,
Є свашечки для того:
Одкажуться, одговоряться
За тебе, молодого».

Котиться місяць до зірки,
Їде Іван до дівки
Да й питається свого братіка,
Що в дівки говорити.
«Ой не кажи нічого,
Є дружечки для того:
Одкажуться, одговоряться
За тебе, молодого».

Котиться місяць до зірки,
Їде Іван до дівки
Да й питається свої сестриці,
Що в дівки говорити.
«Не говори нічого,
Є світилки для того:
Одкажуться, одговоряться
За тебе, молодого».

394. *Буяри:*

Ой попід лісок
Битая доріжечка,
Ой туди ішов
Той Іван з буярами.
Йому калина
Дорогу заступила.
Вийняв шабельку,
Став калину рубати.
Стала калина
До нього примовляти:
«Не рубай мене
Гострою шабелькою!
Обгорни мене
Червоною китайкою.
Ой не для тебе
Ця калина садяна,
А є для тебе
Маруся нарадяна».

395. Ой що то за се́ло, (2)
Що в ньому весело?
[Кругом гори та долини],
В середині кущ калини,
Там де Зіна походила,
Там калина уродила.

396. Ой глянь, Марусю, через калач
Карими оченятами та й заплач.
Бо приїхав розмай-коса —
Золота краса.
Горіхові квіти
Зав'язали світи.

397. Калиновий мосте, (2)
Гнися, не вломися.
Молодая Зіно,
Не плач, не журися.

Не плач, не журися,
Низенько вклонися
Старому і малому,
Князеві молодому.

398. На хаті коріннє,
А в хаті весіллє,
На дворі бояри,
Коло хати стали.

399. ...Оступітеся від лави,
Щоб буяри сідали,
Намістнику, ложки!
Не посувайтесь, дружки,
Нехай тії маршалки
Постоять коло лавки.

400. Бубни гудуть,
Бояри йдуть,
Рано-рано.
Бубни гудуть,
Бояри йдуть,
Та ранесечко.
«Ти, Марусю,
Не лякайся.
Не лякайся,
Прибирайся».
«Не боюся,
Приберуся.
Для буярів
Дружечок насадю.
Коло Йванка
Сама сяду».

401. Ой по горі бояре гуляли,
А на море ружжами стріляли,
Аж у море дівчину загнали.
«Рятуй, рятуй ти, мій батеньку,
Буду тобі ділечко робити
І тобі годити».
«Ой не буду, доню, рятувать:
Мені тебе повік не держать».
«Рятуй, рятуй ти мене, моя матінко,
Буду тобі ділечко робить».
«Ой не буду, доню, рятувати,
Мені тебе повік не держати».
«Рятуй, рятуй, молодий Івашко!
Буду тобі ділечко робить
І твоєму батенькові годить».
«Буду тебе, серце, рятувати,
Бо мені з тобою свій вік вікувати,
Будеш мені ділечко робити,
Моєму батенькові годити».

402. Клен було чи не дерево,
Смородина чи не ягода,
А калина чи не віточка,
А Анютка чи не дівочка?
В її коса да до пояса,
Красним шовком переплетена.
А золотом да й обведена.

Наїхали молоді бояре,
Взяли косу да й розтріпали,
А золото да й обірвали,
А Іванку коня підкували.
Стій, коню, не тупай ногою,
Поки вийде Іванко з женою.

403. Чи чуєш ти, Марусю,
Що про тебе люди торгують
Перед сіньми, в зеленім зіллі,
В хрещатім барвіночку,
Продає тебе батенько
За червонії чобітки,

За золотії підковки —
Перед сіньми, в зеленім зіллі,
В хрещатім барвіночку.

404. Слала зоря до місяця, рано, рано!
Слала зоря до місяця, ранесенько:
«Місяцю, мій братіку, рано, рано!
Місяцю, мій братіку, ранесенько.
Та не зіходь же наперед мене, рано, рано,
Та не зіходь же наперед мене, ранесенько.
Ми зійдемо обоє разом, рано, рано,
Ми зійдемо обоє разом, ранесенько.
Освітимо небо і землю, рано, рано,
Освітимо небо і землю, ранесенько».
Слала Мар'єчка до Василька, рано, рано,
Слала Мар'єчка до Василька, ранесенько.
«Мій Василько, мій сужений! рано, рано,
Мій Василько, мій сужений! ранесенько.
Та не сідай же наперед мене, рано, рано,
Та не сідай же наперед мене, ранесенько.
Ми сядемо обоє разом, рано, рано,
Ми сядемо обоє разом, ранесенько.
Ізвеселимо отця і неньку, рано, рано,
Ізвеселимо отця і неньку, ранесенько,
Отця і неньку, всю родиноньку, рано, рано,
Отця і неньку, всю родиноньку, ранесенько».

405. Та крашен вечір, дивит-вечір,
Та рано ж, рано,
Та крашен вечір, дивит-вечір,
Та ранесенько.
А хто його красив? Василева ненька,
Та рано ж, рано,
Василева ненька, сама молоденька,
Та ранесенько.

406. Сьогодні дивний вечір,
Рано, рано,
Дивний вечір, що на столі вишня,
Та раненько.

А на тій вишні ластівочка,
Рано, рано,
Звила гніздечко, та ранесенько,
З червоного шовку, рано, рано,
Та ранесенько.
Вивела дітки-однолітки,
Та ранесенько,
Перше дитятко —
Та молодий Сіргейко,
Рано, рано,
Друге дитятко —
Та молода Килина,
Та ранесенько.

407. «Чи чуєш ти, Килино,
Що синім морем туча йде,
А в тії дони хвиля б'є,
А в кватирочки стрілочки».
«А я тої тучоньки не боюся,
Єсть у мене від тої тучі батечко.
Він мене, молодую, обборонить,
Він з тою тучкою поговорить».
«Чи чуєш ти, Килино,
Що синім морем туча йде,
А в оболони хвиля б'є,
В кватирочки стрілочки».
«А я тої тучоньки не боюся,
Єсть у мене від тучі матінка,
Вона з тою тучею поговорить,
Вона мене, молодую, обборонить».

408. Через сінечки в вишневий сад,
Пішла молода в виноград:
«Хто найде мене в цім винограді,
З тим сяду на посаді» [1].
Пішов батько — не найшов,
Вирвав квіточку та й пішов.
«Квітко моя червоненька,
Доню моя молоденька,
Кому ти осталася?»

---

[1] Перші чотири рядки повторюються перед кожною строфою. *(Приміт. упоряд.).*

Пішла мати, не найшла,
Вирвала квітку та й пішла.
«Квітко моя червонесенька,
Доню моя молодесенька,
Кому ж ти осталася?»

Пішов братік в виноград — не найшов;
Вирвав квіточку та й пішов.
«Квіточко моя червонесенька,
Сестро моя ріднесенька,
Кому ж ти осталася?»

Пішла сестра в виноград — не найшла,
Вирвала квіточку та й пішла.
«Ой квіточко червонесенька,
Ой сестрице моя ріднесенька,
Кому ж ти осталася?»

Пішов молодий в сад та й найшов,
Взяв молоду за руку
Та й пішов.

409. Хмарка до хмарочки, (2)
Зірка до зірочки.

А той Петро до Зіночки,
Як до голубочки;
Як до голубочки
Як до ластівочки.

410. Ой шила я, вінок пришивала,
Три ниточки шовку потеряла:
Одну — зеленую,
Другую — червоную,
Третю — голубую,
За свою сестрицю молодую.

Ой шила я, вінок пришивала
Та й голочку поламала,
Треба зятю заплатити,
Щоб ту голочку купити.

А я зятя обманила,
З кропиви [вінок] пришила,
А він дума, що з барвінку,
Кладе гроші на тарілку.

Зять на мене скоса поглядає,
Він мене нишком лає,—
Хоч лай, зятеньку, хоч не лай,
А що належить, то те дай.

411. Я вінок пришиваю, (2)
Дві нитки теряю:
Синю, голубую,
Сестру дорогую.

412. Ой на горі зілля,
А в хаті весілля,
Марфичина челядь
Вечеряти сіла.

413. Сядьмо, мамо, повечеряймо,
Повечеряєм, поділимось:
Тобі, мамо, угли да пороги,
Мені, мамо, Іван чорнобровий.

414. Крамар, крамарочку,
Відчини коморочку,
Дай же нам шапраночку
На нашою, на нашою потравочку,
Сип перець та на винберець [1],
Та й на гусятину,
Та й на курятину,
Та й на тії лебеді,
Що плавали по воді,
Сип перець!

415. Та не я капусту садила,
Та не я й поливала,
Та не жаль мені буде,

---

[1] Співають і *на попереч*ь. (Приміт. Д. Яворницького).

Як поїдять її люди.
Та росла капуста в городці,
А петрушечка на грядці, (2)
Їжте, бояре-молодці.

416. Вечеряйте, боярочки,
А я не хочу,
Справив батько черевички,
А я не зношу.
Черевички новенькі,
Вечеряйте, боярочки молоденькі.

417. Через сад гуска летіла,
З перцем капуста кипіла,
Хоч з перцем, не з перцем,
Просимо з щирим серцем.

418. Через поле гуска летіла,
З перцем капуста кипіла.
Чого моя душка бажала,—
З перцем капусту їдала.

419. Втоптана стежечка
Від стола до припечка;
То бояре протоптали,
Та в піч заглядали —
Чи великий горщок каші,
Чи наїдяться бояре наші!

420. Їли бояре, їли,
Цілого вола з'їли,
На столі ні крихточки,
Під столом ні кісточки!

421. Їли дружечки, їли,
Півголубонька з'їли;
На столі повненько,
Під столом чистенько!

422. Іли бояре юшку
Та украли галушку;
За плечі захиляються,
Галушками запихаються.

423. Зеленая да рутонька да буяє,
Не сватайте да Анютки — хай гуляє;
Зеленая да рутонька набуялася,
Уже паша да Анютка нагулялася.

424. Да коли б я знала, да коли б відала,
Що засватана буду —
Да не кувала б я, да не золотила
Золотого перстенечка;
Да покувала б я, да позолотила
Золотії крилечка,
Да полетіла б я, да полинула б я
У чужую сторононьку,
Да розпитуючи, да розвідуючи
Чужої сторононьки,
Да не так сторони, да не так чужої,
Як чужого батенька:
Да чи він же добрий, да чи добровільний,
Да чи такий, як мій рідний!..
Що у мого батька да усюди гори,
Да гуляти доволі.
А у свекорка да усюди рівно,
Да гуляти невільно.

425. Коли б я знала або відала,
Коли моє сватання буде,
Я б не милася, не чесалася,
Ні сорочечки не надівала.
Мела б я хату, мела б я сіни
Зеленою рокитою,
Ні для батенька, ні для рідного —
Для свекорка неімовірного.

426. Не жаль тобі, моя матінко,
Не жаль буде,
Як оддаси мене

Між чужії люде?
Там мої слідки
Тихі, не швидкі
Переміряні будуть.
Там моє діло
Перероблено буде,
Там моє слово
Перемовлено буде.
Перемірять слідки,
Тихі, не швидкі,
Діверки — не братіки;
Перемовлять слово
Зовиці — не сестриці;
Переробить діло
Свекруха — не матінка.

427. Як ходила та Маруся по вгороду
Та сіяла дрібен мачок з приполу.
«Ой як мені дрібен мачок позбирати?
Ой як мені та свекорка називати?
Позбираю дрібен мачок хоч зеленцем
Та назву я свекорка хоч рідним отцем.
Позбираю дрібен мачок хоч маківкою
Та назову свекруху хоч матінкою».

428. Ой ходила дівчинонька по кімнаті
Та й будила свою неньку на кроваті:
— Вставай, вставай, ненько моя, годі тобі спать,
Уже ж мені в тебе не вік вікувать,
Одну нічку — суботоньку переночувать,
Один деньок — неділеньку перегорювать.
Суботонька, неділенька — все як один день.
Сумувала дівчинонька цей день, увесь день.
— Ой як мені свекорка батеньком назвать...
Що свекорко — не батенько, не б'є, та болить,
А свекруха — не матінка, все рано будить.
Та ще піде до сусіди та й осудить:
— Сонливую, дрімливую невістку взяла,
Якби її не збудила — спала б до півдня.
— Ой не вірте, сусідочки, не вірте її:
Ой вимела хату, сіни при ясній зорі,
Наносила я водиці при зірниці
Та й заплела русу косу я зовиці.

429. У неділю рано синє море грало,
Там дівчина та воду брала,
В синім морі потопала,
Батенькові ручку давала:
«Ой на тобі, мій батеньку, ручку
З золотими та перстениками,
З вишитими та рукавчатами».
А мій батенько іде та до бережечка,
Нема човна, ні веселечка,
Та все хвиля позаносила
До крутого бережечка,
До тихого та Дунаєчка.

430. «Де ж ти, дівонько, де ж ти, Мар'єчко,
Сей ранок ранкувала?»
«Та ранкувала я, пробувала я
У старшой дружечки;
Ой у дружечки у голубочки
Та три писарчики пишуть:
Ой один пише, другий малює,
А третій виписує,—
Ой виписує, відмалює
Мар'єчку од батенька —
Та приписує, та прималює
Мар'єчку до свекорка».

431. Сухий терен, сухий терен та й не тесаний,
У новую світлоночку та й унесений.
Наступила та Ганушка ніженьками,
Сплеснула та Ганушка рученьками.
За горою рута мнята, за горою
Та заросла лихим зіллям лободою.
Чи ти її, Ганушко, іспололa,
Що ти свої білі ручки поколола?
«Не до рути, подружечки, не до рути,
Бере мене та Федорко в свої руки.
Не до мняти, подружечки, не до мняти,
Хоче мене та Федорко собі взяти».

432. Казав ясен та яворoньку,
Що не боюся я морозоньку,
Не спустю з себе [листеньку].

Тепер же ти опускаєш,
Сиру землю укриваєш,
Долиноньки та виповняєш,
Могилоньки та вировняєш.
Казав же ти, мій батенько:
«Не дам тебе, моя доненько,
У чужую та сторонку,
Чужим людям на поталоньку».
Тепер же ти мене одпускаєш,
Та й із домоньку випроводжаєш!
Звели ж ти мене да намалювати
У сіничках та на дверичках,
У світлоньці та на кубочку,
Як сивую голубочку.
Як ти будеш гостей частувати,
Тогда мене вспоминати:
«Як була дочка Мар'єчка,
Отце ж було білеє умиваннєчко,
Отце ж було те утираннєчко,
Отце її тихії походи,
Отце її низькії поклони».

433. «Ой ненько, ненько, уже не раненько,
Навчай мене, моя матінко!»
«Як тебе вчити, жаль тебе бити:
Будь сама розумная.
Держи в світлонці, як у віночку,
Білий рушник на кілочку.
А свекорко ввійде, сюди-туди гляне,
Він тебе не полає:
«Доброго батька добра дитина,
Вона мені вгодила».
«Та злий свекоркові на білі ручки.
То зглянуться ятровочки:
«Чи ми в батька не були,
Чи ми в лісі поросли,
Чому нас так не вчили?»

434. Літала, кувала
Сива зозулька
Через день веселенько. } 2

Стало вечоріти,
Стало примеркати,
Стала низько літати.
«Ой чом не куєш,
Низько літаєш, } 2
Сивая зозуленько?
Ой чи тобі жаль
Темного лугу
Чи гіркої калини?»
«Ой не жаль мені
Темного лугу,
Ні гіркої калини,
Тільки мені жаль
На соколонька,
Що зігнав з яворонька,
Що не дав сісти
Гніздечка звести,
Ні в ньому посидіти».
Ходила, гуляла
Молода Маруся
Через день веселенько.
Стало вечоріти,
Стало примеркати,
Стала вона плакати.
«Ой чого плачеш,
Чого жалуєш,
Молодая Марусю?
Ой чи тобі жаль
Батька старого
Чи подвір'ячка його?»
«Ой не жаль мені
Батька старого,
Ні подвір'ячка його.
Тільки мені жаль
Русої коси
Та дівоцької краси.
Дівки гуляють,
Биндами мають,
А мене не приймають:
«Ой іди, іди,
Ти, заручена,
Ти від нас відлучена!
Ой іди, іди,
Ти, молодице,

Тебе чоловік кличе».
А хоць і приймуть,
Хоць привітають,
Та правдоньки не скажуть.
А хоць і приймуть —
На годиночку,
Як малу дитиночку».

435. Та не тії думки, та не тії гадки,
Що ходити та на досвітки.
Годи, доненько, годи, молода,
І старому, і малому.
Свекрові годи, хустину пери,
Свекрусі годи, головоньку гляди,
Зовицям годи, русу косу плети,
Козакові годи, білу постель стели.

436. Червоная калина без вітру шумить,
Чужий батько, чужа мати не б'є, та болить.
Молоденька та Маруся нічим не вгодить,
Ні мискою, ні ложкою, ні ходою,
Ні своєю тихенькою розмовою.

437. Молода Маруся по вгороду ходила,
Капусту садила.

Приспів: Калина-малина,
Як сина зродила,
Ягода червона [1].

Ой і ти, капусто,
Ти приймайся густо.

Ой пішла б же я та й за селянина,
Що й у селянина та хата маленька

І лави узенькі,
І столи низенькі.

---

[1] Приспів повторюється після кожних двох рядків.

Хоть нігде сісти,
Так є що їсти.

Ой пішла б же я та й за міщанина,
А й у міщанина та хата велика

І лави широкі,
І столи високі;

Хоть є де сісти,
Так нічого з'їсти.

438. Ой стану я проти гаю, проти двору,
Построй, построй, Василю, та комору,
Туди будуть зузуленьки залітати,
Вони будуть ранесенько та кувати.
Нащо мені зузуленьки сизокрили,
Як у мене зовиці чорнобриви?
Вони мене ранесенько та й ізбудять,
Самі підуть до сусіди та й осудять.

439. Ой сиділа Марусенька
Край віконця
Та чесала русу косу
До схід сонця:
«Ой піду я до сусіди
Ранесенько,
Щоб заплела русу косу
Дрібнесенько.
А сусіда-сусідонька,—
Добрі люди,
Не заплете мені коси —
Так і буде.
Ой піду я до Іванка —
Таки заплете,
Не раз, не два кісонькою
Хату замете.
Як була я в свого батька
Дівонькою,
Не замітав ніхто хати
Кісонькою».

440. Ой ходила Марусечка по леваді
Та садила орішину у три ряди:
«Рости, рости, орішина, вище тину,
Як була я й у матінки за дитину.
Рости, рости, орішина, вище стріхи,
Як була я у батенька для утіхи.
Рости, рости, орішина, розхиляйся,
Живи, живи, мій батеньку, розживайся».

441. Марусенька у батенька на одході
Посіяла червоний мак на вгороді.
«Рости, рости, червоний мак, вище мене,
Жаль мені, мій батеньку, на тебе,
Що ти мене та й оддаєш од себе».

442. «Оце тобі, матінко, на одході
Посадила трояндочку на вгороді.
Рости, рости, трояндочко, не хилися,
Живи, живи, матіночко, не журися».
«Ой як мені не хилиться — вітер повіва?»
«Ой як мені не журиться — дитя покида?»

443. Ой побачиш, да батенько, да побачиш,
Не раз, не два ти по мені да заплачеш.
Як вишневі да садочки да цвістимуть,
А дружечки гулочками да й ітимуть,
А мене там, молодої, да й не буде,
Серцю твойму жалко буде.

444. Вже ж ми по неділі,
Світонька не виділи,
Підемо погуляймо,
Світонька повидаймо,
Підемо поскачемо,
Світонька побачимо.

445. Ми зробимо славу —
Поламаєм лаву.
Лаву будуть поправляти,
А ми підем погуляти.

446. Ламліте роженьку,
Стеліте дороженьку,
Щоб мняко ступати,
На двір танцювати,
Бояр оглядати,
Чи не криві, чи не горбаті,
Чи уміють танцювати;
А бояре полякалися
Та в солому поховалися,
Виглядають з соломи,
Як миші з полови;
А ми таки понаходили,
Танцювати повиводили,
Криві, кривоп'яті,
Не вміють танцювати.

447. Ой ви, старости, чого сидите,
Чом до дому не йдете?
Бо ще Маруся наша, не ваша,
Ви її не візьмете,
Хоч заручена, так не вінчана,
Бо ще вона наша дівчина.

448. Ой стояла та Маруся під вінцем
Та чесала косу росу гребінцем;
Упустила гребінець додолу,—
Ой пора нам, дружечки, додому.

449. Що Анютка думає-гадає,
Те ж Іванко наперед знає.
Виходила за нові ворота,
Виводила коня вороного,
Виносила ще й сіделечко.
«Сідлай, сідлай, моє сердечко».

450. Кислиці, дівчинонько, кислиці,
Розійдемося, сестриці.
Та кислиці, дівчинонько, зелененьки,
Розійдемося, вірненьки.
Розкотітеся, зеленійші,
Розійдемося, вірнійші.

451. Жаль же нам, Мар'єчко, тебе,
Що зазвала нас до себе:
Розлука наша з тобою,
Як із родною сестрою.

VII

До шлюбу

1. ЗАПЛІТАННЯ (РОЗПЛІТАННЯ), РОЗЧІСУВАННЯ КОСИ

452. На ставу качечки спливаються,
До молодої дружечки збираються,
Ой на ставку качечки спливлися,
До молодої дружечки зійшлися.
Ой на ставку качечки сизокрилі.
А в молодої дружечки чорнобриві.

453. Сивий соколику,
Веди нам дівоньку:
З комори до хати
Косу розплітати.

454. Де ж твої, Марусю, ковалі,
Що твою русу косу скували?
Та нехай же прийдуть, розкують,
Собі золото заберуть.

455. Дружечки, голубочки,
Зійдіться до купочки,
Зійдіться до одної —
Розплітати молодої.

456. Давай, мати, стільця,
Золотого гребінця.
Давай, мати, кожуха,
Щоб сіла молодуха.

457. Ой, дай, мати, масла, (2)
Бо я ж тобі коровицю пасла.
Чи пасла, не пасла,
А дай, мати, масла.
Гонила на росу,
Дай масла на косу.

458. Прошу я вас, мої милі дружечки,
Не рвіте мої русії кісоньки.
Мене мати малою чесала,
Мої кісоньки не рвала,
Вона мене малою жалувала.

459. Матінко, голубонько,
Редь мою головоньку,
Бо я піду до шлюбоньку,
Там мені ручки зв'яжуть
Білою хустиною
З милою дружиною.

460. Прошу брата до хати
Косу розплітати;
Як я була дівонькою
Та й ходила з косонькою,
А тепер я прошу:
Розплети, брате, косу.

461. Ой стань, братіку, на стілець!
Подай сестриці гребінець
Розчесати русу косу
Під вінець.

462. «Ой іди, братіку, кісоньку розплітать».
Братічок плаче, розплітать не хоче,
А сестриця плаче, погулять хоче.

Десь мого батенька вдома немає,
Десь моя мати в сад пішла;
Десь мої сестри в чужій стороні,
Десь мої братіки на війні,—
Нема кому розплітать кіску [мені].

Вже ж мій батенько вдома є,
Вже ж моя матінка з саду йде,
Вже ж мої сестриці в селі є,
Вже ж мої братіки з війни йдуть,—
Вони мені кісоньку розплетуть.

463. «Ввійди, братіку,
Ізнадвору до хати:
Будем, братіку,
Сестрицю розплітати».
Братічок плаче —
Не хоче йти до хати.
Сестриця плаче —
Не хоче розплітатись.
«Така, братіку,
Неділенька настала,
Щоб моя коса
Та й по плечах лежала».

464. Брат по току ходить,
Його сестриця просить:
«Прошу, брате, до хати
Кісоньку розплітати.

Тоді я тебе не просила,
Як я у косі ходила,
А тепер же я прошу:
Розплети мені косу».

465. Брат косу розплітає,
Сестрі стиха намовляє:
«Сестро моя дорогая,
Не йди заміж молодая».
В саду роза розцвітає,
Сестрі косу розплітають.

466. А брат сестрицю
Та й розплітає, } 2
Рожоньку споминає:
«Не йди, сестрице,
Ще цей рік заміж —
Рожонька процвітає».
Рожонька цвіла,
Сестриця росла,
Вже її пора прийшла.

467. Було літо, було літо,
Та й стала зима,
Насіяла василечків
Та й проти різдва.
Уже ж тії василечки усихають,
Уже ж мою русу косу розплітають.

468. Було літо, було [літо],
А я зими жду.
Насіяла чорнобривців
В вишневім саду.

Уже мої чорнобривці
Розцвітають.
Уже мою русу косу
Розплітають.

Уже ж мої чорнобривці
Розцвіли.
Уже мою косу русу
Розплели.

469. Ой просо, просо волоття,
Ти ж моя кісонько золота,
Цілий годочок чесалась,
Щосуботоньки змивалась,
Щонеділеньки квітчалась,—
За один день зів'яла.

470. Ой просо, просо волоття,
Ой косо моя золота,
Та не рік я тебе кохала,
Щосуботоньки змивала,
Щонеділеньки прибирала,—
За один деньок потеряла.

471. «Чом соловейки
Не щебетали,
Як сади процвітали? } 2

Чом ти, Марусю,
Не заплакала,
Як косу розплітали?»
«А я ж думала,
Молодесенька,
Що то в карточки грати,
А то сходяться
Благословляться
Косоньку розплітати».

472. Ти, Марусю, ясна зірочка, (2)
Та й стояла у одвірочка,
Та й стояла у одвірочка, (2)
Та й чесала русу кісочку,
Та й чесала русу кісочку, (2)
Та й пустила дрібну слізочку.

473. Коси ж мої та й срібнесенькі, (2)
Сльози ж мої ви дрібнесенькі,

Більше я вас не чесатиму, (2)
З дівчатами не гулятиму.

474. Завіяли вітроньки в світлоньку,
Розмаяли Ганнусі кісоньку.
Гладить її матінка — не вгладить,
Тішить її серденько — не втішить.
«Хоч гладь, матінко, хоч не гладь,
То ти мої кісоньки не вгладиш,
То ти мого серденька не втішиш».

475. Вітер кватирку торкає,
Десь моєї матінки немає,
Десь моя матінка заснула,
Розплітали кісоньку — не чула.

476. На дворі терен тешуть,
А у хаті косу чешуть;
Надво́рі терен дотісують,

А у хаті косу дочісують;
Надвóрі терен дотесали,
А в хаті косу дочесали.

477. Ой на [дворі] просо молотять,
А в хаті косу золотять.
А на дворí домолочують,
А у хаті дозолочують.
А на дворí домолотили,
А у хаті дозолотили.

478. Ой на току просо молотять,
А у хаті косу золотять.
Ой просо, просо — не вода,
Ой косо моя золота!
Не рік я тебе кохала,
За їдну суботу зірвала.

479. «Чорний терене,
Чом не обсипаєшся? } 2
Молода Марусю,
Чом не розплітаєшся?»
«Вдарять морози,
Буду обсипатися».
«Прийдуть буяри,
Буду розплітатися».
Стали морози,
Пора обсипатися.
Прийшли буяри,
Сідай розплітатися.
Проси музиків,
Щоб тобі гарно грали,
Проси дружечок,
Щоб гарно заспівали,
Проси буярів,
Щоб тебе розплітали.

480. Ой брат сестрицю розплітав,
Собі виплітки позабирав,
Носив на торжок, не продав,

Меншій сестриці подарував:
«На тобі, сестрице, цей випліт,
Щоб ти діждала таких літ,
Щоб ти здорова зносила,
Нас на весілля просила».

481. Розплітала мене дядина,
Та й не жалувала.
А сестриця узялася,
Слізоньками умилася.

482. Брат сестрицю розплітав.
Де ж ти оплітки подівав?
«Поніс на торжок, не продав
Та меншій сестриці віддав».

483. Десь мого батенька дома немає,
Десь моя матінка в сад пішла,
Десь мої братіки на війні,
Десь мої сестриці в чужій стороні,—
Нема кому кісоньки боронить мені.

484. Десь у тебе, Марусю, батька нема,
Десь твоя матінка спати лягла,
Десь твої братіки на війні,
Десь твої сестриці в чужій стороні,
Та нікому боронити коси твоєї;
Десь твоя матінка заснула,
Розплели кісоньку — не чула.

485. Рости, рости, сухий дубе, корінися,—
Дівко Марусю, боронися.
Та не дай кісоньки чесати,
Лучче тобі дівкою погуляти.

486. Та Маруся низесенько кланяється,
Дрібненькими слізоньками вмивається.

Поклонися отцю-неньці ще й низенько,
Ой щоб тебе згадували хорошенько.

2. МОЛОДУ (МОЛОДОГО) ВБИРАЮТЬ ДО ШЛЮБУ, ВИРЯДЖАЮТЬ

487. Чи я ж тобі не казала,
Подруго моя,
Що не ходи та й до броду
Рано по воду.
Та й не бери теї води,
Що голуби п'ють,
Та й не бери тих остинців,
Що хлопці дають,
Бо ті ж тебе остинчики
Та й ізрадять,
Від матінки до свекрухи
Переманять.
А свекруха — не матінка,
Рано збудить,
Та ще й піде до сусідки
Та й обсудить:
«Сусідоньки, добрі люди,
Сусідо моя,
Сонливая, дрімливая
Невістка моя.
Сонливая, дрімливая
Невістка моя,
Якби була не збудила,
То й досі б спала».
«Сусідоньки, добрі люди,
Не вірте її,
Обмазала дві хатини
До ясної зорі,
Обмазала дві хатини,
Ще й світлицю,—
Не вгодила ні свекрусі,
Ні зовиці».

488. Було літо, було літо,
А тепер зима,
Посію я чорнобривці
Напротів вікна.

Чогось мої чорнобривці
Та не враз зійшли,
Чогось мої товаришки
До мене прийшли.

Чи я тобі, товаришко,
Не казала,
Чи я твому серденькові
Не прияла,

Що не іди рано по воду,
Та не слухай тих голубів,
Що рано гудут,
І не бери подарочків,
Що даром дают.

Подарочки-обманочки
Тебе обманут.
Від матінки до свекрухи
Тебе заведут.

Не рідная матінка
Не б'є, то болит,
А як піде до сусіди,
То й обсудит.

«Сусідочко-голубочко,
Не суди її,
Як устанеш раньше неї,
То збуди її,
Як не вміє що робити,
То навчи її».

«А я встану раньше неї,
Не збудю її,
А як піду до сусіди,
Обсудю її».

489. Була зима, була зима,
Та й стала весна,—
Насіяла полуцвітків
Та й заміж пішла.
А вже ж тії полуцвітки
Процвітають,

Усю гору кам'яную
Устеляють.
«Пусти ж мене, моя мамо,
На гору круту,
Нехай же я полуцвітків
На вінок нарву».
«Була вчора суботонька,
Був повільний день,
Було рвати полуцвітки
Хоч і цілий день.
А сьогодні — неділенька
Неповільна:
Тільки вийти погуляти
На подвір'я».

490. Ой застукали вороníї коні на дворі,
Ой забряжчали золоті кубочки на столі.
Ой заплакала молода Ганнуся в коморі,
Ой як упала своєму батеньку у ноги:
«Ой не дай мене, мій батеньку, від себе,
Нехай я зношу рутяний вінок у тебе.
Ой не дай мене, мій батеньку, сергу́чок,—
Нехай я зношу рутяний віночок».
«Не одного, моя донечко, зносила,
Не їдними добрими людьми згордила».

491. Йа в неділю дуже рано
Мамка дочку [1] споряджала. (2)

Мамка дочку спорядила
Та й місяцем вбгородила, (2)

Та й місяцем вбгородила,
А сонечком вперезала, (2)

Та й сонечком вперезала,
Та й до слюбу виряджала.

---

[1] Або: *сина.*

492. Ходить павойка
По новейких сіньох,
Пірейко спустивши;
Ходить молодий
По новій світлойиці,
Свою матір просивши:
«Моя люба матінойко,
Зроби ми купелейку,
Видась з нею зілейка,
Всякого насінейка,
Най си вмию личейко,
Бо іду до шлюбойку».

493. Летять галочки у три рядочки,
Зозулька попереду:
Усі галочки на гілках сіли,
Зозуля на калині.
Усі галочки защебетали,
Зозулька закувала.
«Ой чого куєш, чого жалуєш,
Рябая зозуле?
Ой чи жаль тобі вишневого саду,
Чи червоної калини?»
«Ой не жаль мені ні вишневого саду,
Ні червоної калини.
Оно тільки жаль пір'я рябого
І куваннячка свого».
Ой ідуть дружечки у три рядочки,
Молода попереду.
Усі дружечки по лавках сіли,
Ганнуся на посаді.
Усі дружечки та й заспівали,
Ганнуся заплакала.
«Ой чого плачеш, чого жалуєш,
Молода Ганнусенько?
Ой чи тобі жаль батька старого,
Чи подвір'ячка його?»
«Мені всього жаль: русої коси
І дівоцької краси.
Дівочки ідуть, кісоньки мають,
Мене не приймають».

494. Та й зацвіла калиночка
В білий цвіт.
Файна наша молоденька —
На ввесь світ.

Та й зацвіла калиночка
Квіточками.
Файна наша молоденька
З дружечками.

495. «Ти, сивий орле,
Де ж ти ся збираєш до дня?»
«На Волиню по княгиню,
По молоду газдиню».
Усі хлопчики, усі молодчики
По гулянійку пішли.
Тебе, синойку, матінка не пущає!
«Нема тобі коли, синойку,
По гулянійку йти.
Прийшли листойки від молодої,—
Час до шлюбойку йти».

496. У молодого на дворі
Зацвіла яблонька до землі,
На дворі, над воротойки
Щебечуть ластівойки,
Там ся бояре з'їжджали,
На конички ся міняли;
Загадав ся молодий Іванойко,
Як бояре зібрати.
Розмовлят єго матінка єго:
«Ни гадай ся, мій синойку,
Вийди си до садочку,
Заіграй си в піщавочку.
Там ся бояре з'їдуть,
Із тобою поїдуть».
«Стану на кладину,
Покличу на родину:
Сходжай ся, родинойко,
Чи убога, чи багата.
Все в бога єднака.
Буде ту дякуванє

За ваше годуванє».
Мати сина годувала,
Отклону ся сподівала.

497. Ой над нашим селом,
Над самим Буцином,
Ой і зійшло, зійшло
Два місячики ясних;
Два місячики ясних,
Два молодчики красних.
Їден місячик ясний,
Їден молодчик красний.
А другий ще й ясніший,
Хлопчина найкрасніший.

498. Дайте ж нам, дайте,
Що-сьте нам обіцяли.
Соколика молодого
Дай, боже, щасливого.
Ми виділи з гори,
Вели-сьте до комори.
Не мали-сьте нам дати,
Було нам не обіцяти.
Били ми ту не ходили,
Коника си не трудили,
Свої гроші не тратили.

499. Ви нас не дуріте,
Інчов не зводіте.
На ті вбрання лляноє,
На нашій єдвабноє.

500. Хмарка наступає,
Дощик накрапає,
Івансева челядь,
Як мак, процвітає.

501. Да кланяйся, Катерино,
До ніжок низенько
Та до серця щиренько.

Поклонися, Катеринище,
Ще нижче,
Нехай тебе благословлять
Ще ліпше.

502. Кропи, мати, водою,
Та непочатою,
Житом посипайте,
До шлюбу виряжайте.

503. Мати підситки білила,
Дочці дорогу стелила —
Від свого двору
До казенного дому.

504. Корона моя біла,
Я ж тебе гляділа.
Гляділа — шанувала,
В скрині замикала.
А теперечки ношу
Та й заплакати мушу.

3. ІДУТЬ ДО ШЛЮБУ

505. Ой стань, Марусю, на терен,
Махни хусткою наперед!
Щоб посмутились вороги,
Що твою косу розплели.

506. Мати Ганнусю родила,
Місяцем обгородила,
Зорею підперезала —
До шлюбу виряджала.

507. Хмарка наступає,
Дощик накрапає,
Мати Га́лина
Житом обсипає.

508. Ой з дороги, вороги, з дороги,
Не переходьте дороги,
Нехай перейде рідна мати,
Та й не буде нарікати,
Нехай перейде родина,
Щоб була доля щаслива.

509. З дороги, вороги, з дороги!
Не переходьте дороги!
Хай перейде її ненька старенька,
Ще й сусідонька близенька.
Нехай перейде родина,
Щоб була Маруся щаслива!

510. Розступіться, вороги,
Не переходьте дороги.
Та нехай перейде чоловік,
Щоб було щастя на весь вік.

511. Ой ви, сусіди, вороги,
Не переходьте дороги,
Та нехай перейде родина,
Щоб була щаслива година;
Та нехай перейде чоловік,
Щоб були щасливі цілий вік.

512. З дороги, вороги, з дороги,
Не переходьте дороги,
Нехай перейде вся родина,
Щоб нам була дороженька щаслива.

З дороги, вороги, з дороги,
Нехай перейде місяць і зора,
Щоб наша Олена * на шлюб ішла.

513. Ой ви, вороги, не переходьте дороги,
Нехай перейде хлопчина,
Щоб була щаслива родина.

514. З кіньми під сіньми (2)
В зеленому зіллі
Соловейко щебече.
Вийди, дівонько,
Вийди, молода, } 2
Тебе батенько кличе.

«Ой нехай кличе, нехай не кличе,
Я йому одслужила.
Поклала ключі, до шлюбу йдучи,
В світлиці на полиці».

З кіньми під сіньми (2)
В зеленому зіллі
Соловейко щебече.
Вийди, дівонько,
Вийди, молода, } 2
Тебе матьонка кличе.

«Ой нехай кличе, нехай не кличе,
Я їй одслужила.
Поклала ключі, до шлюбу йдучи,
В світлиці на полиці».

515. Ой коні, коні,
Ви сиві,
Чи чуєтеся
Ви в силі?
Чи вивезете
Молодую
Під цюю гору
Крутую?

516. Ой метянії вуличеньки, метянії,
Червоною калиною плетянії.
Та тії вуличеньки дружечки плели,
Молодую Галюню до шлюбу вели.

517. Ой тіснії вуличеньки, тіснії,
Туди ішли дружечки пишнії.
На них віночки утроє,
Хорошії молодята обоє!

518. До шлюбу йдемо,
Молодих ведемо:
Червоні, як калина,
Солодкі, як малина.

519. Над нами чорна хмара,
Попереду гарна пара:
Не місяць з зорою,
А молодий з молодою.

520. Ой червона калиночка
Верхи гне,
Уже наш пан молоденький
(Наша пані молоденька)
До слюбу йде.

А червона калиночка
З китичками,
Файний наш пан молоденький
(Файна наша молоденька)
З дружбочками
(З дружечками).

А червона калиночка,
Білий цвіт,
Файний наш пан молоденький
(Файна наша молоденька)
На ввесь світ.

521. Сію на вас житом,
Щоб добре вам жити,
Ще й пшеницю яру,
Щоб горя не знали.
Сію на вас просо,
Щоб довго жилося.
Сію на вас овес,
Щоб гордився вами рід увесь.

522. Сподівайся нас, мати,
Як буде присмеркати,
Горою-долиною
З чужою дитиною.
Чи рада ж ти, мати,
Своєму дитяті,
Одному рідному,
Другому — судженому?
«Тоді ж я радувала,
Як одно годувала,
А теперко двоє,
[Прийму] їх обоє».

VIII

Від шлюбу

523. Ой матінко моя,
Тепер я не твоя,
Тепер я того пана,
З ким до шлюбоньку стала,
Кому ручку давала,
Кому вірно присягала,—
Своїому чоловіку,
Треба жити з ним довіку.

524. Ой матінко моя,
Тепер я не твоя.
Тепер того пана,
Що шлюб шлюбувала;
Шлюб брала,
Білесеньким рушником
Руки зв'язала.
Та зв'язала білі руки,
Щоб не було розлуки.

525. Ой коню, коню вороний,
Ой давно ти прийшов з війни,
Чи начаїшся на свою силу,
Чи звезеш нашу княгиню?
Да на ту горочку крутую,
Да на ту річечку биструю,
Да в ту світлицю ясную,—
А в тій світлиці мед-пиво п'ють
Да молоду ждуть!

526. Та не вій, вітре, з рожі,
Повій по дорозі,
Розмай русу косу
По червонім поясу,
Розбери по волосочку,
Як жита по колосочку.

527. Юлиці, юлиці кіснії,
Туди йшли дружечки пишнії,
Де ж паша Марфочка ходила,
Зеленая руточка вродила,
Де ж наша Марфочка стояла,
Зеленая руточка пов'яла.

528. З дороги, добрі люди, з дороги,
Не переходьте нам дороги.
Нехаї перейде родина,
Щоб була щаслива дитина.

529. З дороги, вороги, з дороги,
Та не переходьте дороги,
Та нехай перейде родина,
Щоб була добра година,
Та нехай перейде чоловік,
Щоб був обом довгий вік.

530. *Дружки:*
Готов, мати, шубу,
Бо йде дочка од шлюбу,
Не готуй віночка,
Бо йде не твоя дочка,
А вже того пана,
З ким до шлюбу стала.

531. Ой летіла пава,
Серед моря впала.
А Микола і Маруся —
То хороша пара.

532. Вітер ворота хитає,
Микола Катерини питає:
«Де ти, Катерино, бувала,
З ким ти, Катерино, шлюб брала?»
«На білому рушничку стояла,
Золотії перстоньки міняла.
Із правої рученьки персні зняв,
З-під щирого серця слово дав».

533. Стояла Марфичка при дорозі,
Червонії черевички на нозі.
Ой хто ж їй купив? Іванко.
Носи, Марфичко, здорова!
Ніхто не скаже ні слова.

534. Ой стелися, хмелику,
По тину,
А ти, золото, по йому,
Бо йде Зіночка додому.

535. Лети, лети, соколонько, попереду
Та накажи моїй неньці, що я йду.
Та нехай виходить з калачем,
Вінчалась дівчина з паничем.
Ой з паничем, не паничем — з мужиком,
Та зв'язали білі ручки рушником.
Ой рушником, не рушником — стрічкою,
Та повели дівчину річкою.
Ой річкою, не річкою,— ставочком,
Попід вишневим садочком.

536. Лети, лети, соколоньку,
Попереду нас
Та занеси вістоньку
Попереду нас.
Хай вийде матінка з калачем,
Розписалась її дочка з паничем.

537. Як ми Марію вінчали,
Восковії свічки держали

Та кидали недогарки додолу,—
Хорошії молодята на вроду;

Та кидали недогарки на ріки,—
Хорошії молодята навіки;

Та кидали недогарки надвоє,—
Хорошії молодята обоє.

538. Ой січана калинонька, січаная,
Уже ж наша Марійка звінчаная:
Червоний чобіт на нозі,
Золотий перстень на руці;
Золотий перстень на руці,
Що купив Степан в дорозі.

539. «Ой на горі церквонька стояла,
З ким ти, Марусю, шлюб брала?»
«А з тобою, Степанку, з тобою,
Як із ясною зорьою».
«Ой по чому ти, Маруся, пізнала,
Що ти мене зорьою назвала?»
«Ой по тобі, Степанку, по тобі —
Чорная шапонька на голові,
Чорная шапонька, як галка,
Я ж твоя, Степанку, хазяйка».

540. Ой на горі копа,
Обманили попа:
Кидали по копійці,
А він думав, що червінці.

541. Обманули попа,
Як малого хлопа:
Дали йому по копійці,
А він дума, що червінці.
Дали йому п'ятак мідний,
А він дума, що руб срібний.

542. Ой матінко-утко,
Увивайся хутко,
Вже сонце низенько,
Вже гості близенько —
Одні на дорозі,
Другі на порозі.

543. «Чи рада-сь, матінка,
Що нас двоє прийшло?»

«Рада, дітойки, рада,
Привела вас громада,
Як єдно, так другоє,
То вже мої обоє».

544. Котилося яблучко
З Миргорода.
Підкотилось яблуко
Під ворота.
Відчиняйте ворота,
Бо йде Галя молода.

545. Котилося яблучко з Миргорода,
Підкотилося під ворітця.
Відчиняй, братіку, ворітця,
Їде сестриця од вінця.
Застеляй, братіку, лавочки,
Де будуть сідать дружечки.

546. «Не гнівайся, моя мамо,
На мене,
Що я веду челядоньку
До тебе.
Я ж тобі, моя мамо,
Робила,
Щоб ти моїй челядоньці
Годила».
«Я ж тебе, моя доню,
Не судю,
Всю твою челядоньку
Обсадю,
Я ж тебе, моя доню,
Не лаю,
Всю твою челядоньку
Приймаю».

547. Вийди, матінко,
Проти нас,
Оглянь, матінко,
Усіх нас,

Кращая Марфочка
Від усіх нас.

548. Вийди, матінко, вийди
З нової коморочки
З повною повнойкою,
З доброю долейкою.
Вийди, матінко, в кожусі
Та й і завита в рантусі.
Який тото кожушок косматий,
Аби такий Василечко багатий
На жито, на пшеницю,
На всякую пашницю.

549. Одмітайте двори,
Застилайте столи,
Сповняйте кубочки,
Ось ідуть дружочки.

550. Та ріж, матінко, китайки,
Застилай столи і лавки,
Та йдуть дружечки панянки.

551. Виходь, мати, з хати
До свого дитяти,
До свого дитяти
Просити до хати.

Схилилася вишня,
Як матінка вийшла
До свого дитяти
Просити до хати.

Схилився явірко,
Як вийшов батінко
До свого дитяти
Просити до хати.

552. Стрельнули з рушниці,
Не впізнав брат сестриці:
За дрібною сльозою,
За русою косою.

553. Молодий синойку,
Не пий першу повнойку,
Бо перша повнойка —
Велика зрадойка,
Вилий її по риночку,
По хрещатім барвіночку,
На зелену муравочку.
Най мурава жовтіє,
Твоє личко рум'яніє.

554. Стій, зятю, за ворота,
Най на тя метіль мете...
Яки-сьте нам ради,
Пущайте нас до хати,
Пущайте нас пильно,
Бо нам в ніжки зимно.
Ми люде здорожені,
Ніжки обморожені,
Бо нас слотойка вбила,
Сукні нам помочила.

555. Попід Ульвовом-городом
Стоять коники рядом.
Всі бояре коні поят,
Наш старостойка не поїт.
Приступити ся боїт.

556. Втворяй, сватку, ліску,
Бо ведеме невістку,
Та й новпйкі воротийка,
Бо йде невістка молодийка,
Чи би мала, ни мала,
Коби щастійко мала.

557. Молода пишна від слюбу прийшла,
Столові си вклоняє:
«Ой столе, столе, розлуко моя,
Та й мені, мамко, з вами...» } 2

2. ЯКЩО ПІСЛЯ ШЛЮБУ ІДУТЬ ДО МОЛОДОГО

558. Соловейко маленький,
В тебе голос тоненький.
Давай неньці знати,
Що ми йдемо обідати.

559. Соловейку сивепький,
В тебе голос тоненький,
Дай до матінки знати,
Що ми йдемо до хати;
Ой дай же хутесенько,
Що ми вже близесенько.

Не пізнала мати
Свойого дитяти
За дрібними сльозочками
Межи вами, дружечками.

560. Соловейку сивенький,
В тебе голос тоненький,
Дай же неньці знати,
Що вже близько коло хати.

Соловейко щебече,
А зозуленька кує.
Вже ж бо ми близесенько,
Вже ж матінка чує.

561. Поза городи йдемо,
А в городі зілля.
Скажіть, люди добрі,
В якій хаті весілля?

562. Ой на горі рута,
А на низу мнята;
Ой скажіте, люди,
Де Пилипова * хата,
Бо ми сами не знаємо,
Хіба людей спитаємо.

563. А в полі, в полі отава,
Наша Маруся русява.
Русявих дружок зібрала,
До свекрухи дороги питала.

Сама добре знає,
Ще й людей питає.

564. Іванова ненечко,
Подивись в віконечко:
Чи сніг іде,
Чи метіль мете?
Метіль мете мітелками,
Йде Маруся з дружечками.

565. «Радуйся, матіночко,
Йде твоє дитяточко!»
«Я тоді радувала,
Як його годувала,
А тепер величаю,
За їдно двоє маю;
За їдно маю двоє,
Та рідніі обоє».

566. Вийди, ненечко, з хати,
Невісточку вітати!
Це ж твоя невісточка,
Розплетяна кісочка,
В рутяному віночку
Схилила головочку,
Схилила головочку
На твому подвір'ячку.

567. Покірне деревце ялина,
Покірне та дитятко Олена *,
Скоро в хату вступила — покорилась,
Всій своїй родині поклонилась.

568. Добрий день вам в вашій хаті!
Як ви живете?
Не була я в вашій хаті,
Самі знаєте,

Бо я росла та й у лісі
Так, як той ясин,
Не була б я в вашій хаті,
Якби не ваш син;

Бо я росла, як та сосна
З гіллячками,
Привітай же мене, ненько,
З дружечками.

569. Іванова мати,
Не дай нам стояти!
З далекої доріжечки
Потомили ніжечки.

570. Іванова ненько,
Подивися веселенько!
Ми не прийшли обідати,
Прийшли вас відвідати.

Ми не прийшли їсти-пити,
Прийшли вас розвеселити.

571. Сіренькеє зілля,
Дрібненьке насіння,
Марусина челядь
Обідати сіла.

572. Озьми, Марусю, ложку,
Покажи нам дорожку,
Нехай ми будем знати,
З ким сіли обідати.

573. Гадайте, старости, гадайте,
По червоному складайте:
А ви, бояре, сумуйте,
По червоному готуйте.
Та тепер година не тая
І дороженька слизькая,
Треба нашому Василечку чобіток
І золотеньких підківок.

574. Ненечко, не гай мене!
Чим маєш, приймай мене!
Бо я молоденька,
Гуляти раденька.

575. Стелися, хмелю, по тину,
А ти, барвінку, по ньому,—
Час тобі, Марусю, додому.

576. Ой свату наш, свату!
Рубай сіни й хату!
Рубай ще й солому!
Пускай нас додому.

577. А ви нас не просіть,
А ви нам доносіть,
Бо ми люди з Метелиці,
Як почнемо мести —
Не вправитесь нести.
Спасибі вам!

578. Рости, сосонко, вгору!
Йди, Марусю, додому!
Казали не баритись,

Казали роздивитись,
Казали їсти-пити,
Ще й до себе просити.

579. «Ой якби я була знала,
Що я тут буду,
Посіяла б в городечку
Лободу».
«Рости, рости, лободо, угору!
Час тобі, Марусю, додому».

580. Рубайте берізку! Пускайте невістку!
Ввечері прийдете та й знов заберете!

581. «Ой буде нам буде,
Забарили нас люди».
«Не біймося нікогісінько,
Не буде нам нічогісінько.
Тут люди і там люди,
Та й нічого нам не буде».

3. ЯКЩО ПІСЛЯ ШЛЮБУ ІДУТЬ ДО МОЛОДОЇ

582. «Поріж, ненько, хліб ціленький
Скибочками,
Прийми ж мене, молоденьку,
З дружечками».
«Відрізала скибу хліба,
Тепер не притулю,
Звінчалася, моя доню,
Тепер не прийму я».

583. Вийшла мати з хати,
Не познала дитяти:
Поміж дружечками
Да й за слізочками.

584. Гопа, гопа, гопаша!
Не загубіт кодаша:
Скиньтесе по грошеві,
Купіт коня кодашеві,
Кодаш того заробив,
Щоби піша не ходив!
Гоп, гоп, гоп!

585. Надворі стоїть хмара,
За столом сидить пара,
Обоє рівнесенькі,
На личку білесенькі.

586. Розпихай хатку, сватку,
Та й новийкі сіни,
Чей би боярце сіли.

587. Вгору соловейко гніздо в'є,
Чи всім вам, боярце, місце є?
Котрим ни є, глядайте,
Ладно собі посідайте.

588. Молодої матінка
Ходить по світлойці
Та ся позирає,
Щирійко питає:
«Моя люба дівойко,
Чи вірно-сь шлюб брала?»
«Вірно, матінко, вірно,
Всім боярам подібно,
Всім боярам на руку,
Тобі, матінко, на втіху».

589. Вшитко нам, ладно,
Тільки нам єдно дивно,
Що нам матінки ни видно.
Чи вна ся нас збояла,
Же вна ся сховала
В солому, соломицю,
В ячмінну половицю.

590. «Горойко кам'яная,
Чому ся ни розпадеш?
Дівойко Марисейко,
Чому ся ни розплачеш?»
«Чо ж я маю плакати,
Чо ж я маю жалувати,
Коль ни маю банности,—
Дождала-м ся радости,
Вінка зеленого,
Газди молодого».

591. Кланяється хміль ліщині,
А яра пшениця коневі:
«Ой скажи, молода Галюню,
Хто тобі тепер милий?
Чи рідний тобі рідний татойко,
Що в його їла й пила,
Чи милий тобі Славко,
Що біля нього сіла?»
«Ой рідний мені татойко,
Що в нього їла й пила,
А ще миліший і рідніший Славко,
Що біля нього сіла».

4. МОЛОДА ПОВЕРТАЄТЬСЯ ДОДОМУ ПІСЛЯ ОБІДУ В МОЛОДОГО

592. Були ми в молодого,
Бачили рідню його:
Свашечку-вір'яночку,
Світилку-паняночку.

593. Лети, лети, ластівко, попереду нас!
Та дай матері звістку ще вперед нас!
Нехай вийде мати з хлібом-калачем,
Бо звінчали її дочку з паничем.
Вийди, вийди, матінко, зустрінь нас,

Та винеси чашу меду для всіх нас!
Частуй нас, матінко, медом стаканом
Та поздоровляй дочку з законом!

594. Вийди, вийди, ненечко,
Против нас
Та винеси чашу меду —
Частуй нас.
Частуй нас медом
Ще й вином,
Поздоровляй Марусю
З Іваном.

595. «Стоїть півень на воротях, співає,
Десь моя стара ненька дрімає.
Десь моя стара ненька заснула
Та за мене, молоденьку, забула».
«Не заснула, донечко, не заснула
Та за тебе, молоденьку, не забула,
А послала братіка против тебе,
Щоб відчинив ворітечка для тебе».

596. Вийди, вийди, ненечко! (2)
Розвесели сердечко,
Бо воно засмучене,
Відколи заручене.

597. Чом ти мене, моя ненько,
Не спитаєш,
Якою я доріжкою
Добилася?

Широкою доріжкою
Добилася,
В бистрій річці у Дунаї
Топилася.

За річкою за Дунайом
Жито жала.
Ой там же я із Іваном
Шлюб узяла.

598. «Ой день добрий, нене!
Чи зле вам без мене?
Чи заметяні сіни?
Чи заметяна хата?
Чи заметяні покої
Без мене, молодої?
Чи помиті ложки, тарілки
Без Марусі-дівки?»
«Здоров, здоров, доню!
Жаль мені за тобою.
Не заметяні сіни,
Не заметяна хата,
Не заметяні покої
Без тебе, молодої.
Не помиті ложки, тарілки
Без Марусі-дівки.
Ложечки під лавкою
Поросли муравкою.
Горщечки під мисничком
Поросли любисточком».

599. Стрельнули з рушниці —
Не впізнав брат сестриці:
За дрібними слізочками,
Молодими дружечками.

Стрельнули з гармати —
Не впізнала дочки мати:
За дрібними слізочками,
Молодими дружечками.

600. «Ой де ж ти, Наташа, ходила,
Що ти свою головоньку забілила?»
«Ой ходила, моя мамо, в вишневий садок,
Припав мою головоньку біленький цвіток.
Тепер його ані змести, ані здути,
Приходиться аж до віку в ньому бути».

5. МОЛОДА НА ПОСАДІ З ДРУЖКАМИ ЧЕКАЄ ПРИЇЗДУ МОЛОДОГО З ВЕСІЛЬНИМ ПОЇЗДОМ

601. Ой матінко-утко,
Заріж курку хутко.
Нехай вона не сокоче,
Бо Галя їсти хоче.

602. Столуй, батечку, столуй
Та щастя-долю даруй!
Як я щаслива буду,
Я за вас не забуду.
Як буду горе знати,
Своїм плугом орати.

603. Ви, родичі, не цурайтеся!
Поза двері не ховайтеся!
Просимо до хати
Та будемо частувати!

604. Ненько моя пишна!
Десь я в тебе лишня.
Даєш мене на чужину,
Де я не привична.
Чи ж я в тебе, ненько,
Розкошів зазнала?
Даєш мене на чужину,
Щоб я горювала.

605. Зеленая та руточка
Зелена була,
Чого ж тебе, Іваночку,
Так довго нема?
Написала б я листочка,
Та не вмію,
Послала б я посланчика,
Та не смію,
Пішла б же я сама, молоденька,
Та й боюся:

Далекая доріженька —
Підіб'юся.
Тече річка бистренькая,
Утоплюся,
Я ж до тебе, Іваночку,
Не доб'юся.

606. Подивись, дружко, в віконце!
Ой чи високо ще сонце?
Ой чи далеко
Буяри їдуть,
Чи скоро у нас будуть?

А вже буяри в дорозі,
На них віночки із рожі.
Під ними коні все воронії,
Бо всі буяри та й молодії,
Все сини отецькії.

Подивись, дружко, в віконце!
Ой чи високо ще сонце?
Ой чи далеко
Буяри їдуть,
Чи скоро у нас будуть?

А вже буяри в подвір'ї,
На них віночки з шальвії,
Під ними коні все воронії,
Бо всі буяри та й молодії,
Все сини отецькії.

Подивись, дружко, в віконце!
[Ой чи високо ще сонце?
Ой чи далеко
Буяри їдуть,
Чи скоро у нас будуть?]

А вже буяри в долині,
На них віночки з калини.
[Під ними коні все воронії,
Бо всі буяри та й молодії,
Все сини отецькії].

607. Мар'ючкин батенько к столу приступає,
Дружечок питає:
«Дружечки, мої голубочки,
Попитайте моєй донечки,
Чого вона сильно плаче,—
По плечиках косонька,
А по личку в сльозоньках,
В ручках да ширинчка,
Да тоненька, да біленька,
Од сльозок мокренька!»

608. «Відкраяна скибка хліба
На столі стоїть,
Дитя моє заручене
За столом сидить».
«Відкраяна скибка хліба
З кришечками,
Привітай же мене, ненько,
З дружечками».
«Відкраяна скибка хліба,
Вже й не прикладу,—
Дитя моє заручене
За гостя прийму».

609. Лиш у тебе, моя ненько,
Лишиться мій слід,
Обідала з дружечками
Останній обід.
І ще ж буду цю вечерю
Вечеряти,
Та не буду цю нічку
Ночувати.

610. Сидить дівчина край віконечка,
І сон її налягає,
Коло неї сидить молодий Іванко,
Та він її розважає:
«Чого, дівчино, чого, молода,
Така смутна стала?»
«Як же мені молодесенькій
Та не бути смутнесенькій?..»

611. Ой із сінечок
Двоє дверечок
У вишньовий садочок,
Туди ходила
Наша Маруся
Голубів годувати:
«Їжте, голуби!
Куйте, зозульки!
Щебечп, соловейку!
Та перекажіть
Моїй ненечці,
Перекажіть від мене!
Ой нехай знає
Моя ненечка,
Як дітей годувати!
Як годувати,
Як доглядати,—
Молоду заміж дати».

612. Чим я тобі, моя матінко, не вгодила,
Що ти мою головоньку утопила?
Утопила головоньку, як рожевий цвіт,
Уже моїй головоньці зав'язаний світ.

613. Ой ходила Марусечка по вгороду
Та садила руту м'яту з приходу.
Рути м'яти колінечка зростуться,
Уже ж мені та розкоші та й минуться.
Минаються всі розкоші, сама бачу,
Не раз, не два по розкошах та й заплачу.

614. Ой піду я, піду я
Та темним лугом,
Чи не здиблюся з другом. } 2
Ой здоров, здоров,
Несудяний друже,
Який мені жаль дуже!
Кого не хтіла,
Родом не знала,
З тим на рушнику стала,
А з ким ходила,

З ким говорила,
Той стоїть за дверима.
Із ким ходила
По захід сонця,
Той стоїть край віконця,
На одвірочки
Нахилясться,
Слізьми умивається.
Край віконця стоїть,
В дудочку грає,
Серденько моє крає.
Ой не стій, не стій
Край вікопечка,
Не край мого сердечка!

615. Нетесаний терен, сухий, нетесаний,
У новую та світлоньку унесений.
Та ступила Марусенька на той терен,
Та махнула рученьками аж наперед:
«Приступіться, подружечки, ще й ви, люди,
А що мені мій батенько [дарувать буде].
Буде мене мій батенько даром дарувать,
Ще й доброю, щасливою годиною,
Ще й тією вірненькою дружиною.
Даруй, даруй, мій батеньку, та й не оставляй
Вороного кониченька, собі вимовляй».
«Ой не буду ж, доню моя, вимовляти,
Бо нікому на конику проїжджати».

616. Ой брат сестрицю та й за стіл завів,
Сів коло неї та й уговоряє:
«Не йди, сестрице, проти літа заміж,
Бо рожа процвітає
І василечки запашнії із типочком рівняються,
А вже твоє, сестро, гуляння минається.
Вже минулися та й минаються
Ягоди-полуниці,
Вже ж минулися та й минаються
Твої вечерниці».

617. Та розсипалася руточка
Коло золотого кубочка.
«Ой рута ж моя, яра, дрібная,
З ким тебе позбирати?»
«Та проси, Марфичко, батенька
Яроï рутоньки позбирати».
«Ой рута моя яра, дрібная,
Не буду батенька прохати,
Не вміли мене кохати.
Ой рута моя яра, дрібная,
З ким тебе позбирати?»
«Та проси, Марфичко, матінку
Яроï рутоньки позбирати».
«Ой рута моя яра, дрібная,
Не буду матінку прохати,
Не вміли мене кохати».
Та розсипалася руточка
Коло золотого кубочка.
«Ой рута ж моя яра, дрібная,
З ким тебе позбираю?»
«Проси, Марфичко, Іванка
Яроï рути збирати».
«Ой рута ж моя дрібная,
З ким тебе позбираю?
Ой буду Іванка прохати,
Він буде мене кохати».

618. Ввійди, мати, в новую світлицю,
Та й глянь, мати, на мій посад:
Всі дівчата у косах сидять,
А на мою та роса впала,
Бо я її та й не розчесала;
Розчесала я по волосочку,
Як житечко та по колосочку,
Розчесала я по волосині,
Як житечко та й по колосині.

619. Глянь, ненько, на мій посад, (2)
Усі дружечки в косах.
Лиш моя — розпустяна,
З Іваном заручена.
Заручили отець-ненька,

Як я була маленька.
Заручили отець-мати —
Не хтіли годувати.
Заручити заручили —
Робити не навчили.
Жаль тобі, ненько, буде,
Як навчать мене люди.
Навчать мене чужі люди,
Бо родини не буде.
Навчать мене зовиці,
Іванові сестриці.

620. Глянь, мати, та на мій посад,
Всі дівки та в косах сидять.
А на мою та роса впала,
Бо я свою та й розчесала.
Розчесала та гребінчиком,—
Не квітчаться та барвінчиком.

621. Та летять галочки у два рядочки,
Зозуленька попереду,
Та всі галочки по лугах сіли,
Зозуленька на калині,
Та всі галочки защебетали,
Зозуленька закувала.
Та йдуть дружечки у два рядочки,
Марфичка попереду.
Та всі дружечки на лавах сіли,
Марфичка на посаді,
Та всі дружечки та й заспівали,
Марфичка заплакала.

622. Летять галочки
У три рядочки,
Зозулька попереду.
Сіли галочки
На ясиночки,
Зозулька — на калині.
Усі галочки
Защебетали,
Зозулька закувала.

Ідуть дружечки
У три рядочки,
Маруся попереду.
Сіли дружечки
На ослончики,
Маруся — на посаді.
Усі дружечки
Та й заспівали,
Маруся заплакала.

623. Ой паночок та Іванко, паночок,
Ізняв же він із Марфочки та віночок,
Поніс же він до батенька на зразочок,
Ой щоб його та батенько догадався,
Ой щоб же він к весіллячку прибрався.

624. Ой у городі два василечки,
Который вирвеш — пахне;
В дівки Марфички та два віночки,
Который возьмеш — плаче.

625. Ой у полі сосна
Штири роки росла.
Пригадай, дівчино,
При кому ти росла. } 2

Зросла при батькові,
Ще й при рідній неньці,
Пригадай, дівчино,
Як то добре дівці. } 2

Дівці погуляти,
Дівці поспівати,
Дівці на заставі
Ще й потанцювати. } 2

*

Попід мостом-мостом
Плавають качата.
Гарний цей віночок,
Що сплели дівчата. } 2

Сьогодні він гарний,
А завтра зів'яне.
Молода дівчина
На рушничок стане. } 2

На рушник ставала,
Всю правду казала.
Свому миленькому
Вірно присягала. } 2

626. Ой у лузі калина (2)
Весь берег устелила.

Пішли дружки ламати, (2)
Не далась вона взяти.

Пішла Ганнуся, наламала, (2)
В пучечки пов'язала,

В пучечки пов'язала, (2)
До личенька рівняла,

До личенька рівняла, (2)
У матінки питала:

«Чи буду я такая, (2)
Як калиноньки цяя?»

«Будеш, донечко,, будеш, (2)
Поки у мене будеш,

А як підеш й од мене, (2)
Спаде красонька з тебе,

Обсядуть тебе діти, (2)
Як калиноньку квіти,

Обілляють тебе сльози, (2)
Як калиноньку роси».

627. Од луга до лужечка
Протоптана дорожечка,

Там дівчина ходила,
Цвіт калини ломила
Та в пучечки складала,
Чорним шовком в'язала
І в своїй матінки питала:
«Чи я буду такая,
Як калинонька цяя?»
«Ой будеш, доню, будеш,
Поки ти в мене будеш.
Як підеш ти од мене,
Спаде краса з тебе.
Спаде з тебе красонька,
Як з калини росонька».

628. «Чи я в тебе, мій же татко ж не дитина,—
Оддаєш ти мене, татко, поміж люди,
Ісправ мені одежину так, як люди:
Зеленую да спідницю по землицю,
Червозлотний поясочок на станочок,
Червонії черевички на ножечки».
«Нащо тобі, дитя моє, дорогий наряд?
Ой як буде да твій милий да ревнивий,
Зеленая да спідниця ізлежиться,
Червозлотний поясочок висиплеться,
Червонії черевички пилом припадуть,
Вони тобі, дитя моє, жалю завдадуть».

629. «Ненько моя та рідненькая! (2)
Чим я тобі надокучила?
Чим я тобі надокучила,
Що ти мене та й заручила?»
«Докучила, моя донечко,
Суботишнім заплітаннячком,
Суботишнім заплітаннячком,
Неділишнім убираннячком.
То ж як станеш убиратися,
То нікуди не заслатися.
Не так мені ти докучила,
Докучили твої подруженьки,
Під віконце підбігаючи
Та все тебе викликаючи».
«Чекай, ненько, до неділечки,
Не побачиш ані дівочки.

Чекай, ненько, аж до другої,
Не побачиш ані жодної.
Будуть іти, ворота минати,
Будуть тебе сльози обливати.
А ти сядеш край віконечка:
«Чи не прийде моя донечка?»
Дівчата йдуть, ворота минають,
Стару неньку сльози обливають.

630. «Чи я тобі, ненько, та й докучила,
Що ти мене та й заручила?»
«Не ти мені надокучила,
Надокучили подруженьки,
Під віконце підбігаючи,
[На гуляння викликаючи]:
«Чи є Настуся вдома, чи немає?
Ну хай вийде з нами погуляє!»
«Пожди, ненько, до неділеньки,
Не побачиш ані дівоньки.
Пожди, ненько, аж до третьої,
Не побачиш і маленької.
Пожди, ненько, аж до п'ятої,
Не побачиш аж ніякої.
Квартирочку відчинятимеш,
Дочки в гості виглядатимеш:
«Квартирочко моя золотісінька,
Донечко моя молодісінька.
Вітерець в тебе не провіває,
Зоря в тебе не заглядає».

631. «Ненько моя, голубонько,
Чи я тобі надокучила,
Що ти мене та заручила?»
«Не ти мені, доню моя, голубонько,
Не ти мені надокучила.
Надокучили твої подруги,
Під віконце підбігаючи,
Тебе з хати викликаючи».
«Пожди, ненько, до неділоньки,
Не побачиш ані дівоньки.
Пожди, ненько, аж до другої,
Не побачиш ані одної.
Пожди, ненько, аж до третьої,

Не побачиш і маленької.
Дівки йтимуть, двір минатимуть,
Тебе сльози обливатимуть.
Квартирочку відчинятимеш,
Дочку в гості ожидатимеш».

632. «Тепер будеш, ненько моя, тихо спать,
Та й не будуть подружечки докучать,
Та й не будуть кватирочки одсувать,
Та й не будуть на вулицю викликать».
«Ідіть, ідіть, чужі діти, та й гуляйте,
Нема в мене вже Галюні * та й не буде,
Взяли мою та й Галюню * чужі люди».

633. Винограде, виноградику,
Ой зацвіти, винограде, красно
Та й уроди ягідочок рясно.
Ви, ягідки, позліпляйтеся,
Ви, дружечки, постарайтеся,
Покопайте, де я походила,
Щоб зелена рута родила,—
Хоть не рута, так зелене зілля,
Зеленоє та пахучеє,
Всім дівчатам не минущеє.

634. Ой даєш мене, моя ненько,
Та й на чужину,
Пересади руту-мняту
Та й на цілину.
Чи прийметься рута-мнята
Та й на цілині,
Чи привикну, моя ненько,
Та й на чужині.
Хоч прийметься, не прийметься,—
Буду поливать,
Хоч привикну, не привикну,—
Буду привикать.
Росла, росла рута-мнята
Та й усхла до пня,—
Горе мені на чужині
Із первого дня.

635. «Навіщо ж ти, Марусечка, уповала,
Що ти того Трохимочка сподобала?
Чи на воли, чи на коні, чи на гроші?
Чи на його й уродоньку — що хороший?
То тож воли, то то коні — то то не його,
Голубії жупаники — то брата його».
«Воронії кониченьки одведіте,
Голубії жупаники одпесіте,
Біля мене Трохимочка посадіте».

636. Та думай,, думай, та Уляно,
Думай ще й гадай,
Брести тобі дві річеньки,
А третій Дунай.
Та перебрела дві річеньки,
А Дунаю — ні,
Остался у батенька
Розкоші твої.

637. Та казала дівчинонька:
«Заміж не піду».
Посадила чорнобривці
В вишневім саду:

«Ростіть, ростіть, чорнобривці,
Буду поливать,
Рости, коса, до пояса,
Буду шанувать».

Уже ж тії чорнобривці
Давно одцвіли,
Уже ж тій же дівчиноньці
Косу розплели.

Одрізала скибку хліба,
Нехай засиха,
Пішла дочка до свекора,
Нехай привика.

Уже ж тії скибки хліба
Та й не притулить,
Чужий батько, чужа мати
Не б'є, та й болить.

Чужий батько, чужа мати
Не б'є, та й болить,
Ввійде вона у світлоньку
Та й загомонить.

638. Ой на горі полуцвітки
Процвітають,
Круту гору кам'яную
Устиляють.

«Пусти мене, моя мати,
Погуляти,
Полуцвітків на віночок
Назбирати».

«Була ж вчора суботонька,
Ще й гулящий день,
Було б збирати полуцвітки
Хоч і цілий день.

А сьогодні неділенька —
Не годиться,
Хіба піти на ту гору
Подивиться».

639. «Пусти ж мене, батеньку,
На тую гору,
Нехай же я полуцвітків
На вінок нарву».
«Була вчора суботонька,
Та й вільний день,
Було б рвати полуцвітки,
Хоч і цілий день.
А сьогодні неділенька —
Не веляти,
Тільки вийти на подвір'я
Погуляти».

640. Жалуй мене, мій батечку,
Жалуй та не лай,
Та в чужую сторононьку

Заміж не давай,
Бо чужая сторононька
Від вітру шумить,
Чужий батько, чужа мати
Не б'є, та болить.
А як підуть до сусіди
Та стануть судить:
«Сусідонько-голубонько,
Голубко моя,
Сонливая, дрімливая
Невістка моя.
Сонливая, дрімливая,
Не хоче робить,
А як вийде в поле жати,
То ляже та й спить».
А зовиці — не сестриці —
Не хочуть будить:
«Нехай наша невісточка
До вечора спить,
А як прийде наш братічок,
Буде її бить».

641. Закувала зозуленька над горою,
Заплакала дівчинонька молодою.
Та нехай кує, нехай кує, не зганяйте,
Нехай плаче, нехай плаче, не спиняйте.

642. Не жаль мені ні на кого,
Як на дядька:
Не дав мені погуляти
В свого батька.
Не дав мені сіх косничків поносити,
Батькове подвір'ячко украсити.
Поносять сі коснички зовиці,
А закрасять подвір'ячко сестриці.

643. Не жаль мені ні на кого
Так, як на свій рід,
Не дав мені погуляти
Так, як мені слід.
Не дав мені по дворочку походити,

Не дав мені всіх косничків попосити;
Ой походять по дворочку все сестриці,
А поносять всі коснички все зовиці.

644. Ой в городі та вишенька,
За городом — дві,
Та й зацвіли білим цвітом
Усі разом три.
А за столом та сестриця,
Коло столу дві,
Заплакали жалібненько } 2
Усі разом три. }
«Та було б тобі, та й Улянко,
Цей заміж не йти...
Було б тобі та й не поспішать,
Було б тобі та й із нами
Хоть з год погулять».

645. Ой двором, двором
Сіяла льон дрібненький,
Та не вродив льон,
Вродили конопельки.
На тих коноплях
Зозулька закувала.
Щоб ти, зозулько,
Ще й на рік дочекала,
Як же ти мені
Всю правдоньку сказала.
Скільки я буду
Дівкою дівувати?
«Подівуєш ти
Оцей день до вечора.
А увечері:
«Бувай, ненько, здорова!»
«Щаслива тобі
До свекрухи дорога!
Тобі дорога,
А мені шляшки биті,
Вже не будемо,
Товаришко, ходити».

646. Зеленая петрушечка,
А жовта кора,
Десь нашого Петра
Так довго нема.

Послала б посол — не смію,
Писала б листа — не вмію,
Пішла б я сама — боюся:
Далекая доріженька — розминуся.

647. Улиї воду — до двору йдуть,
Наряжайся, Оляно,— тебе заберуть.
«Хоть я й нарядюся, так я не боюся,
Єсть у мене рідний-рідний батенько,
Та не дасть мене».

648. Ой уже гості на перемості,
Галочка не йме віри.
По дворочку ходить,
Білі ручки ломить,
Свого батенька просить:
«Ой сховай мене ти ж, мій батеньку,
За кам'яиїї гори,
Та й обсади ж мене ти, мій батеньку,
Вишнями, черешнями».

«Ой обсадю я ж тебе
Пишними дружечками,
А сховаю тебе
За тесовії столи,
А плечиці вкрию
Русою косою,
А личенько вмиєш
Дрібною сльозою».

649. Із-за гори та возами гриміли,
Коло тестевого двора колокольцем дзвеніли.
«Ой сестричко! та заплач жалібненько,
Бо вже твій Василько коло двору близенько».
А сестричка й віроньки не доймала,
І слізоньки не румала.

650. Заіржали кониченьки на крутій горі,
Забряжчали удилами у батенька в дворі,
Та й зачула Марусенька за скамною:
«Гості, гості, мій таточку, гостоньки до нас!»
«Молись богу, дитя моє, аби в добрий час».
«Сховай мене, мій таточку, в коморю,
Може, я сі гостоньки перестою;
Сховай мене, мій таточку, хоч у хижу,
То, може, я сі гостоньки пересижу».
«Не з тим вони, дитя моє, наїхали,
Щоб без тебе, молодої, поїхали;
Якби брали, дитя моє, та самую,
А то беруть дівку молодую».

651. Як налетіло сімсот голубів на наш двір.
«Вилинь, вилинь, сизая голубко, та й на двір,
Пізнай, пізнай, сизая голубко, а де твій?»
«Що біленький, білокриленький, то то мій».
Як наїхало сімсот бояр та на наш двір.
«Вийди, вийди, молода Марфичко, та й на двір.
Пізнай, пізнай, молода Марфичко, а де твій?»
«Що в синьому та на сивому, то не мій,
А що в голубому та на вороному, то то мій!»

652. Не наступайте, та буяре,
На наші сінечки та новії,
На наші ослони тесовії,
На наші кубочки повнії.
Не ви сінечки становили,
Не ви ослони тесали,
Не ви кубочки сповняли.
Становили сінечки майстрочки,
Тесали ослони братіки,
Сповняли кубочки сестрички.

653. Вийди, мате, за ворітечка,
Та глянь, мате, проти сонечка.
Щось до тебе за гість їде.
Аж улиці розлягаються,
Доріженьки не питаються.

654. Глянь же ти, Марфичко, крізь калач
Карими очима, лиш не плач,
Ось іде твій розмай-коса,
Загубив красу,
Зав'язали світочок.

655. Ой глянь, Марусю,
Крізь калач,
Чорними очима —
Стань заплач:
Розмай-косу,
Загуби-красу —
Все забере.

656. Ой що ж то за гості,
Що силою да у двір їдуть,
Шаблями да огонь крешуть?
Вони хочуть куренем стати,
Вони хочуть Машу забрати.

657. Із-за гори стовпом дими,
Тож не дими — синя хмара,
Тож не хмара — з коней пара.
Тож Василько з військом іде,
Хоче тестя звоювати,
Хоче Парасю собі взяти.

658. Горіхове зернечко в стіну б'є,
Десь наш молодий на дворі є,
Ой не так на дворі, як за двором,
Незабаром він буде за столом.

659. Оріхове зернячко в стіну б'є,
Щось у тебе, Галю, в дворі є.
Не так в дворі, як за двором,—
Стоїть Гриша з поїздом;
Чи з поїздом, не з поїздом, на коні,
Чорна шапочка на голові.

660. Ой червоне яблучко
В стіну б'є,
А в нас на дворі
Буяри є.

Не так на дворі,
А за двором.
Незабаром [будуть]
За столом.

661. Ой не сиди ти, Уляно, не сиди,
Одсунь віконечко, погляди,
Чи високо сонечко?
Вище стріх.
Краще й Микола од усіх.

662. Заглянь, Валюсю, в віконце,
Стоїть Микола, як сонце,
Кінь його припав припадцем,
Сам він молодець молодцем.
Кінь його припав росою,
Сам він молодець красою.

663. «Заглянь, Марусю *, у віконце,
Чи високо сонце,
Чи високо сонечко на небі,
Чи багато буярів у тебе».
«Не багато, моя ненько, тільки сім,
Найкращий Михайло * од усіх».

664. «Ой одчини, та й Маріко, віконце
Та подивися, чи високо сонце.
Сонечко на небі,
Чи хороший та й Микола на коні?»

«Ой він хороший,
Кращий всіх,
Та й зняв шапочку
Швидше всіх,
Та поклонився
Нижче всіх».

665. Ой глянь, Марусю, в віконце,
Стоїть Микола, як сонце:
Кругом його світилки — як зірки,
Кругом його свашечки — панянки,
Кругом його бояри в жупанах,
Під ним коничок воронецький,
Бо сам Микола молоденький.

666. Ой глянь, Марусю, попід стіл,
Наїхало боярів повен двір.
Де ж тебе, Марусю, сховати,
Щоб тебе боярам не дати?

667. Старшая дружечко,
Подивися в оконечко,
Чи не свищуть нагайки,
Чи не їдуть маршалки.

Вже свищуть нагайки,
Вже їдуть маршалки,
Вже свище зелена діброва,
Вже йде любая розмова.

668. Крикнули гуси-лебеді на морі,
Та й брязнули коні вороні на дворі.
Як вибігла дівка Марфичка з комори
Та й уклонилась своєму батеньку у ноги:
«Та не дай мене, мій батеньку, сім гостям».
«Ой рад би я, донько моя, не дати,
Та наїхали такії гості, що взяти».

IX

Молоду забирають до молодого

1. МОЛОДИЙ З ВЕСІЛЬНИМ ПОЇЗДОМ ЗБИРАЄТЬСЯ ІХАТИ (ІТИ) ЗА МОЛОДОЮ. У ДОРОЗІ

669. Іди, диме, стовпом вгору, рано-рано,
Іди, диме, стовпом вгору, та ранесечко.

Стовпом вгору до синього неба, рано-рано,
Стовпом вгору до синього неба, та ранесечко.

До синього неба, до ясного сонця, рано-рано,
До синього неба, до ясного сонця, та ранесечко.

Та стань, диме, в чорну хмару, рано-рано,
Та стань, диме, в чорну хмару, та ранесечко.

Та полийся в дрібний дощик, рано-рано,
Та полийся в дрібний дощик, та ранесечко.

Та звесели всю пашницю, рано-рано,
Та звесели всю пашницю, та ранесечко.

Йди, Іване, до тещоньки в гості, рано-рано,
Йди, Іване, до тещоньки в гості, та ранесечко.

Сядь, Іване, в тещі на саді, рано-рано,
Сядь, Іване, в тещі на саді, та ранесечко.

На посаді красная Маруся, рано-рано,
На посаді красная Маруся, та ранесечко.

Уклоняйся, привітайся, рано-рано,
Уклоняйся, привітайся, та ранесечко.

Та звесели молоду Марусю, рано-рано,
Та звесели молоду Марусю, та ранесечко.

Та звесели тещу-господиню, рано-рано,
Та звесели тещу-господиню, та ранесечко.

670. Всі бояри да коні поять,
А молодого стоять.
«Напою свого коня
Коло тестьового двора:
Там водиця холоднепькая,
Там травиця зелененькая,
Там молода молоденькая.
Там водиці нап'ється,
Там на травиці напасеться».

671. Виряджай нас, ненько,
Бо вже нераненько!
А до тої тещеньки
Гордої,
А до тої Марусі
Молодої.

672. Скочило сонечко з неба до долу,
Кланяйся, Василько, батьку до ног:
Батькова ноженька біленька,
Буде тобі дороженька щасненька,
Буде твоя Мар'єчка близенька.

673. По дубині, по березині,
Там Іванко да траву косить,
Вороному да коню носить:
«Їж, коню, та травиченьку,
Поїдемо у доріженьку,
У дорогу да щасную
По Анютку по прекрасную».

674. Сонечко колесцем,
Обсій, матінко, овесцем,
Щоб наш овесець рясен був,
Щоб наш Іванко красен був.

675. Ой сій, мати, овесь
Да на цей поїзд увесь
Коло діжі да дубової,

Коло хліба да насущного,
Коло солі біленької —
Поїдемо до миленької.

676. Сійте пшеницю в нові корита,
Корміте коні всі молодого.
Молодий їде в велику дорогу,
В велику дорогу, та й до тестенька.

«В мого тестенька
Троє ворота,
Троє ворота
З щирого злота».

В одні ворота соненько сходить,
В другі ворота місячик світить,
В треті ворота молодий їде.

Соненько сходить — тепленько буде,
Місячик світить — видненько буде,
Молодий їде — веселенько буде.

677. Ой біг коничок, сивой, невеличок,
А за їм молодий з золотою гнуздою,
А за їм молодий з золотою гнуздою,
А за їм батенько з великою просьбою:

«Ой постой, синоньку, ой постой, дітоньку,
Хай же твій кониченько по росі побродить,
Хай же твоя молода в косі походить».

«Уже моєму кониченьку
По росі не бродити,
Уже моїй молодій
В косі не ходити».

678. Гадайте, бояре, гадайте
Да по червоному складайте,
Молодого князя спомагайте:
Нам їхати в чужину;
Там чужая сторона,
Щоб нам не дойти сорома.

679. «Ой поїдь, синку, в чужую сторононьку
Та візьми, синку, чужую дитиночку».
«Ой не так, мати, чуже дитя взяти
Та треба, мати, шапочку поламати,
Та треба, мати, сто рублів потіряти,
Та тоді, мати, чужеє дитя взяти».

680. Ой люди, люди, вороги,
Не переходьте дороги,
Нехай перейде родина,
Щоб була наша парочка щаслива.

681. Мати сина виряджала
Рано-рано,
Мати сина виряджала
Та ранесечко.
Виряджала — научала:
«Їдь, синочку, до тещеньки в гості!
Не пий, синку, першої чарки!
Вилий, синку, коньові на гриву!
Щоб була грива кудрявая,
Щоб була теща ласкавая».

682. Ладу мой, ладу!
Мати сина випровожала,
Ладу мой, ладу!
Випровожаючи, научала:
Ладу мой, ладу!
«Ой синку мой Васильку,
Ладу мой, ладу!
Як поїдеш до тестя,
Ладу мой, ладу!
Та не бери кубка первого,
Ладу мой, ладу!
Лий конику на гриву,
Ладу мой, ладу!
Гривка стане колещом,
Ладу мой, ладу!
А ти, синку, молодцом,
Ладу мой, ладу!»

683. Та рано, раненько,
Щось у лісі дзвеніло,
Та рано, раненько!
Та в світлоньці гомоніло,
Та рано, раненько!
Мати сина научала,
Та рано, раненько:
«Ой синку ж мій Іванко,
Та рано, раненько!
Лиш ти поїдеш та до тещі,
Та рано, раненько!
Золотим кубком частувати,
Та рано, раненько!
Не пий, синку, первого,
Та рано, раненько,
Злий, синку,
Злий кониченьку на гривку,
Гривка стане колісцем,
Та рано, раненько,
А Іванко молодцем».

684. Ой виряджала мати
Свого сина,
Гей, рано-рано,
А як виряджала,
То наказувала,
Гей, рано-рано:
«Ой не пий, сину,
Ти першую чарку,
Гей, рано-рано,
Але вилий, сину,
Коникові в гриву,
Гей, рано-рано.
Коник буде грати,
Буде вигравати,
Гей, рано-рано,
Буде тії чари
Полем розвівати,
Гей, рано-рано».

685. «Ой мамонько да голубонько,
Порадь мене, молоденького,

Скільки мені та буяр брати
Та в дорогу їхати». (2)

«Ой синоньку-лебединоньку,
Бери, синоньку, всю родиноньку,
Бери багату й убогу
І їдь з богом в дорогу.

Убогая пораджать буде,
Багатая дарувать буде.
Бери свашки — співашки,
Ще й музики голосненькі,
Щоб де сіли — запіли,
А де стали — заграли».

686. Ой не куй, старосте, золотого пожа,
А підкуй, старосте, вороного коня.
Будем їхати бором-бориннем, золотим коріннем,
Бір шумітиме, каміннє дзвенітиме,
Зачують люде, нам слава буде,
Як зачує сват-багат, він буде нам рад.

687. Сів Іван, обувається,
В дороженьку собирається —
Да в дороженьку, в щирий бір,
Да й по Галюхну в новій двір.
Щоб нам дорога щасливая,
Щоб нам Галина красивая.

688. В місяченька два ружки,
Й у Витюня два брати.
Їден братичок коня сідлає,
Другий братичок випроводжає.
Матюнка рідна научає:
«Не бери, сину, в золоті,
А бери, сину, в роботі.
Ой бо золота й меду купимо,
А роботоньки не научимо
Чужої дитиноньки».

689. «Ой куди ж ти, мій синочку,
Вибираєшся,
Що ти мене за дорожку
Не питаєшся?»
«На Вкраїну, моя нене,
На Вкраїну,
Там я собі сподобав
Дівчину».

690. «Ой куди ти, Василечку, та й думаєш,
Вороного кониченька та й сідлаєш?»
«Ой сідлаю, мій батенько, свого, не твого
Та й поїду дорогою щасливою
А за своєю вірненькою дружиною».

691. Ніхто не знав, ніхто не відав,
Куди Володя поїхав:
Чи в ліс, чи по дрова,
Чи по лучину,
А чи по гарную дівчину?

692. У городі да трава росте,
Там жених да коня пасе.
Там жених да коня пасе
Та й до коня говорить:

«Їж, коню, траву,
Да поїдем в дорогу, (2)
Да в дороженьку щасну,
Да по дівоньку красну».

693. Котиться місяць до зірки,
Іде Іван до дівки,
Яблучками підкидається,
Горішками обсипається,
До дівки поспішається.

694. Засвітила Олена * каганця,
Виглядає Івана-молодця.
Гори, гори, каганчику, ясненько,
Бо вже Івасе близенько.

695. Зійшов місяць до зіроньки,
Їде жених до дівоньки
Да питається свого батенька,
Що в її говорити?

«Не кажи, синку, нічого,
Їдуть буяри для того,
Розсудяться, розговоряться
За тебе, молодого».

696. Ой видно, видно з-за гори,
Ой що їде Василюньо на коні.
Як вирізав три різки з берізки,
Як ударив кониченька під віжки:
«Біжи, біжи, кониченьку, під гору
Та й під тестенькову комору.
Ой в мого тестенька мед-вино п'ють,
А на мене, молодого, давно ждуть».

697. Грає Іванко, грає
Да на вороному коні
Да по батьковім дворі,
Хоче сісти да поїхати
Од батенька да до тестенька.
Його теща да догадлива,
Заздалегідь да мости мостить
Купочками да рядочками,
Пополам з рушничками.

698. Ми бором їхали (2)
І сокери не брали.
І сокери не брали, (2)
І лучини не втесали.
І лучини не втесали, (2)
І огню не вкресали.
Да раменю, краменю, (2)
Да задай ти нам огню.
Да задай ти нам огню, (2)
Бо ми їдем на войну.
Ой ми їдемо на войну (2)
Да й у чужую сторону.

Ой там чужая сторона, (2)
Щоб нам не було сорома,
Там чужиє люде, (2)
Сорома нам не буде.

699. У Києві та на ринку, та на ринку,
Там стояла калинонька в барвінку.
Туди їхав Василечко молоденький,
А під ним же кониченько вороненький.
Він з-під бока шабелечку винімає
Та на тую калиноньку поглядає,
Хоче тую калиноньку ізрубати.
Стала к єму калинонька промовляти:
«Не для тебе ся калина посаженая,
А для тебе Марусенька ізряженая».

700. Ой лугом, лугом вода йде,
А понад лугом стежечка,
А на тій стежечці калина,
Ой туди їхав староста,
Здалека кониченька спиняє,
Стиха шабельку виймає,
Хоче тую калиноньку зрубати,
Стала єму калина мовляти:
«Не рубай мене, старосто, не рубай,
Не для тебе я, калина, сажена,
Не для тебе Марфичка зряжена».
Ой лугом, лугом вода йде,
А понад лугом стежечка,
А на тій стежечці калина.
Ой туди їхав Іванко,
Здалека кониченька спиняє,
Стиха шабельку виймає,
Хоче тую калиноньку зрубати,
Єму калина мовила:
«Не рубай мене, Іванко, не рубай,
Не для тебе ся калина сажена,
А для тебе Марфочка зряжена».

701. Лісом, лісом битая дороженька,
Їхав женишок з своїми маршалками.

Йому калина дорогу захилила,
Йому калина дорогу захилила.

Вийняв шабельку, став калину рубати,
Стала до його калина промовляти:
«Не рубай мене,
Не для того саджена,
Їдь по дівоньку,
Вже давно споряджена».

702. Ой лугом, лугом битая доріженька,
Ой туди ішов Микола з боярами,
Йому калина дорогу зупинила,
Його боярів та й приостановила.
Витяг Микола шабельку,
Став калину рубити,
Стала калина до його говорити:
«Не рубай мене, не для тебе сажена,
Там же для тебе дівчина наряжена.
Ой наряжена, як панська дитина,
Сидить же вона, бідная сиротина».

703. Ой попід лісом битая доріженька,
Посеред лісу рублена криниченька.
Ой туди їхав хлопчина з боярами,
Йому калина дорогу заступила.
Вийняв шабельку, став калину рубати,
Стала калина до нього промовляти:
«Не задля тебе ця калина сажена,
А для тебе дівчина ізряжена.
Не задля тебе ця калина рядочком,
А задля тебе дівчина з віночком».

704. Полем, полем, кониченьку, широко.
Бо до мого тестенька та й далеко;
Ступай, ступай, конику, якнайширше,
Уже до мого тестенька якнайближче.

705. Стукнуло, грякнуло, дощ буде.
«Де ж забарився, мій друже?»

«Сідлав коника під себе,
Думав їхати до тебе.
Сідлав коника при свічі,
Думав їхати вночі».

706. Йа в Кам'янці загриміло,
А в Хотіни хмари стали. (2)

Йа в Хотіни хмари стали,
А в Білівцех дощі спали. (2)

Наш молодий зажурився,
Що йму коник намочився, (2)

Не журися, наш молодий,—
В молодої скорців много —
Вона вкриє коня твого. (2)

707. Ідут свати ворохом,
Стріляют порохом,
То шротом, то пшеницьов
За краснов молодицьов.

708. Димно в полі, димно,
Та ридванов не видно.
Лиш один ридван видно,
А в тім у ридвані
Та Василько з сестрами —
Радиться, поражається,
Чим тестя даровати.
«Та даруй, даруй, братіку,
Та кунами, да бобрами,
Чорними соболями,
Червоними та чоботами».

709. Попід лісом
Попід темненьким
Вороний коник бігав.
Ніхто його не спіймає,
Не зсідлає.

Піймає тільки Микола,
І спіймає, і зсідлає,
Та й до тестя поїде.
Теща каже — сокол летить,
А тесть каже — зять їде.

2. МОЛОДИЙ ПРИЇХАВ (ПРИЙШОВ) ПО МОЛОДУ (У ДВОРІ, У СІНЯХ)

710. Що ж бо це за село,
Що у ньому весело?
Кругом саду садовина,
В середині кущ калини.

711. Що ж бо це за село,
Що у ньому не весело?
Усі хати пообдирані,
Усі тини попідпирані.
А в нашого свата
Побіляна хата.

712. Що це за село,
Що в ньому весело?
Над околом яворина,
В середині цвіт-калина.

713. Ой на городі огірки,
А на воротях парубки.
Та нікуди ні проїхать ні пройти,
Молодую Марусю * провезти.

714. На городі лопухи,
На воротях парубки,
Не проїхать, не пройти,
Ні свого соколонька провести.

Як ми схочемо,
То проїдемо і пройдем
І свого соколонька проведем.

715. Подивися, Валюсю, через стіл:
Наїхало лапацонів повен двір.
Де ж тебе, Валюсю, сховати,
Щоб тебе лапацонам не дати?

716. Їхали між Тирині ми,
І пігде нас не спинили.
І ви нас не спиняйте,
До Марусі пускайте.

717. Пустіть, свати, в хату,
Нас тут не багато:
Свашка та світилка,
Вся ваша родинка.

718. Ой пусти, свату, в хату,
Тут нас не багато:
То четверо, то п'ятеро,
Усіх дев'ятеро.

719. У нашого свата
Солом'яна хата,
Да боїться пустити,
Щоб не розвалити.

720. Їхали лугами
Сірими волами,
Воли потомилися,
Ми до сватів запізнилися.

Пусти нас, свату, в хату,
Тут нас не багато,—
Четверо та п'ятеро,
Буде нас дев'ятеро.

Ми тобі, свату, не наскучимо,
Подарочки получимо,
Кубочки опорожнимо,
Невісточку собі возьмемо.

721. Пусти, свате, в хату,
Да вже ми померзли
На лютім морозі,
В великій дорозі.
На ганочках стоя,
На Мар'єчку глядя.

722. Впусти, свату, хоч нагрітись,
На молоду подивитися.
Та впусти, свату, в хату,
Тут нас не багато:
[Четверо] та п'ятеро,
Всіх нас дев'ятеро,
А десяте в хаті,
Нам його треба взяти.

723. Свату, свату, пускай в хату,
Пусти нас у хату,
Тут же нас не багатечко:
Сімсот да бояр з кіньми,
А чотири да світилочки,
Готуй, свахо, да ширіночки.

724. Пусти, свату, в хату...
Та доки ми та стоятимем,
Сиру землю та топтатимем
Червоними чобіточками,
Золотими підківочками.

725. Чого, свати, та наїхали?
Чи по горох, чи по чачавицю,
Чи по нашу рідну сестрицю?
У нас горох не молочений,
Чачавиця не гарманена (2)

І дівчина не наряжена.
Що ми горох помолотимо,
Чачавицю погарманимо (2)
І дівчину та нарядимо,
На посаді посадимо.

726. Ой у гордого тестя стій, зятю, за воротами,
А на зятя та метель мете,
Дробен дощик іде.
Крийся, зятеньку, крийся,
Конами, бобрами,
Все своїми братами!
А у гордого тестя стій, зятю, за воротами,
А на зятя та метель мете,
Крийся, зятеньку, крийся
Коницями та лисицями,
Все своїми та сестрицями.

727. Гей, стій, зятю, за вороти
На зеленій папороти;
Та най на тя метіль мете,
Та най на тя дощик іде —
На бояри молодії
Та на коні воронії,—
На бояри чорнобриві
Та на коні білогриві,—
На бояри масноокі
Та й на коні білобокі.

728. «Гнися, калинонько, гнися,
Ти, Андрію *, не журися:
Ми калину стопчем, зломим,
Собі Килину * возьмем».
«Ви калини не садили,
Не будете й ламати;
Ви Килину * не кохали,
Не будете й брати».

729. А в нашої Марусі садочок,
А в тім садочку ставочок.
А в тім ставочку окунці,
Наїхали бояри-хвастунці.
А в тім ставочку самі раки,
Наїхали бояри-задаваки.

730. Доки ми стоятимем, (2)
Чорну землю топтатимем —
Чорними чобітками,
Золотими підківками.

731. Просим боярів до хати,
Годі вам стежку топтати —
Червоними чобітками,
Золотими підківками;
Червоними та маленькими,
Підківками золотенькими.

732. Просим боярів у хату:
Годі вам рути топтати
Червоними чобітками
З золотими підківками.

733. Кланяйся, кланяйся сват сватові,
Сваха свасі, молодий молодій,
А бояри дружечкам.

734. Та лежали бервін бервінковії...
Прилетіли соколочки
Йа з чужої стороночки:
«Встаньте ви, ластівочки,
Най сідают соколочки!»

735. Явіру, явірочку
На жовтім пісочку,—
Там щука-риба грала,
Сама собі дивувала,
Що хороше вигравала.

736. Ой як приїхав Іванко
Та з далекої дороги,
Кінь єго припав пилом, росою,
А Іванко красою.
«Та хіба, Іванко,
Тут тобі родиноньки немає,
Ніхто не виїде та й не привітає?
І на здоров'я не спитає?»
«Ой єсть у мене родина,
Тут ріднесенький тестина.
Ой він не вийде, не привітає,
На здоров'я не спитає».
Та й вийшов тестенько, не впізнав.
Ой як приїхав Іванко
Та з далекої дороги,
Кінь єго припав пилом, росою,
А Іванко красою.
Ой коню сивий,
Шовкова грива,
Копиточки золотії.
«Та хіба ж, Іванко,
Тут тобі родиноньки немає?»
«Ой єсть у мене родина,
Тут ріднесенька тещенька,
Вона ж не вийде, не привітає
І на здоров'я не спитає».
Та вийшла, не взнала
І з кониченька не зізвала.
Ой як приїхав Іванко
Та з далекої дороги,
Кінь єго припав пилом, росою,
А Іванко красою.
Ой коню сивий,
Шовкова грива,
Копиточки золотії.
«Та хіба ж, Іванко,
Тут тобі родиноньки немає,
Ой що не вийде, не привітає
І на здоров'я не спитає?»
«Ой єсть у мене родина,
Тут вірнесенька дружина,
Та вона ж вийде та й привітає,
І на здоров'ячко спитає».

Та вийшла Марфичка, впізнала
Та й з кониченька зізвала,
Та й у світлоньку позвала.

737. Що за гаєм, гаєм зелененьким,
Там ходив коник вороненький.
Да ніхто ж того коня не споймав,—
Да споймав же коня
Й осідлав же коня
Молодий Іванечко.
Да сів же він
Да й поїхав же
До тещі в гості.
Теща каже: «Мій зять їде».
Як винесла теща три блюда червоних,
Він на теє да й не поглядав,
Коня не ссідлав,
Шапки не скидав.
Як вивела теща дочку в наряді,—
Він на неї все поглядає,
Коня розсідлає,
Шапку іскидає.

738. Та димно в полі, димно,
Та линтварів не видно,
Лиш єдин линтвар видно,
А в тім же линтварі
Та Іванко з братами
Та радяться, поряжаються,
Чим тестя та дарувати.
«Та даруй, брате, даруй,
Подарків не жалуй,
Біленькими та калачами,
Золотими та обручами».
Та димно в полі, димно,
Та линтварів не видно,
Лиш один линтвар видно,
А в тім же линтварі
Та Іванко з братами
Та радяться, поряжаються,
Чим тещу та дарувати.
«Та даруй, брате, даруй,

Та подарків не жалуй,
Новенькими та чобітками,
Золотими та підківками».

739. Летів, летів соколонько
Через вишний сад,
Та вдарився крилечками
Об виноград.
А вдарився крилечками
Та й питає:
«Чи є моя соколівна, чи немає,
Чи з іншими соколами літає?»

А приїхав Івасьо до тещі на двір,
А вдарився копитцями о новий поріг,
А вдарився копитцями та й питає:
«Чи є моя Ганнуся, чи немає,
Чи з іншими молодцями гуляє?»

740. Приїхав зятенько до тещі на двір,
Стукнув-грюкнув копитами об чужий поріг.
«Чи є моя Маруся, чи немає,
Чи з другими козаками гуляє?»

741. Пишна теща, пишна,
Проти зятя не вийшла;
Чом зятя да не витає?
Либо у її кожуха немає,
Либо вона чобот добуває,
Чом зятя да не витає?

742. Пишна теща, пишна
Проти зятя не вийшла.
Чи кожух латає,
Чому зятя не вітає?
А коли ми кожуха поправимо
І сорочку полатаємо,
Тоді зятя привітаємо.

743. Вийди, вийди, мати, з хати
Свого зятя зустрічати!
Вийди, вийди ти в кожусі
Та в хорошому ж дусі!
Який кожух твій мохнатий,
Такий зять твій багатий —
На худобу, на вівці,
На гроші, на червінці!

744. В саду соловей гнізда в'є,
Чи всім боярам місце є?
Кому немає — кажіте,
Будем явору рубати,
Будем лавочки мостити,
Усіх чинних бояр садити.

745. Не сідай в нас, дружко,
Ослони поломиш,
Нам шкоди наробиш,
Ми на тебе не поглянемо,
Що боярів не видаємо,
Бояре у дорозі,
На лютім морозі,
Дві сванечки в возі,
Як повнії рожі.

746. Вилетів чорний ворон
Йа з чужих сторон.
Майте ви, дружечки, сором!
Сорому не маєте,
З-за стола не встаєте!

Та ви, дружки, ласі,
З'їли-сте штуку м'яса,
Сорому не маєте,
З-за стола не встаєте.

747. Решето тороточе,
Чогось воно хоче,
Хоче золотого
Од зятя молодого.

748. Мили дружки ручки,
Глянули на кілочки,
Чи висять рушнички,
Щоб потерти ручки.

749. Дружко руки миє,
Поглядає на кілочки:
Чи не висять подарочки (2)
Дівчини-кохапочки.

750. Перві посли прийшли — пішли,
Не вміли говорити,
Ні шапочки зняти,
Ні рученьки дати,
Шапочка пришита,
Рученька прибита,
Дайте хліба їсти,
Щоб зволили сісти,
Дайте пива пити,
Щоб уміли говорити.

751. Перші дружки ввійшли,
Першу звістку внесли,
Ні шапочку знявши,
Ні ручечки давши.
Шапочка пришита,
Ручечка прибита.
Дайте їм пива пити,
Щоб уміли говорити.
Дайте їм калача з'їсти,
Щоб уміли коло нас сісти.

752. Дружки йдуть — піч гризуть,
Свахи йдуть — припічок гризуть,
А сваха кричить, небога:
«Дайте мені хоч порога!»

753. Старша сваха на порог ступає,
В горщок заглядає,
Чи велика костомаха,
Чи наїсться старша сваха?

Світилки:

754. Ой грали ми, грали
З скрипками, з цимбалами,
З скрипками, з цимбалами,
З молодими буярами.

Дружки:

755. Ой коли ви грали,
Що ми не видали,
З скрипками, з цимбалами,
З молодими буярами?
Ми йдемо гуляти,
Ви йдете до хати.

Світилки:

756. Було йти гуляти,
З хлопцями не стояти.
З хлопцями стояли —
Гуляння втеряли.

757. Наш півень, сизокрилий, (2)
Наш боярин чорнобривий
Під рукою шапку носить,
В куховарки сірника просить.
Дайте йому сірниченька
Засвітити світильниченька.

3. СВАХИ ЗВОДЯТЬ СВІЧКИ. ОБМІН ПОДАРУНКАМИ

758. Приступи, сванечко, до мене,
У тебе свіча і в мене,
Зліпимо свічки до купки,
Зведемо дітки до парки.

759. Кременю, кременю!
Дай же нам огню;
Засвітіте свічу,
Щоб на дворі видно,
Щоб нашим молодим добро.

760. Приступи, приданочко [1], до мене,
Є в тебе свічечка, є в мене,
Зліпимо свічечки в один гнит,
Зведемо діточок в один рид.

761. Свашечко, свашечко, наша голубочко!
Ой дай же нам хоч одную
Приїздную шишечку!

Дружечки, дружечки, наші голубочки!
Їхали гором, попід косогором,
Забігли саночки, розсипали шишечки,
Вибачайте, дружечки, просимо вас.

762. «Ой свашечки-голубочки,
Сипте шишечки, як горішечки,
Од старшої да й до меншої дружечки».

«Ой ви, дружечки, наші голубочки,
Ой є в нас сосна, шишками обросла,
Ідіть її обірвіте,
Свою челядь обділіте...»

«Ой свашечки, наші голубочки,
У нас такого не чувати, не видати,
Щоб у полі сосна шишками обросла,
Щоб ми її обірвали,
Свою челядь обділяли...»

763. Заїхала сванечка в суточки,
Та й поламала саночки,
Та й погубила всі шишечки.
Чим будеш дарувати дружечки?

[1] Або: *сванечко.*

764. Свашка не ліпашка,
Шишок не ліпила,
Дружок не дарила,
Лиш одну ізліпила,
Та й ту засушила,
Бояре глодали,
Зуби поламали.

Дружки:

765. Ой, свашечки, наші голубочки,
Заспівайте хоть одної прилежної,
Просимо вас!
Просимо вас,
Не соромтеся нас,
Ми не чужі люде,
Сорому не буде,
Просимо вас!

Свашки:

Ви, дружечки, наші голубочки,
Не вміємо,
Не насміємо,
Бо чужа сторона
Наведе сорома,
Просимо вас!

766. На віщо ж ти, та й Уляно, уповала,
Що ти своє дівування проміняла?
Чи на його кониченьки воронії,
Чи на його перстеники золотії?
Кониченьки воронії —
То батенька його,
Перстеники золотії —
Братіка його.

767. Де ж ваші чоботи
Шевської роботи?
А наші рушнички,
Шовкові сорочки
З Києва привезені,

Шовком мережені,
Золотом гутовані,
Тут вони даровані.

768. Казали нам люди,
Що наша Мар'єчка
Не ткаха, не пряха;
Ож наша Мар'єчка —
І ткаха, і пряха:
Да раненько вставала,
Да тонесенько пряла,
Да густесенько ткала,
Біленько білила,—
Всіх бояр дарила.

769. Хвалилася княгиня,
Що дарів повна скриня:
Як взяла їх даровати,
Любо було їх брати;
Тепер най їх носить,
Щоби нам було досить.

Дружби молодої:
Наша молода жвава:
Ішла в поле — пряла,
Прийшла домів — ткала
Та дарів придбала.

Дружби молодого:
Та коли ж їх ткала,
Та най нам носить;
Та най нам носить,
Щоб нам було досить.

4. СЕСТРА МОЛОДОЇ ПРИШИВАЄ КВІТКУ (ВІНОК) ДО ШАПКИ МОЛОДОГО

770. Чи не сором тобі, зятеньку,
Що в полі ідеш без лучка,
А в тестя сидиш без шличка,
Без рум'яного віночка?

771. А ми літом не гуляли, (2)
Барвіночок поливали:
Наш барвінок прийнявся
Та на квітки здався.

772. Чорняві квітки в'язали,
А біляві в вікна заглядали.
А русяві дивились
Та й собі навчились.

773. Подайте, мати, голку
Ще й ниточку шовку.
Пришиймо квіточку
К зеленому барвіночку,
К бобровій шапці,
Червоній китайці.

774. Ой дай, мати, голку
Ще й ниточку шовку
Пришити віночок,
Зелененький барвіночок.

775. Ой я зятю квітку пришиваю,
Три мотки шовку теряю:
Первого — зеленого,
Другого — червоного,
Третього — голубого
Для зятя молодого.

776. Пришивала квіточку, пришивала,
Зламала голочку, зламала,
Білу ручку підколола
За Миколу-сокола.

777. То не білка скаче по лавці,
Старшая дружка в шапці;
Да не шапка на їй, ковпачок,
Готуй, староста, шостачок.

778. Клади, зятю, руку в кишеню
Та витягни бинду зелену!
Сяку-таку зелененьку
За сестрицю молоденьку.

779. Клади, зятю, руку в кишеню
Та витягни грошей жменю,
Посип на тарілку
За Марусю-дівку.

780. Броди, зятю, глибокую річку,
Купи мені, зятю, широкую стрічку,
Броди, зятю, якнайглибше,
Купи мені якнайширшу.

781. Було, зятю, не женитися!
Було, зятю, не женитися,
Було спершу зажуритися,
Було піти день молотити,
За те мені бинду купити.

782. Зятю мій коханий,
Ти ж мені не поганий.
Ти ж мою сестру любиш,
Ти ж мені ленту купиш.
Як не буде стрічки,
Не візьмеш сестрички.
Як не буде голубої,
То не візьмеш молодої.

783. Зятю мій коханий,
Ти ж мені не поганий,
Ти ж мою сестру любиш,
Ти ж мені стрічку купиш —
З довгими кінцями,
З золотими вінцями.

Я зятя підманила,
З кропиви вінка пришила,
А він думав із барвінку,
Кинув стрічку на тарілку.
А він думав, що хороший,
Та викинув мені гроші.

784. Я ж думала, зять багатий,
Він у мене скупуватий.
Викинув на тарілку
Щербату копійку.

785. Я на цеє та й не дивлюся,
Я од цього та й одвернуся,
Хочу золотого од зятя молодого.

786. Зять на мене та й не дивиться,
Бо я зятю сопротивилась.
Губами миляє,
Він мене нишком лає.

787. Я на зятя та й не дивлюся,
Я од зятя та й одвернуся,
До зятя плечима,
До сестри очима.

Я не хочу п'ятаків брати,
П'ятаками казани латати.
Хочу золотого
Од зятя молодого.

788. Я в батьковій хаті,
На батьковій лавці,
Дав мені батенько волю,
Зятенько, над тобою.

789. Старший боярине,
В тебе личко рум'яне,
В тебе брови, як шнурочок,
В тебе очі, як терночок,
Та не знаю, як тебе звати,
Прошу квітку викупляти.

Боярине, іди сядь коло мене,
Боярине, обійми мене,
Боярине, поцілуй мене,—
Дам тобі гусака-співака,
Курочку рябеньку,
Сватай мене, молоденьку.

790. Я буяра підманила,
З кропиви букет пришила,
А він дума, що з барвінку,
Кладе гроші на тарілку.

791. Старости старії,
Бояре молодії
Сім день молотили,
Шага заробили,
Вінок викупили.

792. Із-за гори вітер віє,
Сонце вгору йде,
Молодая та й Уляна
Повінчана йде.
«Порадь, порадь, мій батеньку,
Порадь ти мене,
Як прийду я повінчана,
Чи приймеш мене?»
«Одрізана скибка хліба,
Вже й не притулю,

Як прийдеш ти повінчана,
То я й не прийму».
«Ой боже мій милосердний,
Що ж це я роблю,
Що я свою головоньку
Навіки топлю».

5. БРАТ ПРОДАЄ СЕСТРУ. МОЛОДІ НА ПОСАДІ, ЦІЛУЮТЬСЯ

793. «Ой брате, сядь коло мене,
Чи не порадиш ти мене?»
«А я тебе, сестро, радю,
За сто верст запровадю,
За сто верст, за обдвірки
До свекрухи навіки,
Там тобі добре буде,
Обідать не буде,
Вечеря упівночі,
Виплачеш страх очі».

794. Братіку ремісничку,
Сядь собі на кріслечку,
Не продавай сестри за півзолотого,
Проси червоного
Від зятя молодого,
Від поїзду його.

795. Братіку, не лякайся,
Братіку, постарайся,
Не оддавай сестри
За руб, за чотири.
Проси золотого
Од зятя молодого.
Січи, рубай,
Сестри не давай,
Бо сестра — родина,
За столом, як калина.

796. Братіку, не лякайся, (2)
Братіку, постарайся.
Та біжи, братіку, в вишневий сад.
Та вирубай, братіку, з вишні прут.
Та зажени зятенька в тісний кут.

797. Ой ти, братіку, да й не лякайся,
Да ще й постарайся,
Не продавай сестри
За руб, за чотири,
А продай же сестру
За два золотії.
Гроші, як полова,
Сестра — чорноброва.
Гроші, як та слина,
Сестронька — єдина.

798. Та татарин, братік, татарин,
Продав сестрицю за таляр
Та взяв завдатку тугиню
І калинову стрілочку
За її русову кісочку.

799. Татари, братця, татари,
Продали сестру за тару,
Русу косу за п'ятак,
Біле личко пішло так.

800. Пішов братік яром,
Оддав сестру даром,
Да не даром — за гроші,
Аби зять хороший.
Гу!..

801. Молоденький Іванко,
Не стій за плечима,
Не лупай очима,
Лапай у кишеню,

Бери грошей жменю,
Клади на тарілку,
Бери собі дівку.

802. Дружечки та паняночки,
Становіться та й на лавочки,
Давайте дорогу
Князеві молодому.

803. Біжіть, бояре, в вишний сад,
Виріжте шматкий прут,
Проженіть шуринка
В тісний кут.

804. *Дружки:* Візьми, братіку,
Меткий прут.
Зажени зятенька
В тісний кут!

805. *Світилки:* Озьми, зятеньку,
Нагайку.
Зажени шурина
Під лавку!

806. Да не наступай, Литва,
Буде з вами битва.
Будем битявати,
Шабель доставати,
Мар'єчки да не давати.

807. Не наступай, литва,
Буде з вами битва,
Будем бити, воювати,
А Галинки не давати.

808. Під столом ворон кряче,
Чого наша Галина плаче?

Вона плаче ще й сумує,
Чого її Микола не цілує.

809. Ой імла, імла по полю лягла,
Вже ж наша Галечка к столу прилягла,
Повій, вітроньку, да на нашу імлоньку,
Приступи, Миколо, да поцілуй Галинку.

810. В нас тарілка не мальована,
Наша Зіна не цілована.
Ми тарілку помалюємо,
Нашу Зіну поцілуємо.

811. Тарілочки не ціновані,
Молодята не ціловані,
Тарілочки, поцінуйтеся,
Молодята, поцілуйтеся.

812. Цінована тарілочка,
Цінованая.
Цілована Маруся,
Цілованая.
Хто ж тую тарілочку
Цінував?
Іван Марусю
Цілував.

813. Тобі, дружко, не дружкувати,
Тобі, дружко, свиней пасти,
Молодому завертати,
Що не вміє цілувати.

814. Ой не сиди ти, Уляно, боком,
Це ж тобі ненароком,
Присунься близенько,
То ж твоє серденько.

815. Серденько миленько,
Присунься близенько:
Будем говорити,
Як на світі жити.

816. Не сідай, Василько, боком...
Не сідай, Василько, боком,
Це тобі ненароком,

Присунься близенько,
Це ж твоє серденько,

Та будете говорити,
Як у світі жити,

А чи в руті, чи в м'яті,
Чи в рубленій хаті.

817. Поцілуй, буярине, дружку,
Поцілуй, буярине, дружку;
Дамо тобі курку-рябушку,
Гусака-чудака, ще й півника-співука.

818. Тарілочка не цінована,
Старша дружка не цілована,
Тарілочка оцінованая,
Старша дружка поцілованая.

819. Брат сестрицю за стіл заводить,
Роженьку вспоминає:
«Не йди, сестрице, проти зимочки,
Як рожа осипається,
А йди, сестрице, проти літечка,
Як рожа зацвітається.
Гу-у!..»

820. А в городі черешенька,
За городом — дві.
Та зацвіли білим цвітом

Обидві.
А той цвіточок на двоє,—
Хорошії молодята обоє.
А той цвіточок — білий цвіт,—
Хорошії молодята на весь вік.

821. Ой ступила Ганнуся на поріг,
Ой махнула рушничком навперід.
«Ой к стороні, дружечки, к стороні:
Веде мене дружбойка к столові,
Веде мене дружбойка садити,
Невеликим даром дарити,
Невеликим даром — посагом —
Найвірнішим другом Іванком».

822. Ой засвіти, мати, свічку,
Постав на столі,
Подивися на мій посад,
Чи пара мені.
Засвітила мати свічку,
Ясненько горить.
Подивилась на мій посад:
Подружжя сидить.

823. Засвіти, мати, свічку,
Постав на столі,
Нехай я побачу,
Чи пара мені.

Засвітила мати свічку,
Та й ясно горит.
З ким я хтіла,
З тим я сіла,—
Весь рід веселит.

824. Та кругом саду вишневого,
Рано, рано,
Та кругом саду вишневого,
Ранесенько.

Там соколонько облітає,
Рано, рано,
Там соколонько облітає,
Ранесенько.
Та у вишнів сад заглядає,
Рано, рано,
Та у вишнів сад заглядає,
Ранесенько.
«Десь тута була галочка моя?
Рано, рано,
Десь тута була галочка моя?
Ранесенько.
Галочка моя гніздечко вила,
Рано, рано,
Галочка моя гніздечко вила,
Ранесенько.
Звий, галочко, собі й мені,
Рано, рано,
Звий, галочко, собі й мені,
Ранесенько.
Та собі ізвий з шипшиннячка,
Рано, рано,
Та собі ізвий з шипшиннячка,
Ранесенько.
Та мені ж ізвий з терниннячка,
Рано, рано,
Та мені ж ізвий з терниннячка,
Ранесенько.
Та собі постав на ялині,
Рано, рано,
Та собі постав на ялині,
Ранесенько.
А мені постав на калині,
Рано, рано,
А мені постав на калині,
Ранесенько».
Та коло двора тестевового,
Рано, рано,
Та коло двора тестевового,
Ранесенько.
Там Іванко об'їжджає,
Рано, рано,
Там Іванко об'їжджає,
Ранесенько.

Та на тестів двір заглядає,
Рано, рано,
Та на тестів двір заглядає,
Ранесенько.
«Десь тута була Марфичка моя,
Рано, рано,
Десь тута була Марфичка моя,
Ранесенько.
Марфичка моя віночки вила,
Рано, рано,
Марфичка моя віночки вила,
Ранесенько.
Звий, Марфичко, собі й мені,
[Рано, рано,
Звий, Марфичко, собі й мені],
Ранесенько.
Та собі ізвий з чорного шовку,
[Рано, рано,
Та собі ізвий з чорного шовку],
Ранесенько.
А мені ізвий з червоного,
Рано, рано,
А мені ізвий з червоного,
Ранесенько.
Мені приший до шапочки,
Рано, рано,
Мені приший до шапочки,
Ранесенько.
Собі приший до тканочки,
Рано, рано,
Собі приший до тканочки,
Ранесенько».

825. Летять галочки у два рядочки,
Зозуленька попереду;
Усі галочки по лугам сіли,
Зозуленька на ялині;
Усі галочки защебетали,
Зозуленька закуковала.
Ідуть дружечки у два рядочки,
Мар'єчка попереду;
Усі дружечки по лавкам сіли,

Мар'єчка на посаді;
Усі дружечки заспівали,
Мар'єчка заплакала.

826. Слалася зоря до місяця,
Рано, рано,
Слалася зоря до місяця,
Ранесенько.
Ой місяцю, мій братіку,
Та не заходь же перед мепе,
Та зійдемо обоє разом,
Обоє разом, божим часом,
Освітимо небо й землю,
Небо й землю, дзвір у полі,
Дзвір у полі, вість у дорозі.
Слалася Марфичка до Іванка:
Ой Іванку, мій друже вірний,
Та не сідай же вперед мене,
Та й сядемо обоє разом,
Обоє разом, божим часом,
Звеселим отця-неньку,
Отця-неньку, всю родиноньку.

827. «Ой оце тобі, моя ненько,
На отході
Посадила трьох'яблуньку
У городі.
Рости, рости, трьох'яблунько,
Рости, не хились;
Живи, живи, ненько моя,
Живи, не журись».
«Ой як мені не хилитись,
Як лист опада,
Ой як мені не журитись,
Дитя покида».

828. «Оце ж тобі, мій батечку, на одході
Посадила дві яблуньки на городі.
Ростіть, ростіть, дві яблуньки,
Та й не хиліться.
Живіть, живіть, батько й мати,

Та й не журіться».
«Ой як же нам не хилиться,—
Вітрець повіває,
Ой як же нам не журиться,—
Дитя покидає».

6. ВЕСІЛЬНА УЧТА. ВЕСІЛЬНІ ПІСНІ ДО СТРАВ ПІСНІ КУХОВАРЦІ

829. Сіли за столове
Два наші газдове.
Сіли за столове!
Два наші газдове,
Яко два панове,
Два наші газдове!
Коло них газдині,
Коло них братове,
Коло них сусіди —
Сіли за столове!
Сіли за столове
Газди, як панове!
Газди, як панове,
Сіли за столове!

830. Скочу я з пристінку,
Та нарву я барвінку,
Та постелю по столу,
Щоб було зелененько,
Обідати веселенько.

831. Ой що ж бо то за доріжечка,
Що від стола до поріжечка?
Іванова ненька топтала —
Обід подавала.

832. Чого ненька так розгнівалась,
Що до столу не навідалась?
Хоч гнівайся, хоч не гнівайся,
А до столу та навідайся.

833. Іванова ненька старенька,
Як голубонька сивенька,
По хаті ходить,
Челяді просить,
Щоб челядь обідала,
Щоб челядь їла,
Щоб челядь пила,
Весело говорила.
Прийде до стола близенько
Та й уклониться низенько:
«Ой просю, просю,
Дорогі гості,
Ой просю поживитись!»
Прийде до стола ще ближче
Та й уклониться ще нижче:
«Ой просю, просю,
Дорогі гості,
Ой просю поживитись».

834. А ви нас не просіте!
А ви нам доносіте!
Біжіть у коморочку
Та озьміть коновочку,
Принесіть нам з кирниці
Погожої водиці.
Ми будем їсти-пити,
Весело говорити.

835. Ой Іванові сестриці
Так, як на небі зірниці,
По хаті ходять,
Радочку радять,
Як челядь угощати,
Щоб челядь їла,
Щоб челядь пила,
Весело говорила.

836. Не зато-сьме прийшли,
Аби їли, пили,
А зато-сьме прийшли,
Вби ся веселили.

Ци ви, мої гості,
Не їли, не пили,
Що у нашій хижі
Голос не пустили.

Голоску тоненький,
Не дам ся змінити,
Тепер ти подобно
На свальбі дзвеніти.

837. У нашого свата
Столи гебльовані,
Обруси єдвабнії,
Хлібове пшеничнії.

838. Крає староста, крає,
Золотий ножик має,
А з того золотого
Не має ніякого.
Бігає попід хати
Ножика позичати.

839. Обідай, обідай,
Молода Марусю,
Що ненька наварила. } 2
Зварила вона
Дві лебідочки
Для свої невісточки.
Зварила вона
Два соколочка
Для рідного синочка.

840. Надворі морози
Люті та холодні,
Десь наші бояри
Гуляють голодні.

841. Возьми, дружко, ложку,
Покажи нам дорожку,
Чи добрая страва,
Чи буде їй слава.

842. Ви, бояри, поживіться,
На нас не дивіться.
Ми додому підемо,
Вечерять будемо.

843. Із-за гори гуска летіла,
З перцем капуста кипіла,
З перцем, з шафранами,
З різними приправами.

844. Ой з-за гори гуска летіла,
А з перцем капуста кипіла,—
Ой чи з перцем, чи не з перцем,
Якби з щирим серцем.

845. Їжте, бояри, капусту,
Наша капуста не густа,
Ми її садили,
Ми її поливали,
Качани лупили,
Щоб нас бояри любили.

846. Їжте капусту ложками,
Бо в нас капуста діжками.
В нас капуста вродила,
Бо Маруся солила.

847. Їжте, бояри, капусту,
А на моркву вибачайте,
Бо морква в долині,
Виїли моркву свині,
Порося зділо вовка,
Не вродила морква.

А в долині дині та дині,
Вирили моркву свині,
Порося зділо вовка,
Не вродила морква.

848. Мівка капуста, мівка,
Сікла її дівка.
Масна капуста, масна,
Не треба в ню масла,
Бо є в ні звірина,
Всяка солонина.

849. Капуста з мукою
Не йде нам рукою,
Вареники, каша —
Та то їда наша.
Мисочки малесенькі,
Щоб були повнесенькі.

850. Ми не хочем через тин лізти, (2)
Ми не хочем капусти їсти,
Ми лазили через балкони,
Дайте нам макаронів.

851. Курочка сокоче,
Капусти не хоче,
Дайте того трошки,
Що висить із ложки.

852. Цу-цу, коничійку, цу-цу-цу,
Я вже тої капустиці не хочу.
Тепер ся кухарочки старайте,
Теплого нам борщику дайте.

853. Їжте, дружечки, борщик!
Є його повний горщик,
На те його зварили,
Щоб ви його спожили.

854. Ми борщу не хочемо
І ложки не вмочимо.
Дайте нам того трошки,
Що звисає ножки з ложки.

855. Ячмінная каша —
То душійка наша.
Красю здоїли
Та нам кашу вмастили,
Ми полову парили,
Щоби-сьмо красю доїли.

856. Ми не вмієм по грудках ходити,
Ми не вмієм голубців кришити.
А підемо по гладенькому
Та озьмемо по ціленькому.

857. Ой ненечко-вутко,
Ріж курочку хутко!
Нехай вона не сокоче,
Бо Маруся їсти хоче.

858. Були ми у ненечки,
Їли ми варенички,
Їли ми паляниці
Із яроï пшениці,
Ще й гречану кашу
За Марусю нашу.

859. Музики, не виляйте,
Нам до обіду грайте!
На те ми вас найняли,
Щоб до обіду грали.

860. Ой не дякуймо нікому,
Тільки ненечці рідненькій,
Що є що їсти,
Що є що пити,
Є кому припросити.

Ой дякуємо щиренько
Нашій ненечці рідненькій,
Що є що їсти,
Що є що пити,
Є кому припросити.

861. Ой не дякуймо нікому,
Тільки батькові їдному,
Що є що їсти,
Що є що пити,
Є кому припросити.

862. Ой ведмідь на печі лежить,
Догори лапи держить.
Хоче кухарку з'їсти,
Що не дає нам їсти.

863. Десь тут наша кухарочка,
Що цю страву варила,
Нехай іде та покуштує:
Чи солона страва,
Чи буде їй слава.

864. Кухарочко наша!
Не мастяна каша,
Як будете добре мастити,
То будете довго жити.

865. У нашої кухарочки
Вишивані рукавочки,
Нич би їй не робити,
Лиш би їй кухарити.

866. У нашої кухарочки
Нашивані михавочки,
Сприми дривами палила,
Хорошо зварила.

Кухарці, що зле зварила:

У пашої кухарочки
Захляпані михавочки,
Сім фір дров спалила,
Студеної страви зварила.

867. Болят кухарку ноги, (2)
Бо високі пороги,

Ой водицю носячи, (2)
Стравицю готовлячи.

868. «Неслава, кухарко, неслава, (2)
Ой бо ти петрушки не мала. (2)

Ци-сь города не мала, (2)
Ци-сь полоти не знала».

«Ой я города мала (2)
Та й полоти я знала.

Лиш скільце не ходили, (2)
Петрушку не носили».

Ой кухарочко красна, (2)
Чого капуста красна?

Бо ти її не вмивала, (2)
З парібками-сь гуляла.

Ой кухарочко біла, (2)
Де-сь солонину діла?

Де-сь солонину діла? (2)
На запічку-сь сиділа.

На запічку-сь сиділа, (2)
Солонину-сь проїла.

7. ПІСЕННІ ПЕРЕСПІВИ (ПЕРЕПАЛКА) ЗА ВЕСІЛЬНИМ СТОЛОМ

а) Дружки — боярам, старшому боярину, дружкові, дружбі, старості

869. Десь бояри забарилися,
Чи на мосту провалилися,
Чи сіно косили, чи хліба просили,
Чи в соломі ночували —
Миші вуса поод'їдали.

870. Де бояри забарилися,
Що до нас ви запізнилися?
Чи на лузі сіно косили,
Чи по селу хліба просили?
Чи на лузі з грабельками,
Чи по селу з торбинками?

871. Десь бояри забарилися,
Десь на мосту провалилися,
У болоті умивалися,
Онучами витиралися,
На весілля собиралися.
У нас бояри да й невідомі,
У хлів вони да й заїхали,
Козі ручку давали,
А та коза да на пліт скаче,
А боярин на коні плаче,
А та свиня задивилася,
Від реготу покотилася.

872. Казали, що багатії,
Аж вони да убогії,
У їх ноги кривоногії;
Самі вони пішки шли,
Жениха в мішку несли,
З мішка ноги стирчать,
Да на їх собаки гирчать.

873. Ой ти, душенько, наша Маруся...
Ми думали, що вони приїхали,
А вони прийшли,
Молодого в мішку несли,
Світилку в торбині,
Щоб не з'їли свині,
А свашку в коробці,
Щоб не вкрали хлопці.

874. Що то за ворона
Стоїть у порога?
Рот розявила,
Руки розставила,
Хоче полетіти,
На посаді сісти.

875. Посуньтеся, наші,
Од столу до полу,
Нехай сяде Іванко
З своєю литвою.

876. Помалу, бояри, сідайте,
Стільчиків не поламайте,—
Стільчики поломили,
Собі страму наробили.

877. Бодай тебе, князю,
Із такими та боярами,
Із такими та розявами.
Сидять по застіллю,
Як ворон по кіллю.

878. Перший боярин — косий,
А другий — безносий,
А третій — без вуха,
Та й той пісню слуха.

879. Дружко пелехатий
Бігає коло хати
З великою ломакою
За сірою собакою.

880. Тобі, староста, та й не старостувать,
Тобі, староста, свиней пасти
З довгою ломакою та рябою собакою.

Наш староста та й достаростувався,
Сім днів не вмивався.
На восьмий день вмився,
В старости пригодився.

881. Наш боярин клятий,
До столу прип'ятий,
Гвоздиком прибитий,
Щоб не був сердитий.

Наш боярин прибрався,
Сім день не вмивався.
Та взяли його дружки,
Та повели до калюжки.
Умили й утерли,
Посадили й підперли.

882. Ми думали, що боярин красний,
А на йому кафтан рясний, (2)
Половою, соломою потканий,
Перевеслом підперезався,
В бояре виряжався.

883. Не страши, дружбонько, не страши,
Не страхай дитяти,
Не бояться твоєї шабельки:
Твоя шабелька іржава.
У порозі лежала,
Свиням полову мішала.

884. Наш боярин гарен,
Хліба врізати незугарен,
Сюди-туди повертається,
Хліб з рук розсипається.

Дружки:

885. Їли бояри, їли,
Цілого вола з'їли,
А на столі та ні рісочки,
А під столом та ні кісточки,
За стіл захилялися,
Хлібом запихалися.

Свашки і світилки:

Де ми не бували,
Цього не видали,
Щоб такі паршиві
Страму завдавали.

886. Їли бояри, їли,
Цілого верблюда з'їли.
Залишились горби,
Та й ті брали в торби.

887. Їли бояре галушки,
Залигали в їх душки;
Коли б не Данило,
То б їх подавило.

888. Ви, буяри, чужосторонці,
Не беріть по повній ложці,
А беріть по половинці,
Щоб хватило всій родинці;

Щоб хватило всій родинці, (2)
Свашці і світилці.

889. В лози, бояри, в лози,
Рубайте запози

Бояр запрягати
На квітки орати.

В лози, друженьки, в лози,
Рубайте занози
Дружок запрягати
На тютюн орати.

890. На городі явір, та явір,
Не говорить старший боярин,
Дайте йому їсти і пити,
Може, буде говорити.

891. В старшого боярина свита
Полотном підбита.
Бородою трусить,
Локшини не вкусить.

892. Ой ти, дущенько, наша Маруся,
Старший боярин патлатий,
До стелі прип'ятий,
Гвіздочком прибитий,
Щоб не був сердитий.

893. Молодого вовки з'їли,
А бояри поніміли,
А музики поспалися,
А ми самі осталися.

894. Що ж то за дорога
Від столу до порога?
Бояри топтали,
Воду хлебтали.

б) Бояри — дружкам

895. Дружечка маленька
Та ще і кривенька
По столі скакала,
Боярів лякала.

896. Старша дружка коса,
Виїла мішок проса,
Наставила жменю,—
Дайте ще ячменю.

897. Гара, дружки, гара,
На печі котів пара.
Вам з котами граться,
Не з боярів сміяться.

в) Дружки — світилкам, старшій світилці

898. «Світилочко, чорнобривочко,
Не стій за плечима,
Не світи очима,
Та засвіти свічечками
Перед нами, дружечками».

«Я не стою за плечима, (2)
Я не світю очима.
Засвітила свічечками
Перед вами, дружечками.
Засвітила восковими
Перед молодими».

899. Світилка — ворона,
Ворони ловила,
Ворони ловила,
Шаблю запалила.

900. Світилка маленька,
Як жабка рябенька.
По столі скакає,
Буярів лякає.

901. Світилочко пані, (2)
Обідайте з нами,
Не хочете з нами,
То обідайте із свахами.

902. Ой у городі сливка та сливка,
Не говорить старша світилка.
Дайте її їсти, пити,
Може, буде говорити.

Дружки:

903. Ой ви, світилки, не сидіть,
Беріть торбинки та й ідіть
Село від села, хата від хати,
Та й будете щось мати.
Ще й налицю ясинову,
Щоб не вкусив пес за ногу.

904. Заськи, початухо, заськи,
Сидиш без запаски.
Цілу ніч не спала,
Запаску латала,—
Пішла танцювати,
Посипались лати.

Світилки:

905. Йшли дружки коло млина
Та побачили лина,—
Чи лина, чи карася...
Знайте, дружечки, зася!

Дружки:

906. Ішли ми коло млина
Та спіймали лина.

І лина, і карася...
Знайте, світилки, зася!
Ви зася не знаєте,
Погано співаєте.

г) Світилки, свашки — дружкам, старшій дружці

Світилки:

907. Токаре, токарочку,
Відчиняй коморочку!
А токарочки щербаті,
Наші дружечки носаті.

908. А в нашого свата
Солом'яна хата,
Одвірки з осики
І дружки без'язикі.

909. Чого, дружки, не співаєте,
Чи з соломи зуби маєте
Та й боїтесь показати,
Щоб не обсміяти.

910. Чом ви, дружки, та не пієте,
Чи не хочете, чи не вмієте?
Чи у вас писки з ременю,
Чи язики з паперу?
Боїтеся заспівати,
Щоб язики не порвати.

911. Чого, дружки, не співаєте,
Чи ви губи з тіста маєте,
А зуби з соломи,
Посідали, як ворони.

Світилки:

912. Їжте, дружечки, їжте,
Та в долоні ріжте:
Щоб в вас долоні
Щеміли,
Щоб в вас перстені
Бриніли,
Щоб вас буяри
Любили —
На третім селі
Хвалили.

Світилки:

913. Дружка голубці крає
Та в рукави ховає,
В рукави, в рукавиці,
Щоб було всій родинці.

914. На порозі кружка стояла,
Туди мишка впала.
Подайте нам кружку
Напоїти старшу дружку.

915. Старшая дружка, як дужка,
Другая, як подушка,
Третя — гарненька,
Четверта, як жаба зелененька.

916. Ой у городі грушка та грушка,
Не говорить старша дружка.
Куди іде, то хилиться,
Що говорить, то помилиться.
Дайте її їсти, пити,
Може, буде говорити.

917. Кленові листочки,
Ви, дружки,— хазяйські дочки.
Якби ви розум мали,
Ви б поганої не співали.

д) Дружки = старшій свашці, свашкам.[7] Свашки — світилкам

918. Наша свашка гарнесенька,
Як та жаба рябесенька,
По столі скакає,
Дружечок лякає.

919. Наша свашка не ліпашка,
Шишок не ліпила,
Дружок не ділила,
Одну спекла з сіна,
Та й ту сама з'їла.

920. А на грубі чашка стоїть,
А в ту чашку
Налляла дружка квасу,
А подайте тую чашку,
Та напоїм старшу свашку.

921. Старша сваха [оніміла],
Десь вона муку їла.
Дайте їй перепечі,
Щоб почула речі.

922. Під вікном верба,
На вербі сова,
Сваха очі драла,
Щоб пісні співала.

923. З-під кислої сливки
Вийшло три світилки:
А одная взута, другая роззута,
А третяя такая,
Та як жаба надута.

е) Світилки, бояри, дружки, свашки миряться

924. Мир, миром,
Пироги з сиром,
Варенички в тютюні,
Ви, дружечки, предурні,
Помиріться!

925. Мир миром,
Пироги з сиром,
Варенички з маслом,
Бояре прекрасні.

Світилки:

926. А мир миром,
Варенички з сиром.
Пиріжечки в маслі,
Дружечки прекрасні,
Просимо вас!

Дружки:

927. Токаре, токарочку!
Відчиняй коморочку!
А токарочки тоненькі,
Наші світилки пишненькі.

Світилки:

928. Красні, дружечки, красні!
На них віночки ясні,
Як яснеє сонечко,
Що гріє в віконечко.

8. З ХАТИ ВИХОДЯТЬ НА ДВІР. ТАНЦІ

929. Чи в цій хаті тричі топили,
Чи в цій хаті тричі топили?
Дружки попотіли,
Дружки попотіли,
Гулять похотіли.

930. Ой старосте-дядьку,
Дайте нам порядку.
Виведіть із хати
На двір погуляти.

931. Дайте нам лопати
Старосту підкопати,
Щоб вивів нас з хати
На двір погуляти.

Дружки:

932. Староста старесенький,
Голубчику сизесенький,
А не знаємо, як і назвати,
Виведи ти нас із хати
На двір погуляти.
Пусти погуляти,
Світа повидати,
На боярів поглядати,
Чи не криві, не горбаті,
Чи уміють танцювати.

Дружки:

933. Ой старосто-дядьку,
Дайте нам порядку,
Ми не ваші діти
За столом сидіти.
Ой дайте нам проходитися,
На буярів подивитися:
Чи чорнії брови,
Чи високі підбори?
Чи чорні, чи рудії —
Всі буяри молодії.

Ой де стане — не похилиться,
Ой що скаже — не помилиться.
Все слова статецькії,
Бо сини отецькії.

934. Дружбоньку, дядьку,
Гляди нам порадку;
Виведи нас з хати
На двір танцювати,
Бояр оглядати:
Чи всі в чоботях,
Чи нема в постолах,
Чи прості, чи горбаті,
Чи вміють танцювати,
Чи високі підкови,
Чи чорнії брови?

935. Зробимо ми славу
Та вломимо лаву,
Будуть лаву поправляти,
Нас виведуть з хати;
Нас виведуть з хати
На двір погуляти;
На двір погуляти,
На боярів розглядати:
Чи високі підбори,
Чи чорнії брови;
Чи високі, чи низькі,
Чи далекі, є близькі?
Є високі підбори,
Є чорнії брови;
Є високі, є низькі,
Є далекі, є близькі.

936. «Зелений барвінок у саду,
Виведи, старосто, молоду».
«Як не виведеш, вийду сама,
Завдам старості сорома».

Дружки:

937. Світилочко-кукурудзочко!
Світилочко-кукурудзочко,
Подивися у віконечко,
Чи високо в небі сонечко?

Як ще трохи рано,
То ще погуляймо,
А як уже пізно —
Розходьмося різно.

Світилки:

938. Ой дружечко та голубочко!
Ой дружечко та голубочко,
Ще високо в небі сонечко,
Ще можна гуляти,
По двору танцювати
З скрипками, з цимбалами,
З молодими буярами.

939. Треба погулять,
Коли ноги не болять,
А як будуть боліти,
Буду вдома сидіти.

9. ПОКРИВАННЯ, РОЗПЛІТАННЯ КОСИ. ДАРИ

940. Догадайся, Мар'єчко, догадайся,
Чого твоя матюнка в кліть пошла? —
То по рум'яний вінець [1],
То по шовковий чепець.
Не по рум'яний вінець,
А по шовковий чепець.

941. Не гайся, матінко, не гайся,
Свого дитяти спитайся.
Виймай серпанку із скрині
Покривати русу косу дитині.

Дружки:

942. Ой що ж бо це та й унесяно?
Ой що ж бо це та й унесяно
Та на столі та й покладяно?

---

[1] Вінок з квітів, який носять дівчата на Україні. *(Приміт. упоряд.).*

Грубе, як раднянка,
Чорне, як каглянка,
Каглу затикали
Та й на стіл поклали.

Світилки:

943. Ой що ж бо це та й унесяно
Та на столі та покладяно?
Як біль білесеньке,
Як папір, тонесеньке,
В Криму набирали
Та й на стіл поклали.

944. Глянь же на поріг, діво,
Несуть твоє діло,
Як білочок та білесеньке,
Як попіл та тонесеньке,
І вітер не звіє,
І дощик не змоче,
Молодая Уляночка зносе;
А це диво не дивущеє,
Усім дівчатам не минущеє.

945. Глянь же ти, Марфичко, на поріг,
Та йде дружбонько — ворог твій,
Та несе коровай на віці,
Білоє дівування на тарілці,
Та не вітер його не звіє,
Не дробен дощик не змоче,
Молода Марфичка ізносе.

946. Та ти, душечко, наша Мар'єчко!
Глянь же, Мар'єчко, крізь калач,
Карими очицями лиш не плач!

947. У миснику миски,
Посуньтеся, дружки.
Від стола до порога —
Туди вам дорога.

Дружки:

948. Дивися-но, дівко,
Несе сваху дідько,

А з темного лугу
Несе дідько другу.

949. Подивися, дівко!
Несуть враги тітку,
Росу косу ламати,
Каптур накладати.

950. Братік сестриці
Косу розплітав.
Де він розплітки
Подівав?
Поніс на базар,
Не продав,
Меншій сестриці
Даром оддав.

951. Де цієї дівки мати,
Що не йде обороняти?
Де її братіки? На войні.
Де її сестриці? На стороні.
Нікому плакати по її.

952. Що й у городі два василечки,
Который вирви, та й пахне.
А й у Олени два братіки,
Который ввійде, та й плаче.
Що на нашій сестрі на русій косі
Білая імла пала.
Білая імла з білого цвіта,—
Є його по всім світу.

953. Іди, матінко, іди,
Зніми з мене бинди,
Наложи короночку
На мою головочку.

954. Прийди, матінко, прийди,
Познімай з мене бинди,

Бо мені в них не ходити,
Час дружечок дарити.

Старшій дружці з чолочка,
А другій з віночка,
Боярам китаєчка,
А свасі серпаночка.

Усіх биндів не здіймайте,
Зовиці зоставляйте,
Єсть у мене зовиця,
Як рідная сестриця.

Світилки:

955. Дайте нам кременю
Викресати вогню,
Свічку засвітити,
Весь мир звеселити.

Дружки:

956. Катрану, моя ненько,
Катрану!
Не дай мене покривати
Так рано!
Бо мені покривання
Ще буде,
Вже мені розкоші
Не буде;
Бо як мою русу косу
Покриють,
Тоді мою челядину
Розженуть.

957. Тремтит косонька, тремтит,
Чого ж вна ся боїт?
Чи барвінку хрещатого,
Чи чепця зеленого?

958. Я ж тебе, сестро, покриваю,
Щастям, здоровлям наділяю,

Будь весела, як весна,
Будь багата, як земля,
Будь пригожа, як рожа.

Дай боже, дай,
Цілуватися, милуватися,
Від молодості до старості
Дай, боже, дай!

Свахи:

959. Я ж тебе, сестрице,
Покриваю,
Щастям-здоров'ям
Наділяю:
Щоб ти була здорова,
Як вода!
Щоб ти була весела,
Як весна!
Щоб ти була багата,
Як земля!

960. Має кісонька, має,
А у Іванка хустки немає,
Нехай вона має,
Теща хустку найде.

961. У нашої свахи
Руки, як ломаки.
Пальці з кісточок,
Знімає віночок.

Дружки:

962. Каптуре рогатий,
Вибирайся з хати!
Ти мені не до речі —
Ганчірка до печі.
Як не підеш сам собою,
То вижену коцюбою.
Ти мені не подоба —
Не пристав до лоба.

963. Що-бо ти, сваночко, робиш?
Нащо-бо ти кісоньку ломиш?
Істерла, зімняла,
Під очіпок сховала.

964. Корінися, сухий дубе, корінися!
Ти, дівчино, боронися, боронися!
Не дай свої роси-коси ламати,
Лучче тобі дівкою гуляти!

965. Ти, Маруся, кидайся,
Покриватись не дайся,
Бо це так не годиться,
Бо будеш молодиця.

Дружки:

966. Встидайся, Марусю,
Встидайся!
Покриватися
Не дайся!
Підкидай каптур
Ногами.
Сама сідай, молоденька,
З дружками.

967. Не скидай, Марусю,
Биндочок!
Не розгонь своїх
Дружечок!
Бо тобі покривання
Ще буде,
Вже тобі розкоші
Не буде.

968. Покриванка плаче,
Покриваться хоче,
Не так покриваться,
Як поцілуваться.

969. Покривайниця плаче,
Покриватись не хоче,

Світилки перебивають:

Якби вона не хтіла,
То б у батька сиділа.

Дружки:

970. Ой не шуми, рою,
Над мою головою,
А пошуми, рою,
Зеленою дібровою!
Зеленою дібрівкою,
Вже Маруся не дівкою.

971. «Хто ж тебе білив, білая лебедочко?»
«Білили мене, білили мене
Два лебеді на воді».
«Хто ж тебе покрив, молодая Марфочко?»
«Покрили мене дві молодиці,
Іванкові сестриці».

972. Наїхали, моя мамцю, паничі,
Взяли мою кісоньку під мечі,
Стали мою кісоньку тріпати,
Стала моя матінка плакати.
Не плач, матінко, по косі,
Заплач, матінко, по красі.

973. Наїхали ж, моя ненько, пани,
Взяли ж мою косу русу під жупани.
Стали мою косу русу чесати,
Стала моя ненька плакати.

Не плач, ненько, по косі,
Заплач, матінко, по красі.
Коса косою і буде,
Краса красою не буде.

974. Рипнули ворота вночі,
Приїхали тріпачі,
Стали косоньки тріпати,
Стала молода плакати.
Не плач, молода, по косі,
Не лучче косі в лантусі.
Ленту-корявку під лавку,
Русявий вінець на стілець,
А русу косу під чіпець.

Дружки:

975. А в нашої свахи
Руки, як ломаки.
Пальці, як кілочки,—
Ламати віночки.

Дружки:

976. А в городі черешенька,
На ній білий цвіт,
А вже тобі, Марусенько,
Зав'язаний світ.
А в городі ягідочки
Червоненькі,
А вже тобі не гуляти
Молоденькій.
А в городі черешенька
З ягідками,
А вже тобі не ходити
З парубками.

977. «Ой куди ж ти, Марусенько,
Та й ходила,
Що ти свою головоньку
Забілила?»
«Ой ходила у садочок,
В садок — ягідок.
Припав мою головоньку
Біленький цвіток.
А вже його буйний вітер
Та не звіє,

А вже його отець-ненька
Та не здійме.
Тепер його ані збити,
Ні струсити.
Треба його аж довіку
Доносити».

978. Не крути, Іванку, вуса,
Бо тобі ще пасти гуси,
Гуси пасти, заганяти,
Бо не вмієш цілувати,
Тарілочку цінувати,
Марусеньку цілувати.

979. Ой чия то сокирочка?
Ой чия то барда?
Ой чия то молодиця
Межи нами гарна?
Ой чия то черешенька?
Ой чия то вишня?
Ой чия то молодиця
Межи нами пишна?
Іванова сокирочка,
Іванова барда,
Іванова молодиця
Межи нами гарна.
Іванова черешенька,
Іванова вишня,
Іванова молодиця
Межи нами пишна.

980. Що-сьме хотіли,
То-сьме зробили,—
З тіста паляницю,
З дівойки невістицю.

981. Та не буде по-вашому,
Та буде по-нашому,
Якби ми схотіли,
Ми б її розвертіли.

Ми б її до Дунаю повели,
Ми б її кісоньку заплели,
Ми б її скіндячки поклали,
Ми б її всю правду сказали.

982. Якби ми схотіли,
То ми б розвертіли б,
Повели б у лозу,
Заплели б у косу;
Повели б в садочок,
Наділи б віночок.
Ми б її заквітчали,
Ви б її не впізнали.

Дружки:

983. Ой якби ми хтіли,
То б ми розвертіли,
Повели б в садочок,
Виплели б віночок,
Склалися по грошу
Та купили бинду хорошу.
Склалися б по копійці
Та купили бинду дівці.

Дружки:

984. У новій світлоньці (2)
Маруся з дружечками,
Маруся з дружечками
Ділиться биндочками:
«Озьміть мої шовковії,
Дайте мені терновії,
Бо шовкові потішнії,
А тернові — довічнії,
Бо в шовкових дівувати,
А в тернових вікувати».

985. Ой чи тобі, Марусенько,
Не жаль буде,
Ой як мине цеє літо,
Друге буде.

Будуть дівки по садочках
Вінки плести,
Через твоє подвір'ячко
Будуть нести,
А ти вийдеш ворітечка
Відчиняти,
Будуть тебе дрібні сльози
Обливати.

986. Овесецю рясний,
Наш рід прекрасний.
Наша родина
Тут нам заробила
І пити, і їсти,
І по лавочках сісти.

987. Серденько миленько, (2)
Присунься близенько,
Щоб поговорити, (2)
Як на світі жити.
Ой треба нам знати, (2)
Як діток годувати;
Як каменя зняти — (2)
Так діток годувати.

Світилки:

988. А наші чоботи
Шевської роботи,
З Києва привезені,
Шовком мережані,
Злотом гаптовані,
Неньці даровані.

Дружки:

989. А наша сорочка
З тонкого полотна.
З Києва привезена,
Шовком мережена,
Гаптом гаптована,
Зятеві дарована.

990. Чому дари не даєте,—
Ви десь їх не маєте.
Повідала княгиня,
Же є хусток скриня.
Жеби їх мала,
То би їх давала.
Сваху би не дурила,
Та й би ї не зводила.
Єж у неї дукатів сила,
Вна би си дарунки купила,
Вна сина годувала,
Бальцю ся сподівала.

991. Балец матіри, балец
Хоть на мізильний палец.
Ти, мамо, йди в скриню,
Зачери дукатів в жминю.

10. КОРОВАЙ КРАЮТЬ

а) Коровай ділять

992. Схилилася вишня,
Як матінка вийшла
Просить нас до хати
Короваю брати.

993. «Ой глянь на поріг, діво,
Та несуть твоє діло:
Коровгай з шишками,
Розлука з дружками».
«Ой розлука мені з вами,
Як із рідними сестрами».

994. Староста прибрався,
Рушником підперезався;
Рушником підперезався,
До короваю взявся.

995. Сват коровай крає,
Срібного ножа має,
Срібную тарілочку,
Молодую дарочку.

996. Старший боярин хліб крає,
Золотий ножик має,
Золотий, золотенький,
Наш боярин молоденький.

997. Дрібно, дружбонько, дрібно,
Щоб було усім рівно.
Як пшениця при долині,
Щоб було всій родині.

998. Ой край, дружбонько, коровай,
Всю родиноньку обділяй,
За нас, дружечок, не забувай.

999. Ми пшеничку пололи,
Ручки покололи,
Думайте, гадайте,
Нам короваю дайте.

1000. Ой летіла зозуленька
Та й сіла на ліску,
Дайте, дружбо, короваю,
Буду за невістку.

1001. Ой летіла зозуленька
Та й сіла на ганку,
Дайте, дружбо, короваю,
Буду за коханку.

1002. Ой летіла зозуленька
Та й сказала: «Ку-ку».
Дайте, дружбо, короваю,
Поцілую в руку.

1003. Крайте, ламайте, (2)
Ще й нам дайте,
Ще й тому соколу,
Що сидить на полу,
Дайте йому.

1004. Підошви не крайте, (2)
Музиці віддайте,
Бо музика добре грає,
Короваю дожидає.

б) Жартівливі пісні до розподілу короваю

1005. Ой наш дружко, як пан,
Солом'яний кафтан,
А з костриці зуби,
А з ременю губи,
Обручами голова збита,
Куликами борода вшита,
Перевеслом підперезався,
До короваю прибрався.

1006. Наш дружко прибрався,
Сім днів не вмивався,
Перевеслом підперезався,
До короваю взявся.

1007. Чи не бачиш ти, дружко,
Що бояри коровай крадуть,
За стіл захиляються,
Короваєм запихаються,—
То в міх, то в кишеню
Батькові на вечерю,
То в міх, то в рукавиці
Дівчатам на вечерниці.

1008. Чи не бачиш ти, дружко,
За тобою да жена стоїть,
Семеро да дітей держить,
Усі з кошелями,
Увесь коровай забрали.
Гу!..

1009. Старший дружко коровай крає, (2)
На нас скоса поглядає.
Його жінка іде,
Семеро дітей веде,
Та всі з кушілями,
Коровай забрали.

1010. Старостойко хлібець крає,
Срібний ножик має.
Старостойко хлібець ділит,
Сам собі не вірит,—
То в рот, то в кишеню
Сванійці на вечерю.

1011. Я ж тебе, дружечко, попитаю,
Чи даси ж ти мені короваю.
Як не даси ж ти мені короваю,
Я тебе на горі перейму,
Вороного кониченька одніму,
Старшому боярину подарю.

1012. Дружбоньку, дружбоньку,
Сивий голубоньку,
Ой дай же нам хоч одную
Коровайную шишечку.
Як не даси, і в бору нажену,
І коня відніму,
Старшому боярину подарую.

1013. Дружки́ дружка́ били,
Під стіл ізвалили,
Кішками травили:
«Беріть, беріть, мої кішечки,
Не довелось мені шишечки».

11. ЧАСТУВАННЯ, ДАРУВАННЯ. ВЕСІЛЬНІ ПОБАЖАННЯ, «ПРИКАЗКИ»

1014. Ой роде, роде багатий!
Даруйте товар рогатий.
А ви, сестриці,— ягниці,
А ви, братіки,— баранці,
А ви, приданочки,
Та даруйте серпаночки.

1015. Слухайте, люде,
Що батько дарувать буде:
Чи бика, чи телицю,
Чи грошей копицю.

1016. Не даруй мене ані волами,
Ні тими коровами,
А даруй мене щастям-здоров'ям,
Доброю долечкою.

1017. Частуй, батеньку, частуй, (2)
Щастя й доленьку даруй,
А як ми живі будем,
То вас не забудем.

1018. Батько дочку частує,
Щастя й долю дарує:
«Вставай, доню, раненько,
Вмивай личко біленько».

1019. Батько зятя частує,
Щастя й долю дарує;
«Даруй, даруй мені, батьку,
Щастя й долю,
А як я живий буду,
То тебе не забуду
Білими калачами,
Солодкими медами».

1020. Ой розступися, чужина,
Нехай приступить родина:
Нехай батько частує,
Щастям, здоров'ям дарує:
Ой із долею із щасливою
І з доброю годиною.

Ой розкотись, виноград,
Нехай приступить рідний брат.
Нехай брат частує,
Щастям, здоров'ям дарує:
Ой із долею із щасливою,
Із доброю годиною.

Ой розкотіться, кислиці,
Нехай приступлять сестриці,
Нехай сестриці частують,
Щастям, здоров'ям дарують:
Ой із долею із щасливою,
Із доброю годиною.

1021. Сестра сестру частує,
Щастя й долю дарує,
Дарує щастя й долю
Молодому з молодою.

1022. Перепиваю півня,
Щоб спозаранку співав,—
Нашим молодим
Життя звеселяв!

1023. Перепиваю пуд проса,
Щоб наша молода
Не ходила по морозі боса!

1024. Дарую мішок чорниць,
Щоб не ходив до чужих молодиць.

1025. Дарую обценьки,
Щоб не ходив до Ксеньки.

1026. Дарую грудку глини,
Щоб до року були хрестини.

1027. Дарую два рубчики,
Щоб жили, як голубчики.

1028. Дарую сад-виноград,
А в саду ягоди, щоб жили у злагоди.

1029. Дарую коробку гнилиць,
Щоб не ходив до чужих молодиць.

1030. Дарую коробку веретюн,
Щоб не ходили у тютюн.

1031. Щоб ви були щасливі, як весна,
Багаті, як земля.

1032. Щоб ви мали стільки дочок,
Як у стелі досок.

1033. Щоб ви мали стільки синків,
Як у лісі ясенків.

1034. Ой перепиваю Марусі корову,
Що гребе полову.

1035. Ой перепиваю Марусі рушничок,
Щоб до року мала двох дочок.

1036. Ой перепиваю Марусі перину,
Щоб мала щасливу годину.

1037. Ой перепиваю мірку жита,
Щоб не була ніколи бита.

1038. Ой перепиваю жменьку гороху,
Щоб жили десь до ста років.

1039. Поздоровляю вас з законним браком,
Щоб в вас були калачі з маком,
Щоб ви були веселі, як весна,
Швидкі, як вода,
Багаті, як земля.
Щоб у вас було стільки дочок,
Як у стелі досок,
Щоб у вас було скільки синів,
Як у лісі дубків.
Щоб з толком, до пуття
Ви прожили все життя.

12. МОЛОДУ ВИРЯДЖАЮТЬ ДО МОЛОДОГО

а) Вечеря перед від'їздом до свекрухи

Дружки:

1040. А в городечку кирниця,
За городечком вербиця.
На тій вербиці золоті квіти,
За столом сидять молоді діти.
Просимо вечеряти!

Світилки:

1041. А в городі грушка,
Там ходить старшая дружка,
В руках хусточку носить,
Нас до вечері просить.

1042. А в городі явір,
Там ходить старший буярин,
В руках шапочку носить,
Нас до вечері просить.

1043. Ой чия то вечеря під кудрею [1] стояла?
Ой вечеря сахарная,
Щука-риба заправлена,
Перцем пересипана.

Молодої вечеря під кудрею стояла,
Ой вечеря сахарная,
Щука-риба заправлена,
Перцем пересипана.

1044. Скочу я за стінку
Та наріжу барвінку,
Та постелю по столі,
Щоб було зеленесенько,
Вечеряти веселесенько.

Візьми, Ганюсю, ложку,
Покажи нам дорожку:
З ким сіли обідати,
З тим сядем вечеряти.

1045. Давай, мати, вечеряти,
Бо не будем ночувати, } 2

Бо й ніченька темненькая,
Дороженька далекая, } 2

Щоб з дороги не зблудити,
Короваю не згубити. } 2

Як згубимо, то найдемо,
А назад вам не вернемо. } 2

---

[1] К у д р я — коровай. *(Приміт. записувача).*

1046. Ходім, ненько, проходімося,
Своїм добром поділімося:
Тобі, ненько, веретенечко,
Мені, ненько, полотенечко;
Тобі, ненько, решето з мичками,
Мені, ненько, скриня з сорочками;
Тобі, ненько, все старесеньке,
Мені, ненько, все новесеньке.

1047. Ой ненько, ненько, уже не раненько,
Пора нам та ділитися:
Твоя хижчина, моя скринчина
З біленькими сорочечками;
Твої загони, мої корови
З маленькими та телятками;
Твоя кошара, моя отара
З маленькими ягнятками.

1048. Уже, ненько, уже не раненько,
Пора, ненько, ділитись:
Мені скринечка і периночка,—
Тобі, ненько, комірочка.
У комірку вийдеш,
По куточках глянеш,
Та й мене згадаєш,—
Та немає дочки.
Нема й скринечки, і периночки,
І Марусі-челядиночки.

1049. Закричали лебеді на воді,
Забряжчали ложечки на столі,—
Веклина челядь
Сідає вечерять.

1050. Ой що то за стежечка од столу до припічка?
То ненька топтала, вечерять давала.

1051. «Хміль лугами, пшениця ланами,
Молода дівчина, вечеряй із нами».
«Буде мені та вечеренька

Не в батенька, та в свекорка,
Перчиком присипана,
Слізоньками приливана».
Хміль пов'ється,
Пшениця пожнеться,
Молода Маруся!
Гуляння минеться.

1052. Думай, Ганюсю, думай, (2)
Чи перепливеш Дунай,

Чи перепливеш ріки, (2)
До Івана навіки.

В свекрухи не так буде, (2)
Сніданнячка не буде.

Сніданнє під обідець, (2)
Обідець під полудень.

Самі сядуть вечеряти: (2)
«Йди, невістко, до броду,

Йди, невістко, до броду, (2)
По холодную воду...»

Поки помила й попрятала,
Помила й попрятала —
Сіла та й заплакала.

1053. Думай, Ганнусю, думай, (2)
Чи перебредеш Дунай.
Як перебредеш Дунай, (2)
То й додому не думай.
Як перебредеш ріки, (2)
До свекрухи навіки.
Самі сядуть та вечеряти, (2)
Тебе пошлють до броду
По холодную воду.
Тоді дають та й ложки мити, (2)
А з милим не говорити.
Помила й попрятала, (2)

Сама сіла та й заплакала.
Якби матінка знала, (2)
То й вечерю б прислала
Не вечером, зірницею, (2)
Не братом, сестрицею.

1054. Ой глянь, ненько, та й на мій посад,
Що всі дівки у косах сидять,
А на мою та й роса впала,
Бо я свою та й розчесала.

Розчесала та й гребінкою,
Не буть мені більше дівкою.
Розчесала гребіницею,
Буду я вже молодицею.

Годуй дочку та й не год, не два,—
Людям поміч, а мені нема.
Людям поміч, ще й невісточка,
Мені йтиме тільки звісточка.

Людям буде сорочки прати,
Мені треба наймичку наймати.
Людям буде ще й воду носити,
Мені треба сусідок просити.

1055. Ой глянь, ненько,
Та й на мій посад,
Всі дівчата у косах сидять,
А на мою та й роса впала,
Бо я її розчесала.
Розчесала та й пригладила,
Ненька ж мене не порадила,
До свекрухи одпровадила.
А свекруха-лепетуха,
Як зелена лобода,
Вона мене заклопоче,
Я дівчина молода.

1056. На городі під калиною
Плаче мати за дитиною.
«Ой ще тобі, моя мати,

Жальче буде:
Ой як цяя зима зійде,
А літо буде.
Ой як будуть та дівчата
Вінки плести,
Через твоє подвір'ячко
Зілля нести.
А ти будеш у віконце
Виглядати,
Дрібненькими слізоньками
Личенько вмивати».

1057. Чом не вечеряєш, молодий Іванко,
Що теща наварила?
Та варила теща все голуб'ята,
Все для милого зятя.
Та чом не вечеряєш, молодий Іванко,
Що ненька наварила?
Та варила ненька все голубочки,
Все для любої дочки.

1058. Зійди, зійди, ясний місяцю, за горою,
Посидь, посидь, мій братику, ізо мною;
Посидь, посидь, мій братику, ізо мною,
Поговорим щиру правду із тобою.
Де я буду вечерю вечеряти,
Де я буду цюю нічку ночувати...
Вечеряла вечероньку у матюнки,
Ночуватиму цюю нічку у свекрухи...

1059. Світилочко пані,
Вечеряй із нами,
Не будь така горда,
Бо будеш голодна.

1060. Світилочко пані,
Вечеряй із нами;
Вечеряй із нами,—
Краще, як з панами.
Де ж тобі тих панів набрати?
Не поїдемо ми ж їх у Крим купувати.

1061. Якби я пані,
Я б не вечеряла з вами,
Я б вечеряла з панами,
Краще, як із вами.

1062. Світилочко пані,
Вечеряй із нами.
Не будь така пишна,
Як у саду вишня,
А будь веселенька,
Як у саду черешенька.

1063. Чом, світилки, не співаєте?
Бо з кабака зуби маєте,
Повставляйте з ріпи
Та будете пісні піти.
Вставте з бараболі,
Заспівайте хоць їдної.

1064. Ішли світилки
Попід млин,
Зайшов їм в очі
Гіркий дим.
Десь ви муку їли,
Що ви поніміли.

Дружки:

1065. Світилчин батько
Був стрілець
Та вбив качечку-чечерець.
Та вбив качечку-чечеру,
Зготувала її ненька вечеру.

1066. Ой курочка сокоче,
Світилка спати хоче,
Беріть скрипки, цимбали,
Ведіть її до мами.
Ведіть її додому,
Ложіть її в солому.

Світилки:

1067. Там ворона рака носила, 42
Буярина дружка просила:
«Ой буярине!
Іди сядь коло мене!
Буярине, обійми мене!
Буярине, поцілуй мене!
Дам я тобі гусака-чудака,
Дам я тобі півника-співака,
Дам я тобі курочку рябеньку —
Сватай мене молоденьку.
Дам я тобі курочку рябушку,
Сватай мене, старшу дружку!»

Дружки:

1068. А старший буярин
Сім день не вмивався.
На восьмий — умився,
Чересломпобрився,
Перевеслом вперезався,
В буяри прибрався.

Дружки:

1069. А старший буярин —
Високий, як явір;
Постольці новенькі,
Онучі біленькі;
Він причепурився,
До дружки вмостився.

Дружки:

1070. Їжте, буяри, кашу,
Бо ця каша наша:
Як ми гречку в'язали,
Ви в холодку лежали;
Як ми гречку косили,
То ви пити просили.

Дружки:

1071. Їжте, бояри, ложками,
Є в нас капуста діжками.
Маруся розсаду садила,
Гарна капуста вродила.

Світилки:

1072. Чо' ви, дружечки, сидите,
Чом додомоньку не йдете?
Бо вже Ганнуся
Наша,— не ваша,
Ви її не візьмете.

Дружки:

А ми сидимо,
Вашого хліба не їмо.
Вашого хліба, вашої солі —
Ми свеї молодої.

Світилки:

1073. До нас, Марусю, до нас,
Буде тобі добре у нас!
В нас на вербах груші родять.
Молодиці в биндах ходять.
В нас риньвою вода тече,
А сонечко хліб пече.
А вітрець повіває,
Хаточку замітає.

1074. Не йди, Марусю, до них,
Буде тобі горе в них.
На вербах груші не родять,
Молодиці в хустках ходять.
Риньвою вода не тече,
Піч сама хліба не пече.
А хоць вітрець повіває,
Хати не замітає.

б) Прощання молодої з батьками, родиною, родом

1075. Ой коси, мої коси, (2)
І знати не будете,
Від батенька підете:

Від рідного до чужого, (2)
До батенька лихого.

А в чужого батенька
Сніданнячка не буде.
В обідень і в полуд,
Не ввечері, ні в опівночі
Не виспляться чорні очі.

Вечерю на стіл кладуть,
Невістку по воду шлють:
«Іди, невістко, по воду
До тихого броду».

Заким із водою прийшла —
Вечеронька відійшла.
«Помий, невістко, ложки, (2)
Повечеряєш трошки».

«Я вже повечеряла (2)
Сумними думоньками,
Дрібними слізоньками...» (2)
Та й спати лягає.

1076. Чорна галочка чорнопірочка
Все високо літала,
Ой як же стало та вечоріти,
Стала нижче летіти;
Ой як же стало та примеркати,
Стала міста шукати.
Дівка Марфичка та молоденька
Увесь день веселенька,
Ой як же стало та вечоріти,
Стала смутно сидіти;
Ой як же стало та примеркати,
Стала слезно плакати.

1077. Червоная калина
Над водою шуміла.
Над водою шуміла,
Край берега зацвіла.
Дивувалися люди
З червоної калини:
«Де ти, калино, росла,
Що ти така прекрасна?»
«Росла в лузі при кирниці,
При холодній водиці».
Молодая Маруся
Йшла горою з дружками.
Дивувалися люди
З молодої Марусі:
«Де ти, Марусю, росла,
Що ти така прекрасна?»
«Росла в батька в холодочку,
При солодкім медочку.
Я в поле не ходила,
Я в кросеночках шила.
Я в поле не ходила,
Личенька не спалила».

1078. Да червоная калина
Віконце заступила.
Вийшла молода з хати
Цвіт-калину ламати.

Нарвала, наламала,
До серденька прикладала:
«Ой чи буду я такая,
Як калинонька цяя?»

«Будеш, донечко, будеш,
Як коло мене будеш.
А як підеш від мене,
Спаде красонька з тебе.

Як з калиноньки роса,
Так з тебе, доню, краса».

1079. А з суботи в неділю
Пішла Маруся в шальвію:
«Ой хто ж мене
В шальвії найде,
Тому я достануся».
Пішов батенько, не найшов,
Вирвав квіточку та й прийшов:
«Квітко моя золота, рясна!
Донечко моя люба та мила!
Кому ж ти достанешся?»
А з суботи в неділю
Пішла Маруся в шальвію:
«Ой хто ж мене
В шальвії найде,
Тому я достануся».
Пішла ненечка, не найшла,
Вирвала квітку та й прийшла:
«Квітко моя золота, рясна!
Дитино моя люба та мила!
Кому ж ти достанешся?»
А з суботи в неділю
Пішла Маруся в шальвію:
«А хто ж мене
В шальвії найде,
Тому я достануся».
Пішов Іванко та й найшов,
Взяв за рученьку та й прийшов:
«Квітко моя золота, рясна!
Марусю моя люба та мила!
Ти ж мені досталася».

1080. Ой говорила куна з куною,
Сидячи над водою:
«Чи гаразд тобі, куночко моя,
Сидіти над водою?
Ой поки гаразд, ой поки добро,
Поки дощики не йдуть,
Дощики підуть,
Бережечки пірнуть,
Тебе, куночко, зженуть».
Ой говорила сестра з сестрою,
Сидячи за скамною:

«Чи гаразд тобі, сестрице моя,
Сидіти за скамною?
Ой поки гаразд, ой поки добро,
Поки в батенька свого,
Ой як же підеш, ой як поїдеш
Од свого до чужого,
Будеш годити, будеш коритись
І старому і малому.
Та не так старому, не так малому,
Як Іванку молодому».

1081. Ой піду я до батенька у неділю,
Сидять мої всі розкоші поза стіллю.
Ой піду я до батенька в понеділок,
Сидять мої всі розкоші, як барвінок.
Ой піду я до батенька у вівторок
Та вмиюся слізоньками разів сорок:
Чи я спила, чи я з'їла, чи згуляла,
Що я свої всі розкоші потеряла;
Чи я спила, чи я з'їла, чи сходила,
Що я свої всі розкоші загубила.

1082. «Ой куди ви, сірі гуси, полинете?
Куди моє дівування понесете?»
«Понесемо, Марусенько, в чисте поле,
Кинем твоє дівування в синє море».
«Ой летіть ви, сірі гуси, на долину
Та покладіть дівування на калину,
А я піду до кирниці води брати,
Буду своє дівування споминати,
Та підійду до калини, нахилюся,
Та на своє дівування подивлюся;
Гілочками на калині поколишу —
Подивлюсь на дівування та її залишу».

1083. Ой куди ти даєш мене, ненько:
Чи між турки, чи між татари,
Чи між тії та чужії люди?
А там земля кременистая,
Там свекруха норовистая.

Ой що зроблю, вона переробить,
Ой що скажу, вона переговорить,
Куди піду, сліди перемірить,
Ой що скажу, вона й не повірить.
Їсти хочу — аж серденько в'яне.
Як до столу — свекруха погляне.
Якби моя рідна ненька знала,
Вона б мені вечерять прислала
Хоч місяцем, хоч зірницею,
Хоч братіком, хоч сестрицею.
А братіка дома немає,
Сестричка дороги не знає.

1084. Куди віддаєш, мати,
В чужий край горювати
Да на чужії руки,
До лихої свекрухи.
Свекруха — чужа мати,
Не буде жалувати:
Снідання — в обіду,
Полудень — увечері.
Самі сядуть вечеряти,
Мене пошлють по воду
Аж до тихого броду.
Поки воду принесла,
Да й вечеря покисла.
«Помий, невістко, ложки,
Сядь за столик трошки...»
Помила, попрятала,
Сіла да й заплакала...

1085. «Куди, доню, убираєшся,
Що так рано умиваєшся?
Чи між турки,
А чи між татари,
Чи між дружки,
А чи між бояри?»
«Піду, ненько, між чужії люди,
Ой там мені горенько буде».

1086. Чом ти, мати, не спитаєшся:
Куди, доню, собираєшся?

Чи в гори кременистії,
До свекрухи норовистої?
Вона тобі норови покаже:
Як постелиш, то й спати не ляже,
Що ти зробиш, вона переробить,
Що ти скажеш, вона перекаже.
Там ти гірко заридаєш
Та й рідненьку матір згадаєш.

1087. Не ходи, Марусю,
У ліс по сониці!
Забувай, Марусю,
Свої вечорниці!
Не ходи, Марусю,
У ліс по горішки!
Забувай, Марусю,
Свої жарти й смішки!
Не ходи, Марусю,
У ліс по опеньки!
Забувай, Марусю,
Хлопці молоденькі!

1088. Виглядай, оленю,
З-під білого каменю, (2)
Чи лютая зима? (2)
Хоть люта, не люта, (2)
Та не буде, як літо. (2)
Виглядай, Мар'єчко, (2)
З-під білого серпаночка, (2)
Чи грізний, не грізний свекорко? (2)
Хоть грізний, не грізний, (2)
Та не буде, як рідний. (2)

1089. Ой виглянь, оленю,
З-під білого каменю!
Не бійся, оленю,
Не лютая зима.
Хоць люта, не люта,
Не така, як літо.
Хоць сонечко гріє,
Буйний вітер віє.

Ой виглянь, Марусю,
З-під білої намітки!
Не бійся, Марусю,
Не лиха свекруха!
Хоць лиха, не лиха —
Не така, як рідна.
Хоць рідна й полає,
Та ніхто не знає.
Свекруха полає —
Усе село знає.

1090. «Я в матінки та й на одході,
Посаджу я горіх у городі.
Рости, рости, та й орішеньку,
Та й матінці на потішеньку.
Рости, рости та й укорінися,
Ти, матінко, не плач, не журися».
«Чужі діти, як мак процвітає,
Подивлюся — моєї немає».
«Кохай, мати, другую такую,
Як [викохала] мене, молодую;
Кохай, мати, другую такеньку,
Як кохала мене, молоденьку».

1091. «Оце ж тобі, моя мамо, на відході
Посадила дві яблуньки у городі.
Ростіть, ростіть, дві яблуньки,
Не хиліться,
Живіть, живіть, батько й мати,
Не журіться».
«Ох, як же нам не хилиться —
Вітрець повіває».
«Ох, як же нам не журиться —
Тебе вже немає».

1092. В батенька на відході (2)
Посадила горіх на городі.

Рости, рости, мій горішечку,
На ненчину та й утішечку.

Рости, рости та й укорінися,
Живи, ненько, не плач, не журися.

1093. «Уже вам, тату, та й на одході
Посадила горіх на огороді.
Рости, горіх, та й укорінися,
Не плач, тату, не журися,
Кохай собі другую такую,
Як викохав мене, молодую».
«Кохав собі, не вмів замишляти,
Віддав людям руки потирати;
Кохав собі за хазяїчку,
Віддав людям та й за наймичку;
Кохав собі та за ключницю,
Віддав людям за послушницю».

1094. Думала ти гадала,
Що один горіх — мало.
Де б його посадити?
Щоб його не зломити.
«Посаджу на підгір'ї,
У батька на подвір'ї».
Як наїхали гості,
Од милого старости,
Стали кіньми грати,
Горішину ламати,
Дівчину підмовляти:
«Ой їдь, дівчинонько, з нами,
Краще тобі буде, як у мами.
У нас гори золотії
І ріки медовії,
У нас верби грушки родять,
Молодиці дружків водять».

1095. Посадю я оріха
В батечка і сприходу,—
Росте оріх, кохається,
Батько дитям втішається.

Росте оріх, похилився —
Батько дитям зажурився,
Що віддає її заміж
В чужу стороночку.

У чужу стороночку, у великую сім'ю,
А великая сім'я вся вечеряти сіла.

А мене, молодую,
Посилають по воду.

Поки води принесла,
То й вечеря одійшла.
«Дай, невісточко, води пити,
Сама будеш ложки мити».

Помила, повитирала,
Сама сіла, заплакала:
«Якби ненька цеє знала,
То й вечерять би прислала,—

Не з місяцем,
То з зорою,
Не з братіком,
То з сестрою».

1096. «Ой уже, ненько, вже нераненько, (2)
Чом мене не учиш, ненько?» (2)
«Я ж тебе вчила, доненько моя, (2)
Ще вчора звечора: (2)
Устань раненько, вмийся біленько, (2)
Свекрові добри день дай, (2)
А свекрухні поклонися. (2)
Озовутся дві ятровочки, (2)
Свекрові невісточки: (2)
«Чи ми були, чи ми батьківни́, (2)
Чом же нас так не учено?» (2)

1097. «Сонце низенько,
Вечір близенько,
Научай мене, ненько!
Научай мене,
Ненечко моя,
Як свекрусі годити».
«Донечко моя,
Знаєш ти сама,
Як свекрусі годити:
Устань раненько,
Вмийся біленько:
— Добридень тобі, ненько! —

Держи хаточку,
Як у віночку,
Рушничок на кілочку.
А відеречки все чистесечкі,
Водиці повнесечкі,
Прийдуть зовиці
Пити водиці,
Будуть тебе хвалити:
— Наша невістка доброго роду,
Держить холодну воду.—
Будуть хвалити та вихваляти:
— Не вчила нас так мати!»

1098. «Ой уже вечір,
Вже й не раненько,
Чом не вчиш мене, ненько?»
«Як тебе вчити,
Жаль тебе бити —
Будь сама розумненька.
Держи в хатонці,
Як у віночку,
Рушнички на кілочку.
Держи відерця
Все чистесенькі,
Водиці повнесенькі.
Прийдуть зовиці
Пити водиці,
Будуть тебе хвалити:
— Наша невісточка,
Наша голубочка
Із хазяйського роду».

1099. Й уже не раненько,
Й уже не пізненько,
Вже сонечко на заході.
Молода Галюня
Вже в татонька на відході.

Її татонько, її рідненький
Воротечка відчиняє:
«Переночуй, доню,
Ту нічку зо мною».

«Ой рада б я, рада, мій татойко,
Хоч зо чотири ночувати.
Вислала гостоньки
До свеї домоньки,
Треба самій поспішати».

1100. Ой ярая пшениченько,
Вже час тобі висипатися, } 2

Молодая Марисюню,
Вже час тобі вибиратися. } 2

Як я буду висипатися,
Стане колос наливатися. } 2

Стане колос наливатися,
І зерняточка сповнятися. } 2

Як я буду вибиратися,
Скажу собі малюватися. } 2

У сінечках, на подвір'єчку
І в світлоньці на стіночку. } 2

Ой як матінка гляне,
Її серденько зв'яне. } 2

Ой десь моя дитинонька
Та в чужої матінки. } 2

Ой там вона тяжко робить,
Та нікому не догодить: } 2

Ні старому, ні малому,
Ні миленькому свому. } 2

1101. Намалюй мене, мамо,
У світлоньці на стіноньці,
У світлиці на стіночці,
У кімнаті на кроваті.

Та як у світлоньку увійдеш,
Та й про мене згадаєш:

«Ой десь моя донечка
У чужого батечка
По світлиці ходить
Та скоренько робить,
Та скоренько робить,
Та нікому не вгодить:
Ні старому, ні малому,
Ні богу, ні судженому».
Ой якби матінка знала,
Що я голодна спать лягала,
То й вечерю б мені прислала
Коником сіресеньким.
Братіком ріднесеньким.

1102. Ой казала ти, нене,
Що не збудешся мене,
А тепер же ізбулася...
Я б тобі іздалася
І літом, і зимою,
І восени, ще й весною:
А літом — на нивоньці,
А зимою — у світлоньці,
А літом жито жала,
А зимою кужіль пряла.

1103. Ти ж казала, моя нене!
Ти ж казала, моя нене,
Що не збудешся мене.
А тепер, моя нене,
Надивляйся на мене.
Коли хтіла дочку мати,
Було її змалювати
В сінечках — на дверечках,
В світлоньці — на віконці.
Скільки вийдеш води брати,
Будеш дочку споминати:
«Десь моя дитиночка
У чужого батечка,
У чужих людей робить,
Та ні в чім не догодить.
Вона в мене все робила —
Всім мені догодила».

1104. «Ой да не кажи, моя матьонко,
Що я була лінива,
Пожди, забачиш,
Як прийдуть тобі жнива.

Ой як пойдеш ти
Да в чисте поле
Буйного жита жати,
Ой як займеш ти
Буйне, широке,
Не буде кому пожинати.

Ой як сядеш ти да полуднати,
Не буде з ким розмовляти,
Ой як прийдеш ти да додомоньку,
Нема ким замишляти».

«Як сядуть вони да й обідати,
Ти пойдеш по воду,
Принесеш води,
То скажуть: «Подай пити».
Подаси пити,
То скажуть ложки мити.
Помиєш ложки, заглянеш в горшки,
Й оболлють тебе сльози».

1105. Ой у Війниці
На широкій вулиці,
Ой там вір'янин
Сивими кіньми грає,
До вір'яночки
В віконце заглядає:
«Ой вір'яночко,
Відчини віконечко!
Нехай подивлюсь
На твоє біле личко.
Твоє личенько
Білеє, рум'янеє,
Моє серденько
Милеє, коханеє».

1106. Ой посію я василечки,
Не буду зривать,
Ой як мені докучило
У батька горювать. 42
Ой коли б мені з цієї муки
До свекрухи.
Ой коли б мені з цього пекла
Та до свекра.
А у свекра гірше пекла,
Нічим не вгожу,
А в свекрухи гірше муки,
Нічим не вгожу,—
Ні мискою, ні ложкою, ні водою,
Ні своєю хорошою вродою.

1107. За хатою, за світлицею,
Стоїть верба із росицею.
Ой хто ж цю вербу ізрубає,
А хто цю росу позбирає?
А Микола * вербу ізрубає,
Наталочка * росу позбирає:
Вербою воли поганяти,
Росою очі промивать.

1108. Ой ходила та Валюся по крутій горі
Та носила два персні на правій руці.
Вона тими перснями задзвонила,
Вона свою рідну неньку розбудила:
«Вставай, вставай, рідна ненько,
Годі тобі спать,
Бо вже мені із тобою не вік вікувать.
Останню ніч в суботоньку переночувать,
Останній день в неділеньку
Та й переднювать».

1109. «Кам'янеє серденько,
Чого сидиш, не заплачеш,
Чом неньки не жалуєш?»
«Мене ненька не жалувала,
Молодою заміж дала,
Молоду, не виростивши,
Робити не навчивши».

«Навчать Галочку люди,
Жаль тобі, ненько, буде».

1110. «Братіку ріднесенький,
Сядь же ти коло мене,
Чи не зрадиш же ти мене?»

«Зрадю, сестрице, зрадю,
Я тебе запровадю.

Там добре буде,
Сніданнячка не буде.

Обід з-під полудня,
А вечеря з півночі.

Самі сядуть вечеряти,
Тебе пошлють по воду.

Тебе пошлють по воду
До кам'яного броду.

Поки води принесла,
То й вечеря одійшла.

— Подай, невістко, пити
Та ставай ложки мити».

Помила, попрятала,
Сама сіла заплакала.

Якби матінка знала,
То й вечерю прислала

Коницями, лисицями,
Братіками, сестрицями.

1111. «Посію я жито
Та й попід горою.
Ой чи буде жалко
Вам, мамо, за мною?»

«Чи жалко, не жалко.
Само серце в'яне.
А хто ж мене, доню,
На старість догляне?»

«Покидаю, мамо,
На меншого брата,
Буде ж у вас, мамо,
Невесела хата.

Буде ж у вас, мамо,
Невесела хата,
Не будуть ходити
Хлопці та дівчата.

А до мене хлопці
Щовечора ходять,
Коні воронії
За поводи водять,

Коні воронії
Та всі сивогриві,
Хлопці молодії
Та всі чорнобриві».

1112. Ой у садочку
На любисточку } 2
Щебече соловейко.
Слухай, Марусю,
Слухай, дівочко,
Кличе тебе батечко.
«Ой нехай кличе —
Не докличеться,
Не його робітниця.
Поклала ключі,
До шлюбу йдучи,
В світлоньці на віконці».
Прийшов батенько
Ключики брати,
Став дочку споминати:
«Десь моя дитина,
Люба та мила,
Що ці ключі носила».

1113. Суха береза в печі палала,
Свекруха лиха вогонь залила,
Щоб я, молода, не вечеряла.
Заснула я сон, як місяць зійшов,
Заснула другий, як милий прийшов:
«Чи ти, мила, спиш,
Чи ти так лежиш?»
«Я, милий, не сплю,
А я й так лежу,
Про своє життя думу думаю».

1114. Туман налягає, дощик накрапає,
Рідная дочка матусю благає:
«Віддай же мене, моя матусенько,
Де весело жити, де добре їсти-пити
І гарно ходити».
Мати головою хитає, дочці отвічає:
«Не віддам тебе, та моя дитино,
Де весело жити.
Вони будуть їсти, вони будуть пити,
А ти, моя донько, за тою роботою
Будеш голосити».
Не послухалась донька та свою матусю,
Знялась, та й полетіла, і в багатство сіла.
Вже проходить рік, вже проходить два,
А дочки не чути,
А на третій рік донька посивіла
І зробилась сивою зозулею:
Знялась й полетіла.
Прилетіла й край віконця у матері сіла.
Сіла на віконці та стала кувати.
А вона кує та розказує,
Як її живеться, хто з неї сміється.
Мати у віконця сльози витирає,
А її менший син рушницю заряжає,
Рушницю прочищає, матері питає:
«Дозвольте мені, та моя матусю,
Цю зозулю вбити.
Нехай не кує, а хай сміється,
Та не розказує, як її живеться».
«Не дозволю я, та мій синоньку,
Цю зозулю вбити.
Нехай же кує та розказує,
Як на світі жити».

1115. Ой в городі криниця безодна,
А в тій криниці водиця холодна.
Туди пішла молодої мати
Холодної водиченьки брати.
Та старенька не нахилиться,
У криницю не подивиться,
Не повнії відра набирала,
Дорогою слізьми доливала.

1116. Ой матінко моя!
Уже ж я не твоя,—
Свекрова, свекрушина,
Коли тобі докучила, (2)
Од себе одлучила.

1117. А Іванко у тестенька та мед-вино п'є,
Попереду соколонька додомоньку шле:
«Лети, лети, соколоньку, ой додомоньку,
Дай моєму та батеньку ой ізвістоньку,
Нехай двори, частоколи ой обмітає,
Нехай столи тесовії ой застилає,
Та нехай кубки золотії ой ісповняє,
Нехай свічі до півночі ой не згасають,
Та нехай мене, молодого, ой дожидають,
Ни сам же ж я та прибуду — із жоною,
А з вашою ой та слугою».

в) Молода здає дівування, прощається з дружками

1118. Ой ти, Миколо-козаче,
Чого твоя Валя плаче?
Чи ти її та й не любиш,
Що ти її не голубиш?
Чи ти її не товариш,
Що ти її не забавиш?

1119. На добраніч, подружечки,
Бо я вже йду,
Вже до вас я на вечірки не прийду,
Пішли мої вечірки за ріки,
А я піду до свекрухи навіки.

1120. Та прощай, прощай, сестро наша,
Вже ми ідемо,
Вже ми твоє гуляннячко
Собі беремо.

Більш не будем
Під віконце підбігати,
Та більш не будем
Та Уляни викликати.

Та прощай, прощай, та Уляно,
Сестро наша,
Тепер уж ми не твої,
Ти не наша.

1121. Прощай, прощай, да Оленочко,
Сестра наша,
Колись була подружечка,
А тепер ми не твої, ти не наша.
Гу-гу-у-у-у!..

1122. «На добраніч, товаришко,
Бо вже ми йдемо,
Вже ми твоє дівування
Заберемо».
«Беріть моє дівування,
Не сваріться,
Як вийдете за ворота,
Поділіться».

1123. Жаль нам, Оленочка, на тебе,
Що ти нас звала до себе,
Розлука наша з тобою,
Як із рідною сестрою.

Ой лучче було б не знаться,
Як нам з тобою розстаться.
Гу-у-у!..

1124. Жаль мені, товаришко,
На тебе,
Що ти мене запросила
До себе.
Тепер мені розлука
З тобою,
Як із рідною сестрою.
Ти мене запросила
З калачом.
Я йду від тебе
Із плачом.

1125. Ой жаль же нам, подруженько, за тебе,
Що ти збирала до себе.
До тебе ішли скачучé,
Од тебе йдемо плачучé.

1126. Брала Олена льон, льон,
Висилала дружечок вон, вон,
Нащо було брати,
Як вон висилати?
Гу!..

1127. Розкотіться, кислиці,
Розійдемося, сестриці,
Розлука нам з тобою,
Як із рідною сестрою.

1128. Ой спасибі, товаришко,
Що ти лєнту дала,
Отепер я буду знати,
Що товаришка була.

Буду тебе, товаришко,
На весілля просити,

Будеш у мене, товаришко,
Коровай місити.

1129. Ой скочила качечка із порога,
Оставайся, Зіночко, здорова,
А як живі будем,
Тебе не забудем.

1130. Старшая дружечко,
Відсунь віконечко!
Погляди на сонечко!
Коли єще рано,
То ще же погуляйте;
Коли ж уже пізно,
Розійдемося різно.

1131. Час і пора
Старшій дружці з підстаршою
З-за стола.
«Ще ж рано, ще погуляєм,
Ще ж зірочка вечірняя не зійшла».

1132. Зеленая та розмарочка, (2)
Вже Маруся не товаришка.
Вже не буде із нами гуляти,
Бо вже буде чоловіка мати.
Вже не буде із нами ходити,
Бо вже буде чоловік бити.

1133. Неметена стежечка, неметеная,
Старша дружка неведеная.
Ми ту стежечку прометемо деркачами,
Проведемо дружку з паничами.

1134. Не за тим дружки прийшли,
Щоб сами з хати вийшли,
Дайте їм гайдученьків,

Щоб вели під рученьки,
І скрипку, цимбали,
Щоб хорошенько грали.

1135. «Прощай, прощай ти, Марусю, сестро наша,
Тепер же ми не твої, ти не наша!
Прощай, прощай, та Василько,
Ти, братіку наш!
Пускай, пускай та Марусю гуляти до нас».
«Ідіть, ідіть, подружечки, з-під віконця,
Бо не піде та Маруся до схід сонця».

1136. Казала мні мати
Горішків нарвати.
Висока ліщина —
Не можу дістати.

Висока ліщина,
Жовтії горішки.
Бувайте здорові,
Мої товаришки.

1137. Гримнула корова з порога,—
Оставайся, дівчино, здорова,
Гримнула корова без ріжок,—
Оставайся, дівчино, без дружок.

1138. Гримнула корова з порога,—
Оставайся, дівчино, здорова,
Гримнула корова з рожками,—
Оставайся, дівчино, з свашками.

1139. Ішли ми лугами,
Калину ламали,
Тепер тобі, дівко,
Не гулять із нами.

1140. Встаньте, дружечки,
Підведітеся
Та ще й низенько
Поклонітеся:
Сватові, свасі
Ще й його дочці,
Куховарочці
За солі посолину,
За хліба половину,
За ягоду кругласку,
За його добру ласку. } 3

1141. Да роди, боже, жито,
Як очерет, високе,
На стебло стеблистеє,
На колосок колосистеє,
Щоб наші молодії мали,
Навстоячки жали.

1142. Розкотітеся, кислиці,
Розійдітесь, сестриці,
Нехай сідають молодиці.

Розкотітеся, дрібнії,
Нехай сідають рідні.

Світилки:

1143. «Ой вибродь, вибродь,
Ясний місяцю, з хмари.
Ой вибирайся,
Молода Марусю, з нами».
«Ой рада б же я
З вами вибиратися,—
Ненька старенька,
Жаль мені покидати,
Сестра маленька,
Нікому шмаття прати».

г) Дружчини. Після дружчин

1144. До дружки, до дружки,
Мої подружки,
Та на сирянії,
Та на маслянії
Пиріжки.

1145. До дружки, бояри, до дружки,
Хорошая вечеронька [у дружки],
Зарізав же батенько тетерю,
Зготовила матінка вечерю,
Зарізав батько тетерицю,
Зготовила матінка вечерицю.

1146. Заколов батенько кабана,
Заколов братічок порося,
Зарізала сестриця телицю,
Зарізала матінка тетерю,—
Просила боярів на вечерю.

1147. Метена стежечка, метеная,
Куда наша дружечка ведена!
Старшая дружечка промела,
До себе бояр повела,—
З скрипками і цимбалами,
З хорошими боярами!
З скрипками, з дудочками,
З хорошими дружечками.

1148. Тихо, бояри, дружку ведіте
Та на її сорочки не порвіте,
Бо на її сорочка шовкова,
Що пошила матінка учора.

1149. Широкая кладка на воду,
Хорошая дружка на вроду,
А ще краща її мати,
Буде дружок частувати.

1150. Світи, мати, свічку!
Ведуть твою дочку
З скрипками, з цинбалами,
З хорошими боярами,
З скрипками, дудочками,
З хорошими дівочками.

1151. Я дружечку люблю,
До дружечки піду,
А в дружечки, в голубочки
Зеленая орішина на дворі.

1152. Сир їли, сир їли,
Зуби поліпили;
Да коли б порося,
Печена ковбаса,—
Ще б їли.

1153. Як були ми в дружки,
Їли ми пиріжки;
Хоч вони гречані,
Дружечки звичайні,
Хоч вони яшнесенькі,
Дружечки пишнесенькі.

1154. Старшая дружечко,
Подивися у віконечко,
Чи високо [сонечко:
Якщо іще] рано,
То ще й погуляймо;
А як уже пізно,
Розійдемось різно.

1155. Спасибі за дружку,
За її послушку,
Хоч не вміє співати,
Так уміє танцювати.

13. МОЛОДУ ЗАБИРАЮТЬ (ЗАБРАЛИ) ДО МОЛОДОГО

1156. Ненько моя, та й не гай мене,
До свекрухи виряжай мене,
Бо там гора кременистая,
А свекруха норовистая.
Куди піду — слід переміряє,
А що скажу — то й переговорить,
Хату мету — то й перемітає,
Ложки мию — то й перемиває.

1157. Десь я в тебе, пані матко,
Не дитятко,
Що ти мене протів нічки
Та шлеш прічки.

Дай же мені провідника
Хоч братіка.
Дай же мені провідничку
Хоч сестричку.

Нехай вони будуть знати,
Де я буду цю ніченьку ночувати:
Чи в полі, чи в дорозі, чи в діброві,
Чи з молодим Силифоном у коморі.

1158. Де стояли верби,
Тепер пень,
Давай, свату, доненьку,
Бо вже день.

Де стояли калиноньки,
Тепер пні,
Давай, свату, доненьку,
Бо співають півні.

1159. Клен цвіте, розцвітається,
Брат сестри да питається:
«Куди, сестро, собираєшся?»

«Од вірної да родиноньки
До вірної да дружиноньки».

1160. Ой темно, темно, темненько,
На дворі-бо як повненько.
То ж не бояри — торгівці,
Торгують, купують Дунечку.
Одсунула да Дунечка оконце,
Кликнула батенька на словце:
«Дорожися, батенько, дорожися,
Сімсот червонців запроси,—
За білиї калачі оддаси».

1161. Не гнівайся, моя матінко, на мене,
Що я кидаю зеленую руту на тебе.
Як буде зеленая рута в'янути,
Будеш мене споминати.

1162. Ступила молоденька з порога
Та й каже: «Бувай, моя мамко, здорова!
Та не плач же, моя мамко, за мною,
Бо не все я забираю з собою...
Лишаю тобі дрібні сльози по столу,
Та й лишаю да й слідочки по двору,
Та й лишаю своє зілле в городочку —
Та й на свою рідненьку мамочку.
Та хто буде моє зілле поливати?
Буде поливати рідненька мати
Ранніми та й пізніми зоречками
Та й своїми дрібненькими сльозочками.
Та дай же, моя мамко, мені соколєтко,
Щоби воно раненько щебетало
Та й би мене пробужало:
Бо свекруха — не мамочка,
Та й не встане, та й не збуде;
Але пійде до сусіди та й посуде,
Та моєму сердечку жаль буде!»

1163. Не жалій, матінко, за мною —
Не беру нічого з собою,
Тільки пару хліба зі столу,

Та бувай, матінко, здорова!
Та залишаю тобі, матінко,
Праник коло хати,
Та як підеш на річку прати,
Та будеш мене, матінко,
Споминати!

1164. Сперечилися дві лебедойки,
Через Дунай пливучи.
Заплакала ся молода Марисийка,
Од матінки ідучи:
«Мамцю моя рідненькая,
То же-сь ми не щирейка,
Даєш мя пріч
Під темну ніч
За ліси темненькії,
За води глибокії.
Бувай здорова, матінко моя,
Ни буду тя слухати.
Бувай здорова, матінко моя,
Ни буду тя вмітати.
Будьте здорові, коровойки,
Ни буду вас доїти.
Бувайте здорові, волойки,
Ни буду вас гонити.
Бувайте здорові, телята,
Ни буду вас поїти.
Ни плач, матінко, за мною,
Ни беру я все з собою,
Лишаю ти слезойки на столі,
А слідойки по оборі».

1165. Ходит тещейка по двору,
За нев зятейко посполу:
«Ти, тещейко, матінко моя,
Що ж ти ми подаруєш?»
«Ой дарую ти, дарую,
Чотири воли годую».
«За тото ти ни дякую».

Ходит тещейка по двору,
[За нев зятейко посполу:
«Ти, тещейко, матінко моя,
Що ж ти ми подаруєш?»]
«Ой дарую ти, дарую,
Я ти вівці рихтую».
«За то ти ни дякую».

Ходит тещейка по двору,
[За нев зятейко посполу:
«Ти, тещейко, матінко моя,
Що ж ти ми подаруєш?»]
«Ой дарую ти, дарую,
Свою доню ти годую».
«Тещейко, матінко моя,
За тото ти дякую».

1166. «Дали-сьте нам дівку,
Дайте нам постівку.
Сонійко над горами,
Бир ся, дівко, з нами».
«Як я маю з вами брати,
Мені би ся рахувати,
Що ми має отець дати:
Чотири воли в ярмі,
Чотири корови з телятьми,
Дві овийки з ягнятьми,
Дві подушки шовкові,
А третю перину
Під маленьку дитину;
І коня вороного
Під пана молодого».

1167. Та вставай, мамко, з печі,
Бери коновки на плечі
Та іди по воду,—
Беремо ти вігоду.
Та вставай, мамко, з печі,
Бери мішок на плечі
Та іди по глину,—
Беремо ти дитину.

Світилки:

1168. Ой дайте нам, дайте,
Що ви обіцяли:
Дві раденці шовкових,
Дві подушки пухових;
Мальовану скриню,
Марусю господиню.

Хатні:

1169. Крапни, дощику, з неба!
Кому подушок треба?
Хто на них буде спати,
Той буде викупляти.

1170. Наша молода
Така, як ягода,
Пір'ячко драла,
В подушечки клала,
В подушечки клала,
З котом гралася.
В неї подушки,
Мовби пампушки,
В неї коверці —
Самі заберці.

Світилки:

1171. Виряжай нас, мати,
Виряжай!
Що маєш дати,
То те дай!
Буде повна скриня,
Буде дочка господиня.
Буде повна бодня,
Як робити годна.

1172. Наша молода,
Як ягода,
В неї верені —
В неї подушки,
От як пампушки!

1173. Скриня моя дубовая,
Куди ти наготовлена,—
Чи в ліс, чи в діброву,
Чи до свекра в комору?

1174. Беремо дзестря, беремо скриню,
Берем Наталочку за господиню. (2)

Беремо бочки, аж до боднаря,
Берем Василька за господаря. (2)

Василько ходив, Наталку любив,
Василько Наталці кульчики купив. (2)

Наталка Василька вірно любила,
Наталка Василькові сорочку зшила. (2)

Ой шила, шила, ще й зарубила,
Його любила, ще й цілувала. (2)

Василько Наталку вірненько любив,
Василько Наталці капчики купив. (2)

Ой купив, купив, та ще й торгував,
Вірненько любив, личко цілував. (2)

1175. Свічечка палає,
Батько дочку лає:
«Не йди прічки
Та проти нічки
На всю ніч».
«Свічечка погасне,
А батенько засне,—
Таки піду прічки,
Таки піду пріч
На всю ніч».
Свічечка палає,
Мати дочку лає:
«Не йди [прічки
Та проти нічки
На всю ніч».
«Свічечка погасне,
А матінка засне,—

Таки піду прічки,
Таки піду пріч
На всю ніч»].

1176. Прощай, прощай, Дунечка, сестра наша,
Ми не твої подруженьки — ти не наша.
Сідай, сідай, да Дунечко, на воза,
Покидай батькові нарови:
Первий наров — гуляння,
Другий наров — дівування,
Треті нарови — досвітки.

1177. Ой пам'ятай, Івасю,
Даємо тобі Ганнусю:
Як буде зимна рóса,
Щоб не ходила боса,
Як буде завéруха,
Щоб не ходила без кожуха.

Хатні молодиці:

1178. Пам'ятай же, Іване,
Даєм тобі Марусю:
Щоб боса не ходила,
Горшком води не носила;
Щоб не були вікном двері,
Щоб не лягла без вечері.

Хатні:

1179. Там ворона рака носила,
А тещонька зятя просила:
«Ой зятю, зятьочку,
Та шануй мою дочку!
Та не бий її!
Та не лай її!
Та не буди її рано,—
Молодую заміж дано».

Хатні:

1180. Панове сватове,
Просимо вас!
Залетіла перепілка
Наша до вас.
Не бийте її,
Не лайте,
За гостя свого
Приймайте.

Світилки:

1181. Ой як буде перепілка
Добрая в нас,
Буде вашій перепілці
Добре у нас.

А як буде перепілка
Літати,
Будем її крилечка
Втинати.

1182. Тепер мені не ходити,
Куди я ходила.
Тепер мені не любити,
Кого я любила.

Тепер мені не ходити
У ліс по горішки.
Тепер мені не стояти,
Де дівочі смішки.

Тепер мені не ходити
У ліс по опеньки.
Тепер мені не стояти,
Де ті витребеньки.

1183. Ластівки з стріхи
Трусять солому,
Свашечки любі,
Час нам додому.

Бо нам із дому
Так наповіли,
Щоб ми в сватів
Довго не сиділи,
Бо нам із дому
Так наказали,
Щоб ми в сватів
Зовсім не сідали.

1184. Уже возиченьки позавертали,
Уже кониченьки позапрягали,
Тіко сісти та поїхати.
Велів батенько вівса дать,
А кониченькам постоять,
Поки ввійде матінка із саду
Та й до мене на пораду.

1185. Де б я не ходила,
Де б я не була,
Я своїй матусі кланяюся.

Дякую тобі, мамо,
Що будила мене рано,
Більше не будеш, більше не будеш.

Де я б не ходила,
Де б я не була,
Я своєму брату кланяюся.

Кланяюся тобі, брате,
Що виводив мене з хати.
Більше не будеш, більше не будеш.

Де б я не ходила,
Де б я не була,
Я своїй сестриці кланяюся.

Кланяюся тобі, сестро,
Що навчила косу плести,
Більше не будеш, більше не будеш.

Де б я не ходила,
Де б я не була,
Я своїй вишні кланяюся.

Кланяюся тобі, вишне,
Що стояла така пишна,
Більше не будеш, більше не будеш.

Де б я не ходила,
Де б я не була,
Я своїм воротам кланяюся.

Кланяюся вам, ворота,
Що стояла хло́пців рота,—
Більше не буде, більше не буде.

1186. «Сідай, сідай, кохання моє,
Бо чекає підвода твоя —
Штири коні йа в поводі,
Плакання ти не поможе,
От тепер ти моя». (2)

«Я не маю з вами засідати,
Бо я маю татку дзєнькувати.
Ой дзєнькую я вам, татку,
Що будили мене зранку,
А тепер не будеш». (2)

«Сідай, сідай, кохання моє,
Бо чекає підвода твоя —
Штири коні йа в повозі,
Плакання ж ти не поможе,
Аж тепер ти моя». (2)

«Я не маю з вами засідати,
Я ще маю мамці дзєнькувати.
Ой дзєнькую я вам, мамко,
Що чесала-с мене зранку,
А тепер не будеш». (2)

«Сідай, сідай, кохання моє,
Бо чекає підвода твоя —
Штири коні я в повозі,
Плакання ж ти не поможе,
Аж тепер ти моя». (2)

«Я не маю з вами засідати,
Я ще маю браттям дзєнькувати,

Ой дзенькую я вам, браття,
Що-сьте дали файне плаття,
А тепер не дасте». (2)

«Сідай, сідай, кохання моє,
Бо чекає підвода твоя —
Штири коні я в повозі,
Плакання ж ти не поможе,
Аж тепер ти моя». (2)

«Я не маю з вами засідати,
Я ще маю сестрам дзенькувати.
Ой дзенькую я вам, сестри,
Що-сьте дали файні дзестри,
А тепер не дасте». (2)

«Сідай, сідай, кохання моє,
Бо чекає підвода твоя.
Штири коні у повозі,
Плакання ж ти не поможе,
Отепер ти моя». (2)

«Я не маю з вами засідати,
Я ще маю порогам дзенькувати.
Ой дзенькую вам, пороги,
Що збивали хлопці ноги,
А тепер не будут». (2)

«Сідай, сідай, кохання моє,
Бо чекає підвода твоя —
Штири коні у повозі,
Плакання ж ти не поможе,
Отепер ти моя». (2)

«Я не маю з вами засідати,
Я ще маю приспам дзенькувати.
Ой дзенькую вам, приспи,
Що сідали парубки,
А тепер не будут». (2)

1187. Ой запрягайте батькові коні,
Все щирі, воронії.
Батькові коні із двора не йдуть,

Все жалібненько іржуть.
Ой запрягайте свекрові коні,
Все щирі, воронії.
Свекрові коні із двора ідуть,
Все веселенько іржуть.

1188. Садись, Анютко, на той віз,
Щоб тебе кониченько не довіз,
Щоб отесоньки порвались,
Щоб нам Анютка осталась.

1189. Рубайте тополю,
Встеляйте дорогу
Од неньки до неньки
Ганнусеньці молоденькій.

1190. «Коні мої воронії, (2)
Потолочте зілля моє. (2)

Най воно си не лишає (2)
Мої мамці та й на жалі. (2)

Кілько мамка в город гляне, (2)
Кілько мамці серце в'яне». (2)

«Та де ж тота дитиночка, (2)
Що це зілля посадила? (2)

Що це зілля посадила (2)
Та й на жаль мені лишила». (2)

1191. Бувайте здорові,
Мальовані пороги!
Хто ж вас буде малювати,
Як піде малярка з хати?

1192. Бувайте здорові, рідніï пороги,
Ой де походжали мої білі ноги!

Бувайте здорові, мої рідні мамо!
Ой хто ж вас теперки без мене догляне?
Бувайте здорові, мої рідні тату!
Ой хто ж вас без мене буде доглядати?
Бувайте здорові, митренькії [1] люди!
Уже мене більше між вами не буде.
Бувайте, бувайте та не забувайте:
Добром, а не лихом мене споминайте!
Бувайте здорові, рідніі пороги,
Ой де походжали мої білі ноги!

1193. Скочила Галочка з порога —
Оставайся, матінко, здорова!
Полетіла Галочка чорненька —
Оставайся, матінко рідненька!

1194. «Ой дай мені, ненько моя, провідника, хоть братіка!»
«Єсть у тебе, доню моя, провідники — два діверки».

«Ой дай мені, ненько моя, провідницю, хоть сестрицю!»
«Єсть у тебе, доню моя, провідниці — дві зовиці».

1195. Місяць дорогу освітив,
Брат сестрицю випроводи́в.
«Оце тобі, сестро, дорога,
Іди до свекра здорова,—
І будь здорова, як вода,
І будь багата, як земля,
І будь красива, як роза».

1196. Роди, боже, худобу
Жирную та рогатую.
Веде син невістку,
Молодую та багатую,—
І скриню, і перину,
Ще й до хати господиню.

---

[1] Люди з села Дмитренки. *(Приміт. упоряд.).*

1197. Переїхали поле,
Да постойте, бояре, } 2

Попитаймо дівочки,
Чи не жаль матьоночки? } 2

«Ой жаль мені, нудно,
Да вернутися трудно. } 2

Вернулася б я додомоньку,
Да боюся поговороньку. } 2

Будуть батька судити,
А свекорка хвалити». } 2

1198. По тину новенькому,
По мураву зелененькому,
Там ходила да голубонька,
Туда їхав молодой Василько,
Поймав да голубоньку,
Заложив да за шубоньку.
Привіз додомоньку,
Пустив додолоньку.
«Та ти мила, татку, голубка?»
«Тобі, синку, мила,
Аби мені діло робила».

1199. Вигрібай, мати, жар, жар,
Коли тобі дочки жаль, жаль,
Кидай у піч дрова,
Оставайся здорова,
Кидай у піч тріски,
Дожидай собі невістки.

1200. Їхав Іванко полечком,
Вирізав дві різки з дерізки,
Вдарив коників під жижки:
«Біжіть ви, коники, все ристю
До мого батенька з користю».

1201. Ой кувала зозулечка на калині,
Тяжко буде привикати на чужині. (2)

Ой кувала зозулечка на загаті,
Тяжко буде привикати в чужій хаті. (2)

1202. Оглядися, мати,
Чи вся сім'я в хаті?
У горшку щербина,
Нема в хаті челядина.

1203. «Зажди, зятю, хоць годиночку,
Хай надивлюсь на дитиночку».

«Не день, не два, не годиночку
Ти дивилась на дитиночку.

Наостанку не надишешся,
За годинку не надивишся».

1204. «Ой зятеньку, мій синоньку,
Зажди мені хоть годиноньку,

Зажди мені хоть годиноньку,
Хай подивлюсь на дитиноньку».

«Як ти хтіла дочку мати,
Було її замуж не оддавати,

Було її замуж не оддавати,
Було її намалювати,

Повісити на одвірочку,
Наглядатись, як на дівочку,

Повісити та й на дашечку,
Виглядати, як на пташечку».

1205. Ой жаль мені, мій зятеньку, на тебе,
Що ти моє подвір'ячко розруйнував,

І що лучче і що краще, все забрав,
Тільки й осталося голе голянище,—
Старе кожушище.

1206. Мати дочки шукає
Із свічкою поза пічкою,
Та й не знайшла.
Та десь наша Пріся прічки пошла!
Та на тую гороньку крутую,
Та поз тую церковцю святую;
Та повіз тії улиці тісній,
Та меж тії зовиці пишній.

1207. Ой піду я до комори —
Скрині нема.
Ой піду я до світлоньки —
Дочки нема.
Ой гляну я на колочок —
Віночок.
Ой піду я за ворота — слідочок.
Золотії намиста забряжчали,
Туди моє дитятко помчали.
Сідай, братичку, на коня,
Доганяй сестрицю, бо твоя.
Доганяв братичок, не догнав,
Під собою кониченька загнав:
За музиками — не чути,
За боярами — не видно;
Зачув голосок, як її,
Аж у свекрухи в подвір'ї.

1208. Подивлюся на кілочок,—
Лиш віночок.
Подивлюся за ворота,—
Лиш слідочок.
Подивлюся на долину,—
Лиш верби,
Куди ж мою дитину
Повели?

1209. Цюру, цюру, мої курочки!
Нема мої та й рябенької,

Нема мої та й рябенької,
А донечки молоденької,

Нема мої білокрилої,
А донечки чорнобривої.

1210. У полі кониченьки заржали,
Нашу Валечку забрали,
Древливе полечко, древливе
Та на ягодки вродливе.

1211. Ой ви, сусіди,
Добрії люди!
Недобра годиночка!
Пішла від мене
Між чужі люди
Рідна дитиночка.
І годувала,
І доглядала,—
Помочі не діждала.
Ой піду ж бо я
В чистеє поле
Яреє жито жати,
Зайняла постать
Неширокую —
Нікому піджинати.
Ой сяду ж бо я
Та й полуднати,
Нема з ким розмовляти.

14. МОЛОДУ ВЕЗУТЬ (ПРИВЕЗЛИ) ДО МОЛОДОГО. ЗУСТРІЧ ІЗ РОДИНОЮ МОЛОДОГО

1212. Із руточки дві квіточки...
Ой піду я до світлоньки — дочки нема,
Піду до комори — скрині нема,
Вийду на двір — бачу слід.
Вийду за ворота, верби поросли,—
То ж мою дитиноньку повезли.

1213. Що вже батьку да полегшало,
Що в коморі да поменшало,
А свекрусі да погіршало,
Що в коморі побільшало.

1214. Виряжала мене мати, дівку,
Дала мені калинову квітку:
«Гляди, доню, щоб не загубила,
Щоб тебе чужа мати не била».

1215. До нас, невістко, до нас,
А в нас усе гаразд,
Сама діжа хліб пече,
А в хату вода тече,
А вітер повіває,
Світлоньку замітає.

1216. А вже скриня да й повезена,
Золотом помережена,
Краскою пошкарбована
Та Оксані * подарована.

1217. Наші коні та поковані, (2)
Колеса пошиновані,
Вози наші помальовані.
Грайте, коні, під нами,
Їдемо ми з панами!

1218. Місяцю рогатий,
Світи нам до милого хати,
Щоб ми не зблудили,
Молодого не згубили,
Місяцю-[ріжку],
Світи нам доріжку,
Щоб ми не зблудили,
Князя не згубили.

1219. Йшли-сьмо горі ледом,
Найшли-сьмо бочку з медом.
У ні чопок короткий,
У ні медок солодкий.
Гадат ся старостойка,
Як бочку розбити?
Розважат єго сванійка єго:
«Ни гадай ся, старостойко,
Недалеко поїдеме,
Спочивати будеме».

1220. Та гарчали селяне,
Гарчали,
А ми, крутобережці, мовчали,
Взяли Марушку, помчали.

1221. Ворони ви, ворони,
А ми шуліки.
Взяли Марусю
Навіки.

Гомоніли ви, свати, гомоніли,
А ми мовчали,—
Взяли Марусю
Та й помчали.

1222. Бережіться, ворітечка упали,
Ми у свата дочку украли.
Не кажіть нікому,
Повезем до дому.

1223. В лісі, в буковині,
На зеленій поляні,
Там бояре спочивали,
Нічійку ночували.
Межи ними молода
Всю нічку не спала,
Все бояр обужала:
«Вставайте д' горі, бояри мої,
Голос нас захожає.
Чи трубойка трубит,
Чи моя матінка тужит,
Же ся мнов не послужит.
Минула ї послужійка,
Біла кошулійка,
Вмітана світлойка,
Стелена постілойка.
Кошулю ї не випер у,
Світлойку не замету,
Постілойку не постелю».

1224. Ой сеї ночі аж до півночі
Наш Василечко не спав,
Наш Василечко не спав,
Оленку си підмовляв:
«Ти, Оленочко, сива зозулечко,
Забирай же ся з нами.
У нас гори все не такії,
У нас гори все крем'янії.
У нас трави не такії,
У нас трави все шовковії.
У нас поля все не такії,
У нас поля все ружовії.
У нас кернички все не такії,
У нас кернички все медянії.
У нас садки все не такії,
У нас садки все терновії.
У нас верби оріхи родять,
У нас дівки у сріблі ходять».
Оленка молоденька
Цілу нічку не спала,
Цілу нічку не спала,
Пріч ся вибирала.
Їхали єдну гору,

Та й їхали і другу,
На третій горі
Стали си спочивати.
Стали си спочивати,
Коники попасати.
Коники попасати
Та й двоє розмовляти.
Оленка молоденька
Яла го ся питати:
«Де гори крем'янії,
Де трави шовковії,
Де трави шовковії
Та й де поля ружовії?
Де поля ружовії
Та й кернички медовії?
Де кернички медовії
Та й де садки терновії?»
Каже і Василечко:
«Уповім ти, Оленочко;
То ж поля ружовії —
Твої личка рум'янії,
Тото трави шовковії —
Твої коси жовтенькії,
А кернички медовії —
Твої губки солодкії,
А то садки терновії —
Твої очка чорненькії».
Оленка стала, задумалася
Та щиренько заплакала:
«Боже ж мій, боже, тепер каюся,
Що-м кепсько ізробила —
Маю таточка, як соколика,
То-м єго відступила.
Ой боже, боже, тепер каюся,
Що-м кепсько ізробила —
Маю матінку, як ластівочку,
Тепер-єм і лишила.
Хто ж із неї сорочечку випере?
Хто ж і тепер водиці винесе?
Хто ж і тепер постілочку пристелить?
Хто ж і тепер світличку вимете,
Коли від неї донечка геть іде?»
Тож узяли Оленочку на коні,
Тепер їде за нев мамка в погоні:

«Я ти дам, зятечку, коня в сідельцю,
Лиш ми верни донечку ще в вінцю.
Я ти дам, зятечку, коня у сідлі,
Лиш ми верни донечку ще в сріблі.
Я ти дам, зятечку, коня в злоті,
Лиш ми верни донечку ще в цноті».
«Я не хочу коника в сідельці,
То вже моя Оленка у вінці.
Я не хочу коника у сідлі,
То вже моя Оленка у сріблі.
Не хочу я коника у злоті,
Бо то моя Оленочка у цноті».

Світилки дорогою:

1225. Місяця не видно,
Дороги не знати.
Бідна моя головонько!
Де ми будем ночувати?
Де ми будем ночувати?
Що ми будем вечеряти?
Будем ночувати
В зеленій долині.
Будем вечеряти
Кавуни та дині.

1226. Тупу, матінко, тупу!
Ведемо тобі ступу.
Хто на ню буде лізти,
Той буде кашу їсти.

1227. Чи мала, ненько, звістку,
Що ведемо невістку?
Невістка коло хати,
Готуй нам вечеряти.
З дальньої доріжечки
Потомили ніжечки.

1228. Ой матінко-утко!
Ворочайся хутко,

Ворочайся швиденько,
Невісточка близенько.
Ворочайся худійше,
Невісточка близійше.
Із хати в комору —
Невісточка коло двору.

1229. Ой матінко-утко,
Ворочайся прудко,
Бо вже сонце низесенько,
Невісточка близесенько,
Уже сонце в повній рожі,
Невісточка на порозі.

1230. Ой в печі палає,
Мати хліб сажає;
Надіється користочки
З молодой невісточки.

1231. Вийди, мати, за ворітечка,
Приляж ек дорозі,—
Чи не стогне да доріженька,
Чи не шумить зелена діброва,
Чи не везуть да паняночки,
В сьому дворі да хазяєчки?

1232. Пустіть, свахо, в хату,
Нас тут не багато:
Четверо та шестеро,
Разом буде десятеро.

1233. Приїхала пані
В червонім жупані:
Дивітеся, люди,
Що з сії пані буде.

1234. Ми свої коники потомили,
Поки сю звірину уловили,

Ми свої коники підірвали,
Поки сю паню піймали.
Беріте, бояре, паперини,
Та не випустіте звірини.

1235. Вийди, мати, з віком,
Даруй дітей довгим віком:
Одно рожденное,
Друге сужденное.

1236. Вийди, матюнко, погляди,
Що тобі бояре привезли:
Привезли скриню і перину,
Молодую Мар'єчку-княгиню.

1237. Ой вийди, мати, огляди,
Що тобі буяри привезли:
Чи вівцю, чи ярку,
Чи невістку-коханку;
Чи вівцю, чи ягницю,
Чи невістку-молодицю.

1238. Топи, мати, грубу,
Ведем тобі невісточку любу;
Хоч люба, не люба,
Якби тепла груба,
Хоч багата, не багата,
Якби тепла хата.

1239. До свекрухи йдемо, (2)
Невістку ведемо:
Високу, як ялина,
Червону, як калина,
Високу, як ялинонька,
Червону, як калинонька.

1240. Та й солодке молоко,
Та й солодка каша.

Тішилися в молодого:
«Молода вже наша!»

1241. Калиновий мосте,
Гнися, не вломися.
Молодая ти Ликеря *,
Не плач, не журися;
Не плач, не журися,
Свекрусі низенько поклонися.

1242. Свекрухо, свекрухо,
Не вивертай кожуха,
Не вивертай кожуха
До чужої дитини.

1243. Оце тобі, мати,
Чужая дитина,
Обувай її, зодягай її,
Куди хоч, посилай її —
На річку по воду
Ще й до свого роду.

1244. Свекрухна невіхні бажала,
До купки пиріжки складала,
До купки, пиріжки, до купки —
Для своєї невіхни-голубки.

1245. Невістко наша жаданая,
Сім літ ми тебе ждали,
Сім літ плаття не прали,
А все нагору скидали,
Коли тебе дожидали.

1246. А я плаття да не боюся,
Під платтям я не зігнуся:
Я, молоденька,
Попрати раденька.

Заберу плаття в рядно,
Поперу його ладно.

1247. Звідуются луги
Рясної калинойки:
«Калинойко рясна,
Де ж ти виросла?»
«Виросла я в добриці
При студенейкій водиці».
Звідуются люди
Молодої Марисийки:
«Де ж ти виросла,
Же ти така красна?»
«Ой росла ж бо я, росла,
В своєй мамунейки,
Тяжко ни робила,
Солодкий медок пила,
Пшеничний хлібец їла,
А все-м білейко ходила.
Мене мати годувала,
Чей би з мене втіху мала».

1248. Тобі, мати, не журитися,
Тобі, мати, веселитися,
Тобі, мати, діжі не місити,
Тобі, мати, зовсім не топити.

Кидай у піч тріски,
Прийди за нами пішки,
Кидай у піч дрова,
Зоставайся здорова.

1249. Тобі, мати, не журиться,
Тобі, мати, веселиться.
Тобі, мати, хати не мести,
Тобі, мати, порядок вести.
Як топила, то й топитимеш,
Як варила, то й варитимеш,
Аби тая слава,
Що невістка стала.

1250. Слава богу, сина оженила,
Слава богу, невістки діждала,
Слава богу, невістки діждала.
Невісточко — переміничко,
Переміни моє ділечко!
Сюди-туди невісточку пошлю,
Сюди-туди повернуся,
Стоять ложки та під лавкою,
Позаросли та муравкою.

1251. Слава богу, сина оженила,
Слава богу, невістки діждала:

Тепер мені діжі не місити,
Тепер мені в печі не палити;

Тепер мені хатоньки не мести,
Тільки мені порадочок вести.

Як місила діжу,
Так місю,
Як мела хату,
Так мету.

Одна тільки тая слава,
Що невістки дочекала.

1252. Слава богу, сина оженила.
Слава богу, невістки діждала.

Сюди-туди невісточку пішлю,
А за нею та й сама піду,

Бо невістка — чужая дитина,
Та й боюся, щоб не заблудила.

1253. Слава богу, сина оженила,
Слава богу, невістку дождала.
Сама буду діжку місити,
Не буду невістку просити.
Сама буду хату мести,

Бо невістка не знає,
Куди сміття нести.

1254. Тепер я широка,
Ой тепер я висока.
Ой тепер я рада стала,
Що невістку я дістала.

І тепер я раденька стала,
На невістку всю роботу склала,
А невістка то туди, то сюди:
«Ти, свекрухо, як робила, то й роби,

А як будуть онучата,
То гляди.
Як приїдуть,
То сумочку наклади».

1255. Добрий вечір, сватове, панове, просимо вас,
Прилетіла наша утонька до вас.
Ви ж її не бийте, не лайте,
Ви ж її хорошенько приймайте.
Та посипте її сім'я,
Щоб привикла до вашого півня.

1256. Їхав Іванко мимо млин,
Він собі [галоньку ізловив],
Да й привіз її додому,
Да й пустив її додолу,
Посипав пшонця з рукавця,
Полив водиці з питунця:
«Не кишкайте, не колошкайте,
Нехай подзюбає,
До нас привикає».

1257. Роди, боже, гречку,
Чорную та рогатую.
Веде син невістку,
Хорошую та багатую.

1258. Тупу, тупу, коники, тупу,
Привезли в двір ступу,
В ступу товкача,
А в хату попихача.

1259. Ой ви, сусіди,
Добрії люди,
Щаслива годиночка:
Прийшла до мене
Та із вечора
Добрая дитиночка.
Ні годувала,
Ні доглядала —
Помочі дочекала.
Ой пішла ж бо я
В чистеє поле
Яреє жито жати,
Зайняла постать
Та й широкую,—
Є кому піджинати.
Ой сяду ж бо я
Та й полуднати,
Маю з ким розмовляти.

1260. «Батеньку ой мій,
Чи рад ти мені,
Чи моїй дружині?»
«Ой як я не рад,
Як привіз виноград,
Виноград — віточка,
А Анютка — дівочка».

1261. «Ой жалкую, мій батюшко, жалкую,
Ой що вибрав дружбиноньку не такую».
«Не я тобі, дитя моє, її вибирав,
За кого ти пожелала, за того й оддав».

1262. Летіла чорна галонька по полю,
Їде Степан * з дружиною до дому.
Приїхав під ворітечка — схопився,

Своїй матінці до ніг вклонився:
«Не гнівайся, моя матінко, на мене,
Що я приїхав з дружиною до тебе,
Прийми мене з дружиною до себе».
«Як будеш добрий ти, мій синоньку, до мене,
То прийму тебе з дружиною до себе.
То вона буде по нашому дворі ходити,
Нашу роботу робити».

15. КОМОРА. МОЛОДА ЗБЕРЕГЛА (НЕ ЗБЕРЕГЛА) ЦНОТУ ДО ШЛЮБУ

1263. Посилай, Марфичко, зовиці,
По свої родній сестриці.
«Ідіть же ви, сестриці, до мене,
Не буде сорому у мене».

1264. Нема, нема Марусі дома,
Поїхала в ліс по дрова.
Приїде з дровами,
Вона буде перед вами.

Нема, нема Марусі дома,
Пішла у луг по калину.
Прийде з калиною,
Побачиться з родиною.

1265. Дримливе полечко, дримливе
Та на ягідки вродливе,
Пішла дівчина ягід рвати,
Набравши ягід, лягла спати.
Прийшов Дмитро побуждать:
«Вставай, дівчино, досить спать,
Дарма подарунки дарувать,
Сорок рушників, дев'ять юбочок-хусточок,
Дев'ять дев'яток намиток».

1266. Била Олену * мати
Червоним дубцем з хати —
До комори спати.

1267. Хто хоче спати,
Ми вмієм постіль слати:
Соломки в головки,
М'ятки под п'ятки,
Щоб тепленько спатки.

1268. З калиночки дві квіточки...
В неділю раненько
Кличе Олену * батенько:
«Десь моя дочка люба-мила
По ягоди пішла.
Принесла ягід коробку
І калиноньці в подолку.
Учора було добре,
А сьогодні ліпше —
То принесеш ягід більше».

1269. Любая, милая мати
Послала дітей калини ламати,
Сама сіла на покуті з вірною дружиною,
Поки прийдуть з калиною.

1270. Ой світи, посвіти, та ясний місяцю, на дворі,
Ой щоб було видно нашим молоденьким в коморі.
Сидить же молода Марфичка на білій ложі та й сумує,
А її Іванко та в білоє личко та й цілує.
«Сй годі, годі, молода Марфичко, сумувати,
Ой нуте, нуте цвіт калиноньку ламати,
У подарочки та до батеньки посилати.
І в тебе батенько і в мене матінка та ріднепькі,
Ой вони будуть нашій звістоньці та раденькі».

1271. Ой казали митренськії люди,
Що Маруся недобрая буде.
Вона ж добра та добресечка,
Як калина червонесечка.

Добрая, добресечка,
Як рожа повнесечка.

1272. Де твоя, Парасю, китайка,
Що привезла учора од батька?
Та постели, Парасю, по двору
Своєму родові на славу.

1273. А в лузі калина (2)
Ввесь луг закрасила,
Доброго батька дитина
Ввесь рід звеселила.

1274. Ой ходила молоденька
Понад воду,
Визирала молоденька
Свого роду:
«Ой до мене, мій роде,
До мене,
Не будеш мати сорому
За мене».
Вийди, вийди,
Молоденька, із комори
Та покажи біле личко
І чорнії брови.
Не таке вже біле личко,
Як було,
Половина рум'янчика
Вже відбуло.

1275. Ходила качечка по точку,
Спасибі сваточку за дочку;
За кучеряву м'яточку
Та за червону калину,
За твою чесну дитину.

1276. Знати, свашечко, знати,
В котрій Маруся хаті:

Чебриком обсипано,
Калиною обтикано,
А лавки й прилавки
З червоної китайки.

1277. Калиночка — два цвіточки...
Ой меде, мій меде,
Зять тещеньку веде
Попід білу ручку
За хорошу дочку.

1278. З калиночки дві квіточки...
Ведуть тура в хату,—
Чи тура, чи турицю,
Чи хорошу молодицю.

1279. Темного лугу калина,
Чесного батька дитина.
Нічого й дивувати:
Така була її мати.
Запишіть у лейстри:
Такі були її тітки й сестри.

1280. Та підемо до дяченька,
Дамо дяку записати:
Чесна її була мати,
Пустимо листи в воду,
Чесного вона роду,
Та в чесний двір ввійшла,
Чесної слави зайшла.

1281. А наш Іванко —
Молодець!
Зрубав вишеньку
Під корінець.
Покотились ягідки
По столу —
Нашому батеньку
На хвалу.

1282. Не бійся, пенечко,
Не бійся!
В червоні чоботи
Узуйся!
Топчи вороги
Під ноги,—
Щоб твої підківки
Бряжчали,
Щоб твої вороги
Мовчали.
Топчи вороги
Під ноги,
Заслужила твоя дочка
Пироги:
Не житні — пшеничні,
На весь мир величні.

1283. Та казали вороги — люди,
Що Марфичка не чесна буде,
Аж вона чеснесенька,
Як рожа повнесенька,
Аж вона чеснійшая,
Як рожа повнійшая.

1284. Ой за ставом, за ставочком (2)
Пливуть качки в три рядочки.

Одна одну спереджає, (2)
Кожна собі пару має.

А я живу в божій карі, (2)
Не дав господь мені парі.

А дав мені гірку долю, (2)
Та й та пішла за водою.

Пливи, доле, ти водою, (2)
А я услід за тобою.

Та й сядемо, оддишемо, (2)
Дрібні листи напишемо.

Нехай батько не сумує, (2)
Нехай персня не купує,

Бо я й того не зносила, (2)
Під явором загубила,

Під явором — рокитою (2)
Із козаком Микитою.

Пливи, доле, за водою, (2)
А я слідом за тобою.

1285. Ой меде наш, меде,
Зять тещеньку веде
Та в болото кладе:
«Лежи, тещо, тут, тут,
Я виріжу прут, прут
Та буду тещу бити,
Що не вміла дочку вчити».

X

Понеділкові весільні пісні

1. ПОНЕДІЛОК.
НЕСУТЬ СНІДАТИ МОЛОДІЙ

1286. Метена юлочка, метена,
Куди Олена везена.
Там васильочки поросли,
Туди Оленочку повезли.
Гу!..

1287. В нас колеса пошильовані,
А коники всі поковані,
Ми ж до свата їдемо,
Сватів ми одвідаємо.

1288. Послала нас мати
Дочки одвідати.
Чи жива, здорова
Дочка чорноброва?
Гу-у-у-у!..

1289. Де нам тебе питати,
Де нам молодої шукати,—
Чи в шевлії, чи в лободі,
Чи з утятами на воді?
Гу-гу-у-у!..

1290. Ми до тебе, Анютко, ідемо,
Тобі снідати несемо.
Твого дворика не знаємо,
У сусідочок питаємо;
Нам сусіде сказали,
Що коло двора долина,
А в долині калина,—
Вийди, Анютко-княгиня!

1291. Да скучила Оленка, скучила,
У коміренці сидючи, у оконечко глядючи,

Своїх дружечок ждучи,
Гу-у-у-у!..

1292. Ой вийди та, Галю, вийди,
Не буде тобі кривди.
Вийди та на помості,
Частуй свої гості.

1293. Ой тихо, тихо Дунай воду хитає,
А ще найтихіше мати дочку питає:
«Ой скажи, скажи, моя донечко, звісті,
Чи давала тобі чужа матюнка їсти?»

«Ой нащо мене, моя матюнко, питаєш,
Ой хіба ж мене по личку не пізнаєш?
Якби я їла, то я б не змарніла,
Якби я пила, то я б весела була,
Якби я спала, то я б так не дрімала».

1294. Перед моїми ворітками
Розлилося да два дунаєчки,
Там Мелашечка руки мила,
З лебедями говорила:
«Ви, лебеді мої сизії,
Полетіть у мою сторону,
Накажіть ми моєму роду,
Чи я сюди да запродана,
Чи ми Василю завойована».

1295. Ой любая да милая мати,
Да й уміла ти дочку кохати:
Да такую да хорошую,
Да такую да пригожую,—
Як рожа повнесенька,
Всьому роду веселесенька.

1296. Що умная і розумная Олена була,
Вона свою червону наміть зберегла.
Розкинула червону наміть край двора:

«Нехай моя червона наміть має,
Нехай вся родина гуляє,
Нехай мене моя матінка не лає».
Гу!..

1297. Ой гаю, мій гаю,
Я в тобі часто буваю:
І травицю та підкошиваю,
І водицю та підношиваю.
Ой гай зелененький,
Весь рід веселенький.

Хатні:

1298. Повій, повій, вітроньку,
Через сіни в світлоньку
На наші свати мили,
Щоб вони їли й пили,
Щоб вони їли й пили,
Весело говорили.

1299. Що ми в свата та й поснідали,
Що ми ж свата та й провідали,
По двору ходили,
Свата звеселили.

2. МОЛОДИХ ВЕДУТЬ ДО РІЧКИ («МИТВИНИ»)

1300. Ідеме в дорогу
До чистого броду
По студенейку воду.
Звідує ся молода Марисейка
Свого газдейка,
Кади сходи до води:
«Ковале, ковалейку,
Ни сиди в беріжійку,
Укуй ми сокиройку,
Протяти полубойку

Водиці наспісляти
Личійко вмивати».
«Д' гати, дітойки, д' гати
Личійко вмивати.
Як єдно, так другоє,
Молоденьких обоє».

1301. Мили ся діти, мили,
Чей би здорові били,
То водов, то ледом,
То солодким медом.
Пазухами ся втирали,
Би ся шановали.

1302. Під вишнею, під черешнею
Мила невіста чаші:
«Ой чаші ж мої оріховії,
Удайтеся білейкії.
Хоть би-м вас мила
Та й перемила,
Свекриці не догоджу,
Бо свекриця — не рідна мати,
Все буде доганяти.
Велит мені пізнійко лечи,
Ранійко вставати,
Найменшій дитині
Водиці подати».

1303. Йдеме з чистого броду,
Несеме чисту воду
Межи челядойку молоду.
Зимна вода йде,
Добра згода буде.

1304. Випери, невісто, свекрові кошулі,
Випери ж ти сі на білім камені,
Сполочи ж ти ї на тихім Дунаю,
Висушиш ти ї на яснім сонійку,
Скачай же ї на тисовім столі,
На тисовім столі тисовим прайничком,—
В неділю ранійко зганяй го щирійко.

1305. Кропит невіста, кропит!
Де кропля води упаде,
Там пара волів стане.

1306. Зливай, невісто, воду
Свому свекрові,
Зливай їм щирійко,
Най си вмиє личійко.

Зливай, невісто, воду
Своїй свекриці,
[Зливай їм щирійко,
Най си вмиє личійко].

3. ПЕРЕЗВ'ЯНСЬКІ (ПРИДАНСЬКІ) ВЕСІЛЬНІ ПІСНІ

1307. Оце ж тії чоботи, що зять дав,
А за тії чоботи дочку взяв,
Чоботи, чоботи, ви мої,
Чом діла не робите ви мені?
Оце ж тії чоботи, що з бичка,
Чом діла не робите, що дочка?
На річку йшла — рипали, рипали,
А з річки йшла, хлипали, хлипали,
Чоботи, чоботи, ви мої,
[Чом діла не робите ви мені?]
Повісила чоботи на кілок,
Сама пішла гуляти у шинок,
Чоботи, чоботи, [ви мої,
Чом діла не робите ви мені?]
Вернулась я, старенькая, із шинка,
Дарованих чобіточок вже нема,
Чоботи, чоботи, ви мої,
Чом діла не робите ви мені?

1308. Покотю я коновочку
По жовтім пісочку,
Дякую вам, грешні свашки,
За цю співаночку.

Йа ви мені заспівали,
А я розспіваю,
Най не кажут люди добрі,
Що я журу маю.

Йа що маю заплакати,
А я заспіваю,
Най не кажут люди добрі,
Що я журу маю.

1309. Молодий молоду
Посадив на льоду,
Ой лід тріщить,
І вода хлющить.

Ой вода хлющить,
Молода кричить.
Уставай, молода,
Бо холодна вода!

1310. Ой сапала буряки,
Червоная гичка,
Вчора була дівчинонька,
Нині молодичка.

1311. Кобила вербу везла,
Хіврона в ноги змерзла.
Ведіть її до хати,
Будем відігрівати.
Чи кобилу здорову,
Чи Хіврю чорноброву?
Хіврона нагрілася,
Кобила наїлася.
Запрягайте у сани,
Поїдем у придани.

Свати:

1312. Дивні люди запорожці:
Не бачили попа зроду.
Побачили цапа з бородою.

Іден каже: «Оце, браття, й є піп».
Другий каже, що борода довга.
Третій каже: «Це так подобає».
Дивні люди запорожці:
Не бачили попаді зроду.
Побачили чаплю на болоті.
Іден каже: «Це, браття, попадя».
Другий каже: «Дуже довгі ноги».
Третій каже: «Це так подобає».
Дивні люди запорожці:
Не бачили печінки зроду.
Побачили в степу головешку.
Іден каже: «Це, браття, печінка».
Другий каже: «Коли ж дуже чорна».
Третій каже: «Це так подобає».

1313. Якби я добра жена,
То сиділа б я дома,
Під сію метелицю
Пряла б я куделицю.
Тепер же я догулялася,
Пелиночка розірвалася
І ззаду, спереду,
Будем гулять і в середу,
А за твою, Парасютко, доброту
Розійдемося в суботу.

1314. А гусляк тонийкий, а й тонийкий смичок,
Чоловік би жінку не бив, кить би не язичок.
Чоловік би не бив ніколи, ніколи,
Якби вона говорила до нього поволи.
Чоловік би жінку не бив ніколи, напевно,
Якби вона говорила до нього приємно.

1315. Додому, перезва, додому,
Бо поїли ваші коні солому,
Як буде перезва ночувати,
То будем кострицею годувати.

1316. Де ми подінемось,
Робити не вміючи?
Підемо гукаючи,
Весілля шукаючи.

4. БАТЬКИ МОЛОДОЇ ВІДВІДУЮТЬ МОЛОДЕ ПОДРУЖЖЯ. ЗЯТЬ ВЕДЕ ТЕЩУ

1317. Ой ходила молоденька понад воду,
Визирала молоденька свого роду:
«Гой до мене, мій родочку, до мене,
Не будеш мати соромочку за мене:
Хоть бо я да й поночі ходила,
Але я свою цноту доносила!
Та й хоть бо я свого ненька воли пасла,
Таки бо я прийшла до свекрухи красна».

1318. Слідом, матінко, слідом
Із пшеничним хлібом,
Горою, долиною
За свою дитиною.

1319. Попід городи йдемо,
А в городі зілля.
Скажіть, люди добрі,
В якій хаті весілля.
Чи у руті, чи в м'яті,
Чи у сватовій хаті?

1320. Добрая годиночка настала,
Що діти по отца й мати післали.
Дали вони три червоні на страву:
«Привезіт неня й маму на славу!»

1321. Що ж то за годинойка настала,
Же молода по матінку прислала?
Прислала вна чотири коні, п'ятий віз,
Шестого перевізничка [жеб привіз],
Дала вна єму чотирі червоні на страву,
Би він привіз ї родину на славу.

1322. Коби молода знала,
Же ї родинойка йде,
Ставила би мости
З зеленої покости,
Ставила би лавки
З червоної китайки.

1323. До двора доріжейка, до двора,
Обсаджена виноградом довкола.
В тім дворі молода Марисейка заснула.
Прийшов ї отець, не чула.
«Рубав би я виноград, не вмію,
Збудив би я Марисейку, не смію».

1324. Ой день добрий, ой день добрий
Вам у хаті!
Ой хто ж буде, ой хто ж буде
Гостоньки вітати?

Ой десь є тут зозуленька
Рябая,
Вона буде тим гостонькам
Радая.

1325. Та лежали бервін бервінковії...
Сірого вола вбили,
Сірого, рогатого
Для роду багатого.

Свати:

1326. Ой дивно нам, дивно,
Що зятя не видно:

Чи він дров рубає,
Чи тріски збирає,
Чи він воду носить,
Що тещі не просить.

1327. Та лежали бервін бервінковії...
Бийте, коточки, в лапки
До запічної бабки,
Щоби се здогадала
Та й нам студенцю дала.

Хатні:

1328. Чи так мені господь дав,
Чи святая діва,
Такі в мене свати милі,
Яких я хотіла.
Чи так мені господь дав,
Чи святая мати,
Таких гостей дорогих
У хаті діждати.

Хатні:

1329. Зеленеє жито, зелене,
Хорошії гості у мене.
Зеленеє жито за селом,
Хорошії гості за столом.
Зеленеє жито, зелене,
Хорошії гості у мене!
Зеленеє жито ще й овес,
Хорошії гості, рід увесь.
Зеленеє жито, зелене,
Хорошії гості у мене.
Зеленеє жито на лану,
Хорошії гості, до ладу.
А ми вам ворота відчиняли,
А ми для вас стежку промітали.
Ідуть любі гостоньки до нас!
Ми чекали, виглядали вас.

Хатні:

1330. Обжинки, сестрице,
Обжинки!
Діждала женити
Мизинка.
Дай тобі, боже,
Прожити!
Та ще й унуків
Дружити.

1331. Ой зять тещу просить,
У руках шапку носить:
«Ой ти, тещо моя,
Ти голубонька моя,
Да прошу я тебе,
Да ходім до мене,
До моєї хати,
До свого дитяти».
Ой дивіться, добриє люди,
Як зять тещу веде:
За білую ручку, за хорошую дочку.

1332. Ой пойду я улонькою,
Сіючи да рутонькою,
Сіючи, поливаючи,
Два двори да минаючи,

А на третій поступаючи,
Під оконцем підслухаючи,
Ой що люди говорять:
Мого батенька хвалять,
Мого батенька хвалять,
А свекорка судять.

Ой які ж ви люди дивнії,
Чому мені не казали,
Як мене не величали,
А тепер же да й не кажіте,
Жалю мені не робіте,
Жалю мені не завдавайте,
Сліз мені не розливайте...

1333. Веди, зятю, тещу додому,
Обіцяла теща корову;
Обіцяла аж дві дати,
Якби дочку віддати.

5. ВІВТОРОК. «Б'ЮТЬ КАШУ»

1334. Ой каша, каша, розлука наша,
Поки каші не били, то укупі сиділи,
А як кашу побили,
Дак додому розійшлись.

ДОДАТОК

1. СИРІТСЬКІ ВЕСІЛЬНІ ПІСНІ

1335. «Та пливи, пливи, щука-риба,
Тихо по воді,
Та прибудь, прибудь, мій батенько,
Ой тепера к мені».

«Та ой рад би я, та дитя моє,
Прибути к тобі ж,
Насипано ж та сирой землі
На груди ж мої.

Та насипано ж сирої землі
На груди ж мої,
Не дам тобі ж я порядочку,
Бідній сироті.

Та насипано ж сирої землі
На груди мої ж,
Склепилися ж та карі очі
На всі ночі,
Та не дам тобі ж ні порядку,
Ні помочі».

1336. Ой ходила Марусенька
Над водою
Та носила щуку-рибу
Під полою.
Та пустила щуку-рибу
Стиха по воді:
«Прибудь, прибудь, отець-пенько,
Хоць тепер к мені».
«Ой рада б я, моя доню,
Прибути к тобі,
Насипана сира земля
На груди мені.
Є у тебе, моя доню,
Рідна тітка,
Нехай тебе пораджає,
Як матінка».
«Хоць є в мене, моя ненько,
Рідна тітка,
Не дасть мені порадоньки,
Як матінка».
«Є у тебе, моя доню,
Рідний дядько,
Нехай тебе пораджає
Так, як батько».
«Хоць є в мене, мій батечку,
Рідний дядько,
Та він мене не порадить
Так, як батько».

1337. Ой ходила та Ганнуся над водою
Та й носила селезеньця під полою,
Та й пустила селезеньця
По бистрій воді:
«Прибудь, прибудь, мій батеньку,
Ой тепера к мені».
«Ой рад би я, моя доню,
Прибути к тобі —
Насипали сиру землю
На груди мені.
Склепилися карі очі
На всі ночі,
Ой бог тобі, моя доню,

До помочі.
Є у тебе, моя доню,
Рідний дядько,
Нехай тебе споряджає,
Ей, як рідний батько».

1338. По широкій річці пливуть каченята.
Марний той віночок, що плели дівчата. (2)

Він сегодня зелений, а завтра зів'яне,
Молода дівчина до слюбочку стане. (2)

Як буде ставати, буде ще й плакати,
Свою мамку в гробі буде споминати: (2)

«Ой прийдіть, матусю, дуже вас чекаю,
Зелений віночок на головці маю». (2)

«Ой не прийду, доню, бо не можу встати,
Ту тяжку ту землю не можу підняти». (2)

1339. «Ой куди ж ти, Марусю, походила,
Що ти собі Юрасенька полюбила?»
«Ой ходила, подруженьки, з гір на поділ;
Тим я його полюбила, що судився мій».
«Да кому ж ти, Марусю, кланяєшся стихенька,
Що у тебе да матінка нерідненька?
Єсть у полі та билина зелененька,
Йа в Марусі та матінка нерідненька...»
«Я чужій чужині клонюся,
А своєї матусі не дождуся!»

1340. Ой як вивела перепелонька діти,
Самая пошла в вишньовий сад сидіти.
«Ой а що ж мені, перепелята, по вас,
Як я не маю перепа́лонька до вас».
Ой як позбирав Витюньо коровайниці,
Ой а сам пішов батенька виглядати.
«Ой а що ж мені, коровайночки, по вас,
Як я не маю рідного батенька до вас».

1341. Ой знати, знати
Сиротинське весілля:
Стіл не стелений,
Двір не метений,
Корона не плетена.
«Пошлю галоньку
На Вкраїноньку
По свою родиноньку.
Галонька летить — не долітає,
Родина прибуває.
Пошлю сокола до ясного неба —
Мені батенька треба.
Сокілок летить — крильцями в'ється,
Батенько не збереться».

1342. Пошлю галочку
Сивокрилочку } 2
По свою родиночку,
А соколочка
Та сивенького
По батька рідненького,
А зозуленьку
Та сивенькую
По неньку рідненькую.
Галочка летить,
Крильцями має —
Родина прибуває.
Соколонько летить,
Здалека гуде,
Що батечка не буде.
Зозулька летить,
Здалека кує,
Що ненечки немає.

1343. Ой вийди, вийди, чужий батьку,
Із кімнати на хату
Та й подивися, чужий батьку,
Як сирітонька плаче.
Сирітонька плаче та гірко ридає,
Що порядку немає.
Немає порядку
Із самого ранку,
Не буде і до останку.

1344. Та сидить сирота поза столами,
Умивається сльозами;
Сидить сирота поза новими,
Умивається дрібними:
«Та вийди, вийди, чужий батенько,
Та до мене на порадоньку,
Та нема порядку з самого ранку
Та не буде й до вечеру.
Та нема родини ні половини,
Ні батенька з України.
Стоять столи не застилани
І чарочки не наливани.
Та сидять дружечки не частовани
І буяре не даровани».

1345. Ой ходила та й Уляна
По крутій горі
Та й гонила селезенька
Тихо по воді:
«Гиля, гиля, селезеньку,
Тихо по воді.
Прибудь, прибудь, моя ненько,
Тепера к мені
Та й дай мені порадоньку,
Бідній сироті».
«Ой рада б я, дитя моє,
Прибути к тобі,
Насипали сирої землі
На груди мої.
Склепилися карі очі
На всі ночі.
Не дам тобі ні радоньки,
Ні помочі».
«Ой кому ж я поклонюся,
Хоть порадь мені, бідній сироті».
«Ой кланяйся, дитя моє,
Дядькам і тіткам,
Нехай дають порадоньку,
Як своїм діткам».
«Ой кланялась, моя ненько,
Дядькам і тіткам,
Вони дають порадоньку
Все своїм діткам,

А мені ж то — ні,
Важко, тяжко, моя ненько,
Без тебе мені.
Ой нікому поклонитися
Бідній сироті».
«Ой кланяйся, дитя моє,
Чужій чужині,
Нехай дає порадоньку
Тобі, сироті».

1346. «Зеленая та калино,
Чого в тебе та цвітів много,
Цвітущого та й ні одного?
Молодая та й Уляно,
Чого в тебе та й матерів [1] много,
А рідної та й ні одної?»
«То все такі, що пити та гуляти,
А порядку та й нікому дати,
То все такі, що тільки веселиться,
А за мною нікому журиться».

1347. Зеленая ти, дібровонько,
Чого в тебе так пеньків много,
Зеленого та й ні одного,
Одростонька та й ні одного?
Молодая ти, дівко Тетяно *,
Чого в тебе так батьків много,
А рідного та ні одного,
Порадоньки та ні од одного?
Тільки все ті, що пить та гуляти,
Та нікому порадоньку дати;
Тільки все ті, що напитися,
Та нікому зажуритися.

1348. Увійди, ввійди, чужий батенько,
У новую світлоньку!
Слухай, послухай, чужий батенько,
Як сиріточка плаче;
Сиріточка плаче, плаче-ридає,

[1] Або: *батьків*.

Що порядку немає;
Що великий двір та маленький збір,
Чом не вся родинонька,
Що нерідний батенько.
Посилай, Марфичко, соловейка з гаю
До батенька, до раю,
А зозуленьку на країночку
По рідну родиночку.
Ні соловейка з зеленого гаю,
Ні батенька із раю.
Ще зозуленька не долітає,
Родинонька не прибуває.

1349. Похилився зелен явір
Понад ворота,
Кланяється чужим людям
Бідна сирота.
Поклонися ти, Марусю,
Чужій чужині:
«Дайте, дайте порадоньку
Бідній сироті».

2. ЯКЩО ДІВЧИНА ВИХОДИТЬ ЗАМІЖ ЗА ВДІВЦЯ АБО ЗА НЕЛЮБА

1350. Чи я тобі, матінко, не казала,
Щоб ти мене за вдівця не давала,
Бо той вдівець битиме, каратиме,
Моє личенько до свого рівнятиме.
Моє личенько білеє, рум'янеє,
Єго личенько старе, поганеє.

1351. Винограде-виноградочку, (2)
Позву тебе на порадочку;
Прошу тебе, та й порадь мене, (2)
Прошу тебе, та й розрадь мене.
Ой як буду та й за люба йти, (2)
Прошу тебе, зацвіти красно;

Прошу тебе, зацвіти красно (2)
Та уроди ягідок рясно,
Щоб гіллячки угиналися, (2)
Щоб родичі із'їжджалися:
І близькії, і далекії, (2)
І вбогії, і багатії.
Ой як буду та й за нелюба йти, (2)
Прошу тебе, не цвіти красно;
Прошу тебе, не цвіти красно (2)
Та не роди ягідок рясно,
Щоб гіллячки не згиналися, (2)
Щоб родичі не з'їжджалися:
Ні близькії, ні далекії, (2)
Ні вбогії, ні багатії.

1352. Що Маруся по дворочку ходить,
Красу сіє, а розум садить.
Як садила, та й говорила:
«Як піду я да й за любого,
То ти, красо, ізиходь рясно;
Ти, розуме, та й розвивайся,
Барвіночку, та й розстилайся.
Як піду я та за нелюбого,
То ти, красо, не зіходь рясно,
Ти, розуме, та й не розвивайся,
Барвіночку, та й не розстилайся!»

1353. Ой боже, боже!
Мій милий гоже,
Що я собі наробила?
Кого вірно любила,
То того розгнівила.
Од кого я їла дрібні орішки,
То той підпира острішки.
В кого, кого тихая мова,
То той стоїть у порога.
В кого, кого тихії речі,
То той стоїть коло печі.
Кого ненароком,— стоїть під боком
Ще й до мене осміхається.

1354. Ой боже ж, боже,
Мій милий, гожий,
Що се я наробила?
Та й кого я вірно любила,
Та того розгнівила,
А которого любила речі,
Той стоїть біля печі,
А которого любила з ока,
Той сидить біля бока,
А которого родом не знала,
З тим дружиною стала.

1355. Та засвіти, мати, свічку,
Постав на столі,
А я буду дивитися:
Чи пара мені.

Засвітила мати свічку —
Неясно горить.
З ким любилась — розлучилась,—
Серденько болить.

Та з ким любилась — розлучилась,—
Серденько болить.
З ким не зналась — повінчалась,—
Треба в світі жить.

ПРИМІТКИ

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДРУКОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Весілля, кн. 1, 2 — Весілля: У 2 кн. Кн. 1, 2. Упорядкування текстів, примітки М. М. Шубравської. Нотний матеріал упорядкував О. А. Правдюк.— К., 1970.

Весільні пісні, кн. 1 — Весільні пісні: У 2 кн. Кн. 1: Полісся, Наддніпрянщина, Слобожанщина, Степова Україна. Упорядкування, примітки М. М. Шубравської. Нотний матеріал упорядкував А. І. Іваницький.— К., 1982.

Весільні пісні, кн. 2 — Весільні пісні: У 2 кн. Кн. 2: Волинь, Поділля, Буковина, Прикарпаття, Закарпаття. Упорядкування, примітки М. М. Шубравської. Нотний матеріал упорядкувала Н. А. Бучель.— К., 1982.

Купчанко — Свадьба (преимущественно в местах Буковины, над Прутом).— Песни Буковинского народа. (Доставлены Гр. Ив. Купчанкою, с предисловием А. Лоначевского). У кн.: Записки Юго-Западного отдела императорского Русского географического общества. Том II. За 1874 год (с картою Буковины).— К., 1875.— С. 474—511.

Метлинский — Народные южнорусские песни. Издание Амвросия Метлинского.— К., 1854.

Милорадович — *Милорадович В. П.* Народные обряды и песни Лубенского уезда Полтавской губернии, записанные в 1888—1895 г.— Х., 1897.

Пассек — *Пассек В. В., Ригельман.* Малороссийская свадьба. (Описание В. В. Пассека, предисловие Ригельмана). У кн.: Литературный вечер.— М., 1844. С. 166—242.

Яворницький — *Эварницкий Д. И.* Малороссийские народные песни, собранные в 1878—1905 гг. (Розд. «Пісні весільні», записані в слободі Нижня Писарівка Вовчанського пов. Харківської губ.).— Екатеринослав, 1906.— С. 497—579.

Бабак — Фольклорні матеріали («Відомості про весілля»), записані 1930 р. В. І. Бабаком у с. Ворожба, хут. Бабаківка на Сумщині від Мотрі Семенівни Пізняк, 48 років. Фонди ІМФЕ, ф. 1—7, одиниця збереження 817, арк. 126—131.

ІМФЕ — Рукописні фонди Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського АН УРСР.

Колесниченко — Весілля. Весільні пісні, що співають за обрядом на весіллі в селах Бубнівці, Дмитренках, Басаличівці, Ярмолинцях Гайсинського р-ну Вінницької обл. Записала 1970 р. вчителька Г. І. Колесниченко. Фонди ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 1026 (I), 1026 (II), зошити № 1—3.

Котисова — Весілля гірського народу. Весілля з гірських околиць. Записала Котисова з Ульвівська, [коло] Сокаля [на Львівщині]. Кінець XIX — початок XX ст. Фонди ІМФЕ, ф. 29—3, од. зб. 357.

Ковтун-Мегедь — Весілля в с. Троєщина Броварського р-ну на Київщині (1920—1930 рр.). Записала 1980 р. К. І. Ковтун-Мегедь від Параски Степанівни Пилипенко, 1910 р. нар., та її сестри Галини Степанівни Погрібняк, 1904 р. нар., обидві родом з с. Троєщини. Фонди ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 1083.

Пилипенко — Збірник народних пісень. Записав 1926 р. Ф. М. Пилипенко у с. Собичів Глухівської окр. на Сумщині. Фонди ІМФЕ, ф. 1—7, од. зб. 822, арк. 179—187.

Покальчук — Українські народні пісні. «Свайба». Записав 1926 р. В. Ф. Покальчук у с. Жаботин Кам'янського р-ну на Черкащині від Марії Шульги. Фонди ІМФЕ, ф. 1—7, од. зб. 721, арк. 69—80.

Рубай — Пісні, які виконувались на весіллях у с. Шапіївці Сквирського р-ну на Київщині в 1930—1940 рр. Записала 1985 р. Г. Т. Рубай по пам'яті. Зберігається в упорядниці.

Сердюк — Українські народні пісні. «Весілля». Записав 1929 р. В. І. Сердюк у с. Дубовичі Глухівської окр. на Сумщині. Фонди ІМФЕ, ф. 1—7, од. зб. 823, арк. 74—82.

Сімферопольський університет — Фольклорні матеріали, записані 1967—1981 рр. студентами Сімферопольського державного університету ім. М. В. Фрунзе під час фольклорної практики під керівництвом доцента К. Д. Саливон (зош. № 1—14) та старшого

викладача М. Я. Вишняка (зош. № 15—17). Зберігається в упорядниці.

Федоренко — Весілля і весільні пісні. Записала О. Г. Федоренко в с. Новоолександрівка Хортицького р-ну Запорізької округи. [1929—1930]. Фонди ІМФЕ, ф. 1—7, од. зб. 730, арк. 16—33.

Чубинська — Записи-копії весільних пісень К. П. Чубинської. З матеріалів Житомирського обласного архіву, фонд церковно-археологічної комісії, ф. 159, опис 1, історико-статистичні описи сіл та приходів Волинської губ., 90-і роки XIX ст. Фонди ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 825.

І. СВАТАННЯ, ЗМОВИНИ, ЗАРУЧИНИ

1. Сватання

1. Та як прислалося. («Зговорні або сватальні»).— Яворницький, с. 503—504, № 503.

2. Та коли б знала, коли б відала. («Суботні». «На сватанні, змовинах і заручинах»). Зап. в Острогозькому пов.— Метлинський, с. 126.

3. Якби я знала або відала. («Пісня виконується під час сватання молодої»). Подана разом з піснею «Ой пойду я да щавлю рвати» (див. № 4). Зап. 1975 р. учні Тетерівської середньої школи під керівництвом учителя В. Лупейка в с. Мигалки Бородянського р-ну Київської обл. від Герасименко Теклі, 63 р.

4. Ой пойду я да щавлю рвати. («Виконується під час сватання молодої»). Подана разом з піснею «Якби я знала або відала» (див. № 3). Зап. там же.

5. Та заручена та Марфочка. («Зговорні або сватальні»).— Яворницький, с. 498, № 495.

6. Ненько моя та й голубонько. Зап. 1955 р. Н. Кулькович в с. Вільховець Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 84 зв.

7. Через сінечки нові дверечки. («Зговорні або сватальні»).— Яворницький, с. 501, № 500.

8. Та даєш мене, мій батеньку. («Зговорні або сватальні»).— Яворницький, с. 499, № 497.

9. Та даєш мене, мій батеньку. («Зговорні або сватальні»).— Яворницький, с. 499—500, № 498.

10. А осінні вітри. («Зговорні або сватальні»). Пісня контамінована.— Яворницький, с. 504—505. № 504.

11. Ой спасибі тобі, моя ненько. («Коли у молодої дарували старостам рушники»). Зап. 1955 р. К. Гарбуз у с. Стара Буда Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 58.

12. Та хіба в тебе та, Марфочко. («Зговорні або сватальні»).— Яворницький, с. 500, № 499.

13. Не дощова хмара йде. («Сватання». Молодий з боярами приходить до дівчини, яка сидить зі своїми дружками, пригощають його, співають). Зап. 1896 р. в с. Белки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 19, № 1.

14. Ой у полі да криниченька. Зап. 1973 р. в с. Ароматне Білогірського р-ну Кримської обл. від Бардакової Ганни, 1896 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 2, арк. 6 зв.

15. Ой давав, давав. («Зговорні або сватальні»).— Яворницький, с. 501—503, № 501.

16. Маршем, маршем. («Ідучи додому, співають»). Зап. 1896 р. в с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 19, № 3.

2. Змовини

17. Ой піду я потихеньку. («Суботні». «На сватанні, змовинах і заручинах»). Зап. в Острогозькому пов.— Метлинський, с. 125—126.

18. За городом дуб да береза. («Змовини». Співають дружки).— Пассек, с. 177.

19. За городом дуб да береза. («Змовини». Співають дружки).— Пассек, с. 177—178.

3. Заручини

20. Ой ходила дівчина по городу. («Пісня виконується напередодні заручин»). Зап. 1975 р. учні Тетерівської середньої школи під керівництвом учителя В. Лупейка на ст. Тетерів Бородянського р-ну Київської обл. від Щербак Ганни, 69 р.

21. Ой на морі та на камені. («Суботні». «На сватанні, змовинах і заручинах»). Зап. в Овруцькому пов.— Метлинський, с. 127.

22. Там дівочка заручається. Зап. 1967 р. Й. Ю. Федас в с. Михайлин Березнівського р-ну Ровенської обл. від Усач Секлети, 1913 р. нар. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 581, зош. № 1, арк. 16.

23. Чом ти, Марусю, не одказала. («Суботні». «На сватанні, змовинах і заручинах»). Зап. в Острогозькому пов.— Метлинський, с. 126—127.

24. Що ти думала, наша Ганнуся. («Співають дружки на заручинах і в суботу»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл. 1985.

25. Заручена Марусенька! («Суботні». «На сватанні, змовинах і заручинах»). Зап. в Шкловському пов.— Метлинський, с. 127.

26. Не була я вдома. («Запрошують родичів і добрих знайомих на заручини, сідають за стіл, співають»). Зап. 1896 р. в с. Носовиця Дубенського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 11, № 1.

27. Не було Марисі вдома. («Заручини»). Зап. 1930 р. Н. Я. Димнич в с. Кремеш Горохівського пов. на Волині.— Весілля, кн. 2, с. 11, № 8.

28. Коло тихого броду. Зап. 1975 р. учні Тетерівської середньої школи під керівництвом учителя В. Лупейка на ст. Тетерів Бородянського р-ну Київської обл. від Щербак Ганни, 69 р.

29. Ой білая да березонька. («Співають на заручинах»). Зап. 1966 р. Й. Ю. Федас в с. Михайлин Березнівського р-ну Ровенської обл. від Крук Варвари, 1924 р. нар. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 581, зош. № 1, арк. 18.

30. Чого, ненько, так розгнівалась. Зап. 1953 р. К. Береза в с. Васильків Шполянського р-ну на Київщині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 127 зв.

II. ВІНКОПЛЕТИНИ

31. Ой не сиди, моя дочко, не думай. («Співають, коли ідуть стригти бервінку на вінок»). Зап. 1974 р. А. Ф. Яківчук в с. Білівці Хотинського р-ну Чернівецької обл. від групи жінок.

32. Ой в долину йа, дружечки. («Співають, коли йдуть стригти бервінку на вінок»). Зап. 1969 р. А. Ф. Яківчук в с. Банилів-Підгірний Сторожинецького р-ну Чернівецької обл. від Калинюк Євгенії, 1937 р. нар.

33. Пішла молода, пішла молода. («Співають, коли йдуть стригти бервінку»). Зап. 1974 р. А. Яківчук в с. Біла Кіцманського р-ну Чернівецької обл. від групи жінок та Терлецького Касяна, 1928 р. нар.

34. З гори та в долину. Зап. 1958 р. О. Поєдинок у с. Кобринове Тальнівського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 158.

35. Дай, мамко, голку. («Свашки шиють із барвінка вінки для молодих і покривають їх позолотою»).— Купчанко, с. 475, № 181.

36. Хрещатий барвіночку. (Староста бере «мису» і йде різати барвінок на вінок). Зап. 1985 р. В. Сокіл в с. Новоселиця Міжгірського р-ну Закарпатської обл. від Славуник Марії, 1906 р. нар., та групи жінок.

37. Пусти мене, мій батеньку, на гору тую. («Як вінки в'ють»). Зап. в Гадяцькому пов.— Метлинський, с. 138.

38. На горі фіялочка зелененька. («Як вінки в'ють»). Зап. в Лубенському пов.— Метлинський, с. 139.

39. Два павуки землю точили. («Співають, як шиють вінок»). Зап. 1975 р. А. Ф. Яківчук у с. Подвірне Новоселицького р-ну Чернівецької обл. від групи жінок середнього та старшого віку.

40. Ти, молодейка. (Як вже кінчать вити вінці, свашки ладкають).— Котисова, арк. 2 № 7.

41. Кравчи, сванійку, кравчи! («Свашки пришивають вінці на шапки і ладкають»).— Котисова, арк. 2, зв., № 10.

42. Да ходила Марусенька по городу. («Як вінки в'ють»). Зап. в Радомишльському пов.— Метлинський, с. 140.

43. Стадо моє вороненьке. («Співають у суботу на вінку»). Зап. 1966 р. Й. Ю. Федас в с. Михайлин Березнівського р-ну Ровенської

обл. від Крук Варвари, 1924 р. нар. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 581, зош. № 1, арк. 19.

44. Через сіни садочок. («Як вінки в'ють»). Зап. в Лубенському пов.— Метлинський, с. 143—144.

45. Марусенька сиріточка, а Юрасько пан. («Як вінки в'ють»). Зап. в Чернігівському пов.— Метлинський, с. 139.

46. Ой їхали бояре горою. («Як вінки в'ють). Зап. в Радомишльському пов.— Метлинський, с. 143.

47. Ей вінче, вінче. (Співають всі присутні, коли в час шиття вінка входять дружби в дім).— Купчанко, с. 477, № 184.

48. Дай, мати, іговку. («Свашки пришивають вінці на шапки і ладкають»).— Котисова, арк. 2—2 зв., № 9.

49. Складує отець вінець. (Батько накладає шапку з пришитим вінцем молодому, а свашки ладкають).— Котисова, арк. 2 зв., № 11.

50. Та й летів пташок. (Співають дружби, коли сплетений вінок кладуть на хустці на стіл).— Купчанко, с. 477, № 185.

51. Та й кувала зозулечка. («Співають, коли наділи на молоду вінок»). Зап. 1973 р. А. Ф. Яківчук в с. Давидівка-Зруб Сторожинецького р-ну Чернівецької обл. від Миколайчук Павлини, 1913 р. нар.

52. Ой у саду, у садочку, да на зеленій руті. («Як вінки в'ють»). Зап. в Чернігівському пов.— Метлинський, с. 141—142.

53. Ой звили дівчині віночок. (Співається «при звиванні вінків у суботу дружками молодої»).— Милорадович, с. 130, № 5.

54. Гей, із сінечок, гей, двоє дверечок. («Як вінки в'ють»). Зап. у Васильківському пов.— Метлинський, с. 142.

55. Зілля моє да рутяноє. Зап. 1928 р. В. І. Воловик у с. Ярославець Глухівської окр. на Сумщині // ІМФЕ, ф. 1—7, од. зб. 818, арк. 41 зв., № 3.

56. На вгороді дві вишеньки, за вгородом три. (Співають «при звиванні вінків у суботу дружками молодої»).— Милорадович, с. 131, № 10.

57. Чи не жаль тобі, моя матінко, мене буде. (Співають «при звиванні вінків у суботу дружками молодої»).— Милорадович, с. 131, № 9.

58. Ой мамонько да голубонько. («Співають на вінку»). Зап. 1966 р. Й. Ю. Федас в с. Михайлин Березнівського р-ну Ровенської обл. від Крук Варвари, 1924 р. нар. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 581, зош. № 1, арк. 21.

59. Із суботи на неділеньку. («Співають на вінку»). Зап. 1967 р. Й. Ю. Федас в с. Михайлин Березнівського р-ну Ровенської обл. від Федас Федори, 1946 р. нар. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 581. арк. 279.

60. Ходила дівочка по полю. («Як вінки в'ють»). Зап. в Чернігівському пов.— Метлинський, с. 138.

61. А в понеділок свято. (Співають напередодні шлюбу, вбираючи гільце). Зап. 1896 р. в с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 19 зв., № 6-а.

62. Летів горностад. (Співають у молодої після шлюбу, як в'ють вільце).— Пассек, с. 202.

63. Ой летів півень. (Співають у молодого, як «красять гільце»). Зап. 1982 р. М. М. Шубравська у м. Дніпродзержинськ Дніпропетровської обл. від своєї матері Олійник Оксани Олексіївни (1907—1988), дружини робітника, освіта — 2 кл.

64. Із руточки дві квіточки. («Прикрашаючи гільце»). Зап. 1896 р. в с. Мала Романівка Новоград-Волинського пов. Волинської губ.— Чубинська, арк. 3, № 27.

65. Як ми своїй Одарі* гільце вили. (Напередодні шлюбу, вбираючи гільце). Зап. 1896 р. в с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 19 зв., № 6-б.

66. Ой з косою, сватове, з косою. («Співають, убираючи молодому гільце до короваю»). Зап. Л. Т. Лавренюк у с. Великі Дедеркали на Тернопільщині.— Весільні пісні, кн. 2, с. 70, № 114.

67. Бором, бором бубни б'ють. («До різки»). Зап. 1967 р. О. Л. Вітенко в с. Сапанів Кременецького р-ну Тернопільської обл. від Є. М. Крисевич, 1921 р. нар.— Весільні пісні, кн. 2, с. 69, № 109.

68. На ставу біле гуся.— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 1, арк. 46, № 47.

69. Не йдіть, молодиці. («Співають дружки, коли в'ють гільце в домі молодої»).— Милорадович, с. 140, № 64.

70. Не йдіть, молодиці. Зап. 1958 р. О. Нагорна в с. Берестовець Уманського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 121.

71. Вили дружечки вилечко. («Співають дружки, коли в'ють гільце в домі молодої»).— Милорадович, с. 141, № 69.

72. Ой у Києві дзвони б'ють. («До гільця)». Зап. 1958 р. Л. Яцун, К. Яцун в с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 230 зв.

73. В Полонному на новому. (Убирають гільце напередодні шлюбу). Зап. 1896 р. в с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 19 зв., № 5-б.

74. Гільце наше рубленєє з Крем'янця. («Напередодні шлюбу печуть коровай, убирають гільце, питають дозволу в старости, потім співають»). Зап. там же.— Чубинська, арк. 19 зв., № 4-б.

75. Наше гілечко рясне. («У п'ятницю або в суботу молодий кличе дівчат робити гільце». Виготовляють різнокольорові паперові квіти і співають).— Федоренко, арк. 17.

76. Вили дружечки гілечко. («Співають дружки, коли в'ють гільце в домі молодої»).— Милорадович, с. 140—141, № 68.

77. Та де се гілечко вилося? («Співають дружки, коли в'ють гільце в домі молодої»).— Милорадович, с. 140, № 67.

78. Ми вільця вили, вили. («Вільця в'ють»).— Пилипенко, арк. 182.

79. А старша дружка. Зап. 1958 р. В. Сорока в с. Пединівка Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 183, № 30.

80. А в віру, в вірочку. («Як вільце в'ють»). Зап. в Чернігівському пов.— Метлинський, с. 136.

81. Да не самі ми ялечко вили. («Як вільце в'ють»). Зап. в Чернігівському пов.— Метлинський, с. 136.

82. Ми вільця вили на селі. («Вільця в'ють»).— Пилипенко, арк. 182.

83. Да вийди ти, Марко, погляди! («Вільця в'ють»).— Пилипенко, арк. 182.

84. А в нашому селі нова новина. Зап. 1952 р. Л. С. Нужна в с. Шестеринці Лисянського р-ну Київської обл. від Я. О. Яременко // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 225.

85. Як ми вільце вили. («Як вільце в'ють»). Зап. в Овруцькому пов.— Метлинський, с. 133.

86. Дай, дружбонько, нитки! («Молоді в дорозі»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), арк. 46, № 48.

87. Лежіли берви бервінковіє. («Співають, коли в'яжуть васильок до деревця»). Зап. 1965 р. І. В. Прокопів у с. Верхнє Коломийського р-ну Івано-Франківської обл.— Весільні пісні, кн. 2, с. 69, № 117.

88. Чорняві квіти в'язали. Зап. 1958 р. П. Коваленко в с. Мурзинці Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 97, № 14.

89. Ой чи єсть ясний місяць на зорі. («Як вільце в'ють»). Зап. в Чернігівському пов.— Метлинський, с. 137.

90. Ой дружбонько, серце! («Молоді в дорозі»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 46, № 49.

91. Где же наше вільце. (Співають дружки, коли у молодої після шлюбу в'ють вільце).— Пассек, с. 202.

92. Уже лужечки, бережечки вода поняла. («Як вільце в'ють»). Зап. в Золотоніському пов.— Метлинський, с. 135—136.

93. Ой ходила Ліда * по кімнаті. («Вечірні пісні». «В суботу ввечері співають, коли в'яжуть на гільце квітки»). Зап. 1952 р. Н. Боровик в с. Козацьке Звенигородського р-ну Київської обл. від Ганаги Тетяни, 78 р. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 17 зв.

94. Перезірко-зіронько. («В суботу ввечері співають, коли в'яжуть

на гільце квітки»). Зап. там же // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 17 зв.

95. Ой ходила та Маруся по городу. («В суботу ввечері співають, коли в'яжуть на гільце квітки»). Зап. там же // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 16 зв.

96. Ой ти, сосонко борова. («Співають, коли старша дружка несе йольце додому»). Зап. 1971 р. М. Хлань у с. Радовель Олевського р-ну на Житомирщині.— Весільні пісні, кн. 1, с. 141, № 98.

97. Ой стояла сосонка двадцять літ. («Співають дружки»). Зап. 1973 р. К. Дримлюженко, Л. Павловська та ін. в с. Ароматне Білогірського р-ну Кримської обл. від Фесай Марії, 1911 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 9, арк. 9.

IV. ЗАПРОСИНИ НА ВЕСІЛЛЯ. РОЗПЛІТАННЯ КОСИ В СУБОТУ

1. Молода збирає дружок

98. Ой дружечки, голубочки. («Дружки співають, як збираються йти до молодої»). Зап. у 1950-х рр. П. Горошко в с. Стара Буда Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 69.

99. Починається гостинойка. («Загравanки — переддень весілля»). Зап. у 1930—1933 рр. М. І. Парлаг у с. Буковець на Закарпатті.— Весілля, кн. 2, с. 236, № 1.

100. Тісній, вуличеньки, тісній. («Дружки йдуть до молодої»). Зап. 1955 р. Н. Улановська в с. Піщана Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 204.

2. Розплітання (розчісування) коси в суботу

101. Ой дайте нам стільця. Зап. 1958 р. О. Нагорна в с. Берестовець Уманського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 110.

102. Дай, мати, на косу масла. (Співають «у суботу ввечері»). Зап. 1956 р. В. Чепіга в с. Скотареве Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 183 зв.

103. Чи ти, дівчино, без роду. (Співають дружки в суботу коло коси молодої). Зап. 1968 р. В. П. Вовкодав в с. Кармелюкове Жмеринського р-ну Вінницької обл.— Весільні пісні, кн. 2, с. 87, № 148.

104. Ой на дворі терінь тешуть. («У суботу ввечері»). Зап. 1956 р. В. Чепіга в с. Скотареве Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 183 зв.

105. А на дворі просо молотять. («У суботу ввечері»). Зап. 1958 р.

Г. М. Гніденко в с. Водяники Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 44, № 14.

106. Розплітала мене дядина. («У суботу ввечері»). Зап. 1956 р. В. Чепіга в с. Скотареве Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 183 зв.

3. Мати виряджає доньку на село. Молода з дружками запрошує на весілля

107. Моя ненько, голубонько. Зап. 1953 р. В. Чорна в с. Сердегівка Шполянського р-ну Київської обл. від Москаленко Явдохи // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 219 зв.— 220, № 21.

108. Куда, доню, собираєшся. (Співають дружки, як у суботу розносять шишки, з молодою скликають гостей на весілля. Можуть співати і в неділю за столом). Зап. 1982 р. М. М. Шубравська у м. Дніпродзержинськ Дніпропетровської обл. від своєї матері Оксани Олійник, 75 р.

109. Розступіться, вороги. Зап. 1955 р. Н. Сліпченко в с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. від Лимар Олени // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 161.

110. Не стій, матінко, в порозі. («Коли по дружок ходять»).— Пилипенко, арк. 183, № 2.

111. Що в сінечках голубець гуде. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 132, № 13.

112. Ой на хаті голубок гуде. Зап. 1952 р. в с. Франківка Лисянського р-ну Київської обл. від Білоус Марії // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 229 зв.

113. Не спи, матінко, уночі. («Співають у суботу ввечері»). Зап. 1958 р. Г. М. Гніденко в с. Водяники Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 43, № 8.

114. Спечи, спечи, матінко, сім булок. (Співають дружки па вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 139, № 54.

115. Матіночко, голубочко. Зап. 1958 р. В. Вовкотруб у с. Кислин Буцького р-ну на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 28.

116. Ой Гордій, Гордій, Гордію. («Як дружки ходять з молодою по селу запрошувать на весілля»). Зап. в Лубенському пов.— Метлинський, с. 128.

117. Ой просо, просо-очерет. Зап. 1958 р. В. Сорока в с. Пединівка Вільшанського р-ну. Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 184, № 38.

118. Тихо, тихо лотоками вода йде. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 133, № 18.

119. Угору сонечко, угору йде. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 133, № 17.

120. Рядочком, дружечки, рядочком. («Співають дружки, коли молода запрошує на весілля»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

121. Ішли дружечки рядочком. (Співають «у суботу, коли молода водить дружок»). Зап. 1958 р. Я. Шепель у с. Савківка Чорнобаївського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 209, № 1.

122. Хмара наступає. («Співають дружки, коли молода просить на весілля»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

123. Сніжок пролітає. («Співають дружки, коли молода ходить по селу і запрошує на весілля»). Зап. там же.

124. Поза городи йдемо. («Молоді в дорозі»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 1, арк. 45, № 46.

125. З гори та в долину. («Дружки співають, як кличуть на весілля»). Зап. у 1950-х рр. П. Горошко у с. Стара Буда Звенигородського р-ну на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 66.

126. Крапає дощик з неба. («Коли молода ходить по селу, просить па весілля, дружки співають»). Зап. 1958 р. М. Підгорня в с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 133.

127. Ой вінку мій, вінку. (Під час запросин на весілля). Зап. 1955 р. Н. С. Улановська в с. Піщана Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 204.

128. Щасливая година настала. («Як дружки ходять з молодою по селу запрошувать на весілля»). Зап. в Лубенському пов.— Метлинський, с. 128.

129. Холодочком, дружечки, холодочком. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 134, № 27.

130. Ой рядочком, дружечки, рядочком. (Співають дружки па вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 134, № 26.

131. Ой ви, галочки, літайте. («Коли молоду квітчають, то співають»). Зап. 1958 р. М. Підгорня в с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 137, зв.

132. Закувала зузулина. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 137 № 41.

133. Казав соловейко. Зап. 1958 р. М. Підгорня в с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 137.

134. Ой скоки в боки сороки. Зап. 1953 р. в с. Сердегівка Шполян-

ського р-ну Київської обл. від Москаленко Явдохи // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 219 зв., № 17.

135. Ой ішли дружечки ряд по ряду. («Співають у суботу ввечері»). Зап. 1958 р. Г. М. Гніденко в с. Водяники Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 43, № 6.

136. Та суботонька, неділенька. («Співають дружки в суботу, як з молодою запрошують на весілля. Можуть співати і в неділю за столом»). Зап. 1982 р. М. М. Шубравська у м. Дніпродзержинськ Дніпропетровської обл. від своєї матері Оксани Олійник, 75 р.

137. На вгороді рожа стояла. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 137, № 40.

138. Ой як тобі, та дівчино, не жаль буде. («Коли молода просить на свальбу»). Зап. 1957 р. Н. Чорна в с. Гуляйполе Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 222, 222 зв., № 2.

139. Ой лугами, берегами, стежечками. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 135, № 34.

140. Та будуть мої подруженьки. («Співають дружки в суботу, запрошуючи на весілля, і в неділю за столом»). Зап. 1982 р. М. М. Шубравська у м. Дніпродзержинськ Дніпропетровської обл. від своєї матері Оксани Олійник, 75 р.

141. Ой загули голубоньки, в поле летячи. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 136, № 37.

142. Ой куди ви, голубоньки. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 136—137, № 39.

143. Ой куди ви, сірі гуси, полетите. («Дорогою від молодої до молодого»). Зап. 1958 р. Л. Яцун, К. Яцун у с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 227, № 6.

144. Думай, думай, Марусенька. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 135—136, № 36.

145. Думай, думай ти, Марусю. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 135, № 35.

146. Ой позаростають стежки-доріжки. («Субота. Виряжання доньки на село»). Зап. 1959 р. П. Т. Бєлінська в с. Михайлівка-Льовщина (тепер Запорізька обл.).— Весілля, кн. 1, с. 420, № 15.

147. За хатою, за світлицею. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 138, № 50.

148. Голубії фіялочки гору скрили. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 134—135, № 33.

149. Рубайте тополю. Зап. 1982 р. О. В. Шубравська в с. Печера Тульчинського р-ну Вінницької обл. від Янчук Маланки, 1912 р. нар.

150. Не сама я, ненько, іду. («У суботу співають»). Зап. 1957 р. Г. Мусієнко в с. Руська Поляна на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк 133 зв.

151. Бодай тебе, та Марусю. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 133, № 20.

152. Ой скунії сусідоньки, скунії. Зап. 1957 р. І. Линник в с. Вільшана па Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 114 зв., № 6.

153. Ой тіснії вуличеньки, тіснії. Зап. 1958 р. В. Сорока в с. Пединівка Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 181, № 14.

154. Тіснії вуличеньки, тіснії. («Співають коли просять на весілля в суботу»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

155. Тіснії вуличечки, тіснії. Зап. 1955 р. Н. Кулькович в с. Вільховець Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 83.

156. Під гору ми йдемо. Зап. 1954 р. В. Чорна в с. Сердегівка Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 215 зв.

157. Під гору ми йдемо. Зап. 1956 р. Н. Нужна в с. Тихонівка Лисянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 146, № 30.

158. Піднімай, дру́жко, ноги. Зап. 1958 р. П. Коваленко в с. Мурзинці Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 98, № 1.

159. З гори та в ярочок. («Дружки оспівують молоду»). Зап. 1955 р. Г. Трохименко в с. Катеринопіль Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 201, № 33.

160. Улицями, дружечки, улицями. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 133, № 21.

161. Що за гудка гуде. Зап. 1955 р. І. Кулініч у с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 283—284.

162. Ой ходим ми, ходим. Зап. 1958 р. О. Поєдинок у с. Кобринове Тальнівського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 158 зв., № 5.

163. Ой там жито родить. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 133, № 25.

164. Повій, вітре, дорогою. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 133, № 24.

165. Не вій, вітре, в лузі. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 133, № 23.

166. Шуміла дібрівонька, шуміла. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 133, № 22.

167. Ой були ми в лужку. Зап. 1955 р. І. Г. Дячук з Вінницької обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 88 зв., № 10.

168. Ой були ми в лужку. Зап. 1954 р. В. Чорна в с. Сердегівка Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 216.

169. Як були ми в лужку. («У суботу співають, як ходять по селу дружки»). Зап. 1957 р. Г. Г. Мусієнко в с. Руська Поляна на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 133.

170. Ой були ми в полі. («Як вертаються до молодої»).— Покальчук, арк. 72, № 10.

171. Низом, дружечки, низом. («Як вертаються до молодої» після запросин).— Покальчук, арк. 72 зв., № 13.

172. Плавала щука попід млином. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 133, № 19.

173. Ой то не грім гримить. («Як вертаються до молодої» після запросин).— Покальчук, арк. 72, № 11.

174. На край греблі верби. Зап. 1954 р. Г. Писанка в с. Попівка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 140 зв., № 15.

175. Рости, сосно, вгору. («Співають, коли просять на весілля в суботу»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

176. Рости, сосно, вгору. Зап. 1954 р. В. Чорна в с. Сердегівка Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 215.

177. Що перед порогом долина. Зап. 1958 р. Я. Шепель у с. Савківка Чорнобаївського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 209, № 3.

178. Ой гукнімо військо. («Співають дружки»). Зап. 1956 р. О. Г. Ярмолюк у с. Голичівка Корецького р-ну Ровенської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 222.

179. Ой рою, рою. Зап. 1956 р. І. Линник у с. Вільшана на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 114, № 2.

180. Соловейко маленький. («Дорогою»). Зап. 1953 р. К. Береза в с. Васильків Шполянського р-ну Київської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 125 зв., № 12.

181. Соловейку сивенький. Зап. 1958 р. Р. П. Панасюк у с. Берестовець Умапського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 161 зв.

182. Сонце в віконце палає. Зап. там же. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 162.

183. Та ти, душенько, наша Мар'єчко! (Співають дружки, коли молода запрошує на весілля).— Пассек, с. 179.

184. Ой матінко-ютко. Зап. 1958 р. Р. П. Панасюк у с. Берестовець Уманського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 162.

185. Калиновий мосте, гнися, не вломися. Зап. 1953 р. Г. Зінченко в с. Катеринопіль Катеринопільського р-ну Київської обл. від Зінченко Яринн // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 54.

186. З гори та під гору. («У суботу, коли молода йде додому»). Зап. 1953 р. К. Береза в с. Васильків Шполянського р-ну Київської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 126.

187. Під гору ми йдемо. Зап. 1957 р. Т. Підгорня в с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 167 зв., № 9.

188. Звольно, дружечки, йдіте. («Співають дружки, ідучи до молодої»). Зап. 1958 р. П. С. Савранський у с. Катеринопіль на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 233, № 2.

189. Рядом, дружки, [йдіте]. Зап. 1958 р. В. Сорока в с. Пединівка Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 180, № 8.

190. Поволі, дружки, йдіте. («Співають у суботу, коли просять на весілля»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

191. Помалу, дружечки, йдіте. («Як вертаються до молодої» після запросин).— Покальчук, арк. 72—72 зв., № 12.

192. Ой місяцю-ріжку. («Співають дружки, коли молода запрошує на весілля»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

193. Ой місяцю рогатий. Зап. 1956 р. Г. Підопригора в с. Вільховець Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 171, № 5.

194. До двору, дружечки, до двору. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 139, № 60.

195. Орел дерево поламав. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 128, № 51.

196. Рубайте тополі, стеліте дороги. («Співають дружки, ідучи до молодої»). Зап. 1958 р. П. С. Савранський у с. Катеринопіль на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 233, № 1.

197. Ріж, мати, китайки. («Як дружки ходять з молодою по селу запрошувать на весілля»). Зап. у Васильківському пов.— Метлинський, с. 132.

198. Ой уріж, матінко. («Співають дружки, як з молодою запросили на весілля»). Зап. 1982 р. М. М. Шубравська у м. Дніпродзержинськ Дніпропетровської обл. від своєї матері Оксани Олійник, 75 р.

199. Вийди, матінко, проти нас. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 139, № 59.

200. Ой вийди ж ти, матінко. («Співають дружки, як з молодою запросили на весілля»). Зап. 1982 р. М. М. Шубравська у м. Дніпродзержинськ Дніпропетровської обл. від своєї матері Оксани Олійник, 75 р.

201. Прилетіла пава. («Співають у суботу ввечері»). Зап. 1958 р. Г. М. Гніденко в с. Водяники Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 43, № 9.

202. Схилилася вишня. Зап. 1953 р. Г. Підопригора в с. Вільховець Звенигородського р-ну Київської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 169, № 4.

203. Здоров, здоров, нене. Зап. 1956 р. Н. Богун у с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. від Нечипоренко Явдохи // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 11, № 31.

204. Не пізнала мати. («Співають дружки, як з молодою запросили на весілля»). Зап. 1982 р. М. М. Шубравська у м. Дніпродзержинськ Дніпропетровської обл. від своєї матері Оксани Олійник, 75 р.

205. Ой де твоя, дівчинонько, мати. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 138, № 52.

206. Скрипу, рипу ворітечка. Зап. 1958 р. В. Вовкотруб у с. Кислин Буцького р-ну на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 28.

207. Чом ти, ненько, не питаєшся. Зап. 1956 р. Є. Соколан у с. Залевки Смілянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 178, № 2.

208. Зайшли в світлицю. («Співають у молодої»). Зап. 1953 р. К. Яцун у с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Київської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 180.

209. Всі двори обходила. Зап. 1957 р. Н. Марочко в с. Матусів Шполянського р-пу на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 100, № 2.

4. Молода запрошує родину на весілля

210. Виряджала мати дочку на село. Зап. 1956 р. Н. Богун у с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. від Нечипоренко Явдохи // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 8.

211. Ой стояла дівка Оля коло тину. Зап. 1955 р. Н. Сліпченко в с. Куликівці на Черкащині від Джоги Галини // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 169.

212. Мені мати наказувала. Зап. 1953 р. Л. Колісниченко в с. Вільховець Звенигородського р-ну Київської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 101, № 3.

213. До роду ми йдемо. («Співають дружки, ідучи до молодої»). Зап. 1958 р. П. С. Савранський у с. Катеринопіль на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 233 зв., № 5.

214. Встаньмо, ненько, в неділю раненько. («У суботу вдень дружки ходять з молодою до її рідні та співають»).— Покальчук, арк. 70, № 1.

215. Ой лугами-берегами, водою брела. («У суботу вдень дружки ходять з молодою до її рідні та співають»).— Покальчук, арк. 70, № 2.

216. Ой на морі буяри гуляли. («У суботу вдень дружки ходять з молодою до її рідні та співають»).— Покальчук, арк. 70 зв., № 3.

217. Ой то ж тобі та, Марусенько, буде. («У суботу вдень дружки ходять з молодою до її рідні та співають»).— Покальчук, арк. 70 зв., № 4.

218. Ми все село, моя мати, обходили («Субота. Виряжання доньки на село»). Зап. 1959 р. П. Т. Белінська в с. Михайлівка-Льовщина (тепер Запорізька обл.).— Весілля, кн. 1, с. 420, № 13.

5. Молодий запрошує на весілля

219. Що Іванько да траву косе. («Жених» ходить і «гука» родичів: дівчат і хлопців на весілля. Ввечері йому співають).— Бабак, арк. 128.

220. Низом, дружбоньки, низом. («У суботу»). Зап. 1957 р. Г. Г. Мусієнко в с. Руська Поляна на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 133 зв.

221. Ой виріжу три різки з берізки. Зап. 1954 р. Г. Писанка в с. Попівка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 140, № 11.

6. Молода йде до свекрухи (до молодого) в суботу

222. Ой місяцю-ріжку. («Співають, коли просять на весілля»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

223. З гори та в долину. Зап. 1957 р. М. Кононенко в с. Руська Поляна на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 108 зв.

224. На село ми йдемо. («Виходить з хати молода до свекрухи у суботу, дружки співають»). Зап. 1953 р. М. Остропольська в с. Васильків Шполянського р-ну на Київщині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 124.

225. Виходила Галина із двора. («У суботу, коли виходить із двору до молодого»). Зап. 1953 р. К. Береза в с. Васильків Шполянського р-ну на Київщині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 126.

226. Тихо, дружки, йдіте. («Виходить з хати молода до свекрухи

в суботу, дружки співають»). Зап. 1953 р. М. Остропольська в с. Васильків Шполянського р-ну на Київщині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 124.

227. **Ой ішли дружечки ряд по ряду.** (Молода іде ввечері запрошувати молодого). Зап. 1957 р. Н. Чорна в с. Гуляйполе Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 222, № 1.

228. **Рубайте тополю.** Зап. 1953 р. Чернишова в с. Козацьке Звенигородського р-ну на Київщині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 218.

229. **Ой з-за гір'я сонечко, з-за гір'я.** (У суботу, коли молода виходить із двору до молодого). Зап. 1953 р. К. Береза в с. Васильків Шполянського р-ну на Київщині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 126.

230. **Виряжала мене мати, дівку.** («Дівчина співає»). Зап. 1955 р. Г. Трохименко в с. Катеринопіль Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 198, № 25.

231. **Ішли бояре ряд по ряду.** (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 132, № 15.

232. **Кучерявий Іванко, кучерявий.** (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 138, № 48.

233. **Ой свекрухо, свекрушиночко.** Зап. 1956 р. Н. Богун в с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. від Нечипоренко Явдохи // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 5, № 16.

234. **Чи хміль по дорозі.** (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 138, № 45.

235. **Ой не шуми, рою.** Зап. 1958 р. П. Коваленко в с. Мурзинці Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 98 зв., № 12.

236. **Горох, горох по дорозі.** (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 137, № 43.

237. **Ой були ми в лужку.** («Коли йдуть у суботу до молодого»). Зап. 1958 р. Н. Похитун у с. Вільшана Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 145 зв.

238. **Ой тісній гуличеньки, тісній.** («Ідуть від молодої до молодого»). Зап. 1953 р. К. Яцун в с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Київської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 180 зв.

239. **Не вій, вітре, з рожі.** («Дорогою від молодої до молодого»). Зап. 1958 р. Л. Яцун, К. Яцун у с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 227, № 9.

240. **Ой дивіться, подружечки, куди я піду.** (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 134, № 32.

241. **Чуй, свекрухо, звістку.** Зап. 1956 р. Є. Соколан у с. Залевки Смілянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 178 зв., № 10.

242. Та срібная сережечка — Марусенька. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 134, № 29.

243. Усі луги, бережечки. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 134, № 31.

244. Чорнява Валюся, чорнява. («Молода йде до молодого»). Зап. 1955 р. Н. С. Улановська в с. Піщана Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 211, № 21.

245. Ой на горі рута. (Співають дружки, як ідуть до молодого). Зап. 1958 р. О. Л. Кирилюк у с. Сигнаївка на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 103.

246. Ой на горі рута. Зап. 1953 р. Чернишова в с. Козацьке Звенигородського р-ну Київської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 218 зв.

247. Вимітайте двори. (Співають, коли молода йде з дружками до молодого у двір).— Покальчук, арк. 71, № 5.

248. А в нашого свата. Зап. 1953 р. Г. Підопригора в с. Вільховець Звенигородського р-ну на Київщині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 169, № 2.

249. Ой брязнули ключі. (Співають дружки на вулиці, коли молода запрошує на весілля).— Милорадович, с. 138, № 53.

250. Ой доки ми та стоятимем. («Співають дружки, коли ідуть запрошувати свекруху на весілля — в суботу»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

251. На день добрий тому. Зап. 1958 р. О. Нагорна в с. Берестовець Уманського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 110.

252. Прилетіла пава. Зап. там же // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 121.

253. На добрий день, ненько моя. (Ввійшли до молодого в хату). Зап. 1958 р. К. Яцун у с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 228, № 3.

254. На добридень, чужа ненько. Зап. 1957 р. Т. Підгорня в с. Козацьке на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 167—168 зв., № 5.

255. Калиновий мосте. Зап. 1954 р. Г. Писанка в с. Попівка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 140 зв., № 16.

256. Ввійшли ми в світлицю. («Пісня дружок»). Зап. 1958 р. І. Т. Вербовий у с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 21.

257. А в лебедя ножки тоненькі. Зап. 1958 р. В. Сорока в с. Пединівка Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 182—182 зв., № 24.

258. Ой вечеряй же ти, Зіночко. Зап. там же // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 183, № 31.

259. Ой буде нам, буде. Зап. 1955 р. Н. Сліпченко в с. Куликівці на Черкащині від Селецької Лідії // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 173.

260. Ми ж вас не просимо. Зап. 1958 р. В. Вовкотруб у с. Кислин Буцького р-ну на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 28, № 4.

261. Оставайтеся здорові. («У суботу, коли ідуть від молодого»). Зап. 1958 р. О. Л. Милокоста в с. Моринці Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 124 зв. (в.).

262. Ой місяцю-ріжку. Зап. 1956 р. І. Линник у с. Вільшана на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 114, № 3.

263. Ой місяцю-ріжку. Зап. 1956 р. Н. Богун у с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. від Нечипоренко Явдохи // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 9.

264. Рости, сосно, вгору. («Вийти від молодого з хати»). Зап. 1958 р. Л. Яцун, К. Яцун у с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 229, № 8.

265. Чом ти мене, ненько, не питала. Зап. 1956 р. Н. Богун у с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. від Нечипоренко Явдохи // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 4, № 13.

266. Ой брязнули ключі. Зап. 1958 р. В. Сорока в с. Пединівка Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 184, № 36.

267. Були ми в свекрухи. Зап. 1957 р. Т. Підгорня в с. Козацьке на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 167 зв., № 6.

268. Ой були ми у свекрушечки. («Йдучи від молодого»). Зап. 1957 р. Г. Б. Яровенко в с. Вільховець на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 219 зв., № 11.

269. Ми в свекрухи не барилися. («Коли повертаються додому від свекрухи — в суботу»).— Р у б а й, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

270. Ой були ми в молодого. («Коли ідуть від молодого»). Зап. 1958 р. Г. Ганжа в с. Дарівка Канівського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 39.

271. Ми в свекрухи та й обідали. (Перед тим, як «вийти від молодого з хати»). Зап. 1958 р. Л. Яцун, К. Яцун у с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 228 зв., № 3.

272. Я ж за вами та й виходила. (Перед тим, як «вийти від молодого з хати»). Зап. там же // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 228 зв., № 4.

273. Лети, лети, сокілоньку, поперед нас. Зап. 1956 р. П. Дащенко в с. Кобиляки Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 87, № 1.

274. Соловейко маленький. (Співають перед тим, як «іти від молодого до молодої до двору»). Зап. 1958 р. Л. Яцун, К. Яцун у с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 229 зв., № 5.

275. Сяду, впаду ластівкою. (Співають перед тим, як «іти від молодого до молодої до двору»). Зап. там же // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 229, № 4.

276. Під хатою вишня. («Співають, коли йдуть од молодого в суботу»). Зап. 1958 р. Н. Похитун у с. Вільшана Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 145.

277. Ой стояв братічок у тину. (Перед тим, як «іти від молодого до молодої до двору»). Зап. 1958 р. Л. Яцун, К. Яцун у с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 229, № 1.

278. Стрельнули з гармати. (Перед тим, як «іти від молодого до молодої до двору»). Зап. там же // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 229 зв., № 6.

V. КОРОВАЙ І ШИШКИ

279. П'ятниця-починальниця. (Співається «в суботу жінками при виготовленні весільних хлібів»).— Милорадович, с. 149, № 106.

280. Стояла молода на мосту. («Співають у молодої»). Зап. 1953 р. К. Яцун у с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Київської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 180 зв.

281. Ой ходила тая Оля по полю. Зап. 1982 р. О. В. Шубравська в с. Печера Тульчинського р-ну Вінницької обл. від Величко Надії, середнього віку.

282. Та ой зашуміла. («Пісні шишкарські або коровайні»).— Яворницький, с. 506, № 506.

283. Та з суботоньки та на неділеньку година. (Співають, коли виготовляють коровай).— Пассек, с. 182.

284. Ганнусина ненька. («Починаючи місити коровай, молодиці співають»). Зап. 1896 р. в с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 21, № 14-б.

285. А Марфичина ненька. («Пісні шишкарські або коровайні»).— Яворницький, с. 505—506, № 505.

286. Ой годі, годі, пшенице. («Пісні коровайниць»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 6, № 6.

287. А я вдома сиділа. Зап. 1976 р. К. Г. Гаврилко, О. М. Пархоменко та ін. в с. Ковильне Роздольненського р-ну Кримської обл.

від Баранової Віри.— Сімферопольський університет, зош. № 12, арк. 8.

288. Ой поїдь, Іванку, до міста. Зап. 1967 р. О. Ф. Ошуркевич у с. Проходи Любешівського р-ну Волинської обл. від Г. Т. Любежаніної // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 826, арк. 46.

289. Ой сяду я та й на терницю. («Пісні коровайниць»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 3, № 3.

290. Навернули птиці. («Виробляючи коровай»). Зап. 1896 р. у с. Носовиця Дубенського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 11, № 6.

291. Ми на коровай ідемо. («Пісні коровайниць»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 7, № 8.

292. На коровай ішла. («Співають на короваї»). Зап. 1954 р. М. Врублівська в с. Рижанівка Звенигородского р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 27.

293. Я на коровай ішла. («Пісні коровайниць»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 6, № 7.

294. Налетіли та синиченьки. («Співають у суботу, коли коровай місять»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

295. Ой матінко-утко. (Співають, входячи в хату, як приходять коровай робити).— Федоренко, арк. 16.

296. Короваєве тісто кисне. (Співають свашки, як саджають коровай у піч після благословення старости).— Котисова, арк. 3, № 18.

297. Короваєве тісто. (Співають свашки, як саджають коровай у піч після благословення старости).— Котисова, арк. 3, № 17.

298. Всходь, всходь, короваю. («Знявши з печі розчинене готове тісто, співають»). Зап. 1898 р. в с. Носовиця Дубенського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 11, № 3.

299. Пшеничне тісто. («Коровай»). Зап. 1972 р. Г. Хімич у с. Піддубці Луцького р-ну Волинської обл. від Доманської Оксани, 1901 р. нар.— Весільні пісні, кн. 2, с. 112, № 148.

300. Дві сестриці коровай місили. («Коли місять коровай, то свахи співають»). Зап. 1958 р. М. Підгорня в с. Козацьке на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 134 зв.

301. Ніхто не вгадає. Зап. 1956 р. Є. Соколан у с. Залевки Смілянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 178, № 5.

302. Ніхто не вгадає. (Співають, виготовляючи коровай). Зап. в Чернігівській губ.— Пассек, с. 183—184.

303. Хороші коровайниці. (Співають, коли коровай «квітчають різними шишками і квітками з тіста»).— Федоренко, арк. 16 зв.

304. Наші коровайниці. (Коли випікають коровай). Зап. 1976 р. С. Гащенко, Л. Гноєва та ін. у с. Чернишовка Роздольненського р-ну Кримської обл. від Подольчук Ніни, переселенки з Волині.— Сімферопольський університет, зош. № 13, арк. 11 зв.

305. Із рутоньки дві квітоньки. («Ліплять коровай»). Зап. 1896 р. у с. Мала Романівка Новоград-Волинського пов. Волинської губ.— Чубинська, арк. 3, № 7.

306. Пшениченько дрібна. (Перед тим, як саджають коровай). Зап. 1896 р. у с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 21.

307. Ще зірничка не зайшла. («Саджаючи коровай до пеца», староста благословляє, а «свашки ладкають»).— Котисова, арк. 2 зв., № 14.

308. А ми коровай місили. («Пісні коровайниць»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 8, № 12.

309. А ми коровай місили. («Пісні коровайниць»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 8, № 10.

310. А ми коровай місили. («Пісні коровайниць»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 4—5, № 4.

311. Рости, короваю. («Посадивши коровай, співають»). Зап. 1896 р. в с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 21, № 16-а.

312. Рости, рости, короваю. («Пісні коровайниць»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 9, № 14.

313. Ніхто не вгадає. («Пісні коровайниць»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 5, № 5.

314. Ніхто не вгадає. («Пісні шишкарські або коровайні»).— Яворницький, с. 508—509, № 510.

315. Ніхто не вгадає. Зап. 1973 р. в с. Ароматне Білогірського р-ну Кримської обл. від Бардакової Ганни, 1896 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 2, арк. 6 зв.

316. Ой знаю я, знаю. («Коли місять коровай»). Зап. у 1950-х рр. Я. Г. Середа в с. Лубенці Кам'янського р-ну на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 190.

317. Старостова жінка. («Пісні коровайниць»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 10, № 15.

318. Коровайниці-голубочки. («Пісні коровайниць»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 11, № 17.

319. Із руточки дві квіточки. («Коровайні пісні»). Зап. 1896 р. у с. Мала Романівка Новоград-Волинського пов. Волинської губ.— Чубинська, арк. 1, № 5.

320. Повійте, вітроньки. (Виготовляючи коровай). Зап. в Чернігівській губ.— Пассек, с. 183.

321. А ми коровай зробили. («Пісні коровайниць». «Співають, піднявши вгору порожні ночви і вкінці стукають ними об сволок тричі»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 12, № 20.

322. Ой шукай, старосто, помела. («Коли місять коровгай»). Зап.

у 1950-х рр. Я. Г. Середа в с. Лубенці Кам'янського р-ну на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 190.

323. Пойду я да до коваля. (Коли виготовляють коровай).— Пассек, с. 185.

324. Ой пойдем ми до коваля. («Співають, коли старша коровайниця вигортає жар з печі, щоб посадити коровай»). Зап. 1971 р. М. Хланъ у с. Радовель Олевського р-ну на Житомирщині.— Весільні пісні, кн. 1, с. 219—220, № 231.

325. Кучерявий піч вигрібає. («Як зроблять коровай». Одна з коровайниць бере кочергу, стає коло печі і починає вигрібати з печі жар на припічок, а друга заглядає в піч. Всі інші коровайниці сідають на лавах і співають).— Федоренко, арк. 16 зв.

326. До бору, бояри, до бору. Зап. 1973 р. у с. Міжгір'я Білогірського р-ну Кримської обл. від Посмітної Степаниди, 1899 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 2, арк. 9.

327. До бору, бояри, до бору. Зап. 1958 р. Н. Ракоїд у с. Голяки Канівського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 173 зв., № 8.

328. Питалася шишечка. (Співається «в суботу жінками при виготовленні весільних хлібів»).— Милорадович, с. 149, № 107.

329. Короваєва пара. (Співають свашки, як староста благословляє садити коровай у піч).— Котисова, арк. 3, № 16.

330. Хорошії коровайниці! («Пісні коровайниць»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 12, № 19.

331. А в нашої печі. («Пісні коровайниць»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 11, № 18.

332. У печі коровай грає. (Коли виготовляють коровай).— Пассек, с. 185.

333. В печі не палили. (Коли ліплять коровай). Зап. 1959 р. П. Т. Белінська в с. Михайлівка-Льовшина (тепер Запорізька обл.).— Весілля, кн. 1, с. 417, № 4.

334. Піч наша регоче. («Співають у суботу, коли коровай місять»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

335. Наша піч на стовпах. (Як посадили коровай у піч. «Танцюючи по хаті, приспівують»). Зап. 1896 р. у с. Белки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 21 зв.

336. Ой піч ходе на ногах. (Коли коровай посадили в піч, дружко, дружки, бояри і дві свашки, ставши чоловік проти жінки, тримають один одного навхрест за руки і, піднімаючи діжу, де був замішаний коровай, ходять з нею кругом хати і співають).— Пассек, с. 183.

337. Піч стоїть на сохах. (Посадивши коровай у піч, чотири жінки беруть діжу й піднімають угору під стелю, крутяться з діжею і співають).— Федоренко, арк. 17.

338. І піч на сохах. (Порожню діжу, в якій місили коровай, із засвіченими в ній чотирма свічками, піднімають і гупають нею об сволок, крутяться з нею то в один, то в другий бік по 3 рази і при цьому співають).— Ковтун-Мегедь, арк. 5.

339. Короваю наш, раю. («Співають дружки в суботу, коли прибирають коровай»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

340. Короваю-раю. («Співають, як коровай ліплять»). Зап. у 1950-х рр. П. Горошко в с. Стара Буда Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 67.

341. Короваю-ваю. Зап. 1953 р. В. Чорна в с. Сердегівка Шполянського р-ну Київської обл. від Москаленко Явдохи // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 220, № 22.

342. Хлопчики-молодчики. («Коровай». Приспівують до галузок — обвинених тістом вишневих паличок). Зап. 1930 р. Н. Я. Димнич у с. Кремеш Горохівського пов. на Волині.— Весілля, кн. 2, с. 27, № 63.

343. Скаржилася вишня. («Коровай». Співають до галузок).— Зап. там же.— Весілля, кн. 2, с. 28, № 64.

344. Стелися, барвіночку. («Під час вбирання короваю, співають»). Зап. там же.— Весілля, кн. 2, с. 34, № 81.

345. Ой раю наш, раю. («Під час вбирання короваю»). Зап. там же.— Весілля, кн. 2, с. 34, № 82.

346. Ми на тік ідемо. («Пісні коровайниць»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 13, № 21.

347. Найстаршая коровайнице! («Пісні коровайниць»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 14, № 23.

348. Не піду я додому. (Як посадили коровай в піч. «Танцюючи по хаті, приспівують»). Зап. 1896 р. у с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 21 зв., № 17.

349. Вдача, Олено*, вдача. (Виймають коровай). Зап. 1896 р. у с. Носовиця Дубенського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 12, № 15.

350. Наш коровай красний. (Приносять коровай). Зап. 1964 р. Н. І. Здоровега в с. Новий Яр Яворівського р-ну Львівської обл. від К. Г. Перовської, 1892 р. нар.— Весільні пісні, кн. 2, с. 135, № 254.

351. Коровай наш був, коровай. (Співається «в суботу жінками при виготовленні весільних хлібів»).— Милорадович, с. 149, № 108.

352. Ой славляно, прославляно. (Співають за столом). Зап. 1930 р. Н. Я. Димнич у с. Кремеш Горохівського пов. на Волині.— Весілля, кн. 2, с. 56, № 156.

353. Берегом качки пливуть. («Дівит-вечір. Субота»). Зап. 1958 р. В. Сорока в с. Пединівка Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 179, № 4.

354. Ой лугом, лугом вода йде. (Перед днем весілля увечері до молодої приходить молодий з поїздом, дружки співають).— Сердюк, арк. 75, № 4.

355. З гори та в долину. («Дівит-вечір. Субота»). Зап. 1958 р. В. Сорока в с. Пединівка Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 179, № 1.

356. Що на тім боці ставу. (Перед днем весілля увечері до молодої приходить молодий з поїздом, дружки співають).— Сердюк, арк. 77, № 14.

357. Йшли дружечки горою. Зап. 1973 р. А. Грох, В. Сікорська та ін. у с. Ароматне Білогірського р-ну Кримської обл.— Сімферопольський університет, зош. № 10, арк. 4.

358. А в суботу до сонця. (Дружки за столом). Зап. 1896 р. у с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 20 зв., № 12.

359. Ой в садоньку частім. («В домі молодої співають»). Зап. 1896 р. у с. Носовиця Дубенського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 11 зв., № 10.

360. Чорна галочка на рокиті сиділа. («На посаді молодій, в суботу»). Зап. у Звенигородському пов.— Метлинський, с. 145.

361. Ой чого, чого. Зап. 1958 р. О. Нагорна в с. Берестовець Уманського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 114—114 зв.

362. Поглянь, ненько, та й на мій посад. («За столом»). Зап. 1958 р. Л. Яцун, К. Яцун у с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 230, № 15.

363. А в суботоньку до сонця. (В молодої за столом). Зап. 1896 р. у с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 20 зв., № 13.

364. Бавиш мене, моя ненько, бавиш. (Співають «в суботу, як наречена прийде від молодого»). Зап. 1956 р. В. Чепіга в с. Скотареве Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 183.

365. Та чи не будеш, моя матінко, жалкувати. (Співається «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 146, № 91.

366. Ой як тобі, моя доню, не жаль буде. («Мати співає дочці на весіллі»). Зап. 1955 р. Н. С. Улановська в с. Піщана Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 207, № 9,

367. Чи не будеш, дівочко. Зап. 1967 р. Й. Ю. Федас в с. Михайлин Березнівського р-ну Ровенської обл. від Усач Секлети, 1913 р. нар. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 581, зош. № 1, арк. 17.

368. Ви, сестриці, ви, подружечки. (Виконується «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 146, № 94.

369. Не копай грядки, не сади мнятки. (Виконується «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 146—147, № 95.

370. Ой чого ти, кринице, холодна водице. (Виконується «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 142, № 75.

371. Ой летіли голубоньки да й летючи. (Співають дружки перед днем весілля, як увечері до молодої приходить молодий з поїздом).— Сердюк, арк. 77, № 13.

372. Чи я тобі, моя доню. («У молодої зійшлися дружки»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), арк. 23—24, № 7.

373. Ой матінко, голубонько! (Виконується «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 148, № 99.

374. Ой ходила молода по двору. («Співають у молодої»). Зап. 1957 р. Л. В. Мартинюк у с. Бережки Дубровицького р-ну Ровенської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 107 зв., № 4.

375. Червоная калина. Зап. 1928 р. М. Сатановський у с. Кам'яна Криниця Грушківського р-ну Первомайської окр. на Одещині від О. Сатановської // ІМФЕ, ф. 1—6, од. зб. 616, арк. 165.

376. Червоная калинонька. («У молодої за столом»). Зап. 1957 р. Л. Бомко в с. Бурти Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 25 зв.

377. По дворику по новенькому. (Співають дружки перед днем весілля увечері, як до молодої приходить молодий з поїздом).— Сердюк, арк. 75 зв., № 5.

378. Вечірняя зіронько. («Співають дружки в суботу, в молодої за столом»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

379. Зелененький подорожничок. (Співають дружки перед днем весілля увечері, як до молодої приходить молодий з поїздом).— Сердюк, арк. 76, № 9.

380. Батеньку мій та ріднесенький! («У молодої зійшлися дружки»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 33—34, № 18.

381. Ой братіку мій ріднесенький. («Співають у суботу, як в'яжуть квітки»). Зап. 1957 р. В. Кузьменко в с. Майданівка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 79 зв.

382. Ой хвалилася, вихвалялася білая да березонька. Зап. 1928 р.

В. І. Воловик у с. Ярославець Ярославецького р-ну Глухівської окр. на Сумщині // ІМФЕ, ф. 1—7, од. зб. 818, арк. 41 зв., № 9.

383. Вийшла молода за воротечка. («Співають у молодої»). Зап. 1957 р. Л. В. Мартинюк у с. Бережки Дубровицького р-ну Ровенської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 106, № 1.

384. Ой ходила та Маруся по вгороду. (Виконується «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 145—146, № 90.

385. Через сінечки другі дверечки. (Виконується «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 141, № 72.

386. Ой у городі криниченька одна. («На посаді молодій, в суботу»). Зап. у Конотопському пов.— Метлинський, с. 147.

387. Ой пливай, пливай. («У молодої зійшлися дружки»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 18—20, № 4.

388. Сонце низенько. («У молодої зійшлися дружки»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 30—31, № 14.

389. На зеленім дубочку. («Співають у молодого, коли роблять квіти»). Зап. 1958 р. Н. Похитун у с. Вільшана Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 146.

390. Ой казала Галечка: не пойду. (Співають перед днем весілля увечері, як до молодої приходить молодий з своїм поїздом).— Сердюк, арк. 75, № 1.

391. Ой червона ружечка, синій цвіт. (Співають свахи, як молодий приїхав до молодої після плетення вінків). Зап. 1886 р. О. Рошкевич у с. Лолин Стрийського пов.— Весілля, кн. 2, с. 81, № 21.

392. Зеленая да липонька. (Співають дружки перед днем весілля увечері, як до молодої приходить молодий з поїздом).— Сердюк, арк. 76, № 8.

393. Котиться місяць до зірки. (Коли сидять за столом. «Молодий з почтом приїхав до молодої»). Зап. 1971 р. М. Хлань у с. Радовель Олевського р-ну на Житомирщині.— Весільні пісні, кн. 1, с. 288—289, № 346.

394. Ой попід лісок. («Іде молодий з буярами»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 36, № 22.

395. Ой що то за село. («Дівит-вечір. Субота»). Зап. 1958 р. В. Сорока в с. Пединівка Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 179.

396. Ой глянь, Марусю, через калач. («Молодий іде до молодої на головицю»). Зап. 1955 р. Г. Трохименко в с. Катеринопіль Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 193, № 10.

397. Калиновий мосте. («Дівит-вечір. Субота»). Зап. 1958 р. В. Сорока у с. Пединівка Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 179 зв., № 6.

398. На хаті коріннє. (Молодий з боярами, світилками іде до молодої на дівич-вечір. Підходячи до двору, співають).— Ковтун-Мегедь, арк. 10 зв.

399. Оступітеся від лави. («В суботу увечері»). Зап. 1929 р. О. І. Воробова в с. Леніно Кривоозерського р-ну на Одещині від 80-річної Г. К. Воробової, що співала 60 років тому // ІМФЕ, ф. 1—6, од. зб. 617, арк. 102, № 5.

400. Бубни гудуть. («У молодої зійшлися дружки»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 35, № 20.

401. Ой по горі бояре гуляли. (Співається «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 142, № 74.

402. Клен було чи не дерево. (Співають дружки перед днем весілля, ввечері, як до молодої приходить молодий з поїздом).— Сердюк, арк. 76—76 зв., № 10.

403. Чи чуєш ти, Марусю. (Викопується «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 148—149, № 102.

404. Слала зоря до місяця, рано, рано! (Молодий на посаді в суботу на дівич-вечорі).— Пассек, с. 187. Пісня реставрована.

405. Та крашен вечір, дивит-вечір. (Співають у п'ятницю на дивит-вечорі, який відбувається в хаті молодого). Зап. 1982 р. М. М. Шубравська у м. Дніпродзержинськ Дніпропетровської обл. від своєї матері Оксани Олійник, 75 р.

406. Сьогодні дивний вечір. («В суботу увечері»). Подано разом з піснею «Чи чуєш ти, Килино» (див. № 407). Зап. 1929 р. О. І. Воробова в с. Леніно Кривоозерського р-ну на Одещині від 80-річної Г. К. Воробової, що співала 60 років тому // ІМФЕ, ф. 1—6, од. зб. 617, арк. 103—104, № 7.

407. Чи чуєш ти, Килино. («В суботу увечері»). Подано разом з піснею «Сьогодні дивний вечір» (див. № 406). Зап. там же // ІМФЕ, ф. 1—6, од. зб. 617, арк. 104—105, № 7.

408. Через сінечки в вишневий сад. («Співають у молодої»). Зап. 1953 р. К. Яцун у с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Київської обл. від Опопрієнко Л. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 182—182 зв.

409. Хмарка до хмарочки. («Дівит-вечір. Субота»). Зап. 1958 р. В. Сорока в с. Пединівка Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 179 зв., № 7.

410. Ой шила я, вінок пришивала. («Співає сестра молодої в суботу увечері, як пришиває вінок молодому»). Пісня контамінована. Зап. 1958 р. Л. Федорець у с. Костянтинівка Смілянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 203, 204.

411. Я вінок пришиваю. Зап. 1967 р. К. Бутко, О. Пінчук в с. Бранне Поле Кіровського р-ну Кримської обл. від Габурик Павлини, 60 р.— Сімферопольський університет, зош. № 3, арк. 6.

412. Ой на горі зілля. («Пісні вечеринські»).— Яворницький, с. 520, № 523.

413. Сядьмо, мамо, повечеряймо. (Співають дружки перед днем весілля увечері, як до молодої приходить молодий зі своїм поїздом).— Сердюк, арк. 75, № 3.

414. Крамар, крамарочку. («Пісні вечеринські»).— Яворницький, с. 520, № 524.

415. Та не я капусту садила. («Пісні вечеринські»).— Яворницький, с. 521, № 526.

416. Вечеряйте, боярочки. («Співають дружки»). Зап. 1973 р. К. Дримлюженко, Л. Павловська та ін. в с. Ароматне Білогірського р-ну Кримської обл. від Фесай Марії, 1911 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 9, арк. 9.

417. Через сад гуска летіла. (Співають перед вечерею і за вечерею в суботу в молодої на дівич-вечорі).— Пассек, с. 189.

418. Через поле гуска летіла. («Пісні вечеринські»).— Яворницький, с. 522, № 529.

419. Втоптана стежечка. (Співають перед вечерею і за вечерею в суботу на дівич-вечорі).— Пассек, с. 190.

420. Їли бояре, їли. (Співають перед вечерею і за вечерею в суботу на посаді, на дівич-вечорі). Подана разом з піснями «Їли дружечки, їли», «Їли бояре юшку» (див. № 421, 422).— Пассек, с. 190.

421. Їли дружечки, їли. (Співають перед вечерею і за вечерею в суботу на дівич-вечорі). Подана разом з піснями «Їли бояре, їли», «Їли бояре юшку» (див. № 420, 422).— Пассек, с. 190.

422. Їли бояре юшку. (Співають перед вечерею і за вечерею в суботу в молодої на дівич-вечорі).— Подана разом з піснями «Їли бояре, їли», «Їли дружечки, їли» (див. № 420, 421).— Пассек, с. 190.

423. Зеленая да рутонька да буяс. (Співають дружки перед днем весілля увечері, як до молодої приходить молодий з поїздом).— Сердюк, арк. 75 зв., № 6.

424. Да коли б я знала, да коли б відала. («На посаді молодій, в суботу»). Зап. в Конотопському пов.— Метлинський, с. 146—147.

425. Коли б я знала- або відала. (Співається «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 142, № 77.

426. Не жаль тобі, моя матінко. (Співається «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 146, № 92.

427. Як ходила та Маруся по вгороду. (Співається «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 144, № 86.

428. Ой ходила дівчинонька по кімнаті. («Співають дівчата в суботу»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

429. У неділю рано синє море грало. (Співається «дружками в домі

молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 141—142, № 73.

430. Де ж ти, дівонько, де ж ти, Мар'єчко. (Співають молодим на посаді в суботу на дівич-вечорі).— Пассек, с. 188—189.

431. Сухий терен, сухий терен та й не тесаний. (Співається «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 147, № 97.

432. Казав ясен та явороньку. (Співають молодим на посаді в суботу на дівич-вечорі).— Пассек, с. 188.

433. Сй ненько, ненько, уже не раненько. (Співається «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 148, № 100.

434. Літала, кувала. («У молодої зійшлися дружки»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 1, арк. 20—22, № 5.

435. Та не тії думки, та не тії гадки. (Співається «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 147, № 98.

436. Червоная калина без вітру шумить. (Співається «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 146, № 93.

437. Молода Маруся по вгороду ходила. (Співається «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 144, № 85.

438. Ой стану я проти гаю, проти двору. (Співається «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 147, № 96.

439. Ой сиділа Марусенька. («У молодої зійшлися дружки»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 1, арк. 31—32, № 15.

440. Ой ходила Марусечка по леваді. (Співається «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 145, № 89.

441. Марусенька у батенька на одході. (Співається «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 144, № 87.

442. Оце тобі, матінко, на одході. (Співається «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 145, № 88.

443. Ой побачиш, да батенько, да побачиш. (Співають дружки перед днем весілля увечері, як до молодої приходить молодий з весільним поїздом).— Сердюк, арк. 76—77, № 12.

444. Вже ж ми по неділі. («Пісні вечеринські»).— Яворницький, с. 522, № 531.

445. Ми зробимо славу. («Співають у суботу ввечері»). Зап. 1958 р. Г. М. Гніденко в с. Водяники Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 44, № 16.

446. Ламліте роженьку. («Пісні вечеринські»).— Яворницький, с. 523, № 532.

447. Ой ви, старости, чого сидите. (Співається «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 149, № 103.

448. Ой стояла та Маруся під вінцем. (Співається «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 149, № 104.

449. Що Анютка думає-гадає. (Співають дружки перед днем весілля увечері, як до молодої приходить молодий з весільним поїздом).— Сердюк, арк. 75—75 зв., № 5.

450. Кислиці, дівчинонько, кислиці. (Співається «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 149, № 105.

451. Жаль же нам, Мар'єчко, тебе. (Співають дружки, як прощаються з молодою в суботу на дівич-вечорі).— Пассек, с. 191.

VII. ДО ШЛЮБУ

1. Заплітання (розплітання), розчісування коси

452. На ставу качечки спливаються. («Співають у молодої в неділю»). Зап. 1953 р. К. Яцун в с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Київської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 180.

453. Сивий соколику. Зап. Т. Бовкун, Л. Усенко та ін. в с. Верхньорічне Бахчисарайського р-ну Кримської обл. від Костюк Наталки, переселенки з Хмельницької обл.— Сімферопольський університет, зош. № 5, арк. 2 зв.

454. Де ж твої, Марусю, ковалі. («Коли починають косу розплітати»). Зап. 1958 р. Л. Яцун, К. Яцун у с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 230, № 12.

455. Дружечки, голубочки. («Під час розплітання молодої»). Зап. 1955 р. Г. А. Трохименко в с. Катеринопіль Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 192, № 3.

456. Давай, мати, стільця. («Розплітаючи молодій коси»). Зап. 1896 р. в с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 22, № 19.

457. Ой дай, мати, масла. («Співають дружки, коли молода вбирається до шлюбу»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

458. Прошу я вас, мої милі дружечки. («Дружки розчісують коси, співаючи»). Зап. 1896 р. в с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 22, № 22-а.

459. Матінко, голубонько. («В неділю перед шлюбом розплітають косу, співають»). Зап. 1896 р. в с. Носовиця Дубенського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 12, № 16-в.

460. Прошу брата до хати. Зап. 1976 р. К. Г. Гаврилко, О. М. Пархоменко та ін. в с. Ковильне Роздольненського р-ну Кримської обл.

від Баранової Віри.— Сімферопольський університет, зош. № 12, арк. 8 зв.

461. Ой стань, братіку, на стілець! («Розплітають молоду»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 41, № 31.

462. Ой іди, братіку, кісоньку розплітать. (Співається «дружками, коли розплітають молоду»). Зап. 1955 р. К. Гарбуз в с. Стара Буда Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 59.

463. Ввійди, братіку. («Розплітають молоду»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 38, № 24.

464. Брат по току ходить. (Запрошують брата молодої розплітати косу). Зап. 1896 р. в с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 22, № 20.

465. Брат косу розплітає. Зап. 1973 р. К. Дримлюженко, Л. Павловська та ін. в с. Ароматне Білогірського р-ну Кримської обл. від Подобняк Анастасії, 1901 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 9, арк. 10 зв.

466. А брат сестрицю. («Розплітають молоду»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 38, № 25.

467. Було літо, було літо. (Співають дружки).— Милорадович, с. 158, № 160.

468. Було літо, було літо. («У молодої за столом»). Зап. 1957 р. Л. Бомко в с. Бурти Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 26.

469. Ой просо, просо волоття. («У неділю»). Зап. 1958 р. В. Сорока в с. Пединівка Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 188 зв., № 73.

470. Ой просо, просо волоття. («У молодої за столом»). Зап. 1957 р. Л. Бомко в с. Бурти Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 25 зв.

471. Чом соловєйки. («Розплітають молоду»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 40, № 29.

472. Ти, Марусю, ясна зірочка. («За столом»). Зап. 1958 р. Л. Яцун, К. Яцун у с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 230, № 17. Пісня реставрована.

473. Коси ж мої та й срібнесенькі. («За столом»). Зап. там же. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 230 зв., № 18.

474. Завіяли вітроньки в світлоньку. («Дружки розчісують коси, співаючи» — перед шлюбом). Зап. 1896 р. в с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 22, № 22-б.

475. Вітер кватирку торкає. («Молодій розплітають коси»). Зап. 1955 р. Н. С. Улановська в с. Піщана Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 213, № 25.

476. На дворі терен тешуть. («Розчісують косу» в неділю). Зап.

1952 р. Н. Боровик в с. Козацьке Звенигородського р-ну Київської обл. від Ганаги Тетяни, 78 р. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 18 зв.

477. Ой на [дворі] просо молотять. Зап. 1954 р. Г. Писанка в с. Попівка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 141, № 21.

478. Ой на току просо молотять. («Розплітають молоду»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 40, № 30.

479. Чорняй терене. («Розплітають молоду»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 37, № 23.

480. Ой брат сестрицю розплітав. («Під час розплітання молодої»). Зап. 1955 р. Г. Трохименко в с. Катеринопіль Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 192—193, № 6.

481. Розплітала мене дядина. («Під час розплітання молодої»). Зап. там же // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 193, № 7.

482. Брат сестрицю розплітав. («У молодої»). Зап. 1957 р. Г. Б. Яровенко в с. Вільховець на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 219, № 6.

483. Десь мого батенька дома немає. («У молодої за столом»). Зап. 1957 р. Л. Бомко в с. Бурти Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 26 зв.

484. Десь у тебе, Марусю, батька нема. («Під час розплітання молодої»). Зап. 1955 р. Г. Трохименко в с. Катеринопіль Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 192, № 5.

485. Рости, рости, сухий дубе, корінися. («Під час розплітання молодої»). Зап. там же // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 192, № 4.

486. Та Маруся низесенько кланяється. («Розплітають молоду»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 44, № 40.

2. Молоду (молодого) вбирають до шлюбу, виряджають

487. Чи я ж тобі не казала. («Дружки співають, коли приходять до молодої рано в неділю»). Зап. 1953 р. М. Остропольська в с. Васильків Шполянського р-ну на Київщині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 123—123 зв.

488. Було літо, було літо. Зап. 1982 р. О. В. Шубравська в с. Печера Тульчинського р-ну Вінницької обл. від Пустової Фелікси, 1916 р. нар.

489. Була зима, була зима. («Дружки співають, коли приходять до молодої рано в неділю»). Зап. 1953 р. М. Остропольська в с. Васильків Шполянського р-ну на Київщині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 123.

490. Ой застукали воронії коні на дворі. («Співають дружки у молодої, коли вона збирається до шлюбу»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

491. Йа в неділю дуже рано. («Співають, як наряджають молоду або молодого до шлюбу»). Зап. 1974 р. А. Ф. Яківчук в с. Білівці Хотинського р-ну Чернівецької обл. від Варварюк Віри, 1924 р. нар., та Рудого Григорія.

492. Ходить павойка. («Як вінці увиті, то співають, щоби молодий умився до шлюбу під вінець»).— Котисова, арк. 2, № 8.

493. Летять галочки у три рядочки. («Співають дружки в хаті молодої перед шлюбом»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

494. Та й зацвіла калиночка. («Співають, коли виряджають молодих до шлюбу»). Зап. 1975 р. А. Ф. Яківчук в с. Подвірне Новоселицького р-ну Чернівецької обл. від жінок середнього, старшого віку.

495. Ти, сивий орле. (Співають свашки, коли молодий збирається іти по молоду до шлюбу).— Котисова, арк. 3 № 19.

496. У молодого на дворі. (Співають свашки, як староста благословляє молодого іти до молодої).— Котисова, арк. 3 зв., № 23.

497. Ой над нашим селом. Зап. 1968 р. О. Ф. Ошуркевич в с. Буцин Старовижівського р-ну Волинської обл. від Д. В. Троцевич // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 826, арк. 44.

498. Дайте ж нам, дайте. (Співають свашки за столом у молодої, коли молодий прийшов до молодої).— Котисова, арк. 4, № 27.

499. Ви нас не дуріте. (Коли молодий приїхав до молодої, щоб іти до шлюбу, йому вводять іншу дівчину, а потім — молоду).— Котисова, арк. 4, № 28.

500. Хмарка наступає. (Ідучи випроводжати молодих до шлюбу, сваха, світилки співають). Зап. 1896 р. в с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, од. зб. 825, арк. 22, № 18.

501. Да кланяйся, Катерино. («Молоді беруть благословення у батьків, дружки співають»). Зап. 1895 р. в с. Жадківка Новоград-Волинського пов.— Чубинська, арк. 15 зв., № 8.

502. Кропи, мати, водою. («Перед виїздом до шлюбу, коли батьки обсипають молодих зерном і кроплять «святою» водою»). Зап. 1896 р. в с. Носовиця Дубенського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 12, № 17.

503. Мати підситки білила. Зап. 1976 р. К. Г. Гаврилко, О. М. Пархоменко та ін. в с. Ковильне Роздольненського р-ну Кримської обл. від Баранової Віри.— Сімферопольський університет, зош. № 12, арк. 9 зв.

504. Корона моя біла. (Співають дівчата у неділю, як розплели молодій косу, збирають до шлюбу). Зап. 1976 р. К. Г. Гаврилко, О. М. Пархоменко та ін. в с. Серебрянка Роздольненського р-ну Кримської обл. від Пінчук Анни, 1933 р. нар., переселенки з Житомирської обл.— Сімферопольський університет, зош. № 12, арк. 2 зв.

3. Ідуть до шлюбу

505. Ой стань, Марусю, на терен. («Молоді в дорозі»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 1, арк. 44, № 42.

506. Мати Ганнусю родила. (По дорозі до шлюбу дружки співають). Зап. 1896 р. в с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 22 зв.

507. Хмарка наступає. («Молоді їдуть до клубу розписуватися»). Зап. 1976 р. К. Г. Гаврилко, О. М. Пархоменко та ін. в с. Серебрянка Роздольненського р-ну Кримської обл. від Пінчук Анни, 1933 р. нар., переселенки з Житомирської обл.— Сімферопольський університет, зош. 12, арк. 4.

508. Ой з дороги, вороги, з дороги. («Перед тим, як їхать розписуватися, всі співають»). Зап. там же.— Сімферопольський університет, зош. 12, арк. 4—4 зв.

509. З дороги, вороги, з дороги! («Молоді в дорозі»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 1, арк. 44, № 41.

510. Розступіться, вороги. («Співають у молодої»). Зап. 1952 р. І. Снісар в с. Княжа Звенигородського р-ну Київської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 195.

511. Ой ви, сусіди, вороги. Зап. 1958 р. О. Нагорна в с. Берестовець Уманського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 111—111 зв.

512. З дороги, вороги, з дороги. (З піснею на возі відправляються до шлюбу). Зап. 1896 р. в с. Носовиця Дубенського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 12, № 18.

513. Ой ви, вороги, не переходьте дороги. («Співають дружки»). Зап. 1973 р. К. Дримлюженко, Л. Павловська та ін. в с. Ароматне Білогірського р-ну Кримської обл. від Фесай Марії, 1911 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 9, арк. 9 зв.

514. З кіньми під сіньми. (Співають, коли ідуть до шлюбу). Зап. 1966 р. Й. Ю. Федас в с. Михайлин Березнівського р-ну Ровенської обл. від Крук Варвари, 1924 р. нар. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 581, зош. № 1, арк. 25—26.

515. Ой коні, коні. Зап. 1958 р. О. Нагорна в с. Берестовець Уманського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 113 зв.

516. Ой метянії вуличеньки, метянії. («Сіли на віз, на коней. Ідуть (їдуть) до шлюбу»). Зап. 1964 р. Л. Т. Лавренюк в с. Загірці Лановецького р-ну на Тернопільщині від Ф. Семенишиної, 17 р.— Весільні пісні, кн. 2, с. 235, № 451.

517. Ой тієнії вуличеньки, тієнії. («Молоді в дорозі»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 1, арк. 45, № 44.

518. До шлюбу йдемо. (Співають, як виряджають молодих до шлюбу). Зап. 1976 р. Н. Б. Дяк, С. Б. Ковальчук та ін. в с. Руч'ї Роздоль-

ненського р-ну Кримської обл. від Мельник Марії, 43 р.— Сімферопольський університет зош. № 14, арк. 7.

519. Над нами чорна хмара. Зап. у 1960-х рр. Т. Бовкун, Л. Усенко та ін. в с. Верхньорічне Бахчисарайського р-ну Кримської обл. від Костюк Наталки, переселенки з Хмельницької обл.— Сімферопольський університет, зош. № 4, арк. 2.

520. Ой червона калиночка. («Співають, коли молоді йдуть до шлюбу»). Зап. 1969 р. А. Ф. Яківчук в с. Бапилів-Підгірний Старожинецького р-ну Чернівецької обл. від Калинюк Євгенії, 1937 р. нар.

521. Сію на вас житом. (Реєстрація шлюбу. Після того, як молоді привітали одне одного, їх засівають зерном, промовляючи такі слова). Зап. 1980 р. К. Ковтун-Мегедь в с. Троєщина Броварського р-ну Київської обл. від Бригінець Поліни, 1938 р. нар. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 1083, арк. 24.

522. Сподівайся нас, мати. («Співають дружки»). Зап. 1973 р. К. Дримлюженко, Л. Павловська та ін. в с. Ароматне Білогірського р-ну Кримської обл. від Якубович Марії, 1919 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 9, арк. 7 зв.— 8.

VIII. ВІД ШЛЮБУ

1. Молоді взяли шлюб. Ідуть від шлюбу

523. Ой матінко моя. («Від шлюбу»). Зап. 1930 р. Н. Я. Димпич в с. Кремеш Горохівського пов. на Волині.— Весілля, кп. 2, с. 54—55, № 151.

524. Ой матінко моя. («Дружки співають»). Зап. 1957 р. Г. Б. Яровенко в с. Вільховець на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 219, № 4.

525. Ой коню, коню вороний. Зап. в 1960-х рр. Л. Лазоренко, К. Кримаренко у с. Стучимашина Острогорського р-ну Воронезької обл. від Олемківської Є., 85 р.— Сімферопольський університет, зош. № 1, арк. 1.

526. Та не вій, вітре, з рожі. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 526, № 540.

527. Юлиці, юлиці кісній. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 526, № 541.

528. З дороги, добрі люди, з дороги. Зап. 1982 р. О. В. Шубравська в с. Печера Тульчинського р-ну Вінницької обл. від Янчук Маланки, 1912 р. нар.

529. З дороги, вороги, з дороги. Зап. 1957 р. М. Барбарня в с. Пединівка Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 15.

530. Готов, мати, шубу. («Дружки»). Зап. 1958 р. П. Коваленко в

с. Мурзинці Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 98, № 5.

531. Ой летіла пава. Зап. 1957 р. в с. Грушвиця Ровенського р-ну і обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 250.

532. Вітер ворота хитає. («Вийшовши із церкви, дружки співають»). Зап. 1895 р. в с. Жадківка Новоград-Волинського пов.— Чубинська, арк. 16, № 10-б.

533. Стояла Марфичка при дорозі. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 528, № 546.

534. Ой стелися, хмелику. Зап. 1958 р. В. Сорока в с. Пединівка Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 184, № 37.

535. Лети, лети, соколонько, попереду. (Співають «удень у неділю»). Зап. 1956 р. В. Чепіга в с. Скотареве Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 184 зв.

536. Лети, лети, соколоньку. Зап. 1976 р. К. Г. Гаврилко, О. М. Пархоменко та ін. в с. Ковильне Роздольненського р-ну Кримської обл. від Баранової Віри.— Сімферопольський університет, зош. № 12, арк. 9 зв.

537. Як ми Марію вінчали. Зап. 1952 р. Л. С. Нужна в с. Шестеринці Лисянського р-ну Київської обл. від Яременко Я. О. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 225—225 зв., № 6.

538. Ой січана калиноньна, січаная. («У неділю, від шлюбу»). Зап. 1953 р. К. Береза в с. Васильків Шполянського р-ну Київської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 125 зв., № 14.

539. Ой на горі церквонька стояла. («У неділю, від шлюбу»). Зап. там же // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 125 зв., № 15.

540. Ой на горі копа. («Співають у неділю»). Зап. 1958 р. Г. М. Гніденко в с. Водяники Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 45, № 18.

541. Обманули попа. Зап. 1953 р. Л. Колісниченко в с. Вільховець Звенигородського р-ну Київської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 101, № 2.

542. Ой матінко-утко. («Співають, коли йдуть від шлюбу додому»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

543. Чи рада-сь матінка. (Перед сіньми).— Котисова, арк. 5.

544. Котилося яблучко. Зап. 1954 р. В. Чорна в с. Сердегівка Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 216.

545. Котилося яблучко з Миргорода. Зап. 1958 р. О. Гурина в с. Суха Калигірка Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 50.

546. Не гнівайся, моя мамо. Зап. 1957 р. М. Барбарня в с. Пединівка Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 15.

547. Вийди, матінко. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 524, № 534.

548. Вийди, матінко, вийди. (Співають свахи перед хатою молодої). Зап. 1886 р. О. Рошкевич в с. Лолин Стрийського пов.— Весілля, кн. 2, с. 87, № 47.

549. Одмітайте двори. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 524, № 535.

550. Та ріж, матінко, китайки. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 524, № 536.

551. Виходь, мати, з хати. («Співають удень у неділю»). Зап. 1956 р. В. Чепіга в с. Скотареве Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 184 зв.— 185.

552. Стрельнули з рушниці. Зап. 1957 р. Г. Б. Яровенко в с. Вільховець на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 219 зв., № 7.

553. Молодий синойку. (Співають свашки після шлюбу перед сінь-ми хати молодої, коли мати молодої виходить назустріч у кожусі).— Котисова, арк. 5, № 45.

554. Стій, зятю, за ворота. (Після шлюбу перед сіньми молодої ладкають).— Котисова, арк. 5, № 42.

555. Попід Ульвовом-городом. (Співають, як вертаються від шлюбу).— Котисова, арк. 4 зв., № 37.

556. Втворяй, сватку, ліску. (Ладкають після шлюбу перед хатою молодої — перед сіньми).— Котисова, арк. 5, № 41.

557. Молода пишна від слюбу прийшла. («Співають у хаті, коли прийшли від шлюбу»). Зап. 1971 р. А. Ф. Яківчук в м. Заставна Чернівецької обл. від Павельчук Катерини, 1905 р. нар.

2. Якщо після шлюбу ідуть до молодого

558. Соловейко маленький. (Коли йдуть до молодого). Зап. 1957 р. П. Чорна в с. Гуляйполе Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 223, № 9.

559. Соловейку сивенький. Зап. 1982 р. О. В. Шубравська в с. Печера Тульчинського р-ну Вінницької обл. від Янчук Маланки, 1912 р. нар.

560. Соловейку сивенький. Зап. 1958 р. О. Нагорна в с. Берестовець Уманського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 111.

561. Поза городи йдемо. («Неділя. Молоді ідуть обідати»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 49, № 57.

562. Ой на горі рута. (У неділю, як ідуть від шлюбу до молодого).— Покальчук, арк. 73, № 16.

563. А в полі, в полі отава. («Неділя. Молоді ідуть обідати»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 48, № 54.

564. Іванова ненечко. («Неділя. Молоді ідуть обідати»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 50, № 60.

565. Радуйся, матіночко. («Неділя. Молоді ідуть обідати»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 50, № 61.

566. Вийди, ненечко, з хати. («У молодого перед порогом»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 50, № 62.

567. Покірне деревце ялина. («В хаті молодих роблять три земних поклони, дружки співають»). Зап. 1895 р. в с. Жадківка Новоград-Волинського пов.— Чубинська, арк. 16, № 12.

568. Добрий день вам в вашій хаті! («У молодого в хаті»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 51, № 64.

569. Іванова мати. («У молодого в хаті»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 52, № 65.

570. Іванова ненько. («У молодого в хаті»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 52, № 66.

571. Сіренькеє зілля. («У молодого в хаті»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 52, № 68.

572. Озьми, Марусю, ложку. («У молодого в хаті»). Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 63, № 70.

573. Гадайте, старости, гадайте. (У молодого молоді після шлюбу).— Пассек, с. 196.

574. Ненечко, не гай мене! («У молодого в хаті»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 52, № 67.

575. Стелися, хмелю, по тину. («Встали з-за стола. Вийшли у двір. Музики»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 62 зв., № 97-а.

576. Ой свату наш, свату! («У молодого в хаті»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 62, № 95.

577. А ви нас не просіть. («У молодого в хаті»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 62, № 96.

578. Рости, сосонко, вгору! («На дворі»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 63, № 97.

579. Ой якби я була знала. («На дворі»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 63, № 98.

580. Рубайте берізку! Пускайте невістку! («На дворі»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 63, № 100.

581. Ой буде нам, буде. («На дворі»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 64, № 100.

3. Якщо після шлюбу ідуть до молодої

582. Поріж, ненько, хліб ціленький. (Йдучи до молодої). Зап. 1957 р. Г. Б. Яровенко в с. Вільховець на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 219, № 5.

583. Вийшла мати з хати. (Молоді, приїхавши до молодої, «стоять на дворі, поки не вийде мати з хлібом і сіллю на віці»).— Бабак, арк. 128 зв.

584. Гопа, гопа, гопаша! (Співають, як після шлюбу заходять у хату).— Купчанко, с. 486, № 203.

585. Надворі стоїть хмара. («Співають у молодої за столом, коли повернулись від шлюбу»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

586. Розпихай хатку, сватку. (В хаті молодої. Всі сідають за стіл).— Котисова, арк. 5, № 46.

587. Вгору соловейко гніздо в'є. (Співають після шлюбу в хаті молодої).— Котисова, арк. 5 зв., № 48.

588. Молодої матінка. (Співають після шлюбу в хаті молодої).— Котисова, арк. 5 зв., № 50.

589. Вшитко нам, ладно. (Співають після шлюбу в хаті молодої).— Котисова, арк. 5 зв., № 51.

590. Горойко кам'яная. (Після шлюбу в молодої за столом).— Котисова, арк. 6, № 57.

591. Кланяється хміль ліщині. Зап. 1972 р. О. Ф. Ошуркевич у с. Павловичі Локачинського р-ну Волинської обл. від Гурської Т. О., 1903 р. нар. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 826, арк. 80.

4. Молода повертається додому після обіду в молодого

592. Були ми в молодого. («За ворітьми»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 64, № 102.

593. Лети, лети, ластівко, поперед нас! (Співають дружки, коли молода виходить з подвір'я молодого до свого дому). Зап. 1959 р. П. Т. Бєлінська в с. Михайлівка-Львовшина (тепер Запорізька обл.).— Весілля, кн. 1, с. 429, № 35.

594. Вийди, вийди, неначко. («В дорозі»).— Колесниченко, од. зб. 1926 (І), зош. № 1, арк. 66, № 107.

595. Стоїть півень на воротях, співає. («В дорозі»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 65, № 104.

596. Вийди, вийди, неначко! («В дорозі»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 66, № 108.

597. Чом ти мене, моя неначко. («У хаті молодої»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 68, № 111.

598. Ой день добрий, нене! («У хаті молодої»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 67, № 110.

599. Стрельнули з рушниці. («Співають дружки, як прийшли до молодої від молодого»). Зап. 1957 р. М. Максименко в с. Михайлівка Ка-

м'янського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 207, № 3.

600. Ой де ж ти, Наташа, ходила. Зап. 1982 р. О. В. Шубравська в с. Печера Тульчинського р-ну Вінницької обл. від Пустової Фелікси, 1916 р. нар.

5. Молода на посаді з дружками чекає приїзду молодого з весільним поїздом

601. Ой матінко-утко. (Після реєстрації шлюбу заходять всі до хати, гуляють, співають). Зап. 1976 р. К. Г. Гаврилко, О. М. Пархоменко та ін. в с. Серебрянка Роздольненського р-ну Кримської обл. від Пінчук Анни, 1933 р. нар., переселенки з Житомирської обл.— Сімферопольський університет, зош. № 12, арк. 5.

602. Столуй, батечку, столуй. («Молода частує почесною»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 81, № 127.

603. Ви, родичі, не цурайтеся! («Молода частує почесною»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 81, № 128.

604. Ненько моя пишна! («Молода частує почесною»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 82, № 132.

605. Зеленая та руточка. («Молода частує почесною»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 83, № 133.

606. Подивись, дружко, в віконце. («Молода частує почесною»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 84, № 134.

607. Мар'єчкин батенько к столу приступає. (Співають дружки після шлюбу в домі молодої, коли повернулись від молодого).— Пассек, с. 200—201.

608. Відкраяна скибка хліба. (Молода за столом).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 73, № 117.

609. Лиш у тебе, моя ненько. (Молода на посаді за столом).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 74, № 119.

610. Сидить дівчина край віконечка. (Виконується «в неділю дружками молодої в її домі»).— Милорадович, с. 150, № 114.

611. Ой із сінечок. («За столом»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 75, № 120.

612. Чим я тобі, моя матінко, не вгодила. (Виконується «в неділю дружками молодої в її домі»).— Милорадович, с. 151, № 116.

613. Ой ходила Марусечка по второоду. (Виконується «в неділю дружками молодої в її домі»).— Милорадович, с. 151, № 118.

614. Ой піду я, піду я. («За столом»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 80, № 126.

615. Нетесаний терен, сухий, нетесаний. (Співається «в неділю дружками молодої в її домі»).— Милорадович, с. 152, № 120.

616. Ой брат сестрицю та й за стіл завів. Зап. 1954 р. Л. М. Лісова в с. Гнилець Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 121—121 зв.

617. Та розсипалася руточка. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 562—563, № 627.

618. Ввійди, мати, в новую світлицю. (Молода на посаді після шлюбу).— Федоренко, арк. 22.

619. Глянь, ненько, на мій посад. («Дружко тричі обводить молоду круг стола і садить на посаді». «За столом»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 72, № 116.

620. Глянь, мати, та на мій посад. («У молодої»). Зап. 1957 р. Г. Б. Яровенко в с. Вільховець на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 219, № 8.

621. Та летять галочки у два рядочки. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 538, № 561.

622. Летять галочки. («Дружко тричі обводить молоду круг стола і садить на посаді». «За столом»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 71, № 115.

623. Ой паночок та Іванко, паночок. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 546, № 579.

624. Ой у городі два василечки. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 546, № 578.

625. Ой у полі сосна. Зап. 1963 р. О. Ф. Ошуркевич в с. Щурин Рожищенського р-ну на Волині від О. П. Юхимчук // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 826, арк. 45.

626. Ой у лузі калина. («Співають дружки у неділю після шлюбу»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

627. Од луга до лужечка. Зап. 1973 р. в с. Міжгір'я Білогірського р-ну Кримської обл. від Коломієць Марії, 1916 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 2, арк. 10—10 зв.

628. Чи я в тебе, мій же татко, не дитина. Зап. 1973 р. в с. Ароматне Білогірського р-ну Кримської обл. від Шевченко Марії, 1922 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 2, арк. 8 зв.

629. Ненько моя та рідненькая! («За столом»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 76, № 121.

630. Чи я тобі, ненько, та й докучила. («Співають перед тим, як має молодий прийти»). Зап. 1958 р. М. Довбня в с. Княжа Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 231 зв.

631. Ненько моя, голубонько. Зап. 1955 р. Н. Сліпченко в с. Козацьке

Звенигородського р-ну Черкаської обл. від В. Дерев'янко // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 158.

632. Тепер будеш, ненько моя, тихо спать. («У неділю, як сидять за столом, і в молодого, і в молодої, дружки співають»).— Покальчук, арк. 74 зв.— 75, № 23.

633. Винограде, виноградику. (Співають у молодої після шлюбу, як вона з дружками сидить на посаді, чекаючи приїзду молодого).— Федоренко, арк. 24 зв.

634. Ой даєш мене, моя ненько. («У неділю, як сидять за столом, і в молодого, і в молодої, дружки співають»).— Покальчук, арк. 74, № 19.

635. Навіщо ж ти, Марусечка, уповала. (Співається «в неділю дружками молодої в її домі»).— Милорадович, с. 150, № 113.

636. Та думай, думай, та Уляно. (Співають у молодої після шлюбу, як вона сидить на посаді, а молодий з весільним поїздом стоїть у дворі).— Федоренко, арк. 21.

637. Та казала дівчинонька. («Співають дружки, як ідуть з молодою, або за столом у хаті»). Зап. 1957 р. М. Андрійко в с. Зорівка Золотоніського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 2—2 зв.

638. Ой на горі полуцвітки. Зап. 1956 р. Н. Голох в с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 76.

639. Пусти ж мене, батеньку. Зап. 1957 р. Г. Б. Яровенко в с. Вільховець на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 219 зв., № 10.

640. Жалуй мене, мій батечку. Зап. 1955 р. М. Табаченко в с. Ярошівка на Київщині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 200.

641. Закувала зозуленька над горою. (Виконується «в неділю дружками молодої в її домі»).— Милорадович, с. 149, № 110.

642. Не жаль мені ні на кого. (Співається «в неділю дружками молодої в її домі»).— Милорадович, с. 150, № 111.

643. Не жаль мені ні на кого. (Виконується «в неділю дружками молодої в її домі»).— Милорадович, с. 150, № 112.

644. Ой в городі та вишенька. (Молода сидить на посаді, а молодий приїхав з весільним поїздом. Дружки).— Федоренко, арк. 22.

645. Ой двором, двором. («За столом»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 79, № 125.

646. Зеленая петрушечка. («У неділю»). Зап. 1958 р. В. Сорока в с. Пединівка Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 184 зв., № 42—43.

647. Улий воду — до двору йдуть. (У молодої. Після шлюбу дівчата ставлять на стіл дивень і співають, чекаючи поїзда молодого, який їде до молодої, у нього звили гільце).— Федоренко, арк. 19 зв.— 20.

648. Ой уже гості на перемості. Зап. 1957 р. Л. Я. Бомко в с. Бурти Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 27—27 зв.

649. Із-за гори та возами гриміли. (Співається «дружками в домі молодої»).— Милорадович, с. 153, № 127.

650. Заіржали конюченьки на крутій горі. (Співається «дружками в домі молодої»).— Милорадович, с. 153—154, № 128.

651. Як налетіло сімсот голубів на наш двір. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 539, № 563.

652. Не наступайте, та буяре. (Співається «дружками в домі молодої»).— Милорадович, с. 154, № 130.

653. Вийди, мате, за ворітечка. (Співається «дружками в домі молодої»).— Милорадович, с. 153, № 125.

654. Глянь же ти, Марфичко, крізь калач. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 541, № 568.

655. Ой глянь, Марусю. («За столом»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 1, арк. 74, № 118.

656. Ой що ж то за гості. Зап. 1928 р. В. І. Воловик в с. Ярославець Глухівської окр. на Сумщині // ІМФЕ, ф. 1—7, од. зб. 818, арк. 41, № 2.

657. Із-за гори стовпом дими. (Співається «дружками в домі молодої»).— Милорадович, с. 153, № 126.

658. Горіхове зернечко в стіну б'є. Зап. 1953 р. Г. Зінченко в с. Катеринопіль Катеринопільського р-ну Київської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 55, № 7.

659. Оріхове зернячко в стіну б'є. Зап. 1957 р. В. Кузьменко в с. Майданівка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 80 зв.

660. Ой червоне яблучко. Зап. 1958 р. М. Хоменко в с. Мельники Канівського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 205, № 4.

661. Ой не сиди ти, Уляно, не сиди. (Молода сидить на посаді, весільний поїзд молодого стоїть у дворі).— Федоренко, арк. 21.

662. Заглянь, Валюсю, в віконце. («Молодий приїшов до молодої»). Зап. 1955 р. Н. С. Улановська в с. Піщана Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 207, № 10.

663. Заглянь, Марусю *, у віконце. («Молодий заходить у двір до молодої, дружки в хаті співають»).— Покальчук, арк. 75, № 24.

664. Ой одчини, та й Маріко, віконце. («У неділю співають дружки»). Зап. 1957 р. Г. Г. Мусієнко в с. Руська Поляна Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 137.

665. Ой глянь, Марусю, в віконце. («Як приїде молодий»). Зап. 1958 р. Л. Яцун, К. Яцун в с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 231, № 1.

666. **Ой глянь, Марусю, попід стіл.** («Як приїде молодий»). Зап. там же // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 231, № 2.

667. **Старшая дружечко.** («Ввечері зустрічають молодого з хлібом і сіллю, дружки в хаті співають»). Зап. 1895 р. в с. Жадківка Новоград-Волинського пов.— Чубинська, арк. 14, № 2.

668. **Крикнули гуси-лебеді на морі.** («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 538—539, № 562.

IX. МОЛОДУ ЗАБИРАЮТЬ ДО МОЛОДОГО

1. Молодий з весільним поїздом збирається їхати (іти) за молодою. У дорозі

669. **Іди, диме, стовпом вгору, рано-рано.** (У молодого після шлюбу, як відправили молоду додому. Молодий на посаді).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 1, арк. 91. Пісня реставрована.

670. **Всі бояри да коні поять.** («Співають у молодого»). Зап. 1957 р. Л. В. Мартинюк в с. Бережки Дубровицького р-ну Ровенської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 108 зв., № 3.

671. **Виряджай нас, ненько.** («У молодого. Світилки і свашки»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 1, арк. 86, № 136.

672. **Скочило сонечко з неба до долу.** (Співають свашки в молодого, коли молодий іде за молодою).— Пассек, с. 205.

673. **По дубині, по березині.** («Перед тим, як ідуть по молоду, мати обсіває молодого овсом і співають»).— Сердюк, арк. 78 зв., № 21.

674. **Сонечко колесцем.** («Перед тим, як ідуть по молоду, мати обсіває молодого овсом і співають»).— Сердюк, арк. 78 зв., № 20.

675. **Ой сій, мати, овесь.** (Мати молодого виряджає поїзд із молодим по молоду, благословляє усіх, посипає вівсом. При цьому світилки і свахи співають).— Ковтун-Мегедь, арк. 14.

676. **Сійте пшеницю в нові корита.** («Співають у молодого»). Зап. 1957 р. Л. В. Мартинюк в с. Бережки Дубровицького р-ну Ровенської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 108.

677. **Ой біг коничок, сивий, невеличок.** («Співають у молодого»). Зап. там же // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 108 зв., № 4.

678. **Гадайте, бояре, гадайте.** (Співають свашки у молодого, коли старша сваха пришиває до шапок бояр по пучку калини).— Пассек, с. 204—205.

679. **Ой поїдь, синку, в чужую сторононьку.** (Після того, як звили гільце у молодого, «дружко, піддружий, бояри, світилки і свашки їдуть чи йдуть до молодої з поїздом. Як ідуть з двору, то співають»).— Федоренко, арк. 19.

680. **Ой люди, люди, вороги.** (Співають, як весільний поїзд молодого іде з двору по молоду).— Федоренко, арк. 19 зв.

681. **Мати сина виряджала.** («У молодого. Світилки і свашки»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. 1, арк. 87, № 138.

682. **Ладу мой, ладу!** (Співають дорогою, коли мати молодого випроводжає його з весільним поїздом до молодої).— Пассек, с. 198.

683. **Та рано, раненько.** («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 532, № 555.

684. **Ой виряджала мати.** Зап. 1981 р. М. Я. Вишняк та ін. в с. Журавлі Сакського р-ну Кримської обл. від Стельмах Галини, 56 р.— Сімферопольський університет, зош. № 16, арк. 30.

685. **Ой мамонько да голубонько.** («Співають, коли їдуть до молодої»). Зап. 1966 р. Й. Ю. Федас в с. Михайлин Березнівського р-ну Ровенської обл. від Крук Варвари, 1924 р. нар. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 581, зош. № 1, арк. 31.

686. **Ой не куй, старосте, золотого ножа.** (Співають свахи і світилки в дорозі, коли весільний поїзд від молодого іде по молоду).— Ковтун-Мегедь, арк. 14.

687. **Сів Іван, обувається.** («Як молодий їде по молоду»). Зап. 1971 р. М. Хлань в с. Радовель Олевського р-ну Житомирської обл.— Весільні пісні, кн. 1, с. 418, № 574.

688. **В місяченька два ружки.** Зап. 1972 р. О. Ф. Ошуркевич в с. Дорогиничі Локачинського р-ну Волинської обл. від Мельник Т. Ф. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 826, арк. 77.

689. **Ой куди ж ти, мій синочку.** («Коли молодий їде до молодої»). Зап. 1958 р. О. Нагорна в с. Берестовець Уманського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 110.

690. **Ой куди ти, Василечку, та й думаєш.** (Співається «свашками й світилками в домі молодого і на поїзді».— Милорадович, с. 152, № 122.

691. **Ніхто не знав, ніхто не відав.** («Виконується, коли молодий їде до молодої»). Зап. 1976 р. Н. Б. Дяк, С. Б. Ковальчук та ін. в с. Руч'ї Роздольненського р-ну Кримської обл. від Параски Ткачук, 56 р.— Сімферопольський університет, зош. № 14, арк. 15 зв.— 16.

692. **У городі да трава росте.** («Співають, коли їдуть до молодої»). Зап. 1966 р. Й. Ю. Федас в с. Михайлин Березнівського р-ну Ровенської обл. від Крук Варвари, 1924 р. нар. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 581, зош. № 1, арк. 30.

693. **Котиться місяць до зірки.** («Молодий з боярами й родичами їдуть до молодої, співають»). Зап. 1896 р. в с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 20, № 7.

694. **Засвітила Олена * каганця.** («Молодий з боярами й родичами їдуть до молодої, співають»).— Чубинська, арк. 20, № 7.

695. Зійшов місяць до зіроньки. («Співають, коли їдуть до молодої»). Зап. 1966 р. Й. Ю. Федас в с. Михайлин Березнівського р-ну Ровенської обл. від Крук Варвари, 1924 р. нар. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 581, зош. № 1, арк. 28.

696. Ой видно, видно з-за гори. Зап. 1972 р. О. Ф. Ошуркевич в с. Павловичі Локачинського р-ну Волинської обл. від Гурського Кіндрата, 1896 р. нар. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 826, арк. 79.

697. Грає Іванко, грає. (Співають по дорозі, коли їде поїзд молодого по молоду).— Сердюк, арк. 78 зв., № 23.

698. Ми бором їхали. («Співають, коли їдуть до молодої»). Зап. 1971 р. М. Хлань в с. Радовель Олевського р-ну Житомирської обл.— Весільні пісні, кн. 1, с. 420, № 579.

699. У Києві та на ринку, та на ринку. (Співається «свашками і світилками в домі молодого і на поїзді»).— Милорадович, с. 153, № 124.

700. Ой лугом, лугом вода йде. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 533, № 556.

701. Лісом, лісом битая дороженька. («Співають, коли їдуть до молодої»). Зап. 1966 р. Й. Ю. Федас в с. Михайлин Березнівського р-ну Ровенської обл. від Крук Варвари, 1924 р. нар. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 581, зош. № 1, арк. 29.

702. Ой лугом, лугом битая доріженька. (Співають, як їде з двору поїзд молодого до молодої).— Федоренко, арк. 19 зв.

703. Ой попід лісом битая доріженька. («Пісня свашок»). Зап. 1958 р. І. Т. Вербовий в с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 20 зв.

704. Полем, полем, кониченьку, широко. Зап. 1955 р. І. Кулініч в с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 248.

705. Стукнуло, грякнуло, дощ буде. Зап. 1955 р. Н. Кулькович в с. Вільховець Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 84.

706. Йа в Кам'янці загриміло. («Співають, коли йдуть за молодою»). Зап. 1974 р. А. Ф. Яківчук в с. Білівці Хотинського р-ну Чернівецької обл. від групи жінок середнього віку та Г. Рудого, 1934 р. нар.

707. Ідут свати ворохом. (Молодий з весільним поїздом їде за молодою). Зап. у 1930—1933 рр. М. І. Парлаг в с. Буковець на Закарпатті.— Весілля, кн. 2, с. 242, № 21.

708. Димно в полі, димно. (Мати молодого випроводжає сина по молоду. Дорогою співають).— Пассек, с. 198.

709. Попід лісом. Зап. 1973 р. в с. Ароматне Білогірського р-ну Кримської обл. від Бардакової Ганни, 1896 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 2, арк. 11.

2. Молодий приїхав (прийшов) по молоду (у дворі, у сінях)

710. Що ж бо це за село. Зап. 1958 р. В. Вовкотруб в с. Кислин Буцького р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 28, № 3.

711. Що ж бо це за село. Зап. 1958 р. О. Нагорна в с. Берестовець Уманського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 118 зв.

712. Що це за село. Зап. 1956 р. Є. Соколан в с. Залевки Смілянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 178 зв.

713. Ой на городі огірки. Зап. 1958 р. М. Яцун в с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 224.

714. На городі лопухи. Зап. 1954 р. М. Врублівська в с. Рижанівка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 22.

715. Подивися, Валюсю, через стіл. («Молодий приїхав до молодої»). Зап. 1955 р. Н. Улановська в с. Піщана Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 209.

716. Їхали між Тирині ми. Зап. 1976 р. С. Гащенко, Л. Гноєва та ін. в с. Чернишовка Роздольненського р-ну Кримської обл. від Марії Колесник, 1910 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 5, арк. 2.

717. Пустіть, свати, в хату. Зап. 1958 р. Я. Шепель в с. Савківка Чорнобаївського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 210 зв.

718. Ой пусти, свату, в хату. («Співають, коли приїдуть з короваєм до хати молодої»). Зап. 1967 р. Й. Ю. Федас в с. Михайлин Березнівського р-ну Ровенської обл. від Федас Софії, 1922 р. нар. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 581, зош. № 1, арк. 39.

719. У нашого свата. («Співають, коли приїдуть з короваєм до хати молодої»). Зап. там же // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 581, зош. № 1, арк. 39.

720. Їхали лугами. Зап. 1949 р. в с. Піски Лохвицького р-ну Полтавської обл. від Журавель Килини // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 29 зв. Подав І. Гурин.

721. Пусти, свате, в хату. («Підійшовши до двору тестя»).— Пассек, с. 206.

722. Впусти, свату, хоч нагрітись. («Надвечір приїжджає молодий. На дворі молодої свахи співають»). Зап. 1895 р. в с. Жадківка Новоград-Волинського пов.— Чубинська, арк. 16, № 13-а.

723. Свату, свату, пускай в хату. («Коли приїдуть у двір до молодої — молодий з усім поїздом стоїть під дверима — співають»).— Сердюк, арк. 79, № 24.

724. Пусти, свату, в хату. (Співають свашки та світилки у дворі молодої, як поїзд молодого приїхав по молоду).— Федоренко, арк. 20.

725. Чого, свати, та наїхали? («Співають дружки»).— Милорадович, с. 157, № 155.

726. Ой у гордого тестя стій, зятю, за воротами. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 535, № 558.

727. Гей, стій, зятю, за вороти. (Співає почет з боку молодого перед воротами молодої).— Купчанко, с. 489, № 209.

728. Гнися, калинонько, гнися. («Молодий заходить у двір до молодої, дружки в хаті співають»).— Покальчук, арк. 75, № 27.

729. А в нашої Марусі садочок. («Як приїдуть свати»). Зап. 1958 р. Л. Яцун, К. Яцун в с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 231 зв.— 232, № 2.

730. Доки ми стоятимем. Зап. 1953 р. В. Яцун в с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Київської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 221, № 8.

731. Просим боярів до хати. Зап. 1958 р. Я. Шепель в с. Савківка Чорнобаївського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 210 зв.

732. Просим боярів у хату. Зап. 1957 р. Г. Г. Мусієнко в с. Руська Поляна Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 132 зв., № 1.

733. Кланяйся, кланяйся сват сватові. Зап. 1958 р. Н. В. Хоменко в с. Лисянка Лисянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 236 зв., № 6.

734. Та лежали бервін бервінковії. (Співають дружби біля порога молодої, коли приїхали по молоду).— Купчанко, с. 490, № 210.

735. Явіру, явірочку. («Молодий кланяється батькові й матері молодої, коли прийшов з боярами. Дружки співають»). Зап. 1958 р. М. Підгірня в с. Козацьке на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 136.

736. Ой як приїхав Іванко. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 533—535, № 557.

737. Що за гаєм, гаєм зелененьким. Зап. 1926 р. Бибич на хут. Горілому Сумської обл. // ІМФЕ, ф. 1—7, од. зб. 817, арк. 190.

738. Та димно в полі, димно. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 531—532, № 554.

739. Летів, летів соколонько. («Приїхавши у двір, у сінях співають»). Зап. 1896 р. в с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 25—25 зв., № 6.

740. Приїхав зятенько до тещі на двір. Зап. 1976 р. Н. Б. Дяк, С. Б. Ковальчук та ін. в с. Руч'ї Роздольненського р-ну Кримської обл. від Параски Ткачук, 56 р.— Сімферопольський університет, зош. № 14, арк. 16 зв.

741. Пишна теща, пишна. (Співають свашки, коли молодий приїхав по молоду, а теща виходить у вивернутому кожусі, капелюсі, з хлібом і сіллю).— Пассек, с. 215.

742. Пишна теща, пишна. Зап. 1973 р. в с. Ароматне Білогірського р-ну Кримської обл. від Бардакової Ганни, 1896 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 2, арк. 3.

743. Вийди, вийди, мати, з хати. («Викуп». Співають свашки в неділю). Зап. 1959 р. П. Т. Бєлінська в с. Михайлівка-Льовшина (тепер Запорізька обл.).— Весілля, кн. 1, с. 430, № 38.

744. В саду соловей гнізда в'є. Зап. 1973 р. в с. Ароматне Білогірського р-ну Кримської обл. від Бардакової Ганни, 1896 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 2, арк. 4.

745. Не сідай в нас, дружко. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 541, № 567.

746. Вилетів чорний ворон. (Співають дружби молодого, як прийшли по молоду, дали плату, а дружки не пускають їх за стіл).— Купчанко, с. 490, № 212.

747. Решето тороточе. (Співає сестра молодої, як весільний поїзд молодого приїхав по молоду; вона виносить в решеті подарунки: для свашок і світилок — платки, для старостів і дружка́ — рушники; потім сіє решетом і співає).— Федоренко, арк. 22 зв.

748. Мили дружки ручки. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 540—541, № 566.

749. Дружко руки миє. (Співається «дружками в домі молодої»).— Милорадович, с. 154, № 133.

750. Перві посли прийшли — пішли. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 540, № 565.

751. Перші дружки ввійшли. (Співають дружки, коли молода сидить на посаді, а молодий приїхав з весільним поїздом).— Федоренко, арк. 21 зв.

752. Дружки йдуть — піч гризуть. Зап. 1973 р. в с. Ароматне Білогірського р-ну Кримської обл. від Бардакової Ганни, 1896 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 2, арк. 3.

753. Старша сваха на порог ступає. («Співають, коли приїдуть з короваєм до хати молодої»). Зап. 1967 р. Й. Ю. Федас в с. Михайлин Березнівського р-ну Ровенської обл. від Федас Софії, 1922 р. нар. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 581, зош. № 1, арк. 39.

754. Ой грали ми, грали. («У молодої». «У хаті»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 100, № 150.

755. Ой коли ви грали. («У молодої». «У хаті»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 100, № 151.

756. Було йти гуляти. («У молодої». «У хаті»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 101, № 152.

757. Наш півень сизокрилий. («Як прийде молодий»). Зап. 1958 р. Л. Яцун, К. Яцун у с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 231 зв., № 5.

3. Свахи зводять свічки. Обмін подарунками

758. Приступи, сванечко, до мене. («Сестра молодого або родичка із запаленою восковою свічкою в руці підходить перша до порога і стає на нього правою ногою; те ж саме робить з іншого боку сестра або родичка молодої з незапаленою свічкою. Перша співає [пісні № 758, 759]. Викрешують вогню, яким запалюється свічка молодої; потім обидві [свічки] зліплюються разом — очевидно в знак остаточного поєднання новошлюбних»).— Пассек, с. 215—216.

759. Кременю, кременю! (Співають тоді ж).— Пассек, с. 215—216.

760. Приступи, приданочко, до мене. (У молодої коло порога сваха молодого і приданка молодої запалюють по свічці. Всі присутні співають).— Ковтун-Мегедь, арк. 15.

761. Свашечко, свашечко, наша голубочко! («Співають дружки, а свашки відповідають»).— Покальчук, арк. 77—77 зв., № 32.

762. Ой свашечки-голубочки. Зап. 1975 р. учні Тетерівської середньої школи під керівництвом учителя В. Лупейка в с. Мигалки Бородянського р-ну Київської обл. від Герасименко Теклі, 63 р.

763. Заїхала сванечка в суточки. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 550, № 591.

764. Свашка не ліпашка. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 550, № 592.

765. Ви, свашечки, наші голубочки. (Співають за столом дружки й свашки, як молодий з весільним поїздом приїхав до молодої).— Федоренко, арк. 24.

766. На віщо ж ти, та й Уляна, уповала. (Співають дружки, як молодий приїхав з весільним поїздом до молодої).— Федоренко, арк. 24.

767. Де ж ваши чоботи. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 549, № 589.

768. Казали нам люди. (Молодий приїхав по молоду, і родина молодої обдаровує родину молодого).— Пассек, с. 212.

769. Хвалилася княгиня. (Співають дружби молодого, сидячи за столом. «Молода виймає із скрині дари і подає на тарілці гостям молодого»).— Купчанко, с. 491—492, № 215.

4. Сестра молодої пришиває квітку (вінок) до шапки молодого

770. Чи не сором тобі, зятеньку. (Співають в хаті молодої, як молодий приїхав по молоду).— Пассек, с. 208.

771. А ми літом не гуляли. Зап. 1958 р. В. Сорока в с. Пединівка Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 183, № 29.

772. Чорняві квітки в'язали. Зап. там же // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 183, № 28.

773. Подайте, мати, голку. («Коли пришивають квітку молодому»).— Пилипенко, арк. 184 зв.

774. Ой дай, мати, голку. («Сестра молодої бере квітку і шапку молодого, стає коло столу на ослоні і співає»). Подана разом з піснею № 775.— Федоренко, арк. 27.

775. Ой я зятю квітку пришиваю. (Співають тоді ж). Подана разом з піснею № 774.— Федоренко, арк. 27.

776. Пришивала квіточку, пришивала. (Співають дружки, як старша дружка пришиває молодому квітку).— Ковтун-Мегедь, арк. 11.

777. То не білка скаче по лавці. (Виконується, як старша дружка знімає шапку з молодого, яку викупляє староста).— Пассек, с. 209.

778. Клади, зятю, руку в кишеню. («Сестра молодої у шапці» — у молодої в хаті).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 103, № 158.

779. Клади, зятю, руку в кишеню. («Сестра молодої у шапці»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 104, № 159.

780. Бреди, зятю, глибокую річку. Зап. 1957 р. Лященко в с. Катеринопіль Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 91, № 24.

781. Було, зятю, не женитися! («Сестра молодої у шапці»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 104, № 160.

782. Зятю мій коханий. Зап. 1957 р. Г. Г. Мусієнко в с. Руська Поляна Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 135.

783. Зятю мій коханий. Зап. 1954 р. Г. Крижня в с. Матусів Шполянського р-ну Київської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 100, № 2.

784. Я ж думала, зять багатий. («Коли пришивають молодому квітку»). Зап. 1958 р. Я. Шепель в с. Савківка Чорнобаївського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 209 зв.— 210, № 5.

785. Я на цеє та й не дивлюся. (Співає сестра молодої, коли пришиває квітку до шапки молодого, а дружко дає викуп — підносить на тарілці шишку, кладе гроші тощо; коли мало, вона відвертається й співає).— Федоренко, арк. 27.

786. Зять на мене та й не дивиться. (Виконується тоді ж, що й № 785). Подана разом з піснями № 785, 787.— Федоренко, арк. 27.

787. Я на зятя та й не дивлюся. (Виконується тоді ж, що й № 785). Подана разом з піснями № 785, 786.— Федоренко, арк. 27—27 зв.

788. Я в батьковій хаті. Зап. 1954 р. Г. Писанка в с. Попівка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 141, № 19.

789. Старший боярине. Зап. 1958 р. Л. Підгорна в с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арт. 172.

790. Я буяра підманила. («Співають удень у неділю»). Зап. 1956 р. В. Чепіга в с. Скотареве Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 186 зв.

791. Старости старії. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 549, № 588.

792. Із-за гори вітер віє. (Співають дівчата після того, як сестра молодої пришила квітку до шапки молодого, дружко й молодий викупили її).— Федоренко, арк. 27 зв.

5. Брат продає сестру. Молоді на посаді, цілуються

793. Ой брате, сядь коло мене. (Пісні, які «співають удень у неділю»). Зап. 1956 р. В. Чепіга в с. Скотареве Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 186 зв.— 187.

794. Братіку ремісничку. (Співають, коли брат продає сестру). Зап. в Харківській губ.— Пассек, с. 230.

795. Братіку, не лякайся. (Співають дружки, як дружко дає викуп, молодого пускають до молодої).— Федоренко, арк. 23.

796. Братіку, не лякайся. («Як приїде молодий»). Зап. 1958 р. К. Яцун, Л. Яцун в с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 231 зв., № 4.

797. Ой ти, братіку, да й не лякайся. (Співають дружки, як брат молодої продає сестру — молоду).— Ковтун-Мегедь, арк. 15.

798. Та татарин братік, татарин. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 542, № 571.

799. Татари, братця, татари. Зап. 1973 р. А. Грох, В. Сікорська та ін. в с. Ароматне Білогірського р-ну Кримської обл. від Бардакової Ганни 1897 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 10, арк. 5.

800. Пішов братік яром. («Продавши молоду»).— Пилипенко, арк. 184.

801. Молоденький Іванко. (Молоду привезли до молодого, зайшли

в хату. «Молоду саджають з братом на покуті, і він продає молоду. Молоду продають за 20 коп., а найбільш за карбованець. В цей час співають»).— Сердюк, арк. 79, № 26.

802. Дружечки та паняночки. Зап. 1958 р. Я. Шепель в с. Савківка Чорнобаївського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 210 зв.

803. Біжіть, бояре, в вишний сад. (Як молодий приїхав по молоду). Зап. 1896 р. в с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 26, № 18.

804. Візьми, братіку. («У молодої». «У хаті». «Хлопчина стоїть на лаві з прутом, не пускає молодого за стіл»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 98, № 147.

805. Озьми, зятеньку, нагайку. («У молодої», «У хаті». «Хлопчина стоїть на лаві з прутом, не пускає молодого за стіл»).— Колесниченко, арк. 99, № 148.

806. Да не наступай, Литва. (Співають дружки, коли молодий приїхав по молоду після шлюбу).— Пассек, с. 216.

807. Не наступай, литва. (Співають дружки, коли починається торг за молоду).— Ковтун-Мегедь, арк. 15.

808. Під столом ворон кряче. Зап. 1973 р. А. Грох, В. Сікорська в с. Ароматне Білогірського р-ну Кримської обл. від Вовненко Ганни, 1925 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 10, арк. 6 зв.

809. Ой імла, імла по полю лягла. (Співають дружки після викупу молодої: молодий приступає до неї; вона накрита платком і голова прихилена до столу).— Ковтун-Мегедь, арк. 16.

810. В нас тарілка не мальована. («У неділю»). Зап. 1958 р. В. Сорока в с. Пединівка Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 186, № 51.

811. Тарілочки не ціновані. Зап. 1956 р. Н. Нужна в с. Тихонівка Лисянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 145, № 18.

812. Цінована тарілочка. («У молодої». «У хаті»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 99, № 149.

813. Тобі, дружко, не дружкувати. («Весільні» або «недільні». «Якщо молодий не хоче цілувати молоду, то співають»).— Яворницький, с. 543, № 573.

814. Ой не сиди ти, Уляно, боком. (Співають дівчата, як молодий приїхав з весільним поїздом, сів біля молодої).— Федоренко, арк. 23 зв.

815. Серденько миленько. (Співає хор, як брат продав сестру і молодий сів біля молодої).— Пассек, с. 231.

816. Не сідай, Василько, боком. (Співають дружки після шлюбу за

столом). Зап. 1982 р. М. М. Шубравська у м. Дніпродзержинськ Дніпропетровської обл. від своєї матері Оксани Олійник, 75 р.

817. **Поцілуй, буярине, дружку.** («Дружки співають, як приходять буяри»). Зап. у 1950-х рр. П. Горошко в с. Стара Буда Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 65, № 6.

818. **Тарілочка не цінована.** Зап. 1956 р. Н. Богун в с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. від Нечипоренко Явдохи // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 13 зв., № 45.

819. **Брат сестрицю за стіл заводить.** («Коли продають молоду» — до розподілу короваю).— Пилипенко, арк. 184, № 1.

820. **А в городі черешенька.** Зап. 1958 р. О. Нагорна в с. Берестовець Уманського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 119.

821. **Ой ступила Ганнуся на поріг.** Зап. 1970 р. О. Ф. Ошуркевич в с. Колодяжне Ковельського р-ну Волинської обл. від Х. В. Ківшик // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 826, арк. 49.

822. **Ой засвіти, мати, свічку.** («Коли молодий за столом уже»). Зап. 1958 р. Л. Яцун, К. Яцун в с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 230 зв., № 2.

823. **Засвіти, мати, свічку.** Зап. 1982 р. О. В. Шубравська в с. Печера Тульчинського р-ну Вінницької обл. від Пустової Фелікси, 1916 р. нар.

824. **Та кругом саду вишневого.** («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 536—538, № 560. Пісня реставрована.

825. **Летять галочки у два рядочки.** (За столом. Молоді сидять на посаді).— Пассек, с. 233.

826. **Слалася зоря до місяця.** («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 539—540, № 564.

827. **Ой оце тобі, моя ненько.** («У неділю, як сидять за столом і в молодого, і в молодої, дружки співають»).— Покальчук, арк. 73 зв., № 18.

828. **Оце ж тобі, мій батечку, на одході.** («Співають удень у неділю»). Зап. 1956 р. В. Чепіга в с. Скотареве Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 185.

6. Весільна учта. Весільні пісні до страв. Пісні куховарці

829. **Сіли за столове.** («Учта на весіллі»). Зап. в середині 1960-х рр. В. С. Фединишинець у с. Репинне Закарпатської обл. від О. М. Тарахонич, 1926 р. нар.— Весільні пісні, кн. 2, с. 261, № 512.

830. **Скочу я з пристінку.** («У молодої за столом — дружки»). Зап. 1958 р. О. Л. Кирилюк в с. Сигнаївка на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 103.

831. Ой що ж бо то за доріжечка. («У молодого в хаті»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 55, № 75.

832. Чого ненька так розгнівалась. Зап. 1955 р. І. Дячук з Вінницької обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 88, № 8.

833. Іванова ненька старенька. («У молодого в хаті»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 58, № 84.

834. А ви нас не просіте! («У молодого в хаті»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 62, № 94.

835. Ой Іванові сестриці. («У молодого в хаті»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 61, № 93.

836. Не зато-сьме дрийшли. Зап. в середині 1960-х рр. В. С. Фединищинець в с. Репинне Закарпатської обл. від О. М. Тарахович, 1926 р. нар.— Весільні пісні, кн. 2, с. 265, № 519.

837. У нашого свата. (Після шлюбу в молодої за столом. «Обід скінчений»).— Котисова, арк. 6, № 64.

838. Крає староста, крає. («У молодого в хаті»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 61, № 92.

839. Обідай, обідай. («У молодого в хаті»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 56, № 79.

840. Надворі морози. Зап. 1956 р. Є. Соколан в с. Залевки Смілянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 178 зв., № 9.

841. Возьми, дружко, ложку. Зап. у 1960-х рр. Т. Бовкун, Л. Усенко та ін. в с. Верхньорічне Бахчисарайського р-ну Кримської обл. від Костюк Наталки, переселенки з Хмельницької обл.— Сімферопольський університет, зош. № 4, арк. 2 зв.

842. Ви, бояри, поживіться. («Дружки співають боярам»). Зап. 1955 р. Н. С. Улановська в с. Піщана Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 210, № 18.

843. Із-за гори гуска летіла. («Обідаючи, співають»). Зап. 1896 р. в с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 23, № 29-а.

844. Ой з-за гори гуска летіла. Зап. 1954 р. Г. Писанка в с. Попівка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 141 зв., № 23.

845. Іжте, бояри, капусту. (Після шлюбу. Молода сидить на посаді, молодий приїхав з весільним поїздом).— Федоренко, арк. 26.

846. Іжте капусту ложками. Зап. у 1960-х рр. Т. Бовкун, Л. Усенко та ін. в с. Верхньорічне, Бахчисарайського р-ну Кримської обл. від Костюк Наталки, переселенки з Хмельницької обл.— Сімферопольський університет, зош. № 4, арк. 2.

847. Іжте, бояри, капусту. (Дружки співають в неділю). Зап. 1957 р. Г. Г. Мусієнко в с. Руська Поляна Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 135 зв.

848. **Мівка капуста, мівка.** (Після шлюбу в молодої за столом).— Котисова, арк. 6, № 61.

849. **Капуста з мукою.** (Співають за столом, коли вечеряють, обідають). Зап. 1968 р. В. П. Вовкодав в с. Кармалюкове Жмеринського р-ну Вінницької обл.— Весільні пісні, кн. 2, с. 268, № 528.

850. **Ми не хочем через тин лізти.** Зап. у 1950-х рр. П. Горошко в с. Стара Буда Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 70.

851. **Курочка сокоче.** («У молодого і молодої»). Зап. 1958 р. О. Л. Кирилюк в с. Сигнаївка на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 105 зв.

852. **Цу-цу, коничійку, цу-цу-цу.** (Після шлюбу в молодої за столом).— Котисова, арк. 6, № 62.

853. **Їжте, дружечки, борщик!** («У молодого в хаті»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 53, № 71.

854. **Ми борщу не хочемо.** («У молодого за столом»). Подана разом з піснею № 853.— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 53, № 71.

855. **Ячмінная каша.** (Після шлюбу в молодої за столом).— Котисова, арк. 6, № 63.

856. **Ми не вмієм по грудках ходити.** («У молодої в хаті»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 61, № 91.

857. **Ой ненечко-вутко.** («У молодого в хаті»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 55, № 77.

858. **Були ми у ненечки.** («У молодого в хаті»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 59, № 85.

859. **Музики, не виляйте.** («У молодого в хаті»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 54, № 74.

860. **Ой не дякуймо нікому.** («У молодого в хаті»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 60, № 89.

861. **Ой не дякуймо нікому.** («У молодого в хаті»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 60, № 88.

862. **Ой ведмідь на печі лежить.** Зап. 1982 р. О. В. Шубравська в с. Печера Тульчинського р-ну Вінницької обл. від Кучеренко Валентини і Музики Анелі, 1926 р. нар.

863. **Десь тут наша кухарочка.** («Обідаючи, співають»). Зап. 1896 р. в с. Белки Новоград-Волинського пов.— Чубинська, арк. 23.

864. **Кухарочка наша!** («У молодого в хаті»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 1, арк. 56, № 81.

865. **У нашої кухарочки.** («Свальба у молодого». Співають свашки). Зап. у 1930—1933 рр. М. І. Парлаг в с. Буковець Закарпатської обл.— Весілля, кн. 2, с. 241, № 18.

866. **У нашої кухарочки.** (Після шлюбу в молодої. «Обід скінчений»).— Котисова, арк. 6, № 65.

867. **Болят кухарку ноги.** (Співають у неділю в молодого). Зап. 1982 р. В. Сокіл в с. Ялинкувате Сколівського р-ну Львівської обл. від Волощук Марії, 1914 р. нар., та групи жінок середнього віку.

868. **Неслава, кухарко, неслава.** (Співають у неділю в молодого). Зап. там же.

7. Пісенні переспіви (перепалка) за весільним столом

а) ДРУЖКИ — БОЯРАМ, СТАРШОМУ БОЯРИНУ, ДРУЖКОВІ, ДРУЖБІ, СТАРОСТІ

869. **Десь бояри забарилися.** («У неділю»). Зап. 1958 р. В. Сорока в с. Пединівка Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 185 зв., № 48.

870. **Де бояри забарилися.** («Передирки між дружками і боярами»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

871. **Де бояри забарилися.** («Гумористична пісня, виконується боярам»). Зап. 1975 р. учні Тетерівської середньої школи під керівництвом учителя В. Лупейка в с. Мигалки Бородянського р-ну Київської обл. від Герасименко Теклі, 63 р.

872. **Казали, що багатії.** (Співають дружки, коли староста викупив шапку молодого).— Пассек, с. 209.

873. **Ой ти душенько, наша Маруся.** Зап. 1946 р. в с. Кибинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від Литвиненко Явдохи, 60 р. // Подав І. Гурин. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 83.

874. **Що то за ворона.** (Співають дружки, коли молода сидить на посаді, а молодий, приїхавши з весільним поїздом, дає викуп за коня і входить у хату).— Федоренко, арк. 23.

875. **Посуньтеся, наші.** («Співають по черзі хори дружок і світилок»).— Милорадович, с. 156, № 145.

876. **Помалу, бояри, сідайте.** Зап. 1957 р. Г. Г. Мусієнко в с. Руська Поляна Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 132 зв., № 2.

877. **Бодай тебе, князю.** («Співають по черзі хори дружок і світилок»).— Милорадович, с. 156, № 150.

878. **Перший боярин — косий.** Зап. 1958 р. Н. Горова в с. Вільховець Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 82.

879. **Дружко пелехатий.** («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 557, № 613.

880. **Тобі, староста, та й не старостувать.** Зап. 1973 р. А. Грох, В. Сікорська та ін. в с. Ароматне Білогірського р-ну Кримської обл. від Вовненко Ганни, 1925 р. нар. Сімферопольський університет, зош. № 10, арк. 6 зв.

881. **Наш боярин клятий.** Зап. 1958 р. Н. Похитун в с. Вільшана

Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 145 зв.

882. **Ми думали, що боярин красний.** (Співають по черзі хори дружок і світилок).— Милорадович, с. 156, № 147.

883. **Не страши, дружбонько, не страши.** Зап. 1973 р. А. Грох, В. Сікорська та ін. в с. Ароматне Білогірського р-ну Кримської обл. від Бардакової Ганни, 1897 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 10, арк. 5.

884. **Наш боярин гарен.** («Дружки співають боярам»). Зап. [1954] р. М. Табаченко в с. Ярошівка Мокро-Калигірського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 248.

885. **Їли, бояри, їли.** (За столом у молодої, коли приїхав весільний поїзд молодого).— Федоренко, арк. 26.

886. **Їли, бояри, їли.** Зап. 1954 р. Г. Писанка в с. Попівка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 139 зв., № 5.

887. **Їли бояре галушки.** (Співають дружки після розплітання коси і розламування вильця).— Пассек, с. 223.

888. **Ви, буяри, чужосторонці.** («У неділю»). Зап. 1958 р. В. Сорока в с. Пединівка Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 186, № 54—55.

889. **В лози, бояри, в лози.** Зап. 1947 р. в с. Хомутець Миргородського р-ну Полтавської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 230.

890. **На городі явір та явір.** («Дружки і свашки»). Зап. 1958 р. П. Коваленко в с. Мурзинці Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 98 зв., № 9.

891. **В старшого боярина свита.** Зап. 1952 р. в с. Франківка Лисянського р-ну Київської обл. від Білоус Марії // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 229.

892. **Ой ти душенько, наша Маруся.** Зап. 1946 р. в с. Кибинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від Литвиненко Явдохи, 60 р. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 83. Подав І. Гурин.

893. **Молодого вовки з'їли.** Зап. 1957 р. А. Лященко в с. Катеринопіль на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 91 зв., № 29.

894. **Що ж то за дорога.** («Дружки сміються над боярами»). Зап. 1955 р. Г. Трохименко в с. Катеринопіль на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 199, № 27.

б) БОЯРИ — ДРУЖКАМ

895. **Дружечка маленька.** («Співають бояри»). Зап. 1957 р. М. Максименко в с. Михайлівка Кам'янського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 207.

896. **Старша дружка коса.** Зап. 1967 р. К. Бутко, О. Пінчук в с. Брап-

не Поле Кіровського р-ну Кримської обл. від Габурин Павлини 60 р.— Сімферопольський університет, зош. № 3, арк. 6.

897. Гара, дружки, гара. Зап. 1956 р. Н. Богун в с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. від Явдохи Нечипорепко // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 13, № 41.

в) ДРУЖКИ — СВІТИЛКАМ, СТАРШІЙ СВІТИЛЦІ

898. Світилочко, чорнобривочко. Зап. 1958 р. П. Коваленко в с. Мурзинці Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 97, № 17—18.

899. Світилка — ворона. Зап. 1956 р. Г. Підопригора в с. Вільховець Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 171 зв., № 10.

900. Світилка маленька. Зап. 1953 р. К. Рудь в с. Ступичне Мокро-Калигірського р-ну Київської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 189, № 4.

901. Світилочко пані. Зап. 1958 р. Ю. Лепеха в с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 119.

902. Ой у городі сливка та сливка. («Цю пісню співають дружки світилкам, як сидять за столом у молодої»). Зап. 1957 р. Н. Чорна в с. Гуляйполе Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 223 зв., № 14.

903. Ой ви, світилки, не сидіть. («Молода частує почесною почт молодого»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 107, № 167.

904. Заськи, початухо, заськи. («Співають по черзі хори дружок і світилок»).— Милорадович, с. 156, № 143.

905. Йшли дружки коло млина. («Молода частує почесною почт молодого»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 114, № 184.

906. Ішли ми коло млина. («Молода частує почесною почт молодого»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 114, № 185.

г) СВІТИЛКИ, СВАШКИ — ДРУЖКАМ, БОЯРАМ, СТАРШІЙ ДРУЖЦІ

907. Токаре, токарочку. («Молода частує почесною почт молодого»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 110, № 174.

908. А в нашого свата. Зап. 1955 р. І. Кулініч в с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 266.

909. Чого, дружки, не співаєте. («Співають світилки за столом»).

Зап. 1958 р. П. С. Савранський в с. Катеринопіль на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 234 зв., № 5.

910. Чом ви, дружки, та не пієте. Зап. 1982 р. О. В. Шубравська в с. Печера Тульчинського р-ну Вінницької обл. від Музики Анелі, 1926 р. нар., і Кучеренко Валентини.

911. Чого, дружки, не співаєте. Зап. 1953 р. К. Рудь в с. Ступичне Мокро-Калигірського р-ну Київської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 189 зв., № 10.

912. Їжте, дружечки, їжте. («Молода частує почесною почт молодого»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 108, № 168.

913. Дружка голубці крає. («Молода частує почесною почт молодого»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 107, № 166.

914. На порозі кружка стояла. («Співають світилки за столом»). Зап. 1958 р. П. С. Савранський в с. Катеринопіль на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 234, № 4.

915. Старшая дружка, як дужка. («Співають світилки за столом»). Зап. 1958 р. П. С. Савранський в с. Катеринопіль на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 234, № 2.

916. Ой у городі грушка та грушка. Зап. 1957 р. Н. Чорна в с. Гуляйполе Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 223.

917. Кленові листочки. («Співають світилки за столом»). Зап. 1958 р. П. С. Савранський в с. Катеринопіль на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 234, № 3.

д) ДРУЖКИ — СТАРШІЙ СВАШЦІ, СВАШКАМ. СВАШКИ — СВІТИЛКАМ

918. Наша свашка гарнесенька. («У неділю»). Зап. 1958 р. В. Сорока в с. Пединівка Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 189 зв., № 80.

919. Наша свашка не ліпашка. Зап. 1958 р. Н. В. Хоменко в с. Лисянка Лисянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 237.

920. А на грубі чашка стоїть. Зап. 1955 р. І. Кулініч в с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 281.

921. Старша сваха [оніміла]. Зап. 1973 р. в с. Ароматне Білогірського р-ну Кримської обл. від Бардакової Ганни, 1896 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 2, арк. 4 зв.

922. Під вікном верба. Зап. там же.— Сімферопольський університет, зош. № 2, арк. 3 зв.

923. З-під кислої сливки. («Так дражнять світилок свашки»). Зап. 1956 р. Г. Марчук в с. Майків Гощанського р-ну Ровенської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 128.

924. Мир, миром. («Співають по черзі хори дружок і світилок»).— Милорадович, с. 157, № 154.

925. Мир миром. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 551, № 597.

926. А мир миром. («Молода частує почесною почт молодого»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 115, № 186.

927. Токаре, токарочку! («Молода частує почесною почт молодого»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 115, № 187.

928. Красні, дружечки, красні! («Молода частує почесною почт молодого»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 115, № 188.

8. З хати виходять на двір. Танці

929. Чи в цій хаті тричі топили. («У молодого і молодої — дружки»). Зап. 1958 р. О. Л. Кирилюк в с. Сигнаївка на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 105 зв.

930. Ой старосте-дядьку. Зап. 1952 р. Л. С. Нужна в с. Шестеринці Лисянського р-ну Київської обл. від Шевченко П. А. ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 225, зв., № 10.

931. Дайте нам лопати. Зап. 1956 р. К. Грабенко в с. Ступичне Мокро-Калигірського р-ну Київської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 73 зв., № 7.

932. Староста старесенький. (Співають дружки після шлюбу в молодої, як сестра молодої пришила квітку до шапки молодого).— Федоренко, арк. 28.

933. Ой старосто-дядьку. («Молода частує почесною почт молодого»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 117, № 191.

934. Дружбоньку, дядьку. («Після вечері йдуть у двір»). Зап. 1896 р. в с. Носовиця Дубенського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 11 зв., № 12.

935. Зробимо ми славу. Зап. 1958 р. О. Нагорна в с. Берестовець Уманського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 112 зв.— 113.

936. Зелений барвінок у саду. («Дружки співають старості, щоб вивів молоду»). Зап. 1955 р. Н. С. Улановська в с. Піщана Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 209, № 13.

937. Світилочко-кукурудзочко! («Молода частує почесною почт молодого»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 116, № 189.

938. Ой дружечко та голубочко! («Молода частує почесною почт

молодого).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 116, № 190.

939. Треба погулять. («Приспівують на весіллі»). Зап. 1967 р. Й. Ю. Федас в с. Михайлин Березнівського р-ну Ровенської обл. від Федас Софії, 1922 р. нар. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 581, зош. № 1, арк. 42.

9. Покривання. Розплітання коси. Дари

940. Догадайся, Мар'єчко, догадайся. (Викопується, коли мати виносить з комори на віці очіпок).— Пассек, с. 220.

941. Не гайся, матінко, не гайся. Зап. 1982 р. О. В. Шубравська в с. Печера Тульчинського р-ну Вінницької обл. від Кучеренко Валентини і Музики Анелі, 1926 р. нар.

942. Ой що ж бо це та й унесяно? («Брат одержав викуп і пішов. Молодий сідає, за ним світилки, приданки»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 123, № 198.

943. Ой що ж бо це та й унесяно. («Брат одержав викуп і пішов. Молодий сідає, за ним світилки, приданки»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 124, № 199.

944. Глянь же на поріг, діво. (Співають дружки, як після танців у дворі вертаються в хату, дружко вносить на кришці діжі коровай, на якому лежить платок і очіпок чи капор. Молода сидить, накрита платком, дружки співають).— Федоренко, арк. 28.

945. Глянь же ти, Марфичко, на поріг. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 553—554, № 602.

946. Та ти душечко, наша Мар'єчко! (Коли виносять очіпок для молодої).— Пассек, с. 234.

947. У миснику миски. Зап. 1982 р. О. В. Шубравська в с. Печера Тульчинського р-ну Вінницької обл. від Кучеренко Валентини та Музики Анелі, 1926 р. нар.

948. Дивися-но, дівко. («Брат одержав викуп і пішов. Молодий сідає, за ним світилки, приданки»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 125, № 201.

949. Подивися, дівко! («В неділю увечері»). Подана разом з піснею «Я ж тебе, сестро, покриваю» (див. № 958). Зап. 1929 р. О. І. Воробова в с. Леніно Кривоозерського р-ну на Одещині від 80-річної Г. К. Воробової, що співала 60 років тому // ІМФЕ, ф. 1—6, од. зб. 617, арк. 105, № 8.

950. Братік сестриці. (Як «скривають молоду». Брат молодої просить благословення «сестрі косу розплести»).— Федоренко, арк. 29.

951. Де цієї дівки мати. (Співають після шлюбу в молодої, після роздачі короваю — «скривають» молоду).— Федоренко, арк. 29.

952. Що й у городі два василечки. (Співається «дружками»).— Милорадович, с. 158, № 161.

953. Іди, матінко, іди. («Після вечері пов'язують молоду хусткою, співають»). Зап. 1896 р. в с. Носовиця Дубенського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 13, № 25.

954. Прийди, матінко, прийди. (Прохають матір молодої зняти з молодої бинди). Зап. 1896 р. в с. Белки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 27, № 33.

955. Дайте нам кременю. («Музики. Танець з биндами»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 138, № 233.

956. Катрану, моя ненько. («Брат одержав викуп і пішов. Молодий сідає, за ним світилки, приданки»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 124, № 200.

957. Тремтит косонька, тремтит. («Почіпчанє» молодої в молодого).— Котисова, арк. 8 зв., № 91.

958. Я ж тебе, сестро, покриваю. Подана разом з піснею «Подивися, дівко!» (див. № 949). Зап. 1929 р. О. І. Воробова в с. Леніно Кривоозерського р-ну на Одещині від 80-річної Г. К. Воробової, що співала 60 років тому // ІМФЕ, ф. 1—6, од. зб. 617, арк. 105—106, № 8.

959. Я ж тебе, сестрице. (Покривання. «Свашки, поблагословившись до старости, співають удвох»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 128, № 210.

960. Має кісонька, має. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 546, № 580.

961. У нашої свахи. Зап. 1958 р. Р. П. Панасюк в с. Берестовець Уманського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 161 зв.

962. Каптуре ротатий. (Покривання у молодої).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 129, № 211.

963. Що-бо ти, сваночко, робиш? (Після шлюбу в молодої. Дві свашки — від молодого і молодої — «надівають на голову очіпок» молодій).— Федоренко, арк. 29.

964. Корінися, сухий дубе, корінися! Зап. 1928 р. М. Сатановський в с. Кам'яна Криниця Грушківського р-ну Первомайської окр. на Одещині від О. Сатановської // ІМФЕ, ф. 1—6, од. зб. 616, арк. 164.

965. Ти, Маруся, кидайся. (Покривання в молодої, як приїхав молодий).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 131, № 217.

966. Встидайся, Марусю. (Покривання — у молодої).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 130, № 213.

967. Не скидай, Марусю. (Покривання).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 127, № 208.

968. Покриванка плаче. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 554—555, № 605.

969. Покривайниця плаче. (Покривання — у молодої ввечері).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 131, № 215.

970. Ой не шуми, рою. (Покривання).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 131, № 215.

971. Хто ж тебе білив, білая лебедочко? («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 561, № 624.

972. Наїхали, моя мамцю, паничі. («Боярин б'є нагайкою бинди. Дружки співають»). Зап. 1896 р. в с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 23 зв., № 31.

973. Наїхали ж, моя ненько, пани. («У молодої за столом»). Зап. 1957 р. Л. Я. Бомко в с. Бурти Шполянського р-ну на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 26.

974. Рипнули ворота вночі. Зап. 1973 р. в с. Ароматне Білогірського р-ну Кримської обл. від Бардакової Ганни, 1896 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 2, арк. 3 зв.— 4.

975. А в нашої свахи. (Покривання — в молодої).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 126, № 203.

976. А в городі черешенька. (В кінці покривання).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 144, № 241.

977. Ой куди ж ти, Марусенько. (В кінці покривання, після обміну подарунками).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 145, № 242.

978. Не крути, Іванку, вуса. (Після покривання і обміну подарунками).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 148, № 247.

979. Ой чия то сокирочка? (Після покривання. «Світилки встають і за столом пританцьовують»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 135, № 226.

980. Що-сьме хотіли. («Як вже пов'язана молода, ладкають» — «почіпчане» молодої в молодого).— Котисова, арк. 8 зв., № 92.

981. Та не буде по-вашому. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 55, № 607.

982. Якби ми схотіли. (Співають дівчата, як свашки «скривають» молоду).— Федоренко, арк. 29 зв.

983. Ой якби ми хтіли. (Покривання. У молодої ввечері).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 136, № 228.

984. У новій світлоньці. (Покривання в молодої).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 138, № 232.

985. Ой чи тобі, Марусенько. (В кінці покривання. У молодої ввечері).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 139, № 235.

986. Овесецю рясний. (Співають придани і свашки, сідаючи за стіл після покривання молодої).— Ковтун-Мегедь, арк. 18 зв.

987. Серденько миленько. («Співають, як завили молоду; молоді сидять за столом, обох їх ніби зв'язали наміткою, і співають»). Зап. 1971 р. М. Хлань в с. Радовель Олевського р-ну на Житомирщині.— Весільні пісні, кн. 1, с. 609, № 894.

988. А наші чоботи. (Після покривання. «Свашка молодого перев'язує рушниками старосту та буярина. Це молодий дарує родичів. Насамперед батьків. Матері — чоботи»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 140, № 236.

989. А наша сорочка. (Після покривання. Обмін подарунками).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 143, № 239.

990. Чому дари не даєте. (Як «почіпчили» молоду. «Тепер молоді мають поцілуватися, а свашки ладкають» під час «дарів»).— Котисова, арк. 8 зв.— 9, № 94.

991. Балец матіри, балец. (Як «почіпчили» молоду. Придане роздають дари: «матері — балец, а сестрам і братам молодого — хустки»).— Котисова, арк. 9, № 95.

10. Коровай крають

а) КОРОВАЙ ДІЛЯТЬ

992. Схилилася вишня. Зап. 1954 р. Г. Писанка в с. Попівка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 140, № 10.

993. Ой глянь на поріг, діво. Зап. у 1950-х рр. Я. Г. Середа в с. Лубенці Кам'янського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 190 зв.

994. Староста прибрався. (Співають увечері, у неділю). Зап. 1956 р. В. Чепіга в с. Скотареве Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 187.

995. Сват коровай крає. («Виконується, коли сват коровай ріже»). Зап. 1976 р. Н. Б. Дяк, С. Б. Ковальчук та ін. в с. Руч'ї Роздольненського р-ну Кримської обл. від Ткачук Параски, 56 р.— Сімферопольський університет, зош. № 14, арк. 17.

996. Старший боярин хліб крає. Зап. 1958 р. Н. В. Хоменко в с. Лисянка Лисянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 237.

997. Дрібно, дружбонько, дрібно. («Коли старший дружко ріже коровгай, то співають усі»). Зап. 1958 р. Г. Ганжа в с. Дарівка Канівського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 35.

998. Ой край, дружбонько, коровай. («Під час діління короваю»). Зап. 1955 р. Г. Трохименко в с. Катеринопіль Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 197, № 19.

999. Ми пшеничку пололи. (Співають увечері, у неділю). Зап.

1956 р. В. Чепіга в с. Скотареве Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 187.

1000. Ой летіла зозуленька. («Коли роздають коровай, дружка співає дружбі, який роздає коровай»). Зап. 1976 р. Г. Репета, Т. Рябокінь та ін. в с. Ковильне Роздольненського р-ну Кримської обл. від Козлик Ганни, 1935 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 7, арк. 6 зв., № 34.

1001. Ой летіла зозуленька. («Коли роздають коровай, дружка співає дружбі, який роздає коровай»). Зап. там же.— Сімферопольський університет, зош. № 7, арк. 6 зв., № 35.

1002. Ой летіла зозуленька. («Коли роздають коровай, дружка співає дружбі, який роздає коровай»). Зап. там же.— Сімферопольський університет, зош. № 7, арк. 6 зв., № 36.

1003. Крайте, ламайте. («У молодої — дружки»). Зап. 1958 р. О. Л. Кирилюк в с. Сигнаївка на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 105.

1004. Підошви не крайте. («У молодої — дружки»). Зап. там же // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 105.

б) ЖАРТІВЛИВІ ПІСНІ ДО РОЗПОДІЛУ КОРОВАЮ

1005. Ой наш дружко, як пан. Зап. 1958 р. Н. Ракоїд в с. Голяки Канівського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 173, № 4.

1006. Наш дружко прибрався. (Коли коровай ділять). Зап. 1958 р. Н. Похитун в с. Вільшана Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 144.

1007. Чи не бачиш ти, дружко. (Дружко крає коровай).— Федоренко, арк. 28 зв.

1008. Чи не бачиш ти, дружко. («Коли ділять коровай»).— Пилипенко, арк. 184.

1009. Старший дружко коровай крає. («У молодої — дружки»). Зап. 1958 р. О. Л. Кирилюк в с. Сигнаївка на Черкащині // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 105—105 зв.

1010. Старостойко хлібець крає. (Після шлюбу в молодої за столом).— Котисова, арк. 6 зв., № 55.

1011. Я ж тебе, дружечко, попитаю. (Дружко крає коровай).— Федоренко, арк. 28 зв.

1012. Дружбоньку, дружбоньку. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 555—556, № 608.

1013. Дружкú дружкá били. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 557, № 612.

11. Частування, дарування, весільні побажання, «приказки»

1014. Ой роде, роде багатий! («У понеділок»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 3, арк. 223, № 369.

1015. Слухайте, люде. («При «даруванні» молодих дружки співають»). Зап. 1895 р. в с. Жадківка Новоград-Волинського пов.— Чубинська, арк. 17, № 23.

1016. Не даруй мене ані волами. (Співають на дарування в понеділок). Зап. 1963 р. М. А. Руденко в с. Слобода-Яришівська Могилів-Подільського р-ну Вінницької обл.— Весілля, кн. 2, с. 289, № 116.

1017. Частуй, батеньку, частуй. Зап. 1958 р. В. Сорока в с. Пединівка Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 182 зв., № 25.

1018. Батько дочку частує. («Співають удень у неділю»). Зап. 1956 р. В. Чепіга в с. Скотареве Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 185.

1019. Батько зятя частує. Зап. 1955 р. І. Г. Дячук з Вінницької обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 88 зв., № 9.

1020. Ой розступися, чужина. («Співається, коли молоді сидять на посаді і їх частують»). Зап. 1958 р. П. Тищенко в с. Адамівка Чигиринського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 198, № 1.

1021. Сестра сестру частує. Зап. 1958 р. О. Тарасюк в с. Кинашівка Маньківського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 201, № 3.

1022. Перепиваю півня. (Промовляє речитативом хтось із гостей на дарування). Зап. 1959 р. П. Т. Бєлінська в с. Михайлівка-Льовщина (тепер Запорізька обл.).— Весілля, кн. 1, с. 434, № 51.

1023. Перепиваю пуд проса. (Промовляє речитативом хтось із гостей, коли дарують молодих). Зап. там же.— Весілля, кн. 1, с. 434, № 50.

1024—1030. «Весільні приказки» — побажання. («Так приказують, даруючи на весіллі молодому, молодій, старшій свасі і старшому дружку»). Зап. 1967 р. Й. Ю. Федас в с. Михайлин Березнівського р-ну Ровенської обл. від Федас Софії, 1922 р. нар. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 581, арк. 351.

1031—1033. Весільні побажання. («Коли молодим перепивають дарунки»). Зап.. 1976 р. Г. Репета, Т. Рябокінь та ін. в с. Ковильне Роздольненського р-ну Кримської обл. від Козлик Ганни, 1935 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 7, арк. 6.

1034—1038. Весільні побажання. («Коли молодим перепивають дарунки»). Зап. 1976 р. Г. Репета, Т. Рябокінь в с. Молочне Роздольнен-

ського р-ну Кримської обл. від Кріль Параски, 1940 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 7, арк. 5 зв.— 6.

1039. Поздоровляю вас з законним браком. Зап. 1973 р. А. Грох, В. Сікорська та ін. в с. Ароматне Білогірського р-ну Кримської обл. від Вовненко Ганни, 1925 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 10, арк. 5 зв.

12. Молоду виряджають до молодого

а) ВЕЧЕРЯ ПЕРЕД ВІД'ЇЗДОМ ДО СВЕКРУХИ

1040. А в городечку кирниця. (Після покривання і дарування).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 169, № 286.

1041. А в городі грушка.— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 165, № 277.

1042. А в городі явір.— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 168, № 284.

1043. Ой чия то вечеря під кудрею стояла? («Співають у молодої»). Зап. 1957 р. Л. В. Мартинюк в с. Бережки Дубровицького р-ну Ровенської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 106 зв.

1044. Скочу я за стінку. Зап. 1958 р. О. Нагорна в с. Берестовець Уманського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 118 зв.— 119.

1045. Давай, мати, вечеряти. Зап. 1972 р. О. Ф. Ошуркевич в с. Дорогиничі Волинської обл. від Мельник Тетяни, 1910 р. нар., та Мельник Параски, 1912 р. нар. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 826, арк. 84.

1046. Ходім, ненько, проходімося. («Коли молода їде до молодого»). Зап. 1958 р. О. Л. Милокоста в с. Моринці Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 124—124 зв.

1047. Ой ненько, ненько, уже не раненько. («Співають жінки»).— Милорадович, с. 159, № 165.

1048. Уже, ненько, уже не раненько. («Співають жінки»).— Милорадович, с. 159, № 166.

1049. Закричали лебеді на воді. (Співається «дружками в домі молодої»).— Милорадович, с. 154, № 132.

1050. Ой що то за стежечка од столу до припічка? («У неділю, як сидять за столом і в молодої, і в молодого, дружки співають»).— Покальчук, арк. 74 зв., № 21.

1051. Хміль лугами, пшениця ланами. (Співається «в неділю дружками молодої в її домі»).— Милорадович, с. 151, № 117.

1052. Думай, Ганюсю, думай. Зап. 1958 р. О. Нагорна в с. Берестовець Уманського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 116 зв.— 117.

1053. Думай, Ганнусю, думай. («Співають, коли молода збирається до свекрухи»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

1054. Ой глянь, ненько, та й на мій посад. («Співають дружки у молодої за столом, перед тим, як має вона збиратись до молодого»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

1055. Ой глянь, ненько. Зап. 1980 р. Г. Лахманюк, Л. Падалиця в с. Новороманівка Сімферопольського р-ну Кримської обл. від Заноздрі Олени, 82 р.— Сімферопольський університет, зош. № 8, арк. 8.

1056. На городі під калиною. («Співають дружки, коли молода має збиратись до свекрухи»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

1057. Чом не вечеряєш, молодий Іванко. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 563—564, № 628.

1058. Зійди, зійди, ясний місяцю, за горою. Зап. 1975 р. учні Тетерівської середньої школи під керівництвом учителя В. Лупейка в с. Мигалки Бородянського р-ну Київської обл. від Герасименко Теклі, 63 р.

1059. Світилочко пані. Зап. 1953 р. Г. Зінченко в с. Катеринопіль Київської обл. від Зінченко Ярини // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 60, № 30.

1060. Світилочко пані. Зап. 1953 р. Л. Колісниченко в с. Вільховець Звенигородського р-ну Київської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 102, № 2.

1061. Якби я пані. Зап. там же // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 102, № 3.

1062. Світилочко пані. Зап. 1958 р. Я. Шепель в с. Савківка Чорнобаївського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 210 зв.— 211.

1063. Чом, світилки, не співаєте? (Після покривання і обміну подарунками).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 157, № 255.

1064. Ішли світилки. (Після покривання і обміну подарунками).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 157, № 256.

1065. Світилчин батько. (Після покривання і обміну подарунками).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 160, № 265.

1066. Ой курочка сокоче. (Після покривання і обміну подарунками).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 163, № 274.

1067. Там ворона рака носила. (Після покривання і обміну подарунками).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 164, № 275.

1068. А старший буярин. (Співають тоді ж).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 165, № 276.

1069. А старший буярин. (Після покривання і обміну подарунками).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 165, № 278.

1070. Їжте, буяри, кашу. (Після покривання і обміну подарунками).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 167, № 280.

1071. Їжте, бояри, ложками. (Після покривання і обміну подарунками).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 167, № 282.

1072. Чо' ви, дружечки, сидите. («Співають світилки, коли молода збирається до свекрухи»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

1073. До нас, Марусю, до нас. (Після покривання і обміну подарунками).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 173, № 290.

1074. Не йди, Марусю, до них. (Після покривання і обміну подарунками).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 174, № 292.

б) ПРОЩАННЯ МОЛОДОЇ З БАТЬКАМИ, РОДИНОЮ, РОДОМ

1075. Ой коси, мої коси. Зап. 1976 р. С. Гащенко, Л. Гноєва та ін. в с. Чернишовка Роздольненського р-ну Кримської обл. від Колесник Марії, 1910 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 13, арк. 13.

1076. Чорна галочка чорнопірочка. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 553.

1077. Червоная калина. (Після покривання і обміну подарунками).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), арк. 166, № 279, зош. № 2.

1078. Да червоная калина. Зап. 1982 р. О. В. Шубравська в с. Деньківка Тульчинського р-ну Вінницької обл. від Литвинюк Марфи, 1914 р. нар.

1079. А з суботи в неділю. (Після покривання і обміну подарунками в молодої, перед від'їздом до молодого).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 152—153, № 251.

1080. Ой говорила куна з куною. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 561—562, № 625.

1081. Ой піду я до батенька у неділю. (Після шлюбу. «Молодиці сідають за стіл і співають»).— Покальчук, арк. 78 зв., № 39.

1082. Ой куди ви, сірі гуси, полинете? (Прощання молодої з родом).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 175 зв., № 295.

1083. Ой куди ти даєш мене, ненько. («Коли молода йде до молодого»). Зап. 1957 р. Л. Я. Бомко в с. Бурти Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 20—20 зв.

1084. Куди віддаєш, мати. Зап. 1975 р. учні Тетерівської середньої школи під керівництвом учителя В. Лупейка в с. Мигалки Бородянського р-ну Київської обл. від Герасименко Теклі, 63 р.

1085. Куди, доню, убираєшся. Зап. 1973 р. К. Дримлюженко, Л. Павловська та ін. в с. Міжгір'я Білогірського р-ну, Кримської обл. від Посмітної Степаниди, 1899 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 9, арк. 9 зв.— 10.

1086. Чом ти, мати, не спитаєшся. Зап. 1957 р. А. Лященко в с. Катеринопіль Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 93 зв., № 41.

1087. Не ходи, Марусю. (В кінці покривання, після обміну подарунками).— Колесниченко од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 146, № 243.

1088. Виглядай, оленю. (Співають у домі молодої за вечерею перед від'їздом молодих до свекра).— Пассек, с. 238. Пісня реставрована.

1089. Ой виглянь, оленю. (Після покривання і обміну подарунками).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 147, № 245.

1090. Я в матінки та й на одході. Зап. 1958 р. Н. Ракоїд в с. Голяки Канівського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 173.

1091. Оце ж тобі, моя мамо, на відході. Зап. 1954 р. Г. Галич в с. Суха Калигірка Мокро-Калигірського р-ну Київської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 81 зв.

1092. В батенька на відході. («Співають дружки, коли молода збирається йти до молодого»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

1093. Уже вам, тату, та й на одході. («Співається, коли молоду забирають від батька»). Зап. 1958 р. П. Тищенко в с. Адамівка Чигиринського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 198 зв., № 3.

1094. Думала ти, гадала. Зап. 1973 р. К. Дримлюженко, Л. Павловська та ін. в с. Ароматне Білогірського р-ну Кримської обл. від Якубовської Явдохи, 1919 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 9, арк. 5 зв.—6.

1095. Посадю я оріха. Зап. 1958 р. О. Гурина в с. Суха Калигірка Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 50—50 зв.

1096. Ой уже, ненько, вже нераненько. (Співають у домі молодої за вечерею перед від'їздом молодих до свекра — дружки вже пішли).— Пассек, с. 237—238.

1097. Сонце низенько. (Вечеря в молодої перед від'їздом її до свекрухи).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 172, № 289.

1098. Ой уже вечір. Зап. 1958 р. О. Нагорна в с. Берестовець Уманського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 117—117 зв.

1099. Й уже не раненько. Зап. 1972 р. О. Ф. Ошуркевич в с. Павловичі Локачинського р-ну Волинської обл. від Гурської Т. О., 1903 р. нар. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 826, арк. 83.

1100. Ой ярая пшениченько. («На прощання»). Зап. 1930 р. Н. Я. Димнич в с. Кремеш Горохівського пов. на Волині.— Весілля, кн. 2, с. 63, № 178.

1101. Намалюй мене, мамо. Зап. 1957 р. М. Барбарня в с. Пединівка Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 15 зв.— 15.

1102. Ой казала ти, нене. («Співається тоді, коли у молодої сіли за стіл усі»). Зап. 1955 р. К. Гарбуз в с. Стара Буда Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 54.

1103. Ти ж казала, моя нене! («У хаті хор старих жінок»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 120, № 194.

1104. Ой да не кажи, моя матьонко. (Співають, коли збираються до молодого). Зап. 1966 р. Й. Ю. Федас в с. Михайлин Березнівського р-ну Ровенської обл. від Логощук Устини, 1929 р. нар. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 581, зош. № 1, арк. 33—34.

1105. Ой у Вінниці.— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 150, № 249.

1106. Ой посію я василечки. Зап. 1958 р. Н. Ракоїд в с. Голяки Канівського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 173—173 зв., № 5.

1107. За хатою, за світлицею. (Після розплітання коси. «Молодиці сідають за стіл і співають»).— Покальчук, арк. 78, № 37.

1108. Ой ходила та Валюся по крутій горі. («Молода прощається з матір'ю»). Зап. 1955 р. Н. Улановська в с. Піщана Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 215, № 30.

1109. Кам'янєє серденько. («У молодої за столом»). Зап. 1957 р. Л. Бомко в с. Бурти Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 27.

1110. Братіку ріднесенький. Зап. 1955 р. Н. Кулькович в с. Вільховець Звенигородського р-ну Київської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 84.

1111. Посію я жито. Зап. 1958 р. Г. М. Гніденко в с. Водяники Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 48, № 1.

1112. Ой у садочку. («У хаті хор старих жінок»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 119, № 193.

1113. Суха береза в печі палала. Зап. 1973 р. А. Грох, В. Сікорська та ін. в с. Ароматне Білогірського р-ну Кримської обл. від Вовненко Ганни, 1925 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 10, арк. 7.

1114. Туман налягає, дощик накрапає. Зап. 1954 р. Л. В. Мартинюк в с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 139—139 зв.

1115. Ой в городі криниця безодна. Зап. 1954 р. Г. Писанка в с. Попівка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 142, № 31.

1116. Ой матінко моя! (Співають жінки).— Милорадович, с. 159, № 167.

1117. А Іванко у тестенька та мед-вино п'є. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 564, № 629.

в) МОЛОДА ЗДАЄ ДІВУВАННЯ, ПРОЩАЄТЬСЯ З ДРУЖКАМИ

1118. Ой ти, Миколо-козаче. («Молода прощається з дружками і плаче»). Зап. 1955 р. Н. С. Улановська в с. Піщана Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 208.

1119. На добраніч, подружечки. («Співають дружки, коли молода прощається з подругами»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

1120. Та прощай, прощай, сестро наша.— Федоренко, арк. 33.

1121. Прощай, прощай, да Оленочко. («Співають, коли прощаються дружки з молодою»). Пилипенко, арк. 181 зв.

1122. На добраніч, товаришко. («Співають дружки, коли молода прощається з подругами»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

1123. Жаль нам, Оленочко, на тебе. («Ідуть од молодої, попрощавшись»).— Пилипенко, арк. 181 зв.— 182.

1124. Жаль мені, товаришко. (Вечеря з дружками перед від'їздом молодої до молодого. «Випровадили старшу дружку»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 175, № 295.

1125. Ой жаль же нам, подруженько, за тебе. (Після «скривання» молода роздає дивень дружкам і родичам, готують вечерю, дівчата співають).— Федоренко, арк. 30.

1126. Брала Олена льон, льон. («Ідуть од молодої, попрощавшись»).— Пилипенко, арк. 181 зв.

1127. Розкотіться, кислиці. («Дівчата цілуються з молодою і розходяться»).— Федоренко, арк. 30.

1128. Ой спасибі, товаришко. Зап. 1958 р. Р. П. Панасюк в с. Берестовець Уманського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 161 зв.

1129. Ой скочила качечка із порога. («У неділю»). Зап. 1958 р. В. Сорока в с. Пединівка Вільшанського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 189, № 77.

1130. Старшая дружечко. (Співають бояри, взявши старшу дружку під руки, коли молода прощається з дружками).— Пассек, с. 236.

1131. Час і пора. (Співається дружками).— Милорадович, с. 158, № 162.

1132. Зеленая та розмарочка. (Перед від'їздом до свекрухи).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 176, № 296.

1133. Неметена стежечка, неметеная. (Співається дружками).— Милорадович, с. 158, № 163.

1134. Не за тим дружки прийшли. («Бояри виганяють нагайкою дружок»). Зап. 1896 р. в с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 23 зв., № 35.

1135. Прощай, прощай ти, Марусю, сестро наша. (Співається дружками).— Милорадович, с. 158, № 164.

1136. Казала мні мати. Зап. 1956 р. О. Ф. Ошуркевич у с. Видраниця Ратнівського р-ну Волинської обл. від групи жінок // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 826, арк. 51.

1137. Гримнула корова з порога. Зап. 1953 р. К. Рудь в с. Ступичне Мокро-Калигірського р-ну Київської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 189 зв., № 11.

1138. Гримнула корова з порога. Зап. там же // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 189 зв., № 9.

1139. Ішли ми лугами. Зап. 1956 р. Г. Підопригора в с. Вільховець Звенигородського р-ну Київської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 171, № 4.

1140. Встаньте, дружечки. (Вечеря з дружками перед від'їздом молодої до молодого).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 174, № 293.

1141. Да роди, боже, жито. («Дружки ідуть додому, молоді з гостями співають»). Зап. 1895 р. в с. Жадківка Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 17, № 28.

1142. Розкотітеся, кислиці. («Коли молода хоче йти до молодого». Як сідатиме за стіл). Зап. 1957 р. Л. Я. Бомко в с. Бурти Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 32 зв.

1143. Ой вибродь, вибродь. («Дружки пішли»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 177, № 299.

г) ДРУЖЧИНИ. ПІСЛЯ ДРУЖЧИН

1144. До дружки, до дружки. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 559—560, № 620.

1145. До дружки, бояри, до дружки. Зап. 1956 р. Н. Богун в с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. від Нечипоренко Явдохи // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 13 зв., № 42.

1146. Заколов батенько кабана. («Як іти на дружчини»). Зап. 1958 р. Л. Яцун, К. Яцун в с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 232 зв., № 3.

1147. Метена стежечка, метеная. (Як дружки попрощались з молодою. Старша дружка веде дружок до себе, разом з боярами і музикою).— Пассек, с. 236.

1148. Тихо, бояри, дружку ведіте. Зап. 1956 р. Н. Богун в с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. від Нечипоренко Явдоки // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 13 зв., № 44.

1149. Широкая кладка на воду. Зап. 1955 р. І. Г. Дячук з Вінницької обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 88, № 5.

1150. Світи, мати, свічку! («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 560, № 622.

1151. Я дружечку люблю. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 560, № 621.

1152. Сир їли, сир їли. (Співають дружки, ідучи від старшої дружки, де обідали).— Пассек, с. 203.

1153. Як були ми в дружки. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 560, № 623.

1154. Старшая дружечко. Зап. 1957 р. Л. Я. Бомко в с. Бурти Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 32.

1155. Спасибі за дружку. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 529, № 548.

13. Молоду забирають (забрали) до молодого

1156. Ненько моя, та й не гай мене. («Молодиці сідають за стіл і співають).— Покальчук, арк. 78 зв.— 79, № 40.

1157. Десь я в тебе, пані матко. («В неділю увечері»). Зап. 1929 р. О. І. Воробова в с. Леніно Кривоозерського р-ну на Одещині від 80-річної Г. К. Воробової, що співала 60 років тому // ІМФЕ, ф. 1—6, од. зб. 617, арк. 103, № 6.

1158. Де стояли верби. Зап. 1967 р. Й. Ю. Федас в с. Михайлин Березнівського р-ну Ровенської обл. від Хавтури Ольги // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 581, зош. № 2, арк. 112.

1159. Клен цвіте, розцвітається. Зап. 1928 р. В. І. Воловик у с. Ярославець Глухівської окр. на Сумщині // ІМФЕ, ф. 1—7, од. зб. 818, арк. 41, № 1.

1160. Ой темно, темно, темненько. (Співають дружки увечері, коли виряджають молоду до молодого).— Бабак, арк. 129—129 зв.

1161. Не гнівайся, моя матінко, на мене. Зап. 1954 р. М. Врубіївська в с. Рижанівка Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 26.

1162. Ступила молоденька з порога. (Співають дружби, коли молоду забирають до молодого).— Купчанко, с. 498, № 229.

1163. Не жалій, матінко, за мною. (Співали свашки, коли молода виходила із батьківської хати до молодого). Зап. 1959 р. П. Т. Бєлінська в с. Михайлівка-Льовшина (тепер Запорізька обл.).— Весілля, кн. 1, с. 436, № 56.

1164. Сперечилися дві лебедойки. («Родина сідає на лаві, а свашки ладкають» — коли староста оголошує, що молодий буде забирати молоду).— Котисова, арк. 6 зв.— 7, № 70.

1165. Ходит тещейка по двору. («Родина сідає на лаві, а свашки ладкають» — коли після шлюбу в молодої обід скінчено і молодий забирає молоду).— Котисова, арк. 7, № 71.

1166. Дали-сьте нам дівку. (Свашки ладкають, коли молода вибирається до молодого).— Котисова, арк. 7, № 72.

1167. Та вставай, мамко, з печі. (Співають дружби, коли молоду забирають до молодого).— Купчанко, с. 497—498, № 228.

1168. Ой дайте нам, дайте. (Молоду випроводжають до молодого).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 180, № 305.

1169. Крапни, дощику, з неба! — Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 180, № 306.

1170. Наша молода. Зап. 1981 р. Д. Хомич, О. Лупул та ін. в с. Журавлі Сакського р-ну Кримської обл. від Галини Стельмах, 56 р.— Сімферопольський університет, зош. № 16, арк. 27 зв.

1171. Виряжай нас, мати. (Молоду випроводжають до молодого).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 182, № 309.

1172. Наша молода. (Співають, як забирають придане молодої — «скриню, коверці, подушки»).— Купчанко, с. 497, № 227.

1173. Скриня моя дубовая. (Співають, «коли скриню ставлять на підводу»).— Бабак, арк. 127.

1174. Беремо дзестря, беремо скриню. («Співають, коли забирають молоду»). Зап. 1975 р. А. Ф. Яківчук в м. Чернівцях від Медвідь Віри, 1914 р. нар., та Козак Сільвії, 1943 р. нар.

1175. Свічечка палає. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 566, № 634.

1176. Прощай, прощай, Дунечка, сестра наша. (Співають дружки, випроводжаючи молоду до молодого).— Бабак, арк. 129.

1177. Ой пам'ятай, Івасю. («Батьки благословляють молоду, родичі молодої співають»). Зап. 1896 р. в с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 23 зв., № 36.

1178. Пам'ятай же, Іване. (Молода вибирається до молодого).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 177, № 300.

1179. Там ворона рака носила. (Молода вибирається до молодого).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 179, № 304.

1180. Панове сватове. (Молода вибирається до молодого).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 178, № 302.

1181. Ой як буде перепілка.— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 179, № 303.

1182. Тепер мені не ходити. Зап. 1958 р. Р. П. Панасюк в с. Берестовець Уманського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 161.

1183. Ластівки з стріхи. Зап. 1981 р. М. Я. Вишняк, Л. Хомич та ін. в с. Журавлі Сакського р-ну Кримської обл. від Стельмах Галини, 56 р.— Сімферопольський університет, зош. № 16, арк. 31 зв.— 32.

1184. Уже возиченьки позавертали. («Молодиці сідають за стіл і співають»).— Покальчук, арк. 78 зв., № 38.

1185. Де б я не ходила. Зап. 1976 р. К. Г. Гаврилко, О. М. Пархоменко та ін. в с. Ковильне Роздольненського р-ну Кримської обл. від Баранової Віри.— Сімферопольський університет, зош. № 12, арк. 7—7 зв.

1186. Сідай, сідай, кохання моє. («Співають, як забирають молоду»). Зап. 1975 р. А. Ф. Яківчук в с. Подвірне Новоселицького р-ну Чернівецької обл. від Чубатько Феодосії, 1927 р. нар.

1187. Ой запрягайте батькові коні. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 565, № 631.

1188. Сядись, Анютко, на той віз. (Співають дружки, коли після розподілу короваю і благословення матері молоді їдуть до молодого).— Сердюк, арк. 80, № 34.

1189. Рубайте тополю. («Співають свашки у неділю ввечері, коли молода йде до свекрухи»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

1190. Коні мої вороні. («Співають, коли забирають молоду»). Зап. 1974 р. А. Ф. Яківчук в с. Бурдей Кіцманського р-ну Чернівецької обл. від групи жінок.

1191. Бувайте здорові. («В неділю увечері»). Зап. 1929 р. О. І. Воробова в с. Леніно Кривоозерського р-ну на Одещині від 80-річної Г. К. Воробової, що співала 60 років тому // ІМФЕ, ф. 1—6, од. зб. 617, арк. 101, № 2.

1192. Бувайте здорові, рідні пороги. («Співають свашки, коли молода вже на вулиці прощається з родом»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 184, № 319.

1193. Скочила Галочка з порога. (Молода йде до молодого. «Придани»). Зап. 1958 р. Г. Норенко в с. Сердегівка Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 149 зв.

1194. Ой дай мені, ненько моя, провідника, хоть братіка. («Коли збираються від'їжджати до молодого, співають»).— Покальчук, арк. 79, № 41.

1195. Місяць дорогу освітив. Зап. 1949 р. в с. Піски Лохвицького

р-ну Полтавської обл. від Журавель Килини // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 30. Подав І. Гурин.

1196. Роди, боже, худобу. («На третій день весілля, в понеділок, коли молодий приїжджає забирати молоду, співають»). Зап. 1976 р. Г. Репета, Т. Рябокінь та ін. в с. Ковильне Роздольненського р-ну Кримської обл. від Козлик Ганни, 1935 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 7, арк. 8.

1197. Переїхали поле. (Співають, коли молоду забирають). Зап. 1967 р. Й. Ю. Федас в с. Михайлин Березнівського р-ну Ровенської обл. від Федас Федори, 1946 р. нар. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 581, арк. 288.

1198. По тину новенькому. (Співають бояри і свашки, коли молоді від'їжджають до молодого).— Пассек, с. 225—226.

1199. Вигрібай, мати, жар, жар. (Співають, як випроводжають молоду: після вечері виносять скриню, молоді сідають на віз, мати молодої бере за поводи коні і виводить за ворота).— Федоренко, арк. 30 зв.

1200. Їхав Іванко полечком. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 567, № 637.

1201. Ой кувала зозулечка на калині. («Співають, коли молодий забирає молоду»). Зап. 1975 р. А. Ф. Яківчук в с. Подвірне Новоселицького р-ну Чернівецької обл. від групи жінок.

1202. Оглядися, мати. (Співають жінки).— Милорадович, с. 159, № 168.

1203. Зажди, зятю, хоць годиночку. (Молоду випроводжають до молодого «Пішли»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 186, № 316.

1204. Ой зятеньку, мій синоньку. Зап. 1976 р. Т. Підгурська, Н. Федас в с. Ковильне Роздольненського р-ну Кримської обл. від Мотузюк Ганни, 1919 р. нар., переселенки з Хмельницької обл.— Сімферопольський університет, зош. № 11, арк. 12.

1205. Ой жаль мені, мій зятеньку, на тебе. («Пісня матері»). Зап. 1958 р. І. Т. Вербовий в с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 19 зв.

1206. Мати дочку шукає. (Співають жінки).— Милорадович, с. 159, № 170.

1207. Ой піду я до комори. («Після виїзду молодої, родичі співають»). Зап. 1896 р. в с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 24, № 39.

1208. Подивлюся на кілочок. (Молоду забрали до молодого).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 187, № 317.

1209. Цюру, цюру, мої курочки! («За столом літні гості»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 188, № 319.

1210. У полі кониченьки заржали. Зап. 1973 р. в с. Ароматне Біло-

гірського р-ну Кримської обл. від Бардакової Ганни, 1896 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 2, арк. 2 зв.

1211. Ой ви, сусіди. («За столом літні гості»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 189, № 321.

14. Молоду везуть (привезли) до молодого. Зустріч із родиною молодого

1212. Із руточки дві квіточки. («По дорозі в дім чоловіка співають»). Зап. 1896 р. в с. Мала Романівка Новоград-Волинського пов. Волинської губ.— Чубинська, арк. 4, № 43.

1213. Що вже батьку да полегшало. («Коли везуть скриню»).— Сердюк, арк. 78, № 19.

1214. Виряжала мене мати, дівку. (Коли йдуть до молодого).— Зап. 1957 р. Н. Чорна в с. Гуляйполе Катеринопільського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 223, № 10.

1215. До нас, невістко, до нас. (Як ідуть од молодої до молодого, свашки співають). Зап. 1957 р. Г. Г. Мусієнко в с. Руська Поляна Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 135 зв.

1216. А вже скриня да й повезена. (Коли відвозять придане молодої за день перед весіллям до молодого).— Бабак, арк. 127 зв.

1217. Наші коні та поковані. (Співають свашки і світилки).— Милорадович, с. 159, № 171.

1218. Місяцю рогатий. (Співають увечері, у неділю). Зап. 1956 р. В. Чепіга в с. Скотареве Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 187 зв.

1219. Йшли-сьмо горі ледом. (Молодий забирає молоду. «Йдучи до молодого, ладкають»).— Котисова, арк. 7—7 зв., № 76.

1220. Та гарчали селяне. (Співають свашки і світилки).— Милорадович, с. 160, № 174.

1221. Ворони ви, ворони. (Співають свашки і світилки).— Милорадович, с. 160, № 173.

1222. Бережіться, ворітечка упали. (Співають свашки і світилки).— Милорадович, с. 160, № 175.

1223. В лісі, в буковині. (Придане від молодої ідуть до молодого. По дорозі співають).— Котисова, арк. 8, № 82.

1224. Ой сеї ночі аж до півночі. (По дорозі співають свахи, коли везуть молоду до молодого). Зап. 1886 р. О. Рошкевич в с. Лоянн Стрийського пов.— Весілля, кн. 2, с. 105—107, № 127.

1225. Місяця не видно. (Як везуть молоду до молодого).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 190, № 322.

1226. Тупу, матінко, тупу! (Співають світилки дорогою, як везуть

молоду до молодого).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 190, № 323.

1227. Чи мала, ненько, звістку. (Співається в дорозі, як молоду везуть до молодого).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 2, арк. 191, № 325.

1228. Ой матінко-утко! (Співають свашки і світилки).— Милорадович, с. 160, № 178.

1229. Ой матінко-утко. (Співають свашки і світилки).— Милорадович, № 177.

1230. Ой в печі палає. («Коли поїзд наближається до дому» свекра).— Пассек, с. 240.

1231. Вийди, мати, за ворітечка. («Коли під'їжджають до двора, то співають»).— Сердюк, арк. 80—80 зв., № 35.

1232. Пустіть, свахо, в хату. («Коли ідуть до молодого, то свашки співають»). Зап. 1958 р. Г. Ганжа в с. Дарівка Канівського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 35.

1233. Приїхала пані. («Коли поїзд наближається до дому» свекра).— Пассек, с. 240.

1234. Ми свої коники потомили. («Поїзд в'їжджає у двір [свекра] через розпалений на воротях вогонь»).— Пассек, с. 240.

1235. Вийди, мати, з віком. (Співають свашки і світилки).— Милорадович, с. 160, № 179.

1236. Вийди, матюнко, погляди. (Співають свашки, коли весільний поїзд наближається до хати свекра).— Пассек, с. 226.

1237. Ой вийди, мати, огляди. («Коли в'їдуть до молодого в двір, співають»).— Покальчук, арк. 79 зв., № 45.

1238. Топи, мати, грубу. Зап. 1958 р. О. Гурина в с. Суха Калигірка Шполянського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 50.

1239. До свекрухи йдемо. («Співають, коли молода йде до молодого — в неділю»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

1240. Та й солодке молоко. («Співають, коли привезли молоду до молодого»). Зап. 1973 р. А. Ф. Яківчук в с. Давидівка-Зруб Сторожинецького р-ну Чернівецької обл. від Миколайчук Павлини, 1913 р. нар.

1241. Калиновий мосте. Зап. 1953 р. Л. Колісниченко в с. Вільховець Звенигородського р-ну Київської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 101, № 5.

1242. Свекрухо, свекрухо. (Коли невістку приводять до свекрухи). Зап. 1976 р. С. Гащенко, Л. Гноєва та ін. в с. Чернишовка Роздольненського р-ну Кримської обл. від Подольчук Ніни (див. № 304).— Сімферопольський університет, зош. № 13, арк. 12.

1243. Оце тобі, мати. («Приїхавши до дому молодого, стоять під дверима і співають»).— Сердюк, арк. 80 зв., № 37.

1244. Свекрухна невіхні бажала. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 568, № 641.

1245. Невістко наша жаданая. («Молодих зустрічають піснею»). Зап. 1896 р. в с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 24, № 41.

1246. А я плаття да не боюся. («Сваха відповідає за молоду»).— Зап. 1896 р. в с. Бєлки Новоград-Волинського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 24, № 42.

1247. Звідуються луги. («Входять в хату молодого і ладкають»).— Котисова, арк. 7 зв., № 78.

1248. Тобі, мати, не журитися. (Як ідуть од молодої до молодого, то свашки співають). Зап. 1957 р. Г. Г. Мусієнко в с. Руська Поляна Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 136.

1249. Тобі, мати, не журиться. (Виконують свашки і світилки).— Милорадович, с. 160, № 176.

1250. Слава богу, сина оженила. («Пісні понеділкові»).— Яворницький, с. 579, № 675.

1251. Слава богу, сина оженила. (В дорозі).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 192, № 327.

1252. Слава богу, сина оженила. (Як молоду привезли до молодого).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 196, № 330.

1253. Слава богу, сина оженила. («Співають свашки»). Зап. 1973 р. К. Дримлюженко, Л. Павловська та ін. в с. Ароматне Білогірського р-ну Кримської обл. від Колесник Тетяни, 60 р.— Сімферопольський університет, зош. № 9, арк. 5—5 зв.

1254. Тепер я широка. («Співають гості, коли забирають невістку»). Зап. 1976 р. С. Гащенко, Л. Гноєва в с. Чернишовка Роздольненського р-ну Кримської обл. від Подольчук Н. (див. № 304).— Сімферопольський університет, зош. № 13, арк. 12 зв.— 13.

1255. Добрий вечір, сватове, панове, просимо вас. («Співають у неділю»). Зап. 1958 р. Г. М. Гніденко в с. Водяники Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 46, № 27.

1256. Їхав Іванко мимо млин. («Приїхавши до дому молодого, стоять під дверима і співають»).— Сердюк, арк. 80 зв., № 38.

1257. Роди, боже, гречку. («Співають у неділю»). Зап. 1958 р. Г. М. Гніденко в с. Водяники Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 46, № 26.

1258. Тупу, тупу, коники, тупу. Зап. 1953 р. С. І. Каштелян в Рафалівському р-ні (с. Стара Рафалівка) Ровенської обл. від Шепетька Євгена // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 69, № 3.

1259. Ой ви, сусіди. (Як молоду везуть до молодого).— Колесниченко, од. зб. 1026 (І), зош. № 2, арк. 193, № 328.

1260. Батеньку ой мій. («Приїхавши до дому молодого, стоять під дверима і співають»).— Сердюк, арк. 80 зв.— 81, № 39.

1261. Ой жалкую, мій батюшко, жалкую. Зап. 1926 р. Бибич на хут. Горілому Сумської обл. // ІМФЕ, ф. 1—7, од. зб. 817, арк. 190.

1262. Летіла чорна галонька по полю. («По дорозі в дім чоловіка співають»). Зап. 1896 р. в с. Мала Романівка Новоград-Волинського пов. Волинської губ.— Чубинська, арк. 4, № 44.

15. Комора. Молода зберегла (не зберегла) цноту до шлюбу

1263. Посилай, Марфичко, зовиці. («Пісні понеділкові»).— Яворницький, с. 578, № 673.

1264. Нема, нема Марусі дома. (Співається «жінками в понеділок»).— Милорадович, с. 163, № 197.

1265. Дримливе полечко, дримливе. Зап. 1973 р. А. Грох, В. Сікорська та ін. в с. Ароматне Білогірського р-ну Кримської обл. від Ганни Бардакової, 1897 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 10, арк. 1 зв.— 2.

1266. Била Олену* мати. («Ведуть молодих спати, сваха з молодицями співає»). Зап. 1896 р. в с. Мала Романівка Новоград-Волинського пов. Волинської губ.— Чубинська, арк. 5, № 47.

1267. Хто хоче спати. (Співають свашки, коли відправляють молодих у комору).— Пассек, с. 227.

1268. З калиночки дві квіточки. («Пригощають молодих хлібом, вмочаючи його в розведений мед»). Зап. 1896 р. в с. Мала Романівка Новоград-Волинського пов. Волинської губ.— Чубинська, арк. 5, № 48.

1269. Любая, милая мати. (Співають жінки в домі молодого).— Милорадович, с. 161, № 184.

1270. Ой світи, посвіти, та ясний місяцю, на дворі. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 569—570, № 645.

1271. Ой казали митренськії люди. («У понеділок»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (II), зош. № 3, арк. 200.

1272. Де твоя, Парасю, китайка. (Співається «жінками в понеділок»).— Милорадович, с. 162, № 193.

1273. А в лузі калина. (Заставляють молоду співати, як вона виявилась цнотливою). Зап. 1877 р. П. П. Чубинський в с. Бориспіль Переяславського пов. Полтавської губ.— Весілля, кн. 1, с. 135, № 112.

1274. Ой ходила молоденька. Зап. 1981 р. Л. Хомич, О. Лупул та ін. в с. Журавлі Сакського р-ну Кримської обл. від Стельмах Галини, 56 р.— Сімферопольський університет, зош. 16, арк. 30 зв.— 31.

1275. Ходила качечка по точку. (Співається «жінками в понеділок»).— Милорадович, с. 162, № 192.

1276. Знати, свашечко, знати. («У понеділок»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (II), зош. № 3, арк. 199, № 335.

1277. Калиночка — два цвіточки. Зап. 1982 р. О. В. Шубравська в с. Печера Тульчинського р-ну Вінницької обл. від Янчук Маланки, 1912 р. нар.

1278. З калиночки дві квіточки. («Пов'язують платком боярина, підводять до тещі замість молодої, співають»). Зап. 1896 р. в с. Мала Романівка Новоград-Волинського пов. Волинської губ.— Чубинська, арк. 5, № 51.

1279. Темного лугу калина. («Співають жінки в домі молодого»).— Милорадович, с. 162, № 190.

1280. Та підемо до дяченька. («Пісні понеділкові»).— Яворницький, с. 576, № 667.

1281. А наш Іванко. («У понеділок»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (II), зош. № 3, арк. 198, № 332.

1282. Не бійся, ненечко. («У понеділок»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (II), зош. № 3, арк. 197, № 331.

1283. Та казали вороги — люди. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 573, № 656.

1284. Ой за ставом, за ставочком. Зап. 1957 р. Г. Шиян в с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 212.

1285. Ой меде наш, меде. («Співає рідня молодої, коли молода не зберегла цноту до шлюбу»). Зап. 1968 р. В. Ратушняк в с. Кобринове Тальнівського р-ну Черкаської обл.— Весільні пісні, кн. 1, с. 690, № 1046.

X. ПОНЕДІЛКОВІ ВЕСІЛЬНІ ПІСНІ

1. Понеділок. Несуть снідати молодій

1286. Метена юлочка, метена. (Співають, коли снідать несуть молодій).— Пилипенко, арк. 182 зв.

1287. В нас колеса пошильовані. («Коли несуть молодій снідать, то співають»). Зап. 1958 р. Я. Шепель в с. Савківка Чорнобаївського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 211.

1288. Послала нас мати. («Співають, коли снідать несуть молодій»).— Пилипенко, арк. 181, № 1.

1289. Де нам тебе питати. («Співають, коли снідать несуть молодій»).— Пилипенко, арк. 181, № 2.

1290. Ми до тебе, Анютко, ідемо. («Уранці дружки збираються,

купують булки, бублики тощо і несуть до молодої. Ідучи по селу», співають).— Сердюк, арк. 81, № 40.

1291. Да скучила Оленка, скучила. («Співають, коли снідать несуть молодій»).— Пилипенко, арк. 181, № 3.

1292. Ой вийди та, Галю, вийди. («Співають дружки»). Зап. 1973 р. К. Дримлюженко, Л. Павловська та ін. в с. Ароматне Білогірського р-ну Кримської обл. від Товкач Соломії, 1905 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 9, арк. 1 зв.

1293. Ой тихо, тихо Дунай воду хитає. («Пісня виконується на другий день після весілля»). Зап. 1975 р. учні Тетерівської середньої школи під керівництвом учителя В. Лупейка в с. Мигалки Бородянського р-ну Київської обл. від Герасименко Теклі, 63 р.

1294. Перед моїми воріткамі. Зап. В. І. Воловик у с. Ярославець Глухівської окр. на Сумщині // ІМФЕ, ф. 1—7, од. зб. 818, арк. 41, № 5.

1295. Ой любая да милая мати. (Як хлопці і дівчата несуть снідать молодій).— Бабак, арк. 130 зв.

1296. Що умная і розумная Олена була. («Співають, коли снідать несуть молодій»).— Пилипенко, арк. 182 зв.

1297. Ой гаю, мій гаю. (Співають, як хлопці і дівчата несуть снідать молодій).— Бабак, арк. 130 зв.

1298. Повій, повій, вітроньку. («У понеділок»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (II), зош. № 3, арк. 211, № 351.

1299. Що ми в свата та й поснідали. («Коли несуть молодій снідать, то співають»). Зап. 1958 р. Я. Шепель в с. Савківка Чорнобаївського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 211—211 зв.

2. Молодих ведуть до річки («митвини»)

1300. Ідеме в дорогу. (На другий день після «почіпчення», дарів відбуваються так звані «митвини». Молодих ведуть до річки. Молодій дають коновку, а в коновку — різне насіння. Музика грає, а свашки ладкають).— Котисова, арк. 9, № 97.

1301. Мили ся діти, мили. (Співають під час «митвин» — коли молодих ведуть до річки).— Котисова, арк. 9, № 98.

1302. Під вишнею, під черешнею. (Співають під час «митвин»).— Котисова, арк. 9—9 зв., № 99.

1303. Йдеме з чистого броду. (Вертаючись від річки, «молода несе в одній руці повну коновцю води, а в другій — кропило. По дорозі співають»).— Котисова, арк. 9 зв., № 100.

1304. Випери, невістко, свекрові кошулі. (Ідучи від річки після «митвин», співають).— Котисова, арк. 9 зв., № 101.

1305. Кропит невіста, кропит! (Після «митвин». «Прийшовши на подвір'я, невістка йде до стайні, комори, до хати і кропить тою водою,

що принесла. Під час того співають — ладкають»).— Котисова, арк. 9 зв., № 102.

1306. Зливай, невісто, воду. (Після «митвиш», як молода покропила стайню. Співають, як невістка в хаті зливає на руки свекрові і свекрусі).— Котисова, арк. 9 зв., № 103.

3. Перезв'янські (приданські) весільні пісні

1307. Оце ж тії чоботи, що зять дав. («Пісні понеділкові»).— Яворницький, с. 579—580, № 676.

1308. Покотю я коновочку. («Співають, коли пригощають свашок»). Зап. 1973 р. А. Ф. Яківчук в с. Давидівка-Зруб Сторожинецького р-ну Чернівецької обл. від Ірійчук Ганни, 1920 р. нар., та Ірійчука Миколи, 1915 р. нар.

1309. Молодий молоду. («Не обрядово-весільні»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (II), зош. № 3, арк. 277, № 433.

1310. Ой сапала буряки. Зап. 1976 р. Г. Репета, Т. Рябокінь та ін. в с. Ковильне Роздольненського р-ну Кримської обл. від Козлик Ганни, 1935 р. нар.— Сімферопольський університет, зош. № 7, арк. 8.

1311. Кобила вербу везла. (Співають у понеділок).— Колесниченко, од. зб. 1026 (II), зош. № 3, арк. 227, № 377.

1312. Дивні люди запорожці. («У понеділок»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (II), зош. № 3, арк. 217, № 362.

1313. Якби я добра жена. (Співається «жінками в понеділок»).— Милорадович, с. 164, № 209.

1314. А гусляк тонийкий, а й тонийкий смичок. Зап. В. Сокіл 1985 р. в с. Новоселиці Міжгірського р-ну Закарпатської обл.

1315. Додому, перезва, додому. («Після вечері, перед роз'їздом гостей, співають»). Зап. 1896 р. в с. Носовиця Дубенського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 13 зв., № 30.

1316. Де ми подінемось. («Інколи в четвер збираються родичі на обід, подається обов'язково борщ. Поївши, співають»). Зап. 1896 р. в с. Носовиця Дубенського пов. на Волині.— Чубинська, арк. 13 зв., № 31.

4. Батьки молодої відвідують молоде подружжя. Зять веде тещу

1317. Ой ходила молоденька понад воду. (Співають дружби молодої, коли ведуть її батьків до молодого).— Купчанко, с. 504, № 240.

1318. Слідом, матінко, слідом. («У понеділок»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (II), зош. № 3, арк. 201, № 339.

1319. Попід городи йдемо. («У понеділок»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (II), зош. № 3, арк. 201, № 340.

1320. Добрая годиночка настала. (Співають, як дружби молодого запрошують батьків молодої).— Купчанко, с. 503, № 238.

1321. Що ж то за годинойка настала. (Після того як молодий забрав молоду, у молодої збирається родина у «придане» до молодого. Беруть дари для родини молодого. Всі гості за столом ладкають).— Котисова, арк. 7 зв., № 80.

1322. Коби молода знала. (Після того як молодий забрав молоду, придане від молодої ідуть до молодого. По дорозі придане співають).— Котисова, арк. 8, № 81.

1323. До двора доріжейка, до двора. (Придане від молодої прийшли до молодого. «В хаті»).— Котисова, арк. 8, № 85.

1324. Ой день добрий, ой день добрий. Зап. 1967 р. О. Ф. Ошуркевич в с. Проходи Любешівського р-ну Волинської обл. від Г. Т. Любежанінпої // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 826, арк. 47.

1325. Та лежали бервін бервінковії. (Дружби молодої привели її батьків до свата. За столом співають).— Купчанко, с. 506, № 248.

1326. Ой дивно нам, дивно. («У понеділок»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (II), зош. № 3, арк. 211, № 352.

1327. Та лежали бервін бервінковії. (Дружби молодої привели її батьків до свата — до молодої господині. За столом співають).— Купчанко, с. 506—507, № 251.

1328. Чи так мені господь дав. («У понеділок»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (II), зош. № 3, арк. 215, № 359.

1329. Зеленеє жито, зелене. («У понеділок»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (II), зош. № 3, арк. 216, № 361.

1330. Обжинки, сестрице. («У понеділок»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (II), зош. № 3, арк. 219, № 364.

1331. Ой зять тещу просить. Зап. 1975 р. учні Тетерівської середньої школи під керівництвом учителя В. Лупейка на ст. Тетерів Бородянського р-ну Київської обл. від Щербак Ганни, 69 р.

1332. Ой пойду я улонькою. («Пісня виконується після першої доби весілля»). Зап. 1975 р. учні Тетерівської середньої школи під керівництвом учителя В. Лупейка в с. Мигалки Бородянського р-ну Київської обл. від Герасименко Теклі, 63 р.

1333. Веди, зятю, тещу додому. («Співають у неділю»). Зап. 1958 р. Г. Гніденко в с. Водяники Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253, арк. 46, № 23.

5. Вівторок. «Б'ють кашу»

1334. Ой каша, каша, розлука наша. (Розбивають горщок із кашею на столі. Всі співають).— Ковтун-Мегедь, арк. 20.

ДОДАТОК

1. Сирітські весільні пісні

1335. Та пливи, пливи, щука-риба. (Співають молодій сироті).— Зап. 1982 р. М. М. Шубравська у м. Дніпродзержинськ Дніпропетровської обл. від своєї матері О. О. Олійник, 1907 р. нар.

1336. Ой ходила Марусенька. («У молодої зійшлися дружки»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 1, арк. 28—29, № 12.

1337. Ой ходила та Ганнуся над водою. («Співають у суботу дівчині, в якої немає батька»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

1338. По широкій річці пливуть каченята. («Співають, як шиють вінок, коли молода сирота»). Зап. 1975 р. А. Ф. Яківчук в с. Подвірне Новоселицького р-ну Чернівецької обл. від групи жінок.

1339. Ой куди ти, Марусю, походила. («Як вільце в'ють»). Зап. в Золотоніському пов.— Метлинський, с. 136.

1340. Ой як вивела перепелонька діти. Зап. 1972 р. О. Ф. Ошуркевич в с. Дорогиничі Локачинського р-ну Волинської обл. від Т. В. Мельник, 1910 р. нар. та П. Ф. Мельник, 1912 р. нар. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 826, арк. 78.

1341. Ой знати, знати. (Співають дружки в суботу в молодої). Зап. 1976 р. К. Г. Гаврилко, О. М. Пархоменко та ін. в с. Серебрянка Роздольненського р-ну Кримської обл. від Пінчук Анни, 1933 р. нар., переселенки з Житомирської обл.— Сімферопольський університет, зош. № 12, арк. 1 зв.

1342. Пошлю Галочку. («У молодої зійшлися дружки»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 1, арк. 30, № 13.

1343. Ой вийди, вийди, чужий батьку. («Пісня дружок»). Зап. 1958 р. І. Т. Вербовий в с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 19 зв.

1344. Та сидить сирота поза столами. (Співається «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 143, № 80.

1345. Ой ходила та й Уляна. (Як молода сирота, то співають на посаді, як молодий приїхав до молодої).— Федоренко, арк. 25.

1346. Зеленая та калино. («Як молода сирота, то співають»).— Федоренко, арк. 25 зв.

1347. Зеленая ти, дібровонько. («Молодиці сідають за стіл і співають»).— Покальчук, арк. 77 зв.— 78, № 35.

1348. Увійди, ввійди, чужий батенько. («Весільні» або «недільні». «Як молода сирота»).— Яворницький, с. 552, № 598.

1349. Похилився зелен явір. («Розплітають молоду»).— Колесниченко, од. зб. 1026 (I), зош. № 1, арк. 43, № 39.

2. Якщо дівчина виходить заміж за вдівця або за нелюба

1350. Чи я тобі, матінко, не казала. (Співається «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 144, № 83.

1351. Виноградe-виноградочку. Зап. 1953 р. В. С. Яцун в с. Новоукраїнка Звенигородського р-ну Київської обл. // ІМФЕ, ф. 14—3, од. зб. 253-а, арк. 220.

1352. Що Маруся по дворочку ходить. (Співається «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 141, № 70.

1353. Ой боже, боже! (Співається «дружками в домі молодої в суботу на дівич-вечорі»).— Милорадович, с. 141, № 71.

1354. Ой боже ж, боже. («Весільні» або «недільні»).— Яворницький, с. 545—546, № 577.

1355. Та засвіти, мати, свічку. («Співають у молодої в неділю після шлюбу»).— Рубай, с. Шапіївка Сквирського р-ну Київської обл., 1985.

Балец — тут: коровай.
Барда — сокира особливої форми.
Бинда — стрічка.
Боднар — бондар.

Вайтовая — війтова.
Вереня — маленька верета.
Верета, веретюна — різнокольоровий килим з грубої вовни.
Вильце, вільце, вілечко — гільце.
Винберець — імбир.
Витати — пригощати.
Вукотливий — вуркотливий.
Вшитко — швидко.

Гарманений — молочений кіньми на току (гармані).
Гарнець — посудина, що вміщує 3,28 літра.
Голля — гілля.
Головиця — дівич-вечір.
Гулиця — вулиця.

Дзвір — звір.
Дзестря — придане.
Дивень — весільний хліб, печиво.
Дивит-вечір — дівич-вечір.
Дрива — дрова.

Жеби — щоб.

Замишляти — керувати, розпоряджатись.
Зділо — з'їло.
Зовиця — чоловікова сестра.
Зряжати — вбирати.

Єлечко — гільце.

Інчов — іншою.

Ї — її.
Їден — один.

Йольце — гільце.

Кагла — отвір у димоході.
Каглянка — те, чим затуляють каглу.
Каптур — жіночий головний убір, різновид очіпка.
Катран — рослина.
Керниця, кирниця — криниця.
Кісний — тісний.
Коверці — килими, простирадла.
Кодаш — той, що виконує обов'язки візника на весіллі (на Буковині).
Коколь — кукіль.
Комора — кімната, де молоді проводять першу шлюбну ніч.
Кона, куна — куниця.
Коновка — посуд.
Корогвай — коровай.
Коруна — корона.
Коснички — стрічки, якими заплітають коси.
Коцур — кіт.
Крамень — кремінь.
Крася — корова.
Кудря — коровай.
Кушіль — корзинка, торбинка.
Кульчики — сережки.

Лапацони — зневажливе до хлопців.
Лейстри — реєстри.
Ліска — хвіртка.

Марець — март (березень).
Мівка — мілка.
Мугилонька — могилонька.

Най — нехай.
Накитити — заквітчати.
Намітка — біле покривало з простого матеріалу, яким пов'язується заміжня жінка поверх очіпка.
Наміть — червона хустка.
Нарови — норови.
Насписляти — начерпати.
Начаїтися — надіятися.
Нич — нічого.

Обужаци — будити.
Овийка — вівця.
Ож — от.

Падьорки — жіночий одяг.
Папора — папороть.
Пелиночка — зменш.: пелена.
Пєц — піч.
Питунець — різновид кухля.
Позлітка — фольга.
Поломьочко — полум'я.
Понятц — покривати.
Поражатися — радитися.
Почесна — чарка горілки, якою пригощали за весільним столом.
Почіпчане — покривання молодої.

Раденце, раднянка — рядно.
Редити — керувати.
Рид — рід.
Ринва — водостічна труба.
Рихтувати — готувати, збирати.
Рожовий — червоний.
Рбса — руса.
Ружок — ріжок.
Румати — плакати, рюмсати.

Сванійка — свашечка.
Свекриця, свекрухна — свекруха.
Свальба — весілля.
Скіндячки — стрічки.
Скорець — килим.
Скривати — покривати молоду.
Слотойка — сльота, осіння непогода.
Слюб — шлюб.
Сокера — сокира.
Спомагати — допомагати.

Таляр — срібна монета.
Терінь — терен.
Ти — тобі.
Тіко — тільки.
Тугиня — тятива.
Туй — тут.

Файна — красива, гарна.

Хоць — хоч.

Ци — чи.

Червоний — червонець.
Чересло — ніж у плузі.
Чечерець — птах.

Шаг — дрібна монета, гріш.
Шальвія, шевлія, шельвія — трава.
Ширинка — хустка.
Шостачок — монета в три копійки.

Юлиця — вулиця.
Юпочка — верхній одяг.
Ютка — утка.

Яти — починати, братися.
Ятрівка — дружина чоловікового брата.

ЗМІСТ

Від упорядника 5

Українська весільна пісня і дійсність
Марія Шубравська 7

I. СВАТАННЯ. ЗМОВИНИ. ЗАРУЧИНИ

1. Сватання 26
2. Змовини 33
3. Заручини 84

II. ВІНКОПЛЕТИНИ 39

III. ГІЛЬЦЕ 51

IV. ЗАПРОСИНИ НА ВЕСІЛЛЯ. РОЗПЛІТАННЯ КОСИ В СУБОТУ

1. Молода збирає дружок 62
2. Розплітання (розчісування) коси в суботу 62
3. Мати вирядже доньку на село
Молода з дружками запрошує на весілля 63
4. Молода запрошує родину на весілля 85
5. Молодий запрошує на весілля 87
6. Молода йде до свекрухи (до молодого) в суботу 88

V. КОРОВАЙ І ШИШКИ 99

VI. ДІВИЧ-ВЕЧІР. ПОСАД 117

VII. ДО ШЛЮБУ

1. Заплітання (розплітання), розчісування коси 152
2. Молоду (молодого) вбирають до шлюбу, вирядже-ють 159
3. Ідуть до шлюбу 166

VIII. ВІД ШЛЮБУ

1. Молоді взяли шлюб. Ідуть від шлюбу 172
2. Якщо після шлюбу ідуть до молодого 180
3. Якщо після шлюбу ідуть до молодої 184
4. Молода повертається додому після обіду в молодого 186
5. Молода на посаді з дружками чекає приїзду молодого з весільним поїздом 189

IX. МОЛОДУ ЗАБИРАЮТЬ ДО МОЛОДОГО

1. Молодий з весільним поїздом збирається їхати (іти) за молодою. У дорозі 212
2. Молодий приїхав (прийшов) по молоду (у дворі, у сінях) 223
3. Свахи зводять свічки. Обмін подарунками 233
4. Сестра молодої пришиває квітку (вінок) до шапки молодого 237
5. Брат продає сестру. Молоді на посаді, цілуються 241
6. Весільна учта. Весільні пісні до страв. Пісні куховарці 250
7. Пісенні переспіви (перепалка) за весільним столом
   а) Дружки — боярам, старшому боярину, дружкові, дружбі, старості 258
   б) Бояри — дружкам 263
   в) Дружки — світилкам, старшій світилці 263
   г) Світилки, свашки — дружкам, старшій дружці 265
   д) Дружки — старшій свашці, свашкам. Свашки — світилкам 267
   е) Світилки, бояри, дружки, свашки миряться 268
8. З хати виходять на двір. Танці 269
9. Покривання, розплітання коси. Дари 271
10. Коровай крають
   а) Коровай ділять 282
   б) Жартівливі пісні до розподілу короваю 284
11. Частування, дарування. Весільні побажання, «приказки» 286
12. Молоду виряджають до молодого
   а) Вечеря перед від'їздом до свекрухи 289

б) Прощання молодої з батьками, родиною, родом 298
в) Молода здає дівування, прощається з дружками 316
г) Дружчини. Після дружчин 322
13. Молоду забирають (забрали) до молодого 324
14. Молоду везуть (привезли) до молодого. Зустріч із родиною молодого 341
15. Комора. Молода зберегла (не зберегла) цноту до шлюбу 353

X. ПОНЕДІЛКОВІ ВЕСІЛЬНІ ПІСНІ

1. Понеділок. Несуть снідати молодій . 360
2. Молодих везуть до річки («митвини») . 362
3. Перезв'янські (приданські) весільні пісні . . 364
4. Батьки молодої відвідують молоде подружжя. Зять веде тещу . 368
5. Вівторок. «Б'ють кашу» 372

Додаток

1. Сирітські весільні пісні . 372
2. Якщо дівчина виходить заміж за вдівця або за нелюба 378

Примітки 381

Словник маловживаних слів 472

Литературно-художественное
издание

Библиотека
украинского устного народного
творчества

СВАДЕБНЫЕ ПЕСНИ

Составитель
Мария Митрофановна
Шубравская
Ответственный редактор
И. П. Березовский
Иллюстрации
В. Е. Перевальского

Киев
издательство
художественной литературы
«Днипро»

(На украинском языке)

Редактор *В. В. Васильківська*
Художнє оформлення
А. Ф. Павленка, В. М. Флакса.
Художній редактор *В. А. Кононенко*
Технічні редактори
Л. М. Смолянюк, Н. К. Достатня
Коректор *Т. В. Грузинська*

ИБ № 4096

Здано до складання 15.06.88.
Підписано до друку 9.11.88.
Формат 84×108¹/₃₂. Папір друкарський № 2.
Гарнітура звичайна нова. Друк високий.
Умовн. друк. арк. 25,2.
Умовн. фарбовідб. 25,41.
Обл.-вид. арк. 25,059.
Тираж 23000 пр. Зам. 8—1906.
Ціна 2 крб. 10 к.

Видавництво
художньої літератури «Дніпро».
252601, Київ-МСП,
вул. Володимирська, 42.

Головне підприємство
республіканського виробничого об'єднання «Поліграфкнига».
252057, Київ, вул. Довженка, 3.

В-38 **Весільні пісні** (Упоряд., авт. вст. ст. та приміт. М. М. Шубравська; Відп. ред. І. П. Березовський.— К.: Дніпро, 1988.— 476 с.: іл.— (Б-ка укр. усної нар. творчості).

ISBN 5-308-00045-X

До збірника ввійшли кращі зразки українських весільних обрядових пісень, записаних у різних регіонах України за період з другої половини XIX століття до наших днів.

В $\frac{4702590100—247}{M205(04)—88}$ БЗ 41.14.87 ББК 82.3Ук-6